

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντι

δόση του
διεθνοῦς φασισμού
στήν Ἑλλάδα

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.		
«Νέα Τάξις» - Νεοφασίστες	4 - 7	Ή κρίση του Καπιταλισμού	28 - 31
Πολιτικά σχόλια	8 - 9	Για μία άστυ - ένωμένη Εύρωπη	32 - 34
Πολιτική επικαιρότητα	10	Κοινωνικοποίηση της υγείας	35 - 38
Σχέδιο συντάγματος	11 - 13	Καραγιώργης	40 - 41
Σύνταγμα και Τύπος	14 - 15	Πλουμπίδης	42 - 43
Άπολογισμός του '74	16 - 20	Πρόσφυγες	44 - 45
Μπόστ	21 - 22	Δημοτική Έκπαίδευση	46 - 47
Κυπριακό - Άμερικάνοι	23 - 24	Ε.Ι.Ρ.Τ.	48
Κυπριακή Άριστερά	25 - 27	Τέχνες	49 - 51
		Έπιστολές	52 - 53

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΩΡΟ

ΒΙΒΛΙΟ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ

ΣΕΦΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΟΣ

ΘΥΕΛΛΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

πρόλογος:
κώστα χατζηπαργύρης

- Φως
στά παρασκήνια του Κυπριακού
- Η αλήθεια
γιά την πτώση της δικτατορίας

ΑΘΗΝΑ
1974

Σ' ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ

Κυκλοφορεί

ΣΕΦΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΟΣ

“ΓΡΑΜΜΑ

ΣΤΟΝ KISSINGER,,

Η ΑΥΓΗ

ΠΡΩΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

- Ζωντανή ενημέρωση στην
σε όλα τα πολιτικά, οικονομικά
και κοινωνικά προβλήματα
- Τα προβλήματα της ελληνικής
Αριστεράς και του παγκόσμιου
προοδευτικού κινήματος
- Πνευματική και
καλλιτεχνική ζωή
- Οι πιο έγκυρες απόψεις

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: Δημοχάρους 62, Αθήνα, ΤΤ. 601, Τηλ: 732.819-732.713 • Περίοδος Β', Χρόνος 1ος, Τεύχος 10 • Έκδοτης Διευθυντής: ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ, Δεονοκράτους 131, Μαρόαλειο • Διευθ. Σύνταξης: ΑΣΤΕΡΗΣ ΣΤΑΓΚΟΣ, Αγίου Νικολάου 8, Μαρούσι • Αρχισυντάκτης: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΑΡΑΝΙΔΗΣ, Διοχάρους 15, Ίλιστα • Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Ι. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΡΟΣ, Καλοκαιρινού 15 • Συνδρομή εξάμηνη: έσωτερικού Δρχ. 260, εξωτερικού Δρχ. 300. Συνδρομή έτήσια: έσωτερικού Δρχ. 520, εξωτερικού Δρχ. 600 • ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: Δρχ. 20.

Σήμερα, σχεδόν έξη μήνες μετά την Ίουλιανή μεταπολίτευση, ή Έλλάδα θα μπορούσε να είναι τουλάχιστον μιὰ πραγματικά αντιφασιστική δημοκρατική χώρα. Μάλιστα, κυβέρνηση και φιλοκυβερνητικός τύπος δεν κουράζονται να υπογραμμίζουν την «προοδευτικότητα» του καθεστῶτος που διαδέχτηκε τη δικτατορία. Καί έμεις θα ήμασταν πραγματικά εύτυχείς αν μπορούσαμε να δεχτούμε τὸν ισχυρισμό.

Άλλά, δυστυχώς, δεν τὸ μπορούμε. Γιατί τούτη τή στιγμή μᾶς συνέχει μιὰ ζωηρή ανησυχία γιά τὰ ὅσα συμβαίνουν. Καί πρώτα, γιά τὸ γεγονός ὅτι, ὕστερα ἀπὸ ὀκτῶ σχεδόν χρόνια στρατοκρατικής τυραννίας, ή κυβέρνηση Καραμανλή τόλμησε—αὐτή είναι ή λέξη πὸν ταιριάζει στήν περίπτωση— νὰ φέρει στή Βουλή ἕνα σχέδιο Συντάγματος πὸν οἱ ειδικοί θεωροῦν συνέχεια τῶν «συνταγμάτων» τοῦ 1968/73. Καί ὄχι ἀπλῶς συνέχεια, ἀλλά ἀπὸ ὀρισμένες ἀπόψεις καί χειρότερο ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅπως ἐξηγοῦν σὲ ἄρθρα τοὺς πὸν δημοσιεύονται σ' αὐτὸ τὸ τεῦχος διεθνούς κύρους νομικοί.

Καί ἀκόμα γιὰ αὐτὴ τή χώρα συμβαίνουν πολλὰ ἄλλα περίεργα πράγματα. Ὅπως τὸ γεγονός ὅτι ή περίφημη κάθαρση, προϋπόθεση γιά νὰ ἐγκαθιδρυθεῖ καί σταθεροποιηθεῖ ή δημοκρατία, ὄχι μόνο δεν προχωρεῖ, ἀλλά καί κάνει βήματα πρὸς τὰ πίσω. Τὸ δείχνουν τὰ ὅσα συμβαίνουν στὶς Ἐνοπλές Δυνάμεις—ὅπου οἱ ἐλάχιστοι ψευδοτιμωρημένοι, βλέπουν τὶς ποινές τοὺς νὰ αἶρονται καί τοὺς ἐαυτοὺς τοὺς νὰ ἀμείβονται μὲ τοποθέτηση στήν Ἀνωτάτη Σχολή Πολέμου. Ἡ καί τὰ ὅσα συμβαίνουν στὶς Δυνάμεις Ἀσφαλείας—μέλη τῶν ὁποίων, ἐπιπλέον, δεν διστάζουν πιά νὰ μετέρχονται καί τὶς προσφιλείς τοὺς μεθόδους τοῦ βασανισμοῦ «ἀντιφρονούντων» πολιτῶν—ή καί στὶς ἄλλες Δημόσιες Ὑπηρεσίες ή, τέλος, καί στὰ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα, ὅπου καί ή πιὸ πρόχειρη παρατήρηση θὰ ἐπείθε ὅτι κυριολεκτικά βρῖθουν οἱ ποτισμένοι ἀπὸ φασιστική νοοτροπία καί ξενόδοῦλο πνεῦμα ἄνθρωποι.

Καί οἱ λόγοι γιά νὰ ἀνησυχούμε δεν τερματίζονται, δυστυχώς, ἐδῶ. Σὲ ὅσους ἀναφέραμε, προστίθενται καί ἄλλοι, ἐξ ἴσου σοβαροί. Ὅπως, γιά παράδειγμα, τὸ γεγονός ὅτι σὲ ἀνθρώπους πὸν θορυβῶδικο ὑπέρησαν τὴ δικτατορία καί δεν κρύβουν τὴν ἀβυσσαλέα ἀντιλαϊκότητά τοὺς ή καί τὶς προσδέσεις τοὺς μὲ τὴν ξένη ἐπέμβαση, ἔχει ἀνατεθεῖ ή εὐθύνη γιά τὴ διαχείριση πολλῶν εὐαίσθητων τομέων τῆς ἐθνικῆς ζωῆς (τῆς ἐθνικῆς ἀμυνας, τῆς δημόσιας ἀσφάλειας, τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς κ.λ.π.). Διαχείριση ἀπὸ τὴν ὁποία ἐξαρτιέται ή ψυχικὴ ἐνότητα αὐτῆς τῆς χώρας, ή ικανότητά της νὰ ἀντιμετωπίσει μὲ ἐπιτυχία θανάσιμους ἐθνικοὺς κινδύνους, ή ἐλπίδα της νὰ γίνεῖ κάποτε πραγματικὴ δημοκρατία, ὅπως ταιριάζει στήν ἱστορία της καί στὶς παραδόσεις της, στὶς βαθύτερες προσδοκίες τοῦ λαοῦ της.

Καί πρέπει, τέλος, νὰ προσθέσουμε καί ἄλλους, πὸν ἔχουν ἀποδειγμένες προσδέσεις μὲ γενικότερες ἀπειλητικὲς ἐξελίξεις στὸν εὐρωπαϊκὸν χώρο καί ἰδιαίτερα στή γειτονικὴ Ἰταλία. Οἱ στενὲς σχέσεις ὄχι ἀπλῶς μερικῶν ἀπομονωμένων ἐξτρεμιστικῶν ὁμάδων, ἀλλὰ τῶν ἰδίων τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν τῆς χουντικῆς Ἑλλάδας μὲ τὰ νεοφασιστικὰ κινήματα τῆς Εὐρώπης, πίσω ἀπὸ τὴ δράση τῶν ὁποίων, ὅπως ἀποκάλυψαν οἱ πρόσφατες δικαστικὲς ἀνακρίσεις στήν Ἰταλία, βρίσκονται διάφορες εὐρωπαϊκὲς μυστικὲς ὑπηρεσίες καί ἀκόμα πιὸ πίσω ή CIA, εἶναι πασίγνωστες. Ἀλλὰ ὅσο γνωρίζουμε, γιά τὶς τόσες συγκεκριμένες καταγγελίες πὸν ἔγιναν σχετικὰ κατὰ καιροὺς, ἀπὸ τὴ σημερινὴ ἐπίσημη Ἑλλάδα δεν διατάχθηκε καμιὰ ἀνάκριση, λὲς καί ὑπάρχει ή ἐπιθυμία ὅλα αὐτὰ νὰ σκεπαστοῦν ἀπὸ τὶς σκόνες τῆς βαθύτερης σιωπῆς. Κι αὐτὰ, ἐνῶ εἶναι γνωστὸ ὅτι αὐτὲς οἱ ξένες φασιστικὲς συμμορίες καί οἱ ἀντίστοιχες ἑλληνικὲς πὸν συνεργάζονται μαζί τοὺς, δεν διστάζουν νὰ καταφύγουν καί στή φρικαλεότερη δολοφονικὴ βία, προκειμένου νὰ προωθήσουν τοὺς σκοποὺς τοὺς δικούς τοὺς καί κείνων πὸν βρίσκονται πίσω τοὺς.

Ἔχουμε, λοιπόν, κάθε λόγο νὰ ἀνησυχούμε. Καί νὰ θέλουμε νὰ εὐαισθητοποιήσουμε τὴν ἑλληνικὴ κοινὴ γνώμη πρὸς τοὺς κινδύνους πὸν ἐνυπάρχουν σ' αὐτὰ τὰ φαινόμενα. Ὡστε ἔγκαιρα νὰ ἀντιδράσει στὸ βαθμὸ πὸν τὸ μπορεῖ. Καί νὰ μὴν αἰφνιδιαστεῖ ὁδυνηρὰ καί πάλι, ὅπως τόσες φορὲς συνέβη στὸ παρελθόν.

Υ.Γ. Δυστυχώς, σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ὑπόθεση τῶν Ἰταλῶν νεοφασιστῶν στή χώρα μας (τὴν ὁποία ἀποκαλύπτουμε στὶς σελίδες πὸν ἀκολουθοῦν), οἱ ἀνησυχίες μας ἐνισχύονται: ἐνῶ τὸ ΑΝΤΙ βρισκόταν στὸ τυπογραφεῖο, περιήλθαν σὲ γνώση μας νεώτερα στοιχεῖα γιά τὴ συνεχιζόμενη δραστηριότητά τοὺς στήν Ἀθήνα.

Βάση τοῦ διεθνοῦς φασισμού στὴν Ἑλλάδα

ORDINE NUOVO

Η «ΝΕΑ ΤΑΞΙΣ»

Τώρα καὶ στὴν Ἑλλάδα

Ὁ ὑπαρχηγὸς τῆς ἰταλικῆς (καὶ διεθνοῦς) ναζιστικῆς ὁργανώσεως «Ὁρντινε Νουόβο» («Νέα Τάξις») Ἑλιο Μασσαγκράντε, καταζητούμενος στὴν Ἰταλία μὲ ἔξη ἐντάλματα συλλήψεως καὶ καταδικασμένος ἐρήμην σὲ φυλάκιση τεσσάρων ἐτῶν, καὶ ὁ Κλάουντιο Μπιτζάρρι, στέλεχος τῆς ἴδιας ἀνατρεπτικῆς ὁργανώσεως, φυγοδικοῦν ἀπὸ τὸ 1973 στὴν Ἑλλάδα. Στὴν Ἀθήνα, ἡ ἰταλικὴ «Ὁρντινε Νουόβο» ἔχει μία ἀπὸ τὶς πέντε «βάσεις ἐπιχειρήσεων» ποὺ διατηρεῖ στὸ ἐξωτερικό.

Ἡ παρουσία τῶν Μασσαγκράντε - Μπιτζάρρι στὴν Ἀθήνα ἐπισημάνθηκε ἀπὸ τὸ «Ἀντί» τὸν περασμένο Σεπτέμβριο, καὶ στὶς ἀρχὲς Ὀκτωβρίου

εἰδοποιήθηκαν μέσω τῆς κυβερνήσεως οἱ ἀρμόδιες κρατικὲς υπηρεσίες. Οἱ γνωστοὶ δεσμοὶ τῶν ἰταλῶν νεοφασιστῶν - νεοναζιστῶν μὲ τοὺς ἀνθρώπους τῆς «ἐλληνι-

κῆς» χοῦντας καὶ ἡ ἐπίσης γνωστὴ διεθνὴς δραστηριότης τῆς «Νέας Τάξεως» (ποὺ εἶναι ὁργανωμένη σὲ διάφορες χώρες τῆς Εὐρώπης ὡς ὁ γνησιότερος κληρονόμος καὶ

Κλεμέντε Γκρατσιάνι, ο άρχηγός (Ραντεβού στο Μόναχο).

συνεχιστής των «ιδεών» του χιτλερισμού), επέβαλλαν να τηρήσουμε σιγή, ώστε να διευκολυνθούν οι αρμόδιες υπηρεσίες στο έργο τους.

Ήδη, λύνουμε τη σιωπή μας για τους εξής λόγους:

● Διότι θεωρούμε ότι τρεις μήνες σιωπής ήταν αρκετοί για να τεθούν υπό έλεγχο οι δεσμοί, οι «έπαφες» και τα «κέντρα» της ιταλικής «Όρντιν Νουόβο» στην Ελλάδα.

● Διότι η «Νέα Τάξις» άρχισε να δρά και δημοσία στην Ελλάδα, με

την αναγραφή συνθημάτων έξω από βιβλιοπωλεία, και η ελληνική κοινή γνώμη δικαιούται να ενημερώνεται για όλα όσα συμβαίνουν στην Ελλάδα.

● Διότι αποκαλύφθηκε στην Ιταλία ότι ο Έλιο Μασσαγκράντε στις 2 Δεκεμβρίου βρισκόταν στο Μόναχο της Δ. Γερμανίας, όπου, μαζί με τον επίσης φυγόδικο άρχηγό της ιταλικής «Όρντιν Νουόβο» Κλεμέντε Γκρατσιάνι, έδωσε συνέντευξη σε άπειστομένο του ιταλικού περιοδικού «Πανοράμα». Πράγμα που επιβεβαιώνει προηγούμενες πληροφορίες του «Αντί», κατά τις οποίες ο Μασσαγκράντε, από τη «βάση» του στην Ελλάδα, ταξιδεύει σε διάφορες χώρες (Ισπανία, Γερμανία, Ιαπωνία) για την εκπλήρωση διαφόρων «άποστολών» και τη διοργάνωση δικτύων της οργάνωσής του.

Ο «άρχηγός» Κλεμέντε Γκρατσιάνι, καταδικασμένος έρήμην (όπως και ο Μασσαγκράντε) σε φυλάκιση πέντε ετών, με αποτέλεσμα να διαλυθεί επίσημως η «Όρντιν Νουόβο» από την ιταλική κυβέρνηση, καταζητείται με πέντε εντάλματα συλλήψεως, κατηγορούμενος για δυνάμειστικές επιθέσεις, πολιτική συνωμοσία και συγκρότηση παράνομης ενώσεως για την ανατροπή του ιταλικού κράτους. Για τα ίδια ακριβώς εγκλήματα καταζητείται και ο Έλιο Μασσαγκράντε.

Οι πληροφορίες του «Αντί»

Κατά τα τέλη Σεπτεμβρίου, στη σύνταξη του «Αντί» περιήλθε η

Έλιο Μασσαγκράντε, ο αλεξιπτωτιστής ύπαρχηγός: «Έχουμε πέντε βάσεις στο εξωτερικό...»

πληροφορία ότι οι Έλιο Μασσαγκράντε και Κλάουντιο Μπιτζάρρι βρίσκονται στην Αθήνα. Και διαπιστώθηκαν τα εξής:

Και οι δύο φυγόδικουν από μακρού στην Ελλάδα, όπου επίσης βρίσκονται ή σύζυγος και τα παιδιά του Μασσαγκράντε. Το ζεύγος Μασσαγκράντε κατοικεί στην οδό Πελοποννήσου αριθ. 144, στην Αργυρούπολη, σε αρκετά απόμακρη τοποθεσία. Μαζί με τους Μασσαγκράντε κατοικεί και ο Μπιτζάρρι. Εσκέπτοντο να μετοικήσουν στο Ψυχικό.

Το αυτοκίνητο του Κλάουντιο Μπιτζάρρι, σταθμευμένο απέναντι από την κατοικία των Ιταλών νεοναζιστών, στην οδό Πελοποννήσου της Αργυρουπόλεως. Απόμερη, ιδεώδης τοποθεσία...

Τὰ αὐτοκίνητα τῶν Μασσαγκράντε καὶ Μπιτζάρρι, μὲ πινακίδες τῆς Βερόνα, ἐστάθμευαν ἔξω ἀπὸ τὴν κατοικία τους (οἱ ἀριθμοὶ εἶναι γνωστοὶ στὶς καταδικαστικὲς ἀρχές).

Στὸν ἀριθμὸ 14 τῆς ὁδοῦ Μητροπόλεως λειτουργεῖ ἓνα γραφεῖο «τουριστικῶν» καὶ ἄλλων ἐπιχειρήσεων, ὑπὸ τὸν τίτλο «Νόστος». Μὲ τὸ γραφεῖο αὐτὸ ἔχει ἄμεση σχέση ὁ Μασσαγκράντε.

Οἱ πληροφορίες ἀνέφεραν ὅτι ὁ Μασσαγκράντε, μαζὶ μὲ Ἑλληνες φίλους του, σκέπτονταν νὰ ἀνοίξουν ἓνα κέντρο στὴν Πλάκα, γιὰ νὰ «καλύπτουν» παράνομες συγκεντρώσεις. Τὸ σχέδιο αὐτὸ δὲν πραγματοποιήθηκε. Ἐλέγετο ὅτι στρατολογοῦν καὶ ἐκπαιδεύουν ἁλλοδαποὺς (Γερμανοὺς, Ἰταλοὺς, Ἰάπωνες) καὶ Ἑλληνες γιὰ τὴν ἐκτέλεση «ἀποστολῶν» στὴν Ἰταλία καὶ ἄλλοι. Ἐλέγετο ἐπίσης ὅτι ἐπὶ χούντας ἔγιναν ἐκπαιδεύσεις σὲ ἀχρησιμοποίητο στρατιωτικὸ ἀεροδρόμιο στὴν Πελοπόννησο.

Ποιὸς ὁ Μασσαγκράντε

Ὁ Ἑλιο Μασσαγκράντε, 33 ἐτῶν, ἀπὸ τὴ Βερόνα, εἶναι τέως ἀλεξιπτωτιστὴς καὶ χαρακτηρίζεται ἐπίσημα στὴν Ἰταλία ὡς ἀνεπάγγελτος. Ὡς ἀλεξιπτωτιστὴς ὑπηρέτησε ὑπὸ τὶς διαταγὲς τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Ἀμος Σπιάτσι, προφυλακισμένου ἀπὸ μὴνῶν γιὰ τὴ συμμετοχὴ του στὴν ὀργάνωση «Ρόδο τῶν Ἀνέμων», ποὺ ἐτοίμαζε πραξικόπημα τὸ περασμένο καλοκαίρι στὴν Ἰταλία. Ὁ Μασσαγκράντε εἶναι «συνιδιοκτήτης» ἐνὸς δικινητηρίου ἀεροπλάνου ἀμερικανικῆς κατασκευῆς, εἰδικῶς διασκευασμένου γιὰ τὴ ρίψη ἀλεξιπτωτιστῶν. Τὸ ἀεροπλάνο αὐτὸ τὴν 11η Μαΐου 1974 βρισκόταν στὴν Μπολῶνια, ἀπὸ

Ἡ ἐφημερίδα τῆς Ἰταλικῆς «Νέας τάξεως». Ὁ τίτλος γράφει: «Ἀνάμεσα στὴ Ρωσία καὶ στὴν Ἀμερικὴ, ἡ πατρίδα μας ὀνομάζεται Εὐρώπη».

ὅπου πέταξε στὴ Σαρδηνία καὶ ἐκεῖ φέρεται ὡς «παληθὲν».

Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1968, ὁ Μασσαγκράντε μετεῖχε στὸ περίφημο «ἐκπαιδευτικὸ ταξίδι» στὴν Ἀθήνα τῶν φιλοξενουμένων τῆς χούντας Ἰταλῶν νεοφασιστῶν. Μὲ τὸ ταξίδι αὐτὸ ἔχει ἐπανειλημμένα συνδεθεῖ τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρυτῆ τῆς «Ὀρντιν Νουόβο», Πίνο Ραουτι, γνωστοῦ γιὰ τοὺς δεσμούς του μὲ τοὺς ἀνθρώπους τῆς χούντας καὶ κατηγορουμένου γιὰ τὴ σφαγὴ τῆς πλατείας Φοντάνα τοῦ Μιλάνου.

Στὶς ἀρχὲς Μαρτίου τοῦ 1974, στὸ ξενοδοχεῖο «GIADA» τῆς ἰταλικῆς κωμοπόλεως Καττόλκα ἔγινε μιὰ σύσκεψη «κορυφῆς», στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος οἱ ἀρχηγοὶ τῆς «Ὀρντιν Νουόβο». Τὸ προαναφερόμενο ξενοδοχεῖο εἶναι συνδεδεμένο μὲ «τελεξ» μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ διευθύνεται ἀπὸ τὸν τουριστικὸ ἐπιχειρηματία Μάριο Φαλτσάρι, γνωστὸ καὶ ὡς σινερ-

γάτη τῶν ἰταλικῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν.

Ὁ Ἑλιο Μασσαγκράντε ἤδη ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1967 εἶχε καταδικασθεῖ στὴ Βερόνα γιὰ κατοχὴ μεγάλης ποσότητας ὀπλῶν καὶ ἐκρηκτικῶν ὑλῶν.

Ἡ συνέντευξη στὸ Μόναχο

Ἡ συνάντηση τῶν δύο φυγοδικῶν «ἡγετῶν» τοῦ νεοναζισμοῦ μὲ τὸν ἀπεσταλμένο τοῦ «Πανοράμα», στὸ Μόναχο, ἔγινε στὶς 10.30' τὸ βράδυ τῆς Δευτέρας, 2 Δεκεμβρίου, στὴν Προμενάντπλατς, μπροστὰ στὸ ξενοδοχεῖο Μπάγιερισχερ Χόφ. Παναλλήφθηκε στὶς 8.30' τῆς ἐπομένης καὶ συνεχίσθηκε ὡς τὶς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα. Παρίστατο καὶ ἓνας δημοσιογράφος φίλος τοῦ Γκρατσιάνι, ὁ Μικέλε ντὶ Μπέλλα, μέσω τοῦ ὁποίου ὁ Γκρατσιάνι εἶχε ἐπιδιώξει «μιὰ διευκρινιστικὴ συνάντηση μὲ τὸν Τύπο». Ἡ συνέντευξη περιγράφεται διὰ μακρῶν στὸ τεύχος τοῦ «Πανοράμα» ὑπ' ἀριθμ. 452, τῆς 19 Δεκεμβρίου 1974, καὶ ὑπογράφεται ἀπὸ τὸν ἀπεσταλμένο τοῦ «Πανοράμα» Ρομάνο Καντόρε.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς φυγοδικίας του, ὁ Γκρατσιάνι ἄφησε νὰ μεγαλώσει τὸ μουστάκι του. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Μασσαγκράντε ἐμφανίσθηκε μὲ ἓνα ξανθὸ μουστάκι, ἐνῶ πρὶν δὲν εἶχε. Φοροῦσε ἓνα πανωφόρι καμηλό, λευκὴ μάλλινη φανέλα, καὶ βελούδινο σακάκι.

Παραθέτουμε ὀρισμένα ἐνδιαφέροντα σημεῖα τῆς συνεντεύξεως:

ΓΚΡΑΤΣΙΑΝΙ: Εἴμαστε οἱ ἀληθινοὶ κληρονόμοι τῆς Ἰταλικῆς Δημο-

Τὸ σπίτι στὴν Ἀργυρούπολη, ὅπου κατοικεῖ ὁ Ἑλιο Μασσαγκράντε.

Από συγκεντρώσεις της «Νέας Τάξεως» στην Ίταλία.

κρατίας του Σαλò (την οποία ίδρυσε ο Μουσσολίνι στη Βόρειο Ίταλία μετά την κατάρρευση του φασιστικού καθεστώτος στη Ρώμη) και του ναζισμού. Θέλουμε να καταστρέψουμε τη δημοκρατία, να εκριζώσουμε πολιτικά τον έβραϊσμό, να καταργήσουμε την ψήφο, να εμπιστευθούμε την καθοδήγηση του κράτους σε λίγους άριστοκράτες της διανοήσεως.

«ΠΑΝΟΡΑΜΑ»: Πόσοι είναι οι αγωνιζόμενοι στις γραμμές της «Νέας Τάξεως» για τόν θρίαμβο ενός τέτοιου προγράμματος;

ΜΑΣΣΑΓΚΡΑΝΤΕ: Οί έγγεγραμμένοι είναι δύο χιλιάδες. Οί βάσεις στην Ίταλία είναι πολλές αλλά δεν μπορούμε να αναφέρουμε τόν αριθμό τους. Στην Εύρώπη πάντως ή οργάνωσή μας μπορεί να υπολογίζει σε πέντε κέντρα επιχειρήσεων.

«ΠΑΝΟΡΑΜΑ»: Ποιές είναι οι προθέσεις σας για τò μέλλον;

ΓΚΡΑΤΣΙΑΝΙ: Ή συγκρότηση μιās μαύρης οργάνωσης σε εύρωπαϊκό επίπεδο υπό την ήγεσία μας. Επί πλέον, πάντοτε σε ό,τι αφορά τò διεθνές πεδίο, είμαστε

έτοιμοι να αποκαταστήσουμε έπαφες με τή Λιβύη του Μουαμάρ Έλ Γκεντάφι και με τήν Άργεντινή της Ίζαμπελίτα Περόν. Ή Λιβύη και ή Άργεντινή είναι αυτή τη στιγμή οί δύο πιò συγγενικές πολιτικά σε μās χώρες. Σε ό,τι αφορά τήν Ίταλία, προσπαθούμε να δημιουργήσουμε ένα κίνημα με εύρεία αντιιμπεριαλιστική βάση, νόμιμο από όλες τις απόψεις, ώστε να μπορέσουμε να έργασθούμε στο φώς της ημέρας.

«ΠΑΝΟΡΑΜΑ»: Πώς σείς, Γκρατσιάνι, και σείς, Μασσαγκράντε, αντί να εμφανισθείτε στη δεύτερη δίκη της «Όρντινε Νουόβο» που γίνεται αυτές τις ημέρες στη Ρώμη, προτιμάτε να φυγοδικείτε;

ΓΚΡΑΤΣΙΑΝΙ: Έμεις και άλλοι «καμεράτι» που διαφύγαμε όταν εξεδόθησαν εντάλματα συλλήψεως από τò δημοκρατικό καθεστώς, δικαζόμαστε έρήμην στη δεύτερη δίκη κατά της «Όρντινε Νουόβο» μόνο έπειδι ή δεν έχουμε τήν παραμικρή έμπιστοσύνη στην άστική δικαιοσύνη. Άλλωστε, για έπαναστάτες, όπως έμεις πιστεύουμε ότι είμαστε, ή φυγοδικία είναι όχι μόνο δικαίωμα, αλλά καθήκον. Ός φυγόδοκοι έμεις μπορούμε να δώσουμε μιὰ σημαντική συμβολή στον αγώνα για τò γκρέμισμα του άστικού και δημοκρατικού κράτους. Αντιθέτως, ως κρατούμενοι θα ήμαστε μόνο ένα βάρος και ένα πρόβλημα για τήν οργάνωση.

«ΠΑΝΟΡΑΜΑ»: Σείς, Γκρατσιάνι, πώς κατορθώσατε να φύγετε λίγες ώρες πριν ό δικαστής Βιττόριο Όκκόρσιο υπογράψει τò εντάλμα συλλήψεώς σας;

ΓΚΡΑΤΣΙΑΝΙ: Πολλοί από μās, με έμε έπικεφαλής, και περιλαμβανομένου φυσικά και του Μασσαγκράντε, είχαμε προβλέψει, πριν ακόμη από τήν έπαίσχυντη απόφαση του δικαστηρίου της Ρώμης που επέφερε τή διάλυση του κινήματος, τή σκληρότατη καταπίεση που ακολούθησε. Γι' αυτό από τις αρχές του 1972 είχαμε στήσει μυστικές βάσεις στην Ίταλία και στο έξωτερικό.

ΘΟΥΡΙΟΣ

Δημοκρατική έφημερίδα της Νεολαίας

Ή φωνή της εργαζόμενης και σπουδάζουσας Νεολαίας

ἀντί θέσεις

Η ΚΑΘΑΡΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ

Φαίνεται πώς η θετικότερη συνεισφορά των πρώτων εμπειριών από την απρόσκοπτη ένασκηση της εξουσίας από τη Δεξιά είναι το άνοιγμα της τράπουλας και η κατανόηση του παιχνιδιού που παίχτηκε από τις 23 'Ιουλίου 1974 μέχρι σήμερα. Και όπως συνήθως, βέβαια, τὰ χαρτιά ήταν σημαδεμένα και τὸ παιχνίδι στημένο.

Ἡ κρίση τοῦ 'Ιουλίου τοῦ '74 δὲν ἦταν μιὰ ἀπλή κυβερνητικὴ κρίση. Οἱ ἐντάσεις τῆς ἀπειλοῦσαν τὸ ἴδιο τὸ καθεστῶς. Ἡ μεταπολίτευση τῆς 23ης μεθοδεύτηκε στὴ βάση τοῦ κλασικοῦ πιά μοντέλου γιὰ τὶς νεοαποικιακὲς χώρες, δηλαδή, μὲ βάση τὸ μοντέλο τῆς ἐναλλαγῆς φρουρᾶς στὴν κορυφὴ τῆς πυραμίδας, ποὺ ἔχει, γιὰ τοὺς στυλοβάτες τοῦ συστήματος, τὸ πλεονέκτημα ἢ ἀλλαγὴ προσώπων καὶ μεθόδων νὰ ἐξασφαλίζει τὴ συνοχὴ τοῦ συστήματος, ἀλλὰ νὰ μὴ θίγει τὶς δομές του.

Σὲ τέτοιου εἶδους ἀλλαγές, θὰ ἦταν πολὺ μηχανιστικὸ ἂν δὲν ἀναγνωρίζαμε καὶ πιθανὴ ἀνταγωνιστικὴ σχέση ἀνάμεσα στίς δυὸ ὁμάδες – σὲ κείνη τῆς χούντας ποὺ ἐφυγε καὶ σὲ κείνη ποὺ τὴ διαδέχτηκε –, σχέση ποὺ οἱ μορφές τῆς δὲν εἶναι εὐκόλα προβλέψιμες καὶ ἡ ἐντάσή τους (τῶν μορφῶν) ποικίλλει ἀπὸ μὴ ἐλεγχόμενες πιέσεις – π.χ. ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν πίεση ἢ ἀπὸ τὶς λαϊκὲς κινητοποιήσεις.

Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς μεταπολίτευσης ἡ καθάαρση ἀπέτελεσε τὸν ἄξονα τῶν λαϊκῶν ἀπαιτήσεων καὶ τὴ βασικὴ προϋπόθεση τῆς ὁμαλοποίησης καὶ τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς χώρας. Ὑπῆρξε, ταυτόχρονα, καὶ ἡ λυδία λίθος τῶν Καραμανλικῶν διαθέσεων. Καὶ εἶναι ὁλοφάνερο, ὅτι τὰ μέτρα ποὺ πάρθηκαν διαδοχικὰ στὴν περίοδο πρὶν ἀπὸ τὶς ἐκλογές, ἀποσκοποῦσαν στὴν ἐκτόνωση τῆς λαϊκῆς πίεσης καὶ ὅτι γι' αὐτὸ περιορίστηκαν σὲ ἀνώδυνες πειθαρχικὲς διώξεις καὶ σὲ θεαματικὲς ἀλλὰ καὶ πολιτικὰ χωρὶς βάρους ἐνέργειες, ὅπως π.χ. ἡ πολυφωτογραφημένη «ἐκτόπιση» τῶν «πέντε τῆς Τζιάς».

Ἀδιάφορα ἀπὸ τὶς Συντακτικὲς Πράξεις ποὺ φημολογεῖται ὅτι ἐτοιμάζει ἡ κυβέρνηση γιὰ τὴ διώξη τῶν ἐνόχων τῆς ἐφταετίας, εἶναι φανερό, ὅτι ἡ διώξη ἀνάγεται σὲ πρόσωπα καὶ θὰ ἀφήσει ἄθικτο τὸ σύστημα ἐκείνο ποὺ γέννησε καὶ ἐπέβαλε αὐτὰ τὰ πρόσωπα. Ἀκόμα περισσότερο, μάλιστα, ὅταν στὸ σχέδιο Συντάγματος τῆς «Νέας Δημοκρατίας» διατηροῦνται καὶ ἐπαυξάνονται τὰ στεγανὰ ἐκεῖνα σπὸν κρατικὸ μηχανισμό ποὺ ἀποτελοῦν τὰ κέντρα συσπείρωσης τῶν ἀντιλαϊκῶν συνωμοσιῶν, τὶς θερμοκοιτίδες τῆς ἐκτροπῆς.

Ἄν καὶ πιστεύουμε ὅτι αὐτὴ ἡ ἀντιμετώπιση εἶναι σύμφυτη μὲ τὸ χαρακτῆρα τῆς Δεξιᾶς σὲ μιὰ χώρα σὰν τὴ δική μας (ὅπου οἱ δυνάμεις τῆς συντήρησης δὲν ἔχουν καμιά ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ τους καὶ στὴν ἰδεολογία τους), ἀλλὰ καὶ μὲ τὶς ἐκλεκτικὲς συγγένειες αὐτῆς τῆς Δεξιᾶς μὲ τὴ χούντα, κρατᾶμε μὲ ἐνδιαφέρον ἕνα –ἀνάμεσα σὲ πολλὰ ἄλλα –σχόλιο τῆς «Καθημερινῆς» (22.12.74), μὲ τίτλο «Κάτι δὲν πάει καλά...». Ὁ συντάκτης αὐτοῦ τοῦ σχολίου, ἀφοῦ ἐπισημαίνει τὸ ἄθικτο, οὐσιαστικά, τοῦ χουντικοῦ μηχανισμοῦ, τὴν ἀτιμωρησία τῶν ἐνόχων κ.λ.π. τονίζει: «Ὅλα αὐτὰ εἶναι γεγονότα ἐντελῶς ἀδικαιολόγητα στὴ συνείδηση τῆς κοινῆς γνώμης,

τὴν κάνουν νὰ ἀμφιβάλλει γιὰ τὴν ὀρθότητα τῆς τακτικῆς ποὺ ἐπέλεξε – ἢ μήπως ὑποχρεώθηκε νὰ ἀκολουθήσει (Σ.σ.: ἡ ὑπογράμμιση δική μας) – ἡ πολιτικὴ ἐξουσία...» Τὸ δίχως ἄλλο τὸ σχόλιο αὐτὸ δείχνει ὅτι κάποιες διαφοροποιήσεις ἐγίναν στὸ χώρο τῆς Δεξιᾶς. Ἀλλὰ δὲν κάνουμε τὸ λάθος νὰ νομίζουμε ὅτι οἱ δυνάμεις ποὺ ἐκφράζει ἡ «Καθημερινή» ἔχουν ἐνισχυμένο εἰδικὸ βάρος στὸ χώρο τῆς Δεξιᾶς, τόσο ἐνισχυμένο ὥστε νὰ ἀποτελέσουν τὸ μέτρο πάνων στὸ ὅποιο οἱ προοδευτικὲς δυνάμεις θὰ στηρίξουν τὴν τακτικὴ τους ἀπέναντι στὴ μεταδικτατορικὴ συντήρηση.

Γι' αὐτὸ ξαναγυρνᾶμε στὴν ἀρχικὴ μας σκέψη: τὴν τακτικὴ ποὺ ἀκολούθησε ὁ κ. Καραμανλῆς δὲν πιστεύουμε ὅτι ἀκολούθησε αὐτόβουλα. Γιατί, σὲ τελευταία ἀνάλυση, δὲν πιστεύουμε ὅτι αὐτὴ τὸν συμφέρει μακροχρόνια. Ἄλλες δυνάμεις τοῦ τὴν ἐπέβαλαν. Κι αὐτὲς οἱ δυνάμεις – ἂν ἡ ἀνάλυσή μας εἶναι σωστὴ – δὲν μποροῦν νὰ ἀναζητηθοῦν παρὰ σὲ κείνους τοὺς χώρους ποὺ, «κατὰ σύμπτωση», ἤξεραν καὶ ἀναγγεῖλαν τὴν πολιτικὴ μεταβολὴ τῆς 23ης 'Ιουλίου, λίγο πρὶν νὰ τὴν πληροφορηθοῦν οἱ ἴδιο οἱ ἐνδιαφερόμενοι.

Τὸ συμπέρασμα – καὶ ὄχι μόνο γιὰ τὶς δυνάμεις τῆς Ἀριστερᾶς – δὲν εἶναι χωρὶς σημασία.

Πρὸς τὸ Περιοδικὸ «Ἀντί»

Ἐνταῦθα

Κύριε Διευθυντά,

Τὸ περιοδικὸ «Ἀντί» μοῦ εἶχε ζητήσει νὰ διατυπώσω τὶς ἀπόψεις μου σχετικὰ μὲ τὸ ἐκλογικὸ ἀποτέλεσμα τοῦ Νοέμβρη. Τὶς ἀπόψεις μου τὶς ἔγραψα καὶ τὶς ἔστειλα βάζοντας τὸν τίτλο «Μερικὰ συμπεράσματα καὶ σκέψεις γύρω ἀπὸ τὶς ἐκλογές τῆς 17/11». Ἀναγνωρίζω κατ' ἀρχὴν τὸ δικαίωμα στὸ περιοδικὸ νὰ τιτλοφορεῖ καὶ μὲ δική του πρωτοβουλία ἕνα ἄρθρο, πολὺ περισσότερο ὅταν αὐτὸ ἐντάσσεται σὲ ἕνα εἶδος ἐρευνας τοῦ περιοδικοῦ σχετικὰ μὲ τὶς ἐκλογές. Ἄν μποροῦσα ἀκόμα νὰ δεχθῶ ὅτι μιὰ τέτοια τιτλοφόρηση ἦταν ἐνδεχόμενο νὰ μὴν ἀποδώσει τὴ βασικότερη σκέψη τοῦ κειμένου μου. Αὐτὸ ὅμως ποὺ δὲν μπορῶ νὰ δεχθῶ εἶναι ὅτι ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ λάθος τέτοιο ποὺ νὰ διαστρεβλῶνι τὴν κύρια ἰδέα τοῦ ἀρθροῦ.

Διαβάξω λοιπὸν στὸ περιοδικό σας τῆς 28/12 κάποιον τίτλο ποὺ λέει: «Ὁριμὴ ψῆφος γιὰ τὴν ἐξασφάλιση ὁμαλῆς συνταγματικῆς ἐξέλιξης» καὶ ἀπὸ κάτω τὸ ἄρθρο μου μὲ τὴν ὑπογραφή μου. Οὔτε λίγο οὔτε πολὺ, παρουσιάζομαι νὰ λέω ὅτι ἡ ψῆφος ὑπὲρ τοῦ Καραμανλῆ ἦταν ὠριμὴ! Ἀλλὰ ἂς δοῦμε τί λέω ἀνάμεσα σ' ἄλλα στὸ ἄρθρο μου: «Ὁ λαὸς ψήφισε σ' ἕνα κλίμα ἐκτάκτου ἀνάγκης... ἐνδιαφέρθηκε πρωταρχικὰ γιὰ τὸ πῶς θὰ ἀσφαλιστεῖ ἡ ὁμαλὴ συνταγματικὴ ἐξέλιξη. Καὶ πραγματικὰ αὐτὸ τὸ κύριο μὲλμά του (καὶ ὄχι βέβαια ἡ ψῆφος του) ἀποδίδει ὠριμότητα πολιτικὴ».

Παρακάτω, ἀφοῦ ἀναπτύσσω ὅτι πέρα ἀπὸ τὴ «λύση Καραμανλῆ» ὑπῆρχε ἄλλη πραγματικὴ ἐναλλακτικὴ λύση καὶ ἀφοῦ ἐξηγῶ γιατί κατὰ τὴ γνώμη μου δὲ μπόρεσε αὐτὴ νὰ κυριαρχήσει, λέω: «Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τέτοιας στάσης τῶν ἄλλων κομμάτων ἦταν νὰ μὴ μπορέσει στὴν πλειοψηφία τοῦ ὁ ἐλληνικὸς λαὸς νὰ δεῖ ἄλλη ἐναλλακτικὴ λύση πέρα ἀπὸ τὴ λύση Καραμανλῆ». Προφανέστατα λοιπὸν, ὅταν λέω πῶς ὁ λαὸς δὲ μπόρεσε στὴν πλειοψηφία του νὰ δεῖ ἄλλη ἐναλλακτικὴ λύση, ἡ ὁποία ἐν τούτοις ὁ π ἦ ρ χ ε, δὲ σημαίνει βέβαια ὅτι ἡ ψῆφος πρὸς Καραμανλῆ ἦταν ὠριμη.

Δὲν θέλω νὰ ἀποδώσω πρόθεση στὸ λάθος αὐτὸ τοῦ συντάκτη σας. Ἀναγκάζομαι ὅμως νὰ στείλω τὸ γράμμα μου αὐτό, γιατί ἡ τέτοια τιτλοφόρηση τοῦ ἀρθροῦ μου διαστρεβλῶνι σαφῶς τὴν ἀποψή μου.

Μὲ ἐκτίμηση

Κώστας Φιλίνης

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν κριτικὴ ποὺ σημειώθηκε σχετικὰ μὲ τὶς σκέψεις τοῦ Κ. Φιλίνη καὶ μὲ βάση τὸν τίτλο «Ὁριμὴ ψῆφος γιὰ τὴν ἐξασφάλιση ὁμαλῆς συνταγματικῆς ἐξέλιξης» (ΑΝΤΙ, τεῦχος 9), εἶναι ἀνάγκη νὰ κάνουμε μερικὲς παρατηρήσεις.

Ὁ τίτλος (ποὺ εἶναι εὐθύνη τοῦ ΑΝΤΙ), ἔχει στὴν πολιτικὴν ἐρευνα ἕναν παραπεμπτικὸ καὶ ὄχι ἀποφατικὸ χαρακτῆρα. Δηλ. δὲν εἶναι προϊόν μιᾶς ὑποτιθέμενης διύλισης τοῦ ἀρθροῦ καὶ προσφορά τοῦ τελικοῦ συμπεράσματος. Ἀντίθετα, ἔχει τὸ χαρακτῆρα τῆς ἐπισημάνσεως ἐνὸς βασικοῦ σημείου τοῦ ἀρθροῦ, ποὺ μπορεῖ καὶ νὰ δοθεῖ χωρὶς ἐσωτερικὴ ἀξιολόγηση καὶ ποὺ παραπέμπει, τελικὰ,

στο σύνολο του κειμένου, απ' όπου και νοηματοδοτείται.

Απ' αυτή την άποψη, καμιά κριτική δεν μπορεί να εξασκηθεί για το άρθρο απ' άφορμή τον τίτλο, ούτε επιτρέπεται απομόνωση αυτού του τίτλου από το σύνολο του κειμένου, και σε μια άλλη βαθμίδα, δεν πρέπει να αγνοείται ή υποδεικτική και όχι αποφατική σημασία του.

Πιστεύουμε ότι κάθε άλλη αντιμετώπιση αντίκειται σε μια σωστή αντίληψη της κριτικής και δεν συμβάλλει στην προσπάθεια να καθιερώσουμε επί τέλους ένα επίπεδο πολιτικού διαλόγου, όπου το έπιχειρημα θα μετράει περισσότερο από την Α PRIORI κακή πίστη κι όπου η ουσία του κειμένου θα τοποθετείται σε δεύτερη μοίρα από την υποκειμενική εκτίμηση του βάρους του τίτλου, που δεν μπορεί, όπως και στην αρχή σημειώσαμε, παρά να είναι ευθύνη του περιοδικού και όχι του άρθρογράφου.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ, ΟΙ ΑΥΤΑΠΑΤΕΣ ΚΙ Ο ΛΑΟΣ

Η κατάθεση του σχεδίου Συντάγματος της «Νέας Δημοκρατίας» στη Βουλή είναι ένα πολυσήμαντο πολιτικό γεγονός. Και όχι μόνο από την άποψη της σοβαρότητας και της σημασίας που έχει για την εθνική ζωή ο Καταστατικός Χάρτης, αλλά και γιατί αποτελεί τη σαφέστερη μέχρι σήμερα πολιτική πράξη της «Νέας Δημοκρατίας» και του Κων. Καραμανλή.

Ο αγώνας στη Βουλή ενάντια στην με κοινοβουλευτικό μανδύα απολυταρχία που επιδιώκει να καθιερώσει το προτεινόμενο Σύνταγμα, δεν επιτρέπεται να διεξαχθεί με μίαν επίκληση του δημοκρατικού ιδεώδους γενικά. Προέχει και είναι ανάγκη, να γίνει ανάλυση των απώτερων επιδιώξεων του Καραμανλικού συντάγματος, των δυνάμεων που εκφράζει και των συμφερόντων που υπηρετεί. Και επιβάλλεται τα συμπεράσματα αυτής της ανάλυσης να αποτελέσουν τη βάση για την αναθεώρηση της τακτικής των δυνάμεων της Άριστερας με την ευρεία έννοια της λέξης στους αγώνες της μέσα και έξω από τη Βουλή.

Γιατί, σε τελευταία ανάλυση, το Καραμανλικό σχέδιο Συντάγματος δεν επιτρέπει άλλες αυταπάτες για την πραγματική φύση και το χαρακτήρα της «Νέας Δημοκρατίας». Γιατί, όλο και περισσότερο, τα γεγονότα φαίνονται να δικαιώνουν εκείνους που κατήγγειλαν τη «Νέα Δημοκρατία» σαν τόσο νέα όσο και τα αμαρτήματα της Δεξιάς στην Ελλάδα, τον αντιχουντισμό του κ. Καραμανλή σαν αναγκαίο έλιγμο για τη διάσωση τουλάχιστον ενός

μέρους της χούντας και τη Βουλή που προέκυψε από τις εκλογές της 17.11.74 σαν ουσιαστικά συντακτική, που οι αποφάσεις της θα καθορίσουν την πολιτική ζωή του τόπου για δεκαετίες.

Επιβάλλεται, τέλος, να προσεχθεί με μεγάλη υπευθυνότητα και ευαισθησία, μήπως ή χάραξη μιάς τακτικής που στηρίζεται στη μονομερή επίκληση για μια αφηρημένη «εθνική ένότητα» (ένότητα εναντίον τίνος και σε ποια βάση;) συμβάλλει ουσιαστικά μόνο στη διευκόλυνση της ένότητας των αντιδραστικών δυνάμεων σε βάρος του λαού.

Και είναι ανάγκη και ιστορικό καθήκον οι προοδευτικές δυνάμεις και φορείς του τόπου να ενημερώσουν το λαό για τους κινδύνους που απειλούν την άσκηση της κυριαρχίας του, για τη σχεδιαζόμενη φαλκίδευση της θέλησής του, για τη στεγανοποίηση βασικών τομέων της δημόσιας και εθνικής ζωής (όπως ή εξωτερική πολιτική και ή εθνική άμυνα) και για τον περιορισμό στοιχειωδών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του.

Απ' αυτή την άποψη δεν πρέπει να υπάρξει διασάφηση στην ανάληψη από τον ίδιο το λαό της προστασίας των κυριαρχικών του δικαιωμάτων.

Ο κ. ΑΒΕΡΩΦ, Ο ΑΝΝΙΒΑΣ ΚΙ ΟΙ ΡΟΒΕΣΠΙΕΡΟΙ

Απορίες προκάλεσαν οι δηλώσεις του κ. Άβερωφ (27.12.74) για την κατάσταση που υπάρχει σήμερα στο στρατό. Απορίες που γίνονται μεγαλύτερες από τα παραδείγματα που χρησιμοποίησε και την έπιχειρηματολογία που ανέπτυξε.

Ενώ μās αποκάλυψε ότι ή Δημοκρατία απειλήθηκε σοβαρά μετά τις 23 Ιουλίου από αξιωματικούς «κακέτυπα Ροβεσπιέρων», όπως τους χαρακτήρισε, μās ανακοίνωσε ότι ή ίδια αυτή απειλούμενη Δημοκρατία έχει τη μεγαλοψυχία να μειώνει ποινές και να επαναφέρει στις θέσεις τους πραξικοπηματίες για λόγους ανθρωπιστικούς.

Κι αυτά, ενώ ο Άννιβας εύρισκεται προ των πυλών, κατά τη δήλωσή του πάλι.

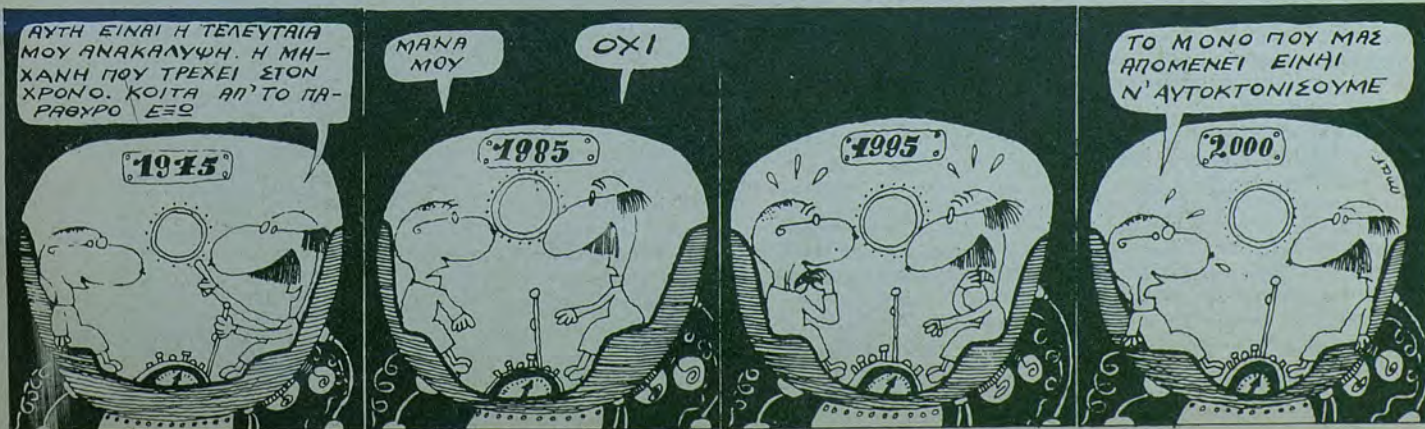
Δεν θέλουμε να κάνουμε εύκολη πολεμική, ή να δώσουμε λύσεις στα πλαίσια ενός σχολίου για το κρίσιμο θέμα των μέτρων που πρέπει να παρθούν για να σπάσουν τα στεγανά και να ανήκει πραγματικά ο Στρατός στο Έθνος.

Μπορούμε σίγουρα να πούμε όμως, χρησιμοποιώντας παραδείγματα ανάλογα με το κ. Υπουργού, ότι ή ιστορική πείρα αιώνων αυτού του Έθνους δείχνει, ότι όταν ο Άννιβας βρισκόταν προ των πυλών, τεράστια σημασία αποκτούσαν οι κερκόπορτες του τείχους.

ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ Χ-Ψ

ΤΟΥ

Ν. ΜΑΡΟΥΛΑΚΗ

«Ένός άνδρός αρχή», σχέδιο και αντίσχεδια.

Του Σπ. Λιναρδάτου

Η μάχη που άρχισε στη Βουλή για τὸ νέο Σύνταγμα τῆς χώρας είναι ἐξίσου κρίσιμη μὲ τὸ Δημοψήφισμα ποὺ καθόρισε τὴ μορφή τοῦ Πολιτεύματος: θὰ διαμορφώσει γιὰ πολλὰ χρόνια, ἰσως γιὰ ἀρκετὲς δεκαετίες, τὸ συνταγματικὸ πλαίσιο τῆς χώρας. Ἀν αὐτὸ τὸ πλαίσιο εἶναι τελικὰ ἀρκετὰ προσαρμοσμένο στὶς σημερινὲς καὶ τὶς αὐριανὲς ἀνάγκες τοῦ ἔθνους καὶ σὲ ἰκανοποιητικὸ βαθμὸ εὐλόγιστο, ὅχι μόνο θ' ἀντέξει στὸ χρόνο, ἀλλὰ καὶ θὰ συμβάλει στὸ νὰ γίνουν ὅσο τὸ δυνατόν πρὸς εἰρηνικὰ οἱ μεταλλαγές καὶ οἱ μεταρρυθμίσεις ποὺ χρειάζεται σήμερα καὶ θὰ χρειαστεῖ ἀκόμα περισσότερο αὐριο ὁ τόπος, χωρὶς σοβαρὲς συγκρούσεις καὶ χωρὶς νὰ διασπαστεῖ ἡ ἐθνικὴ ἐνότητα.

Δυστυχῶς, τὸ κυβερνητικὸ σχέδιο Συντάγματος δὲν ἔχει αὐτὰ τὰ προσόντα. Ὅρισμένες διατάξεις τοῦ δείχνουν ὅτι γίνεται μιὰ προσπάθεια νὰ ἰκανοποιηθεῖ τὸ ἀντιδικτατορικὸ αἶσθημα τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἀντιστασιακῆς μερίδας τῆς «Νέας Δημοκρατίας» (άρθρα 1, 2, 7 ἐδ. 2, 22). Ἀλλὰ δημιουργοῦν τὶς προϋποθέσεις γιὰ μερικές, περιορισμένες, οικονομικὲς καὶ κοινωνικὲς μεταρρυθμίσεις (άρθρα 18 ἐδ. 6, 26 ἐδ. 4, 86). Γενικὰ ὅμως χαρακτηρίζεται ἀπὸ συντηρητισμὸ, ἀπὸ τάση γιὰ νὰ μειωθεῖ ἡ λαϊκὴ κυριαρχία, νὰ κηδεμονευτεῖ, κατὰ κάποιον τρόπο, ἡ πολιτικὴ ζωὴ, περιέχει παγίδες γιὰ τὴ Δημοκρατία καὶ τὶς ἐλευθερίες (άρθρα 5 ἐδ. 4, 12 ἐδ. 3 καὶ 4, 14 ἐδ. 6, 38 ἐδ. 4, 39 ἐδ. 2, 41 ἐδ. 1, 43 ἐδ. 4, 61 ἐδ. 3, κ.λ.π.).

Δὲν πρόκειται ἐδῶ νὰ κάνουμε ἀνάλυση τῶν ἀρθρῶν τοῦ Σχεδίου Συντάγματος. Αὐτὸ γίνεται ἀπὸ ἄλλους, ἀρμόδιους καὶ εἰδικούς, καὶ ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ τύπου καὶ τῆς Βουλῆς. Ἐλέγουμε νὰ τονίσουμε μόνο πῶς οἱ παγίδες τοῦ κυβερνητικοῦ Σχεδίου εἶναι περισσότερες ἀπ' ὅσες φαίνονται ἀπὸ πρώτη ματιά. Δὲν εἶναι μόνο οἱ ὑπερτροφικὲς ἐξουσίες τοῦ Προέδρου – ἐντελὼς ἀδικαιολογητές, ὅταν μάλιστα ἡ κυβερνητικὴ σταθερότητα ἐξασφαλίζεται μὲ τὰ ἀρθρα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν πρόταση δυσπιστίας – ἀλλὰ καὶ ἡ ὑποβάθμιση τῆς Βουλῆς σχετικὰ μὲ τὴν ἐκτελεστικὴ ἐξουσία καὶ οἱ αὐξημένες δυνατότητες γιὰ δίκωξη καὶ ἐκπτώση βουλευτῶν ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τοὺς καί, κυρίως, ἡ δυνατότητα ποὺ ἔχει ἕνα εἰδικὸ δικαστήριον, τοῦ ὁποῖου ἡ σύνθεση μπορεῖ νὰ ἐπηρεάζεται ἀποφασιστικὰ ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση, νὰ διαλύει κόμματα καὶ νὰ ἀλλάζει τὴν πλειοψηφία στὴν Ἐθνικὴ Ἀντιπροσωπεία.

Ἡ πικρὴ ἐμπειρία τῆς δικτατορίας θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει πείσει τὴν Κυβέρνηση πόσο ἐπικίνδυνες γιὰ ὅλους εἶναι οἱ διατάξεις ποὺ ἐπιτρέπουν τὸν περιορισμὸ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῶν ἀτομικῶν, πολιτικῶν καὶ συνδικαλιστικῶν ἐλευθεριῶν. Ὅπως ἐπίσης καὶ πόσο ἐπικίνδυνα εἶναι τὰ στεγανά στὶς ἐνσπελὲς δυνάμεις καὶ τί δίκωπο μαχαίρι οἱ ἔκτακτοί νόμοι καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ποὺ, ἐντελὼς ἀδικαιολόγητα, κατὰ τὴν ἐμμεση ὁμολογία καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ κ. ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης, διατηροῦνται μὲ τὸ σχέδιο Συντάγματος.

Ἡ ἀπουσία ἀναγεννητικῆς καὶ προοδευτικῆς πνοῆς στὸ κυβερνητικὸ Σχέδιο Συντάγματος εἶναι τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ. Καὶ αὐτὸ φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι λείπουν οἱ διατάξεις ποὺ θὰ διέδρυναν τὶς μορφές καὶ τοὺς τρόπους τῆς συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ στὶς ἀποφάσεις γιὰ τὰ σοβαρὰ προβλήματα τῆς χώρας, ποὺ θὰ ἐνίσχυαν τὴν ἀποκέντρωση, τὴν αὐτοδιοίκηση τῶν περιοχῶν καὶ τὸ ρόλο τῶν συνδικαλιστικῶν, ἐπαγγελματικῶν, σπουδαστικῶν καὶ ἄλλων λαϊκῶν ὁργανώσεων στὴ δημόσια ζωὴ. Δὲν εἶναι τυχαῖο, ὅτι τὸ σχέδιο τοῦ νέου Συντάγματος ἔγινε στὸν καμβά τοῦ συντηρητικοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ 1952, ποὺ, κατὰ κάποιον τρόπο, θεομοιοποιῶσε τὶς συνέπειες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καὶ τὴν ἐπικράτηση τῶν συντηρητικῶν δυνάμεων. Οὕτε εἶναι συμπτωματικὸ τὸ γεγονός ὅτι μεταφέρονται στὸ Σχέδιο σχεδὸν αὐτοῦσιες διατάξεις τοῦ Παπαδοπουλικοῦ «Συντάγματος»: σ' ἕνα βαθμὸ γίνεται δεκτὴ ἀπὸ τὸν κ. Καραμανλὴ καὶ τοὺς ἐπιτελεῖς τοῦ ἡ ἐξυπηρετικῇ γιὰ τὸ κατεστημένο τάση νὰ κηδεμονευτεῖ ἡ πολιτικὴ ζωὴ, ὥστε νὰ ἀποτραποῦν τολμηρὰ ἀνοίγματα καὶ ἀντίθετες μὲ τὰ συμφέροντα τῆς ὀλιγαρχίας ἐξελίξεις.

Τὸ περιεχόμενο τοῦ κυβερνητικοῦ Σχεδίου Συντάγματος εἶναι καρπός, ἴσαμ' ἕνα βαθμὸ, τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο ἔγινε ἡ μεταβολὴ τῆς 23ης Ἰουλίου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν τῆς 17ης Νοεμβρίου. Ἐνὰ ἀληθινὰ δημοκρατικὸ καὶ προοδευτικὸ Σύνταγμα, ποὺ θὰ ἀνοίγει δρόμους γιὰ σοβαρὲς μεταρρυθμίσεις καὶ ἀλλαγές στὴ δομὴ τῆς ἐξουσίας, θὰ μπορούσε νὰ προκύψει μόνο ἀπὸ μιὰ ἀποφασιστικὴ νίκη τῶν ὁργανωμένων λαϊκῶν δυνάμεων ἐναντίον τῆς Δικτατορίας καὶ ἀπὸ ἕνα ἀντίστοιχο ἐκλογικὸ ἀποτέλεσμα. Ἀλλὰ, ἐνῶ ἡ Δικτατορία ἔπεσε, οἱ δυνάμεις ποὺ τὴ στηρίζαν δὲν ἐξῆφανίστηκαν. Καὶ ὅσο

λάθος εἶναι νὰ λέμε πῶς ἡ σημερινὴ κατάσταση δὲν εἶναι παρὰ ἡ συνέχεια τῆς χουντικῆς Δικτατορίας, ἄλλο τόσο κοντόφθαλμο θὰ ἦταν νὰ μὴ βλέπουμε πῶς στὶς 23 Ἰουλίου δὲν ἔγινε μιὰ λαϊκὴ ἐπανάσταση. Στὴ σημερινὴ κατάσταση ὑπάρχει καὶ ρήξη καὶ συνέχεια μὲ τὴν προηγούμενη.

Ὅπωςδήποτε ὅμως δὲν μπορούμε νὰ δεχτοῦμε ὅτι τὸ κυβερνητικὸ Σχέδιο Συντάγματος ἐκφράζει τὸν πραγματικὸ συσχετισμὸ τῶν δυνάμεων τὴν ὥρα αὐτή. Γιατὶ ἡ Ἀντιπολίτευση, στὸν ἀγῶνα τῆς γιὰ ἕνα δημοκρατικότερο Σύνταγμα – χωρὶς θεομοιοποίηση τῶν ἐκτοπίσεων, ἀπαγορεύσεις τῶν ἀπεργιῶν, δεσμὰ γιὰ τὸν τύπο καὶ «ἀστυνόμευση» τῶν κομμάτων – ἔχει σύμμαχό τῆς τὴν πλειοψηφία τοῦ λαοῦ καὶ μεγάλο τμήμα τῆς κοινῆς γνώμης τῶν χωρῶν ἐκείνων γιὰ τὶς ὁποῖες ἐνδιαφέρεται ἰδιαιτέρα ἡ Κυβέρνηση. Εἶναι βέβαιον πῶς καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς βουλευτῶν τῆς «Νέας Δημοκρατίας» δὲν ἐγκρίνει τὶς αὐξημένες ἐξουσίες τοῦ Προέδρου. Δὲν ἐννοοῦμε βέβαιον τοὺς βασιλικούς, ποὺ, ὅπως ἔδειξαν ὡς τώρα, προτιμοῦν τὴν ἀνωνομία, ἀλλὰ τοὺς δημοκρατικότερους καὶ πιὸ φιλελεύθερους ἀντιστασιακούς, ποὺ πιστεύουμε ὅτι, τουλάχιστον ὁρισμένοι ἀπὸ αὐτούς, θὰ τολμήσουν νὰ διατυπώσουν στὴ Βουλὴ τὶς ἀντιρρήσεις τοὺς γιὰ μερικές ἀπὸ τὶς πρὸ ἀντιδημοκρατικὲς διατάξεις τοῦ Συντάγματος. Συνισθανόμενοι τὴ σημασία ποὺ ἔχει γιὰ τὸ μέλλον τῆς χώρας ὁ νέος Καταστατικὸς τῆς Χάρτης δὲν θὰ θελήσουν νὰ προσυπογράψουν ἀκέραιο τὸ κυβερνητικὸ Σχέδιο, ποὺ ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριότερους συντάκτες τοῦ εἶναι ὁ θιασώτης τῆς «ένος ἀνδρός ἀρχῆς» κ. Κ. Τσάτσος.

Αἰσιοδοξία γιὰ τὴν ἔκβαση τῆς μάχης γύρω ἀπὸ τὸ Σύνταγμα δημιουργεῖ καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἀντιπολίτευση δὲν περιορίστηκε σὲ συνθηματολογία, ἀλλὰ ἔχει ἀρχίσει καὶ συνεχίζει σοβαρὴ μελέτῃ ἀπὸ ὁμάδες εἰδικῶν καὶ θὰ προτείνει στὴ Βουλὴ τροπολογίες καὶ ἐπιστημονικὰ θεμελιωμένα ἀντίσχεδια. Ἐξάλλου, πρέπει νὰ θεωρεῖται βέβαιον πῶς στὴ μάχη θὰ παρεμβληθοῦν καὶ οἱ προοδευτικοὶ δικηγόροι καὶ οἱ ὁργανώσεις τῶν δημοσιογράφων, ποὺ τοὺς ἀφορᾷ ἄμεσα κάθε περιορισμὸς τῆς ἐλευθεροτυπίας, καὶ οἱ φοιτητὲς καὶ οἱ ὁργανώσεις τῶν ἐργαζομένων καί, γενικὰ, ὅσοι μποροῦν νὰ συμβάλουν γιὰ νὰ γίνῃ ἕνα, ὅσο τὸ δυνατόν, δημοκρατικότερο καὶ προσαρμοσμένο στὶς ἀληθινὲς ἀνάγκες τῆς χώρας Σύνταγμα.

Μπορούμε νὰ ἐλπίζουμε ἐπίσης πῶς στὴ διάρκεια τῶν συζητήσεων γιὰ τὸ Σύνταγμα τὰ κόμματα δὲν θὰ ξεχάσουν πῶς ὅσο μεγάλη σημασία καὶ νὰ ἔχουν οἱ Καταστατικοὶ Χάρτες, τελικὰ ἡ ἐφαρμογὴ τους, καθὼς καὶ τὸ μέλλον τῆς Δημοκρατίας, κρίνεται ἀπὸ τὸν πραγματικὸ συσχετισμὸ τῶν δυνάμεων. Καὶ τὸ τελειότερο Σύνταγμα δὲν μπορεῖ νὰ σώσει τὴ Δημοκρατίαν, ὅταν δὲν υπάρχουν οἱ ὁργανωμένες δυνάμεις γιὰ νὰ τὴν υπερασπίσουν: Καὶ τὸ πρὸ προοδευτικὸ Σύνταγμα δὲν μπορεῖ ἀπὸ μόνο του ν' ἀνοίξει τὸ δρόμο γιὰ τὶς ἀλλαγές ποὺ χρειάζεται ἡ χώρα, ὅταν δὲν παρεμβάλλονται στὴ δημόσια ζωὴ ἰσχυρὰ καὶ συγχρονισμένα κόμματα τῆς Ἀλλαγῆς καὶ μαζικὲς ὁργανώσεις τῶν ἐργαζομένων.

Σπύρος Ν. Λιναρδάτος

Υ.Γ. Εἶναι δύσκολο νὰ πιστέψει κανεὶς, ὅτι μπορεῖ ἄλλα νὰ διαβάσει κι ἄλλα νὰ καταλαβαίνει ἕνας νέος ποὺ ἀνῆκε στὴν προοδευτικὴ πρωτοπορία, δημοσιογραφεῖ καὶ κρατᾷ μάλιστα υπεύθυνον στήλη σὲ πολιτικὸ φύλλο. Καὶ ὅμως αὐτὸ φαίνεται ὅτι συμβαίνει μὲ τὸν ἀνώνυμο σχολιαστὴ τῆς ἐφημερίδας τῆς νεολαίας τοῦ Κ.Κ. ἑσῶτ., ποὺ, ὁργανωμένος γιατί... τόλμησα ν' ἀσκήσω κριτικὴ στὸ κόμμα του, ἀποφάσισε νὰ μὴ κατακεραυνώσῃ. Θὰ γελᾷσαι ἢ θ' ἀγανακτήσεις, ἀνάλογα μὲ τὸ κέφι τοῦ, ὁ ὁποιοσδήποτε γνωρίζει ἀνάγνωση καὶ γραφή, ἂν μπεῖ στὸν κόπο νὰ διαβάσει ἑσῶτ καὶ μόνο τὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ πολιτικὸ σχόλιό μου στὸ «ΑΝΤΙ» ποὺ παραθέτει καὶ τὸν τρόπο ποὺ τὰ ἐρμηνεύει ὁ περιεργὸς αὐτὸς συνήγορος ὄχι μόνο τοῦ ΚΚ ἑσῶτ., ἀλλὰ καὶ τοῦ Κ.Κ. ἑξῶτ., ἀκόμα καὶ τῆς «Νέας Δημοκρατίας» (τὸν πείραξε καὶ ὁ τίτλος «ἐδθραυστὴ πλειοψηφία»...). Περιορίζομαι σὲ τρία μόνο παραδείγματα γιὰ νὰ μὴν ταλαιπωρῶσά ἀδίκαια τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «ΑΝΤΙ»: Θεωρεῖ περίπου... ὑποπτο ὁ ἀνώνυμος σχολιαστὴς τὸ ὅτι καταδικάζει τὴν ἐκστρατεία ψιθύρου ποὺ εἶχε ἐξαπολύσει στὶς ἐκλογὲς τὸ ΚΚ ἑξῶτ. ἐναντίον ὅλων τῶν ὑποψηφίων τοῦ Κ.Κ. ἑσῶτ. καὶ τῆς ΕΔΑ, ἀκόμα καὶ ἐναντίον μιᾶς προσωπικότητας ὅπως ὁ Ἕλληνας «Ἡλιὸς μὲ τὸ ἀναγνωρισμένον κύρος, τὴν ἀναμφισβήτητῃ ἀξία καὶ τὴ μεγάλη προσφορά στὴν ἑλληνικὴ Ἀριστερά. Καὶ ἕνα, ἂς ποῦμε χιουμοριστικῶς, λογαριασμὸ ποὺ κάνω γιὰ νὰ δείξω σὲ τί παραλογισμοὺς μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ ΚΚ ἑξ., ὅτι μόνο αὐτὸ ἐκπροσωπεῖ τοὺς κομμουνιστὲς στὴν Ἑλλάδα, τὸν χαρακτηρίζει ὡς προσπᾶθείά μου νὰ... ἀποδείξω ὅτι ἡ Ἀριστερὰ ἔπεσε τώρα σὲ μικρότερα ποσοστὰ ψήφων ἀπὸ τὰ προπολεμικά... Τέλος, ἀφοῦ διάβασε, ὑποτίθεται, ἕνα ἄρθρο ποὺ, τὸ μισὸ καὶ περισσότερον, ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐπίδραση ποὺ εἶχε ὁ φόβος τῆς ἐπιστροφῆς τῶν τάνκς καὶ ὁ πῦθος τῆς ὁμαλοποίησης στοὺς ψηφοφόρους, ὁ δαιμόνιος σχολιαστὴς τοῦ «Θοῦριου» διαπιστώνει, ὅτι «ὁ κ. Σπ. Λιναρδάτος... δὲν λέει τίποτε γιὰ τὸν κίνδυνον δικτατορικῆς ὑποτροπῆς». Κακοπιστία; Προκατάληψη; Ἐπιπολαιότητα; Ἡ συνέπεια τῶν γνωστῶν ἀτελειῶν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος; Ἴσως λίγο ἀπὸ ὅλα. Κυρίως ὅμως πρόκειται γιὰ ἕνα ἀκόμα σύμπτωμα τῶν ψυχωμένων ποὺ δημιουργεῖ τὸ δόγμα καὶ ὁ στείρος φανατισμὸς. Ἀν στὸ Κ.Κ. ἑξῶτ. κάθε ἐπικρίση τῆς ἡγεσίας θεωρεῖται προδοσία καὶ χαφιεδισμός, φαίνεται, ὅτι καὶ στὸ ΚΚ ἑσῶτ. υπάρχουν ὁρισμένοι ποὺ ἡ κριτικὴ τοὺς προκαλεῖ ἀλλοτρίτητα καὶ τέτοια σύγχυση, ὥστε δὲν καταφέρνουν νὰ διαβάσουν σωστὰ οὔτε ἕνα ἀπὸ τὰ πολιτικὰ σχόλια.

Σ. Α.

ἢ ἀνθολογία ἀντιδραστικῶν διατάξεων τοῦ παρελθόντος

Τοῦ Φαίδωνα Βεγλερῆ

Στις 23 Δεκεμβρίου 1967 ὁ Πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς διορισμένης ἀπὸ τὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο τῆς πρώτης ἐποχῆς τῆς στρατιωτικῆς δικτατορίας «πρὸς μελέτην τῶν ἐπενεκτέων τροποποιήσεων τοῦ Συντάγματος» (Α' Συντακτικὴ Πράξις 5/6 Μαΐου 1967) ἐνεχείρισε πανηγυρικὰ στὸ δεύτερο δικτατορικὸ πρωθυπουργὸ Γ. Παπαδόπουλο ἓνα νέο σχέδιο Συντάγματος.

Στις 23 Δεκεμβρίου 1974 ἡ τρίτη μεταδικτατορικὴ κυβέρνησις τοῦ κ. Καραμανλῆ παρέδωσε στὴ Βουλὴ σχέδιο Συντάγματος ποὺ τὸ ὀνομάζει ἐπίσημα «κυβερνητικόν». Τis διατάξεις τοῦ σχεδίου αὐτοῦ μιὰ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ 33 τακτικὰ μέλη καὶ 15 ἀναπληρωματικὰ ἔχει ὑποχρέωσις νὰ λάβει σὰν «βάσιν τῶν ἐργασιῶν» τῆς, ἀκολουθώντας αὐστηρὴ καὶ ὀρισμένη ὥς τις ἄκρες λεπτομέρειες διαδικασίᾳ ὑποβολῆς προτάσεων καὶ συζητήσεως, ὥστε νὰ περατώσει τὸ ἔργο τῆς καὶ νὰ παραδώσει τὸ σχέδιό τῆς στὸν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς «ἐντὸς προθεσμίας 40 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτὴν παραδόσεως τοῦ κυβερνητικοῦ σχεδίου», μὲ δικαίωμα νὰ καθυστερήσει μόνον τὸ πολὺ 15 ἀκόμα μέρες. (Ψήφισμα 22 Δεκεμβρίου 1974 «περὶ συστάσεως Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ περὶ εἰδικοῦ κανονισμοῦ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς πρὸς ἀναθεώρησιν καὶ συμπλήρωσιν τοῦ Συντάγματος τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1952»).

Τέτοια σύμπτωση στὴν ἡμερομηνία δυὸ κυβερνητικῶν πράξεων ποὺ ἔχουν τοῦτο τὸ κοινὸ μεταξύ τους, ὅτι κινοῦν μιὰ διαδικασίᾳ γιὰ τὴν κατάρτιση νέου κειμένου Συντάγματος, μπορεῖ τάχα νὰ θεωρηθεῖ σὰν συμβολικὴ; Καὶ ποιά εἶναι ἡ σημασία τοῦ συμβόλου ποὺ ὑπάρχει ποιητικὴ ὁδὸς ἢ ἱστορικὴ ἀνάγκη νὰ ἀναγνωρισθεῖ σ' αὐτὸ τὸ τυχαῖο καὶ καθαρὰ τυπικὸ γεγονός; Πιὸ καθαρά, ἢ δεύτερη χρονολογία σημεϊωὶν τάχα τὸ τέλος ἐνὸς κύκλου πράξεων καὶ προσπάθειων στὴν πολιτικὴ ζωὴ καὶ τὴν ἐναρξὴ ἐνὸς καινούργιου, ἢ τονίζει τὴ συνέχεια τῆς ἰδίας στὴν τελικὴ οὐσία τῆς καὶ στίς βαθύτερες τάσεις περιόδου; Μὲ πιὸ ἄμεσες ἀκόμα λέξεις: ἢ συνταγματικὴ μεταρρύθμιση, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Καραμανλῆς ἐπιμένει πολὺ νὰ ἀποκαλεῖ «ἀναθεώρηση», μὴ ἐπιτρέποντας στοὺς βουλευτὲς νὰ κατονομάζουν τὴ Βουλὴ τους «συντακτικὴ», παρασκευάζεται καὶ κατευθύνεται μὲ τέτοιο στίβαρὸ χέρι γιὰ νὰ ἐγκαθιδρυθεῖ γρήγορα ἡ «δημοκρατία» – ὅπως τὴν ὑποσχέθηκαν καὶ τὰ δύο ψηφοδέλτια τοῦ δημοψηφίσματος τῆς 8 Δεκεμβρίου – ἢ γιὰ νὰ παγιωθεῖ κάποιον ἄλλο, οὐσιαστικὰ διαφορετικὸ πολίτευμα;

Ἄς συνοψίσουμε πρῶτα, ὅσο πιὸ σύντομα γίνεται, τὸ ἀποτρόπαιο καὶ ἀπὸ πολλὰς πλευρὰς γελοῖο παιχνίδι ποὺ ἔπαιξαν στρατιωτικοὶ καὶ νομικοί, σὲ στενὴ συνεργασία, στὰ ἑφτά χρόνια τῆς ἀπόλυτης καὶ ἀσύδοτης ἐξουσίας τῶν πρώτων, γύρω ἀπὸ τὸ κείμενο κάποιου Συντάγματος.

Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ 1967 κατέβαλε κάθε φιλότιμη προσπάθεια, εἴτε κάτω ἀπὸ τίς ρητὲς ὑποδείξεις τοῦ ἐκλέκτορα τῶν μελῶν τῆς Κ. Κόλλια, εἴτε καὶ χάρις στὴν αὐθόρμητη προσφορὰ πολλῶν ἀπὸ αὐτά, γιὰ νὰ ἐξάλειψει κάθε λαϊκὴ πολιτικὴ δύναμις καὶ ν' ἀπομακρύνει κάθε λογικὴ ἐπιρροὴ ἀπὸ τὴ διακυβέρνηση τοῦ τόπου καὶ ἀπὸ τὴ διαχείριση τῶν μεγάλων ἰδιαίτερα ἐθνικῶν

ὑποθέσεων καὶ συμφερόντων. Καὶ αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα ἐπιχείρησε νὰ τὸ ἐπιτύχει μὲ τρεῖς κυρίως τρόπους. Πρῶτα: μὲ τὴν περιοριστικὴ ἀναδιατύπωση (χωρὶς καμιά νέα προσθήκη, φυσικὰ) τῶν διατάξεων περὶ ἀτομικῶν, ἀδικιών καὶ πολιτικῶν, δικαιωμάτων, ὅπως εἶχαν στὸ Σύνταγμα τοῦ 1864/1911, καὶ τὴ μετατροπὴ τους σὲ ἐλευθερίες καὶ δικαιώματα μετακλητὰ ποὺ μποροῦν ν' ἀφαιρεθοῦν ἓνα-ἓνα ἢ καὶ ὅλα μαζὶ ἀπὸ κάθε πολίτη μὲ τὴ θεωρίᾳ τῆς «καταχρήσεως τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων» καὶ μὲ ἀπόφαση ἐνὸς «Συνταγματικοῦ» δικαστηρίου ποὺ κρίνει κυρίαρχα γιὰ τὸ πότε καὶ ἀπὸ ποιοὺς ἔγινε τέτοια «κατάχρησις». Δεύτερο: μὲ τὴν αὐστηρὴ ἀστυνόμευση τοῦ πολιτικοῦ βίου κατὰ τρόπο ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ νὰ κινεῖται παρὰ πρὸς μιὰ κατεύθυνση, αὐτὴ ποὺ ἐπιθυμεῖ μιὰ προϋπάρχουσα κυβέρνησις. Ἐδῶ τὸ κύριο μέσο, κοντὰ σὲ διάφορα ἄλλα, ἦταν ἡ ἀπαγόρευσις τῶν ἀνεπιθύμητων κομμάτων, εἴτε ἡ προληπτικὴ μὲ τὴν παρεμπόδιση τῆς συμμετοχῆς στίς ἐκλογές, εἴτε ἡ κατασταλτικὴ μὲ τὴν ὁποιοδήποτε διάλυση καὶ τὴν κήρυξή τους «ἐκτὸς νόμου», καὶ τὰ δυὸ μὲ ἀπόφαση τοῦ ἰδίου «συνταγματικοῦ» δικαστηρίου. Τρίτο: ἡ ἐνίσχυσις τῶν ἐξουσιῶν τοῦ βασιλέως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ διορισμὸ κυβερνήσεων τῆς ἐμπιστοσύνης του, στίς διαστάσεις ἀκριβῶς τῶν ἐπεμβάσεων ποὺ εἶχε ἐπιχειρήσει μὲ πείσμα ὁ Κωνσταντῖνος ἀπὸ τίς 15 Ἰουλίου 1965 ἕως τὸ σχηματισμὸ τῆς κυβερνήσεως τοῦ κ. Π. Κανελλοπούλου, ἀρχῆς Ἀπριλίου τοῦ 1967 (1).

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι στὰ δυὸ πρῶτα θέματα ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ 1967 ἐσυνέχιζε τὴ γραμμὴ ποὺ εἶχε προχαράξει τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 (πάνω σὲ σχέδιο δυὸ ἐπιτροπῶν τῆς Βουλῆς τοῦ 1946-49 ποὺ ἐμήφισε ἀμετάβλητο ἡ μεταπροσεχὴς Βουλὴ τοῦ 1951) εἰσάγοντας τὴν ἀρχὴ ὅτι ὁ πολίτης δὲν ἔχει πληρὴ συνταγματικὰ δικαιώματα ἂν δὲν πρεσβεύει ὀρισμένα πολιτικὰ φρονήματα. Τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τὸ Σύνταγμα ἔκαμε δυὸ σημαντικὲς ἐφαρμογές: μιὰ στὸ ἀρθρο 16, τὸ

όποιο όρίζει οάν σκοπούς τής στοιχειώδους και τής μέσης εκπαίδευσης «τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν νέων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδεολογικῶν κατευθύνσεων τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ». Καὶ ἄλλη μιά στοὶ ἀρθρο 100, ποὺ ἀποκλείει ἀπόλυτα ἀπὸ τὴν εἰσοδοχὴ στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες πρόσωπα ποὺ πιστεύουν σὲ ἰδεολογίες ποὺ ἀποβλέπουν στὴν «διὰ βιαιῶν μέσων ἀνατροπὴν τοῦ ὑφισταμένου πολιτειακοῦ ἢ κοινωνικοῦ καθεστώτος».

Σχετικὸ καὶ ἀκόμη σπουδαιότερο ὅμως ἦταν ἕνα ἄλλο στοιχεῖο ποὺ ἡ ἐπιτροπὴ ἐνσωμάτωσε στοὺς σχεδίου τῆς. Τὸ στοιχεῖο ὅτι τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952, ὁποιαδήποτε προστασία καὶ ἂν παρέχει μετὰ τὰς διατάξεις τοῦ στὰ ἀτομικὰ καὶ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ποτὲ δὲν ἴσχυε ἀνεπιφύλακτα, δηλαδὴ ποτὲ δὲν ἐφαρμόσθηκε γιὰ ὅλους τοὺς Ἕλληνας καὶ στὴ συνέχεια τοῦ χρόνου. Γιατὶ μαζί τοῦ συμβάδισε πάντα ἕνα ψήφισμα τῆς 16/29 Ἀπριλίου 1952 τῆς Ἰδίας Βουλῆς, ποὺ τὸ εἶχε ψηφίσει λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ Σύνταγμα. Μὲ αὐτὸ ἡ Βουλὴ ἐκείνη «ἐκύρωσε» τὰ ἐξαιρετικὰ νομοθετήματα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου 1947-49 ποὺ ἐπέτρεψαν ἐκτακτὰς καὶ βαρύτερας ποινικὰς καὶ διοικητικὰς διώξεις ἐναντίον μιᾶς μεριδᾶς Ἑλλήνων προσδιορισμένης ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τοὺς δρᾶση ἡ τὴν ἄμεση ἢ τὴν ἔμμεση ἐκδήλωση τῶν πολιτικῶν φρονημάτων τοὺς ἡ καὶ τὴν ὑποψία τοὺς. Κατὰ τὴν ἐρμηνεία τῶν δικαστηρίων μας, τὴν τόσο ὁμόφωνη καὶ πάγια ὅσο καὶ ἐσαφὲς, ἡ «κύρωση» αὐτῶν τῶν ἐκτάκτων νομοθετικῶν μέτρων εἶχε σὺν ἀποτέλεσμα ὅχι μόνο νὰ τοὺς μεταδώσει τυπικὴ ἰσχύ ἰσότητι μετὰ τὸ Σύνταγμα – δηλαδὴ νὰ τὰ καταστήσει ἔγκυρα μολονότι ἀντισυνταγματικὰ ἢ ἀντισυνταγματικὰ μαζί καὶ ἔγκυρα – ἀλλὰ καὶ νὰ παρατείνει αὐτὴ τὴν ἰσχύ τοὺς καὶ πέρα ἀπὸ τὴν διάρκειά τῆς «ἀνταρσίας» γιὰ τὴν καταστολὴ τῆς ὁποίας εἶχαν ἀποκλειστικὰ ἐκδοθεῖ.

Αὐτὸ τὸ συνταγματικὸ καὶ παρασυνταγματικὸ ὕλικό παρέλαβε ἀπὸ τὸ παρελθόν καὶ ἀπὸ τὰ χέρια τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἡ στρατιωτικὴ χούντα. Κατόπιν ἀπὸ ἀφανῆ ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τετράμηνη ἐπεῖτα συζήτηση «ἐν ὑποργικῶν συμβουλίῳ» παρουσιάσας τὸ δικό τῆς κυβερνητικὸ σχέδιο στὶς 15 Σεπτεμβρίου 1968, δεκατέσσερες μέρες πρὶν ἀπὸ τὸ δημοψήφισμα ποὺ, μετὰ τὸ στρατιωτικὸ νόμο, τὴν κήρυξη τῆς ἀρνητικῆς ψήφου σὺν πράξης ἀντεθνικῆς καὶ μιᾶς τελικῆς εὐλογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔγινε τὸ Σύνταγμα τῆς 15 Νοεμβρίου 1968.

Γιὰ τὴ δικτατορικὴ κυβερνήσῃς ἦταν δύσκολο νὰ βρεῖ ἐντελῶς νέα καὶ πρωτότυπα μέσα γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν ἀφανισμό τῆς λαϊκῆς θελήσεως μέσα στὴ λειτουργία τοῦ Κράτους καὶ νὰ ὀργανώσῃ κάποια μελλοντικὴ θεσμοποίησιν τῆς κάτω ἀπὸ τὴν κάλυψη τῆς ἐκλεγόμενης συνειδήσεως ἀντιπροσωπευτικῆς τῶν φίλων τῆς. Ὅσῳ κατὰ γινε μ' ἐπιμέλεια γιὰ νὰ ἀφαιρέσῃ κάθε πρακτικὸ περιεχόμενο στὰ λίγα καὶ τυπικὰ ἀτομικὰ δικαιώματα καὶ τὶς δημόσιες ἐλευθερίες, νὰ καταστήσῃ πρὸς ὑποχείριό τῆς κυβερνήσεως τὸ «Συνταγματικὸ» δικαστήριό ποὺ ἀφαιρεῖ δικαιώματα καὶ διαλύει κόμματα, νὰ υποβάλλῃ σὲ κάποια κηδεμονία τὸν Βασιλέα, θέτοντας τὴν ἀσκηση τῶν νέων ἐξουσιῶν τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη κάποιο «Συμβουλίου τοῦ Ἐθνους», τέλος νὰ περιορίσῃ τὰ ἀπρόοπτα ποὺ μπορεῖ νὰ ἐμφανίσῃ, παρ' ὅλες τὶς προφυλάξεις, ἡ ἐκλογὴ τῆς Βουλῆς (περιορισμένης σὲ 150 μέλη). Σὲ τρία σημεία ὡστόσο τὸ «Κυβερνητικὸ» σύνταγμα κατόρθωσε νὰ καινοτομήσῃ ἀποκαλύπτοντας πρὸς ἔντονα τὸ καθεστὼς ποὺ θὰ ἤθελε νὰ ἐγκαθιδρύσῃ κάτω καὶ πέρα ἀπὸ τὰ κοινοβουλευτικὰ προσχήματα. Τὸ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, καὶ τὸ σπουδαιότερο, εἶναι ἡ ἀναγωγή τῶν «Ἐνόπλων Δυνάμεων» σὲ μιὰ νέα κρατικὴ ἐξουσία, ὑπέρτερη, ἀνεξάρτητη καὶ διορθωτικὴ ὅλων τῶν ἄλλων. Σ' αὐτὲς, αὐτοδιοικούμενες ἀπόλυτα καὶ ἀσύνδετα ἀπὸ τὴν κυβερνήσῃς (γιὰ τὸν κίνδυνον μὴν τυχόν γίνονταν μιὰ μέρα «πολιτικὴ») ἀνήκει ἡ ἀποστολὴ τῆς ὑπερασπίσεως «τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς ἐθνικῆς ἀκεραιότητος τοῦ Κράτους, τοῦ κρατοῦντος πολιτεύματος καὶ τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος ἐναντι πάσης ἐπιβουλῆς». Καὶ αὐτὸ γιὰτὶ καθήκον τῶν στρατιωτικῶν, κι ἐπομένως αὐθεντικὴ καὶ ἀδιαφιλονίκητη, λόγω τῆς ἱεραρχίας, ἡ κρίσις τῶν ἡγήτων τοῦ Στρατοῦ καὶ εἰδικότερα ἐνὸς νέου γενικοῦ προϊσταμένου, τοῦ «ἀρχηγοῦ ἐνόπλων δυνάμεων», γιὰ τὸ τί εἶναι ἢ δὲν εἶναι σύμφωνο μετὰ τὰ «ἐθνικὰ ἰδεώδη καὶ τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις».

Τὸ δεύτερο στοιχεῖο, ποὺ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ρητὲς ἐφαρμογὲς τοῦ προηγούμενου, εἶναι ὅτι ἀπαγορεύεται στὴ Βουλὴ νὰ συνιστᾷ ἐξεταστικὰς τῶν πραγμάτων ἐπιτροπὰς «ἐπὶ ζητημάτων ἀναγομένων εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἢ τὴν ἐθνικὴν ἄμυναν». Αὐτὸ εἰσήγαγε ὅτι γιὰ τὰ σπουδαιότερα ἀπὸ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα ἡ Βουλὴ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐλέγξῃ τὰ δεδομένα ποὺ τῆς παρουσιάζει – ἂν θέλῃ – ἡ κυβερνήσῃς οὕτε νὰ ἀναζητήσῃ ἄλλα πέρα ἀπ' αὐτὰ.

Τὸ τρίτο στοιχεῖο εἶναι ὅτι τὸ Σύνταγμα τοῦ 1968 δὲν ἀρκέστηκε σὲ νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ αὐτὸ τὴ διατήρησιν ἐν ἰσχύει τοῦ ψηφίσματος τῆς 16/29 Ἀπριλίου 1952, δηλαδὴ τῶν «ἐκτάκτων μέτρων» 1947-1949, προσθέτοντας σ' αὐτὰ καὶ τὶς «Συντακτικὰς Πράξεις» ἀπὸ 5 Μαΐου 1967 ἕως 26 Σεπτεμβρίου 1968 τῆς δικτατορίας. Μὲ μιὰ τελευταία διάταξη ἐκήρυξε ἀνεφάρμοστα. ἔως

ὅτου ἡ Ἐθνικὴ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις «ἀποφασίσῃ ἄλλοιῶς», ὅλες τὶς διατάξεις περὶ ἐκλογῶν, γενικῶν καὶ τοπικῶν, καὶ τὶς περισσότερες περὶ ἀτομικῶν δικαιωμάτων. Ἐτοί ἡ συνδυασμένη φαντασία τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν νομοθετῶν κατάφερε νὰ δημιουργήσῃ μ' ἕνα κείμενο τὸ Σύνταγμα καὶ τὸ μὴ Σύνταγμα, καὶ νὰ θέλῃ τὸ ἐκλογικὸ σῶμα νὰ τὸ «κυρώσῃ» μετὰ πλειοψηφία ὅχι μικρότερη ἀπὸ τὰ 92,108% (ὅπως τὸ βεβαίωσε ὁ Ἀρείος Πάγος) (2).

Μπορεῖ νὰ πεί κανεὶς ὅτι, ὅταν τὴν 1ῃ Ἰουλίου 1973 ὁ Γ. Παπαδόπουλος, ἐπάνω στὸν τελευταῖο παροξυσμὸ τῆς μεγαλομανίας τοῦ, κατάργησε τὴν μοναρχίαν, αὐτοσυναινετικῶς. Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας γιὰ ὀχτὼ χρόνια καὶ ἀναστάτωσε τὸ ἴδιο τὸ Σύνταγμα ποὺ ἦταν τὸ νομικὸ ἀγλίσμα τῆς δικτατορίας καὶ τὸ νομοθετικὸ μνημεῖο ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ τροποποιηθεῖ σὲ καμιά διάταξί τοῦ ἐπὶ 10 χρόνια, δὲν ἔκανε κατὰ βάθος παρὰ νὰ προεκτείνῃ ὡς τὰ ἄκρα ὅρια τοὺς τὶς γραμμὲς Συντάγματος 1968. Παρὰ νὰ φοβᾶται τὶς ἀδιακρισίας τῆς Βουλῆς καὶ νὰ τῆς ἀπαγορεύσει νὰ ἐρευνᾷ θέματα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀμύνῃς, προτίμησε νὰ γίνῃ αὐτὸς «προεδρικός» νομοθέτης αὐτόνομος πάνω στὰ θέματα αὐτὰ, καὶ ἀκόμα, στὸ θέμα τῆς δημοσίας τάξεως – γιὰ τὸ ὁποῖο ἄλλωστε δὲν εἶχαν παύσει νὰ εἶναι ἀρμόδιοι, νόμιμα καὶ παράνομα, οἱ στρατιωτικοὶ στὰ ἑπτὰ χρόνια στρατιωτικοῦ νόμου καὶ στρατιωτικῆς ἀστυνομίας. Καὶ παρὰ νὰ ἀνησυχεῖ μὴ τυχὸν ἡ Βουλὴ καταλήξῃ νὰ ἔχει πλειοψηφία εὐνοϊκὴ γιὰ κάποιον ἄλλο παράγοντα τῆς χούντας, σκέφτηκε νὰ τὴν κάνει μικτὴ ἀπὸ κανονικοὺς ὑποψηφίους, ἀπὸ ὑποψηφίους «ἐπικρατείας» καὶ ἀπὸ ἕνα 10% λόρδους διορισμένους ἀπὸ τὸν ἴδιο. Μ' αὐτὲς τὶς προσθήκες τὸ συνταγματικὸ δικαίωμα τῆς δικτατορίας ἐσημείωσε τὸ ὕπατο σημεῖο τῆς ἀκμῆς τοῦ – ἐπάνω στὸ ταλαιπωρημένο χαρτὶ τῆς ἐφημερίδας τῆς κυβερνήσεως. Τὸ ὕψος αὐτὸ τὸ ἐμετρίασε κάπως ἡ ἀνατροπὴ τοῦ Γ. Παπαδόπουλου ἀπὸ τοὺς συνταγματάρχους καὶ συνενόχους τοὺς σὲ 25 Νοεμβρίου 1973, ἐπαναφέροντάς το στὰ ἐπίπεδα τοῦ Συντάγματος τοῦ 1968, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν «προεδρία τῆς Δημοκρατίας» ποὺ κράτησαν γιὰ λογαριασμὸ τοὺς οἱ σεμνοὶ διάδοχοι.

Τὸ σχέδιο τῆς Κυβερνήσεως τοῦ κ. Καραμανλῆ ἐκράτησε ἀπὸ τὴ συνταγματολογικὴ κοσμογονία τοῦ 1952-1973 ἡ ἀκριβέστερα τοῦ 1947-1973 ὅλους τοὺς θεσμοὺς καὶ ὅλες τὶς διατάξεις ποὺ περιορίζουν τὰ στοιχειώδη καὶ τὰ λιγότερα δυνατὰ δικαιώματα τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ πολίτη καὶ ποὺ μποροῦν πάντα νὰ στηρίζουν διώξεις κρυπτοποινικὰς καὶ διοικητικὰς γιὰ τὰ πολιτικὰ καὶ ἄλλα φρονημάτων. Τὶς περισσότερες μάλιστα ἀπὸ τὶς διατάξεις αὐτὲς εἶτε τὶς διατήρησε ὅπως ὑπάρχουν στὸ δικτατορικὸ Σύνταγμα τοῦ 1968 ἢ τὶς ἀναδιατύπωσε ἀκόμα πρὸς ἀνελεύθερα.

Θὰ περιοριστοῦμε ἐδῶ σὲ μιὰ ἀπαρίθμηση δειγματοληπτικὴ μᾶλλον, γιὰτὶ πολὺ λίγες εἶναι οἱ διατάξεις, μέσα στὰ 112, φορτωμένα μετὰ ἀσημαντολογίας καὶ ὀδεσιόητες, ἄρθρα τοῦ σχεδίου ποὺ δὲν διεγείρουν τὴ δημοκρατικὴ συνείδηση. Ἀπὸ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 τὸ σχέδιο ἐκράτησε καὶ τὶς δύο διατάξεις ποὺ θέλουν νὰ δώσουν ἐθνικιστικὴ κατεύθυνση στὴν παιδεία καὶ ἀποκλείουν ἀπὸ τὴν δημόσια ὑπηρεσία τοὺς μὴ ἐθνικόφρονες. Τὴν πρώτη μάλιστα, περιορισμένη στὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 στὴν ἰδεολογικὴ ἀστυνόμευση μόνο τῆς στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαίδευσης, τὴν ἐξέτεινε καὶ στὴν ἀνωτάτη. Ἡ νέα διάταξη λέει (ἄρθρο 16 παρ. 1, ἴδια ἀρίθμηση μετὰ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1968): «Ἡ παιδεία τελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν τοῦ Κράτους... σκοπεῖ δὲ εἰς τὴν ἐθνικὴν καὶ πνευματικὴν ἀγωγὴν, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ τὴν διαμορφώσιν ἐλευθέρων καὶ ὑπευθύνων πολιτῶν». (Οἱ τελευταῖες κούφιες λέξεις ἀντικαθίστουν ἀπὸ σεμνοτυφία -PUDORIS CAUSA- τὶς «κατευθύνσεις τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ»). Ὅσο γιὰ τοὺς ὑπαλλήλους παραμένουν ὑπόχρεοι νὰ παρέχουν ἀποδείξεις ὅτι ἔχουν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη, τὰ ὁποῖα γιὰ τὴν ἔλλειψη σχετικοῦ κώδικος ἐθνικῶν ἰδεωδῶν καθορίζει βέβαια ἐκάστοτε ἡ κυβερνήσῃς (ἄρθρο 103).

Ἀπὸ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1968 διατηρεῖ τὰ πάντα στὸ κεφάλαιο τῶν ἀτομικῶν καὶ κοινωνικῶν δικαιωμάτων καὶ μολονότι δὲν γίνεται καμιά παραπομπὴ στὸ Σύνταγμα αὐτό, παρὰ μόνο στὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 καὶ σὲ τρία ἔξανα συντάγματα ἡ προφανὴς καὶ κύρια πηγὴ τοῦ σχεδίου εἶναι τὸ κατασκευάσμα τῆς ἐπιτροπῆς Κ. Κόλλια καὶ τῆς κυβερνήσεως Γ. Παπαδόπουλου.

Ἐτοί τὸ σχέδιο τῆς κυβερνήσεως Κ. Καραμανλῆ δὲν χαρίζει οὕτε «τὴν κατάχρησιν τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων». Ἀπὸ σεμνοτυφία καὶ ἐδῶ - ἡ ἀπὸ ἀνελικρινεῖα - δὲν μπαίνει σ' αὐτὸ τὸ θέμα σὲς λεπτομέρειες τοῦ Συντάγματος τοῦ 1968. Κάνει ὅμως κάτι χειρότερο γιὰτὶ, θέτοντας τὴν ἀρχὴ αὐτῆς τῆς «καταχρήσεως», δηλαδὴ τῆς θέσεως γιὰ δημιουργία ἀνθρωπίνων δυνάμεων χωρὶς συνταγματικὴν προστασία, παραπέμπει ἀόριστα, κι ἔτσι ἀπεριόριστα στὸ νόμο. Τὸ ἄρθρο 22 ὀρίζει: «Ἡ κατάχρησις τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων, ἡ ἀποβλέπουσα εἰς βλάβην ἢ ἐξυπηρετοῦσα ἐπιδιώξεις ἐναντίον τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν ἢ ἐναντίον τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν ἢ δυνάμενη νὰ ἀπειλήσῃ τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐδαφικὴν ἀκεραιότητα τοῦ Κράτους τιμωρεῖται ὡς νόμος ὀρίζει».

Ότι ο «τιμωρός» αυτός νόμος μπορεί να όρίσει σαν ποινή την αφαίρεση των «ατομικών δικαιωμάτων» δεν υπάρχει τίποτα πιο σύμφωνο με τέτοια διάταξη, και ότι άρμόδιο για να την επιβάλει θα είναι κάποιο δικαστήριο δίδυμο άδελφί του Συνταγματικού δικαστηρίου του 1968 μαρτυρείται από την ανάθεση σ' ένα μικτό από συμβούλους της έπικρατείας και άρεοπαγίτες δικαστήριο που το άρθρο 100 του σχεδίου ονομάζει «Ειδικόν». Αυτό το δικαστήριο είναι συγχρόνως άρμόδιο σαν έκλογοδικείον, σαν δικαστήριο για να λύει παντός είδους συγκρούσεις καθηκόντων και δικαιοδοσίας, αλλά και για να κηρύσσει κόμματα «έκτος νόμου», απόφαση που συνεπάγεται έκπτωση των βουλευτών του «έκτος νόμου» κόμματος από το αξίωμά τους και άμεση αντικατάστασή τους από πρόσωπα άλλου κόμματος (άρθρα 12 και 100, παρ. 1, στ'). Πρέπει να περιμένουμε, αν η όταν το κυβερνητικό σχέδιο γίνει ισχύον συνταγματικό μας δίκαιο, σε ποιους ο νόμος θα αναγνωρίσει το δικαίωμα προσφυγής στο Ειδικό Δικαστήριο εναντίον των κομμάτων. Και εδώ υπάρχει καλή δικτατορική πηγή: οι θεσμικοί νόμοι «περί πολιτικών κομμάτων» και «περί συνταγματικού δικαστηρίου» (ν. δ/τα 800 και 803 της 31-12-1970 -1-1 1971).

Από το Σύνταγμα του 1968 το σχέδιο της κυβερνήσεως Κ. Καραμανλή παρέλαβε και κάτι, ακόμα πιο σημαντικό: την *ανάσχεση της ισχύος του ψηφίσματος 16/29 Απριλίου 1952*, δηλαδή την παράταση και διαιώνιση των «έκτάκτων μέτρων» του εμφυλίου πολέμου, 28 χρόνια άφ' ότου τα μέτρα αυτά νομοθετήθηκαν παρά το Σύνταγμα ή εφαρμόστηκαν παράνομα, 26 χρόνια άφ' ότου τέλειωσε με Έλληνοαμερικανικούς πανηγυρισμούς, ή αιτία και ο σκοπός τους (άρθρο 111 παρ. 4).

Από το Σύνταγμα του 1968 το σχέδιο πήρε επίσης άτόφιο το φοβερό άρθρο 19-χωρίς και εδώ να αναφέρει την άμεση αυτή πηγή- που, μεταξύ άλλων περιορισμών και καταργήσεων, απαγορεύει απόλυτα την άπεργία «*διὰ επιδίωξιν πολιτικών ή άλλων σκοπών ξένων προς τα υλικά και ήθικά συμφέροντα των εργαζομένων*».

Τα όρια της μελέτης αυτής δεν επιτρέπουν να εξετάσουμε με τί τρόπο, πάντα ευθύτατα εμπνεόμενο από το Σύνταγμα του 1968, το σημερινό σχέδιο μεταχειρίζεται και τα υπόλοιπα «κλασικά» δικαιώματα, καθώς και με τί πατερναλιστικές και άδειες υποσχέσεις εξοφλεί με όλες τις ιερές τώρα υποχρεώσεις του Κράτους που μόνο στον τίτλο του κεφαλαίου αναγνωρίζει σαν «κοινωνικά δικαιώματα». Σ' όλα αυτά τα θέματα ή παραμέληση κάθε πηγής σαφών διατάξεων που υπαγορεύουν όχι μόνο ή ζεστή έντοπια πείρα, αλλά και διεθνείς διακηρύξεις και συμβάσεις στις όποιες ή Ελλάδα μετέχει, δεν φαίνεται μόνο σκόπιμη. Είναι πιθανά και άποτέλεσμα πυκνής άγνοιας.

Υπάρχει όμως κάτι απόλυτα νέο στο κυβερνητικό σχέδιο, που ούτε ή Παπαδοπουλική δικτατορία τόλμησε να βάλει ρητά στο Σύνταγμα της. Είναι ή έμμεση αναγνώριση, από το ίδιο το γράμμα του Συντάγματος, των διοικητικών «έκτοπίσεων» υπό την καταχρηστική έννοια που ή λέξη και ο θεσμός κατέληξαν να εφαρμόζονται κυρίως από το 1935: δηλαδή σαν έξουσία άστυνομικής συλλήψεως και φυλακίσεως αντιφρονούντων, την περιέχει μία νέα διάταξη που προστίθεται στο άρθρο 5 περί προσωπικής ελευθερίας, όπως είχε διασκευαστεί από το σύνταγμα του 1952: «4. Ατομικά διοικητικά μέτρα περιοριστικά της ελευθερίας κινήσεως ή εγκαταστάσεως επιβάλλονται μόνον διὰ λόγους δημοσίου συμφέροντος και μετά τήρησιν δικαστικών εγγυήσεων, ως νόμος ειδικώτερον όρίζει.»

Μιά τέτοια διάταξη δε χρειάζεται άλλο σχόλιο από την υπογράμμιση των λέξεων με τις όποιες θέλει του λοιπού να παραδώσει συνταγματικά τους Έλληνες, χάριν του «δημοσίου συμφέροντος» που εκτιμούν οι άστυνομικές άρχές, στα χέρια των έμπειρων οργάνων τους. Η άνησυχία όμως που έμπνέει δεν είναι μόνο ότι το κυβερνητικό Σχέδιο του 1974 γράφτηκε από τα ίδια χέρια - στις κρίσιμες τουλάχιστον διατάξεις - μ' εκείνα που έγραφαν το Σύνταγμα του 1968. Είναι πολύ περισσότερο μη τυχόν οι ίδιες δυνάμεις βρίσκονται πίσω και πάνω από τη συνταματολογική αυτή κάκιστη εργασία.

Και το λυπηρό δεν είναι το άνελεύθερο και καισαρικό κείμενο. Είναι ή έπιμονή στη μέθοδο και τα μέσα παραπλανήσεως του Έλληνικού λαού που έκφράζουν οι εισηγητικές εκθέσεις του και ή παρουσίασή του στη Βουλή - προπαραμονή Χριστουγέννων - σαν καταστατικό χάρτη δημοκρατίας!

Φ. Θ. ΒΕΓΛΕΡΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Αυτό αποτελούσε την καλύτερη απόδειξη ότι οι έπεμβάσεις αυτές, παρ' ότι υποστήριζαν τότε οι φίλοι και βοηθοί του Κωνσταντίνου, ήταν αντίθετες προς το Σύνταγμα.
2. Μιά πιο άκριβολόγο σύγκριση μεταξύ του σχεδίου της έπιτροπής του 1967 και του Συντάγματος του 1968 θα βρεί ο αναγνώστης στη μελέτη μας «Από το δόγμα στο Σύνταγμα», άνατυπωμένη στο τομίδιο «Λόγια της όργης και της έλπίδας», Αθήνα 1974 (έκδοσ. Α. Σάκκουλα), ιδίως σελ. 50-71.

...με διην προσοχή

ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ
ΚΟΥΤΡΟΥΛΑΡΗ

ΚΥΡΙΕ ΒΟΥΛΕΥΤΑ!
ΜΑΣ ΔΕΦΝΟΥΝ
ΚΑΙ ΤΑ ΣΤΑΝΕ!

ΓΕΜΙΣΑΝΕ
ΒΑΣΕΙΣ ΤΟΝ
ΤΟΤΤΟ ΜΑΣ!

ΕΛΕΓΧΟΥΝΕ ΤΗΝ
ΑΜΥΝΑ ΤΗΣ
ΧΩΡΑΣ!

ΜΤΑΣΤΑΡΔΕΥΟΥΝΕ
ΤΑ ΗΘΗ ΜΑΣ!

ΤΙΑΤΙ ΜΕ
ΚΥΤΤΑΤΕ ΕΤΣΙ;

ΞΑΝΑΡΧΙΞΕΣ ΚΙΟΛΑΣ
ΝΑ ΚΑΤΑΠΑΤΕΙΣ ΤΟ
ΣΥΝΤΑΓΜΑ;

“Ο,τι αφορά τὴν “ἐλευθεροτυπία” εἶναι ἀντιγραφὴ τοῦ συντάγματος τῆς δικτατορίας

Ο ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Τοῦ Ν. Σταθάτου

Ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου δὲν ἐνδιαφέρει μόνο τοὺς δημοσιογράφους. Ἐνδιαφέρει ὅλους τοὺς πολίτες τοῦ κράτους, γιὰ τοὺς ὁποίους διακηρύσσεται καὶ διασφαλίζεται ἀπὸ τὸν Καταστατικὸ τοῦς Χάρτη ὡς «θεμελιῶδες ἀτομικὸν δικαίωμα». Ἄν ἐνδιέφερε μόνο τοὺς δημοσιογράφους, τὸ ζήτημα θὰ εἶχε μικρὴ σημασία, ἀνάλογη μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν προσώπων ποὺ θὰ ἀφορούσε, γιατί, καθὼς εἶναι γνωστὸ, σ' ὅλα τὰ κράτη ἡ πιὸ ὀλιγάριθμη τάξη εἶναι οἱ δημοσιογράφοι.

Τὴν ὀρθὴ αὐτὴ θέσιν τοῦ ζητήματος δέχονται καὶ διδάσκουν ὅλοι οἱ συνταγματολόγοι καὶ δημοσιολόγοι τοῦ κόσμου. Τοῦτο ὅλνισε καὶ ὁ καθηγητὴς Κ. Ε. Ὁλσον, «κοσμητὴρ τῆς Δημοσιογραφικῆς Σχολῆς» τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐβανστον σὺν Σικάγο, κατὰ τὴ σειρά τῶν μαθημάτων περὶ δημοσιογραφίας, ποὺ ἔδωσε στὴν πόλιν μας μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν:

«Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀμερικῆς, εἶπε ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τῆς Δημοσιογραφίας σὺν πρῶτο του μάθημα, ἐγγυάται τὴν Ἐλευθερίαν τοῦ Τύπου. Δὲν πρέπει, ὅμως, νὰ λησμονώμεν, ὅτι τὸ δικαίωμα αὐτὸ δὲν εἶναι οὐρανόπεμπτον καὶ ἀποκλειστικὸν διὰ τοὺς δημοσιογράφους. Ὑπάρχει εἰς τὸ Σύνταγμα μας διὰ νὰ διασφαλίζει τὸ δικαίωμα ποὺ ἔχει ὁ λαὸς νὰ γνωρίζῃ τὰ διάφορα γεγονότα..... Ἡμεῖς, ὡς δημοσιογράφοι, εἴμεθα ἀπλῶς οἱ θεματοφύλακες ἐνὸς δικαιώματος ποὺ ἀνήκει εἰς ὅλον τὸν κόσμον.....»

Αὐτὸς ἀκριβῶς εἶναι ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο καὶ ὁ νόμος «περὶ Τύπου» δὲν ἐνδιαφέρει μόνο τοὺς δημοσιογράφους. Ἐνδιαφέρει ὅλους τοὺς πολίτες, οἱ ὁποῖοι ἔχουν δικαίωμα νὰ πα-

ρὰ περιπέτεια τοῦ Τύπου συνεχίζεται. Τὸ Σχέδιο τοῦ νέου Συντάγματος δὲν ἀπομακρύνεται καθόλου ἀπὸ τὴν τακτικὴν ποὺ καθιέρωσε τὸ κράτος μας καὶ μέχρι σήμερα ὅλοι, οἱ κάθε φορὰ ἀρμόδιοι, ἔχουν ἀκολουθήσει πιστὰ καὶ ἀπαρέγκλιτα. Καὶ μὲ τὴν τακτικὴν αὐτή, ὁ Τύπος καὶ ἡ Ἐλευθερία τοῦ Τύπου ἐγίναν οἱ δυὸ μόνιμοι στόχοι, ποὺ οἱ ἀντιδημοκρατικὲς δυνάμεις τῆς χώρας μας δὲν παρέλειπαν εὐκαιρία νὰ ἀντίθετα ἀναζητοῦσαν κάθε εὐκαιρία γιὰ νὰ τοὺς πλήξουν. «Εἰς οἰωνὸς ἄριστος», ἦταν τὸ ἐπίσημο ἔμβλημα, ὃχι «ἀμύνεσθαι», ἀλλὰ «ἐπιτίθεσθαι» κατὰ τοῦ Τύπου. Καὶ ἡ ἐπίθεση αὐτὴ ἄρχισε μὲ τὴν κατάλυση τοῦ δημοκρατικοῦ Συντάγματος τοῦ 1927 καὶ τοῦ δημοκρατικοῦ νόμου γιὰ τὸν Τύπο τοῦ 1931 καὶ χωρὶς διακοπὴν συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Πρὶν προχωρήσουμε πρέπει νὰ γίνει μιὰ διευκρίνιση. Εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ νὰ φανεῖ τὸ πλατύτερον σωστὸ νόημα, ποὺ ἔχει αὐτὸ ποὺ λέγεται «Ἐλευθερία τοῦ Τύπου».

ρακολουθοῦν τὴ δημοσίαν ζωὴ τῆς χώρας τους καὶ νὰ μαθαίνουν «τί συμβαίνει». Αὐτὸ δὲν εἶναι μόνο δικαίωμα, εἶναι καὶ ὑποχρέωση, ποὺ ἔχουν, καὶ πρέπει νὰ ἔχουν, οἱ ἐλεύθεροι καὶ ὑπεύθυνοι πολίτες.

Μέχρι σήμερα στὴ χώρα μας ἔχουν ἰσχύσει τὰ ἐξῆς Συντάγματα: 1844, 1864, 1911, 1927, 1952 καὶ τὸ τελευταῖο τοῦ ἀπριλιανοῦ πραξικοπήματος 1968/1973. Καθὼς εἶναι φανερό, ὁ συντάκτης ἐνὸς σχεδίου συντάγματος θὰ λάβει ὑπ' ὄψιν του τὶς διατάξεις ὧν αὐτῶν τῶν Συνταγμάτων, μὲ τὴν παρατήρηση ὅτι ἔχει κάθε δικαίωμα νὰ ἀγνοήσει τὸ τελευταῖο δικτατορικὸ Σύνταγμα. Ἀποτελεῖ κι αὐτὸ μιὰ ἐπίσημη ἀναγνώριση, μιὰ ἐπίσημη ἀποδοκιμασία γιὰ τοὺς «Ἐπιχειρηματίες» τῆς 21ης Ἀπριλίου, ποὺ δὲν σεβάστηκαν τίποτε καὶ ἀσέλησαν σὺν ἱερῷ χώρῳ ποὺ λέγεται «Ἑλλάδα».

Ὁ συντάκτης τοῦ Σχεδίου τοῦ νέου Συντάγματος κατὰ τὴν διατύπωση τῶν διατάξεων γιὰ τὸν Τύπο καὶ τὴν Ἐλευθεροτυπία στηρίχθηκε κυρίως στὶς ἀντίστοιχες διατάξεις τοῦ τελευταίου στρατιωτικοῦ Συντάγματος 1968/1973. Ἐλαβε δηλ. ὑπ' ὄψιν του κατ' ἀρχὴν καὶ κατὰ βάσιν τὸ δικτατορικὸ Σύνταγμα, ποὺ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δικαίωμα, εἶχε καὶ ὑποχρέωση νὰ ἀγνοήσει. Ἀντ' αὐτοῦ ἀγνόησε ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ ἰδίως τὸ περίφημο δημοκρατικὸ Σύνταγμα τοῦ 1927, καὶ ἔτσι οἱ διατάξεις τοῦ σχεδίου γιὰ τὸν Τύπο προέρχονται καὶ ἀποτελοῦν συνέχεια τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος 1968/1973. Τοῦτο φαίνεται καθαρὰ σὲ ὅλες γενικὰ τὶς διατάξεις ποὺ ἀφοροῦν δυὸ σοβαρότατα ζητήματα: Τὴν κατὰ σχέση τῶν ἐντύπων καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ αὐτόφωρου σὰ ἀδικήματα τοῦ Τύπου. Πρὶν

προχωρήσουμε σὰ δυὸ αὐτὰ θέματα, πρέπει νὰ γίνει μιὰ νομοτεχνικὴ παρατήρηση:

Τὸ Σχέδιο τοῦ νέου Συντάγματος ἀφιερώνει σὺν Τύπο δυὸ ἄρθρα, τὰ ὑπ' ἀριθ. 14 καὶ 15. Μέχρι σήμερα, σὲ ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ Συντάγματα, ὑπῆρχε γιὰ τὸ θέμα τοῦτο ἓνα μόνο ἄρθρο. Ὁ τρόπος αὐτὸς εἶχε ἀποτέλεσμα νὰ μὴ διασπᾶται ἡ ἐξωτερικὴ ἐνότητα, ποὺ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν, ἔχουν ὅλες οἱ σχετικὲς διατάξεις. Ὅρθο θὰ εἶναι κατὰ τὴν τελικὴ διατύπωση τοῦ Σχεδίου τὰ δυὸ ἄρθρα νὰ γίνουν ἓνα, μὲ ἐνιαία ἀρίθμηση τῶν παραγράφων διατάξεων.

Τὸ δικτατορικὸ Σύνταγμα τοῦ 1968/1973 ἐπροχώρησε ἀκόμη περισσότερο. Συναγωνιζόμενο σὲ μῖσος καὶ ἔχθρα κατὰ τοῦ Τύπου τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952, ὅρισε τὰ ἐξῆς, γιὰ νὰ γίνει πιὸ ἀπηνῆς καὶ πιὸ ἀμειλικτὴ ἡ δίωξη τῶν ὑπευθύνων τοῦ Τύπου: «Τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου εἶναι αὐτόφωρα καὶ εἰσαγόνται πάραυτα πρὸς ἐκδίκασιν ἀνευ προανακρίσεως, ὡς ὁ νόμος ὀρίζει. Ἡ μὴ τήρησις τῆς διατάξεως ταύτης ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Εἰσαγγελέως συνιστᾷ βαρὺ πειθαρχικὸν παράπτωμα».

Τὸ Σχέδιο τοῦ νέου Συντάγματος στὴν παράγραφον 10, ἄρθρον 14, ὀρίζει: «Τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου εἶναι αὐτόφωρα καὶ εἰσαγόνται πάραυτα πρὸς ἐκδίκασιν, ὡς νόμος ὀρίζει».

Εἶναι φανερό, ὅτι ἡ διάταξη αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1968/1973. Εἶναι ἐπίσης φανερό ὅτι ἡ διάταξη πρέπει νὰ καταργηθεῖ. Ἄν δὲν μπορούμε νὰ γυρίσουμε στὴν καθ' ὅλα ὀρθὴ διάταξη τοῦ Συντάγματος 1927, ἃς ἐπιβάλουμε σὺν τὸ ζήτημα αὐτὸ τὴν σιωπὴν τῶν προηγούμενων Συνταγμάτων.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι τὸ Σχέδιο τοῦ νέου Συντάγματος ἔκαμε ἐκεῖνο ποὺ ἀκριβῶς δὲν ἔπρεπε νὰ κάμει: ἔλαβε ὑπόψη του καὶ στηρίχθηκε στὸ δικτατορικὸ Σύνταγμα τοῦ 1968/1973, ἐνῶ εἶχε δικαίωμα καὶ ὑποχρέωση, ὅπως εἴπαμε, νὰ τὸ ἀποφύγει. Τὸ μόνο Ἑλληνικὸ Σύνταγμα ποὺ ἔπρεπε νὰ προσέξει, ἦταν τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, τῆς 3ης Ἰουνίου 1927. Ἄν λάβαινε ὑπόψη του τὸ Σύνταγμα αὐτό, ὁ συντάκτης τοῦ Σχεδίου, ἐκτός ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα, ἀφ' ἐνὸς θὰ περιόριζε τὴν κατάσχεση τῶν ἐντύπων στὶς ἐλάχιστες περιπτώσεις ποὺ ἐπιβάλλεται καὶ ἀφ' ἑτέρου θὰ ἀπέκλειε τὸν ἐπικίνδυνο χαρακτηρισμὸ τοῦ αὐτόφωρου στὰ ἀδικήματα τοῦ Τύπου. Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρο τοῦτο τοῦ Συντάγματος 1927 εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον (ἀλλὰ καὶ ὡς κείμενο δυσεῦρετο) τὸ καταχωροῦμε ὁλόκληρο:

Καὶ ἐρχόμαστε τώρα στὰ δυὸ σοβαρὰ ζητήματα:

1. Ἡ διάταξη τῆς παραγράφου 4 τοῦ ἀρθροῦ 14 τοῦ Σχεδίου ὀρίζει περιοριστικά, μὲ κάθε λεπτομέρεια, τίς περιπτώσεις κατὰ τίς ὁποῖες ἐπιτρέπεται «ἡ κατάσχεσις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων». Ὅλες αὐτὲς οἱ περιπτώσεις προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀντιστοιχίαν διάταξη (ἄρθρο 14, παράγραφος 4) τοῦ Συντάγματος 1968/1973 καὶ εἶναι πολλές. Ἀντίθετα τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952, ὅπως καὶ τὰ προηγούμενα Συντάγματα, ἔχουν λιγότερες περιπτώσεις, ἀλλὰ δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψη. Ἐτοί τὸ Σχέδιο στὸ σοβαρότατο αὐτὸ θέμα ἐπιβάλλει νὰ ἰσχύσουν, ὅσα ὀρισε τὸ δικτατορικὸ Σύνταγμα, ἐκτός, ἐννοεῖται, ἀπὸ τρεῖς περιπτώσεις, ποὺ ἔχουν παραλειφθεῖ. Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα εἶναι ἐξαιρετικὰ κρίσιμο καὶ ἐνδιαφέρον, καταχωροῦμε ὁλόκληρη τὴ σχετικὴ διάταξη:

«Ἡ κατάσχεσις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων, εἴτε πρὸ τῆς κυκλοφορίας εἴτε μετ' αὐτὴν, ἀπαγορεύεται. Κατ' ἐξαιρέσειν ἐπιτρέπεται ἡ κατάσχεσις παραγγελία τοῦ Εἰσαγγελέως, μετὰ τὴν κυκλοφορίαν:

Α. Ἐνεκα προσβολῆς τῆς χριστιανικῆς καὶ πάσης ἄλλης γνωστῆς θρησκείας.

Β. Ἐνεκα προσβολῆς τοῦ προσώπου τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Γ. Ἐνεκα δημοσιεύματος, τὸ ὁποῖον: α) ἀποκαλύπτει πληροφορίας περὶ τὴν ὀργάνωσιν, σύνθεσιν, ἐξοπλισμὸν καὶ διατάξιν τῶν ἐνόπλων δυνάμεων ἢ τὴν ὁχύρωσιν τῆς Χώρας, β) εἶναι προφανῶς στασιαστικόν, ἢ σκοπεῖ εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος, ἢ στρέφεται κατὰ τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητος τοῦ Κράτους, ἢ προκαλεῖ ἢ διεγείρει εἰς διάπραξιν ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας.

Δ. Ἐνεκα ἀσέμνων δημοσιευμάτων προσβαλλόντων καταφανῶς τὴν δημοσίαν αἰδῶν,

Σύνταγμα τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας (3 Ἰουνίου 1927)

Ἄρθρον 16

«Ἐκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον, ἀπαγορεύονται. Ἐξαιρετικῶς διὰ τοὺς κινηματογράφους δύναται νὰ ληφθοῦν προληπτικὰ μέτρα πρὸς προστασίαν τῆς νεότητος. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἡ κατάσχεσις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατριβῶν εἴτε πρὸ τῆς δημοσίευσως, εἴτε μετ' αὐτὴν. Ἐπιτρέπεται κατ' ἐξαιρέσειν ἡ κατάσχεσις μετὰ τὴν δημοσίευσιν ἔνεκα προσβολῆς κατὰ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένης περιπτώσεις, ἔνεκεν ἀσέμνων δημοσιευμάτων, προσβαλλόντων καταφανῶς τὴν δημοσίαν αἰδῶν· ἀλλὰ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὥρων ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ὀφείλει καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ Δικαστικὸν Συμβούλιον καὶ τοῦτο ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ τῆς ἄρσεως τῆς κατασχέσεως, ἄλλως ἡ κατάσχεσις αἴρεται αὐτοδικαίως. Ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ βουλεύματος ἐπιτρέπεται μόνον εἰς τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατασχθέν.

Ἐπιτρέπεται νὰ ληφθοῦν διὰ νόμου ἰδιαίτερα μέτρα πρὸς καταπολέμησιν τῆς προσβαλλούσης τὰ δημόσια ἥθη φιλολογίας καὶ προστασίαν τῆς νεότητος ἀπὸ δημοσίων θεαμάτων καὶ παραστάσεων ἀκαταλλήλων.

Δύναται, καθ' ὃν τρόπον ὁ νόμος ὀρίζει, ν' ἀπαγορευθῇ ἐπὶ ἀειλήῃ κατασχέσεως καὶ ποινικῆς διώξεως ἡ δημοσίευσις εἰδήσεων ἢ ἀνακοινώσεων, ἀναγομένων εἰς στρατιωτικὰς κινήσεις ἢ εἰς ἔργα ὁχυρώσεως τῆς Χώρας. Εἰς τὴν κατάσχεσιν ἐφαρμόζονται αἱ ἀνωτέρω διατάξεις.

Ὁ τε ἐκδότης ἐφημερίδος καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπιληψίμου δημοσιεύματος, ἀναφερομένου εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, πλὴν τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης ποινῆς, εἶναι ἀστικῶς καὶ ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνοι εἰς πλήρη ἀνόρθωσιν πάσης προσγενομένης ζημίας καὶ εἰς ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος διὰ χρηματικὸν ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, οὐδέποτε δ' ἐλάσσονος τῶν διακοσίων μεταλλικῶν δραχμῶν.

Εἰς μόνον πολίτας Ἑλλήνας ἐπιτρέπεται ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδων.

Τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου δὲν θεωροῦνται ὡς ἐπ' αὐτοφώρῳ».

κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένης περιπτώσεις».

2. Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1927, πιστὸ στὶς φιλελεύθερες καὶ δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις του, ὀρίζει: «Τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου δὲν θεωροῦνται ὡς ἐπ' αὐτοφώρῳ». Ἡ συνταγματικὴ αὕτη διάταξη στὴν ποινικὴ νομοθεσία τοῦ Τύπου εἶναι θεμελιώδης γιατί σημαίνει τὸ ἑξῆς: Ὅταν σὲ οἰονόηποτε ἐντυπο καταχωρηθῇ κάτι τὸ ἐπιλήψιμο, οἱ ὑπεύθυνοι τοῦ ἐντύπου δὲν πρέπει νὰ συλληφθοῦν ἀμέσως, νὰ κρατηθοῦν στὴν ἀστυνομία, νὰ παραπεμφθοῦν τὴν ἴδια στιγμὴν σὲ δίκην καὶ νὰ δικασθοῦν, ὅπως γίνεται μὲ τοὺς κοινούς παραβάτες τοῦ ποινικοῦ νόμου. Οἱ ὑπεύθυνοι τοῦ ἐντύπου θὰ δικασθοῦν μὲ τὴν τακτικὴ ποινικὴ διαδικασία, γιὰ νὰ ἔχουν καὶ ὅλα τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, ποὺ δικαιολογοῦν ἀπόψεις τους καὶ στηρίζουν τὴν υπεράσπισή τους.

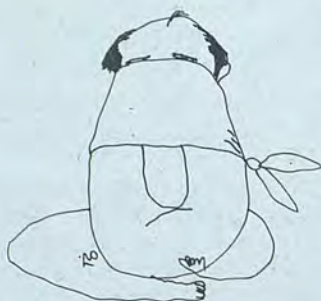
Ἡ γραμμὴ αὕτη δὲ μπορούσε, καθὼς εἶναι φυσικὸ, νὰ ἀκολουθήσει τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952. Γι' αὐτὸ τὸ ἀντιδημοκρατικὸ καὶ ἀντιλαϊκὸ ἐκεῖνο συνταγματικὸ κείμενο ὀρισε τὸ ἀντίθετο: «Τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου εἶναι αὐτόφωρα». Ἐτοί, ἡ θαυμαστὴ ἐκείνη ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ ἐξομολόγησε τοὺς ὑπευθύνους τῶν ἐντύπων μὲ τοὺς κοινούς κακοποιούς, λωποδύτες καὶ διαρρηκτές, ποὺ πρέπει νὰ δικασθοῦν καὶ καταδικασθοῦν τὸ ταχύτερο.

Κάποτε, σὲ μιὰ δημοσιογραφικὴ δίκην ἐνῶπιον τοῦ Ἐφετερίου Ἀθηνῶν, ἐξετάσθηκε ὡς μάρτυς υπερασπίσεως ὁ καθηγητὴς τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου Ἀλέξ. Σβάλος. Καθὼς εἶναι φυσικὸ, ἡ κατάθεσή του ὑπῆρξε διαφωτιστικὴ καὶ τὸ ἀνώτερο ποινικὸ δικαστήριον τὴν παρακολούθησε μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καὶ προσοχή. Καὶ ὁ ἀλησμόνητος καθηγητὴς σ' ἓνα σημεῖο κατέθεσε τὸ ἑξῆς: «Ἡ παράδοσις παρ' ἡμῖν εἶναι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Τύπου καὶ δι' αὐτὸ βλέπομεν διαρκὴ βελτίωσιν τῶν περὶ Τύπου διατάξεων εἰς τὰ μέχρι τοῦ 1927 Συντάγματα».

Τὴν ἱστορικὴ αὕτη συνέχεια τῶν Ἑλληνικῶν Συνταγμάτων μὲ σκοπὸν, κατὰ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα, «τὴν διαρκὴ βελτίωσιν τῶν περὶ τύπου διατάξεων», ἀπέκοψε τὸ ἀνόητο Σύνταγμα τοῦ 1952. Τώρα μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ παραμερίσουμε αὐτὸ τὸ πρόχειρο, ἀναχρονιστικὸ καὶ ἀντεπιστημονικὸ συνταγματικὸ κείμενο καὶ νὰ γυρίσουμε στὴ φωτεινὴ κορυφὴ τοῦ Συντάγματος 1927. Ἐκεῖ ἐμεῖναμε, ὅταν σταμάτησε ἡ ἑλληνικὴ συνέχεια καὶ ἀπὸ κεῖ πρέπει νὰ ἐκινήσουμε. Ἐτοί μόνον θὰ μπορούσαμε νὰ κάμουμε ἓναν Τύπο ἀδέσμευτο, ἐλεύθερο καὶ δημοκρατικόν. Ἐναν Τύπο, δηλ., ἀντάξιο μιᾶς δημοκρατικῆς χώρας.

Ένας απολογισμός του χρόνου που πέρασε

ΟΙ ΑΡΙΣΤΕΡΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΤΙ

Το περιοδικό αυτό είναι, θέλει να είναι, περιοδικό διαλόγου και έρευνας, κριτικής και προβληματισμού ολόκληρης της ευρύτερης Αριστεράς - της κομμουνιστικής Αριστεράς με τα δυο κόμματα που την εκφράζουν, της σοσιαλιστικής Αριστεράς που τώρα κρυσταλλώνεται γύρω από έναν ενιαίο φορέα, των αδέσμευτων μαρξιστών που αγωνιούν να βρουν τη δική τους ιδεολογικοπολιτική φυσιογνωμία, τέλος όλων εκείνων των μικρότερων οργανώσεων και ομάδων που αυτοπροσδιορίζονται σαν γνήσιες επαναστατικές. Και η συντακτική του επιτροπή γνωρίζει πολύ καλά ότι σε χώρες σαν τη δική μας, άσυνήθιστες σε τέτοιου είδους «τολμηρές περιπέτειες», το έργο της είναι βαρύ και δύσκολο, πιο βαρύ και πιο δύσκολο από όσο θα ήταν σε άλλες χώρες, συνηθισμένες και στην έρευνα και αναζήτηση και στην κριτική και στο διάλογο. Και τούτο γιατί αυτό το έργο μας βάζει σε μονοπάτια καινούργια και δυσκολοπερπάτητα, που οι περισσότεροι μας για πρώτη φορά τα δοκιμάζουμε.

Όμως, όσο δύσκολο και βαρύ και αν είναι το έργο που αναθέσαμε στον εαυτό μας, το αναλάβαμε με κέφι και αισιοδοξία. Αλλά και χωρίς υπεροψία καμιά. Χωρίς την αυταπάτη, δηλαδή, ότι έμεις και όσοι συνεργάζονται μαζί μας γνωρίζουμε τις χίλιες απαντήσεις στα μύρια δύσκολα προβλήματα που βρίσκονται μπρος στην πολυκεντρική σήμερα ελληνική Αριστερά. Το αναλάβαμε με συναίσθηση των ευθυνών μας. Και προπαντός γνωρίζοντας πολύ καλά ότι και κινδύνους θα διατρέξουμε και λάθη, ίσως μάλιστα πολλά, θα κάνουμε και τους εαυτούς μας θα αφήσουμε εκθετούς στην κριτική - τη δίκαιη κριτική - των άλλων.

Από αυτές τις σκέψεις ξεκινώντας, αισθάνθηκα την ανάγκη, στο κλείσιμο του '74, να γυρίσω το βλέμμα προς τα πίσω σαν ένα κι εγώ μέλος της συντακτικής επιτροπής του ΑΝΤΙ, κρίνοντας το μέχρι τώρα έργο μας, να βγάλω μερικά συμπεράσματα χρήσιμα για το μέλλον. Κι ενώ μπορώ να πω, τουλάχιστον με το δικό μου μέτρο, ότι το έργο που προσφέρθηκε υπήρξε θετικό και γόνιμο κι αποτέλεσε μια καλή αρχή, δεν μπορώ και να μη σημειώσω και μερικές αδυνατίες, άρνητικές πλευρές του.

Συγκεκριμένα: 1. Για να είναι ο διάλογος δυνατός - κι ακόμη περισσότερο για να είναι ευπρόσδεκτος - πρέπει απαραίτητα να μην έχει χαρακτήρα πολεμικής. Και πρέπει, το ίδιο απαραίτητα, να μη δίνεται σ' αυτόν προσωπικός τόνος. 2. Για να είναι η κριτική γόνιμη και πραγματικά εποικοδομητική, πρέπει και πάλι απαραίτητα να πείθει για την καλοπιστία της. Πρέπει, με άλλα λόγια, πριν να βάλει το νυστέρι της ν' αρχίσει να κόβει, να σημειώνει και να υπογραμμίζει, ό,τι θετικό χαρακτηρίζει το αντικείμενό της, όσα βήματα προς τα μπρος και όσες κατακτήσεις έχουν πραγματοποιηθεί από κείνον που κρίνεται. Όπως και πρέπει να μην καταφεύγει αυτή η κριτική στην πληθωρική χρήση επιθέτων που δεν στηρίζονται σε αντίστοιχη παράθεση αποδεικτικών στοιχείων.

Κι ενώ δεν χωρεί αμφιβολία ότι τις περισσότερες φορές αυτοί οι κανόνες τηρήθηκαν, και μάλιστα σε έντυπια βιβλία, δεν μπορώ να μη σημειώσω και ότι σε αρκετές περιπτώσεις λησμονήθηκαν, άθελητα πιστεύω, σε μικρότερο ή σε μεγαλύτερο βαθμό. Ιδιαίτερα όταν επρόκειτο για

την υπογράμμιση των θετικών γνωρισμάτων εκείνων που υποβάλλονται σε κρίση ή καλούνται σε διάλογο. Όπως και όταν θα έπρεπε να κρίνονται προβλήματα και θέσμοι και όχι αυτά ή εκείνα τα πρόσωπα που έτυχε να είναι συνδεδεμένα μ' αυτό ή εκείνο το έπαισόδιο. Ή και όταν θα έπρεπε να γίνεται φανερό ότι δεν ξεχνάμε τον παράγοντα χρόνο, τη δύναμη της συνήθειας και της παράδοσης, καθώς και της αντίστασης που μοιραία γεννούν συνήθεια και παράδοση. Όταν, δηλαδή, θα έπρεπε να γίνεται φανερό πώς έχουμε συνείδηση ότι τίποτα δεν γίνεται από τη μια στιγμή, από τη μια μέρα στην άλλη, ότι η αλλαγή είναι πάντα μια διαδικασία επώδυνη, κατά κανόνα - αλλά όχι βέβαια και απαραίτητα - σταδιακή και δεν πραγματοποιείται, δυστυχώς, με άλματα και άσυνχειες, όπως ίσως θα θέλαμε και θα εύχόμασταν.

Δεν χωρά, λοιπόν, καμιά αμφιβολία ότι πολλά έχουμε να κρίνουμε, ακόμα και να επικρίνουμε σε όλους ανεξαιρέτα τους πολιτικούς φορείς της ευρύτερης Αριστεράς, στην όποιαν ανήκουν και όσοι εργάζονται σ' αυτό το περιοδικό ή συνεργάζονται μ' αυτό. Αλλά δεν χωρά αμφιβολία και ότι όλοι αυτοί οι φορείς, σε διαφορετικό βαθμό ο καθένας, έχουν τις θετικές και πολύ σημαντικές πλευρές τους, ότι ο καθένας τους έχει γνωρίσματα και έχει κάνει κατακτήσεις που σε κείνον επιτρέπουν να αισθάνεται περήφανος και σε μας επιβάλλουν το χρέος να τα σημειώσουμε και να τα εξάρουμε.

Θα προσπαθήσω, στις γραμμές που ακολουθούν, να σημειώσω μερικά - και κάθε άλλο παρά εξαντλητικά - από αυτά τα γνωρίσματα και από αυτές τις κατακτήσεις που αφορούν σε όλους τους φορείς και σε όλους τους επίμερους χώρους της ευρύτερης Αριστεράς:

Κ.Κ.Ε. 1. Η ικανότητα κινητοποίησης και συσπείρωσης ενός όχι εύκαταφρόνητου τμήματος της εργαζόμενης, της φοιτητικής και - προπαντός - της μαθητικής νεολαίας και ενός σοβαρού τμήματος της εργατικής τάξης - μίας νεολαίας που τη διακρίνουν υψηλός ιδεαλισμός, αγωνιστικότητα και μεγάλη διάθεση δουλειάς και θυσίας και μίας εργατικής τάξης το ειδικό βάρος της οποίας μέσα στο έθνικο σύνολο ασφαλώς θα αυξάνει στα χρόνια που έρχονται. 2. Η υψηλή αγωνιστικότητα και η μεγάλη οργανωτική ικανότητα, που του επιτρέπουν να

είναι παρόν σε όλους τους αποφασιστικούς τομείς της κοινωνικής ζωής αυτού του τόπου.

Κ.Κ.Ε. (Γραφείο Έσωτερικού). 1. Η σύλληψη - έστω και ατελής, αν θέλετε, ή ακόμα και μη αφομοιωμένη σε βαθμό που επιτρέπει αποτέλεσμα - ενός «καινούργιου τύπου κόμματος». Ένός κόμματος που επιτρέπει την ελπίδα ότι θα μπορέσει κάποια στιγμή να θεωρήσει σωστότερα τα μεγάλα έθνη - έσωτερικά και διεθνή - προβλήματα της χώρας και να βοηθήσει την εργατική τάξη να εξαρθεί σε κυρίαρχη ιδεολογικοπολιτικά έθνική δύναμη. 2. Η μερική, έστω, θεσμοποίηση του ελεύθερου διαλόγου και της κριτικής που μπορεί να εκφραστεί όχι μόνο προς το έσωτερικό του κόμματος, αλλά και έξω απ' αυτό, και που έχει σαν αποτέλεσμα το κομματικό μέλος να πάψει να αντιμετωπίζεται σαν αυστηρά πειθαρχημένος, αλλά και χωρίς δική του κρίση, κομματικός στρατιώτης και να μετατραπεί, βαθμιαία, σε υπεύθυνο, με δική του φυσιογνωμία, πολιτικό και κοινωνικό στέλεχος, ικανό να παίρνει πρωτοβουλίες και να αυτενεργεί, όπου οι περιστάσεις το επιβάλλουν. 3. Η διακηρυγμένη απόφαση για μια καινούργια αντίληψη της άποστολής του κόμματος και της αντιμετώπισης των οργανωμένων μαζικών κοινωνικών χώρων. Ή, για να το πούμε αλλιώς: η αντίληψη ότι το κόμμα έχει σαν κύρια αποστολή όχι το σκληρό, γραφειοκρατικό έλεγχο πάνω στους οργανωμένους μαζικούς κοινωνικούς χώρους, αλλά την ιδεολογικοπολιτική ζύμωση μέσα σ' αυτούς, καθώς και η αναγνώριση ότι αυτοί οι μαζικοί χώροι έχουν το νόμιμο δικαίωμα να έχουν δική τους, αυτόνομη πολιτική έκφραση. 4. Η έστω και διστακτική αναζήτηση πραγματικά ελληνικού μοντέλου κομματικών δομών και ενός πραγματικά ελληνικού δρόμου προς το σοσιαλισμό, που δεν αγνοεί τη δυναμική του διεθνούς περιγύρου της χώρας.

Π.Α.Σ.Ο.Κ 1. Η διακηρυγμένη απόφαση να δομηθεί δημοκρατικά σε άριστερ σοσιαλιστικό κίνημα, ικανό να δίνει έκφραση και διέξοδο σε κοινωνικές δυνάμεις - όλων των κατηγοριών τα μεσαία και καλύτερα μικροαστικά στρώματα, ή ογκοειδή υπαλληλική τάξη, τα πλατιά στρώματα των ελεύθερων επαγγελματιών και διανοούμενων, οι καινούργιες κατηγορίες υψηλού επιπέδου ειδίκευσης εργατοτεχνίτες, ή αγροτική τάξη - που μέχρι σήμερα συνθλιβόταν ανάμεσα στο έτερόκλητο, αστικό φιλελεύθερο και στην πλειοψηφία του κοινωνικά συντηρητικό κέντρο και στην για τους γνωστούς λόγους - τουλάχιστον μέχρι τη μεταπολίτευση της 23ης Ιουλίου - αλλοτριωμένη ΕΔΑ. 2. Η αναζήτηση, έστω ανεπαρκής ακόμα, ενός καινούργιου μοντέλου σοσιαλισμού, στηριγμένου σε μια άλλη, δυναμική - τουλάχιστον στη σύλληψή της - δημοκρατία, σε μια τολμηρή αλλά και ισορροπημένη αποκέντρωση και στην έννοια της κοινωνικοποίησης, που προϋποθέτει τη μεταμόρφωση του σημερινού πολιτικού αντικείμενου, σε πολίτη-υπεύθυνο δημιουργό, ικανό να πάρει αποφάσεις και να επωμιστεί ευθύνες. 3. Η αναγνώριση κοινωνικών μέσων σε ένα κόμμα ριζικής κοινωνικής αλλαγής και η κατοχύρωση του δικαιώματος αυτών των ρευμάτων να εκφράζονται ελεύθερα και μέσα στα κομματικά πλαίσια και έξω από αυτά. 4. Η διακηρυγμένη επιθυμία, για πρώτη φορά από μη κομμουνιστικό κόμμα, να διαφοροποιηθεί

από τη νοοτροπία της κομματικής πειθαρχίας και να απαλλαγεί από οποιοδήποτε προσωποπαγές στοιχείο.

ΑΔΕΣΜΕΥΤΟΙ. 1. Η αυτονομία της προβληματικής τους, που προσπαθεί να είναι απαλλαγμένη από μυθοποιήσεις και δογματισμούς. 2. Η προσπάθεια για την επανοποθέτηση του μεγάλου προβλήματος των σχέσεων πολιτικού φορέα και μαζικού χώρου.

ΓΝΗΣΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΕΣ. 1. Η εισαγωγή στη χώρα της προβληματικής του διεθνούς κινήματος αμφισβήτησης, από ένα τμήμα τους, και από ένα άλλο η προσπάθεια συγκριμενοποίησης στον ελληνικό χώρο της προβληματικής ορισμένων χωρών του Τρίτου Κόσμου, όπως π.χ. η Κούβα, η Κίνα

κλπ. 2. Η προσπάθεια, ορισμένων απ' αυτούς, να μελετήσουν τις πηγές, ακόμη και τις «αίρετικές» (Τρότσκι, Λούξεμπουργκ, κλπ), χωρίς τη μεσολάβηση των ιστορικών σκοπιμοτήτων που τις καταδικάζουν κατά καιρούς σε ιδεολογική καραντίνα. 3. Η ικανότητά τους να δημιουργούν καινούργιο πόλο μαζικών συσπειρώσεων που υποχρεώνει όλες τις πλευρές σε μία επανοποθέτηση της δικής τους τακτικής απέναντι σε συγκεκριμένα άμεσα προβλήματα.

Από αυτή τη βάση ξεκινώντας — αποφεύγοντας, δηλαδή, στο δυνατό τις παραμορφώσεις της ουσιαστικής λειτουργίας διαλόγου και κριτικής που σημειώσαμε πιο πάνω, πιστεύω — και πιστεύουμε όλοι στο ANTI — ότι η επιδίωξη των στόχων που τά-

ξαμε σ' αυτό το περιοδικό υπηρετεί σήμερα και θα υπηρετεί όλο και περισσότερο το σύνολο των δυνάμεων που συναπαρτίζουν το λαϊκό κίνημα στη χώρα μας. Και τούτο γιατί η εκπλήρωση των στόχων αυτών συμβάλλει στη δημιουργία του κλίματος που θα επιτρέψει, όπως ελπίζουμε, κάποτε σε όλες τις δυνάμεις του λαϊκού κινήματος να προχωρήσουν σε μία συνεργασία απαραίτητη αν θέλουν να αντιμετωπίσουν με αποτελεσματικότητα τον αντίπαλο — εσωτερικό και διεθνή — που και ενωμένος και αδυσώπητος είναι και ικανότητα εντυπωσιακή εμφανίζει για ανανέωση και ανασυρροή στα αδιάκοπα μεταβαλλόμενα δεδομένα.

Αστέρης Στάγκος

ΜΙΣΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΓΕΜΑΤΟΣ ΘΑΥΜΑΤΑ Μικρό ήμερολόγιο της «ἀπελευθέρωσης»

ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΑΙ... ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Στην Κύπρο το πραξικόπημα του Ίωαννίνη πέτυχε κι απέτυχε:

έκατοντάδες δημοκρατικοί Κύπριοι δολοφονημένοι, χιλιάδες τραυματισμένοι και ξεσπιτωμένοι, το Προεδρικό Μέγαρο γκρεμισμένο, πόλεις και χωριά γεμάτα πληγές, τὰ όπλα που προορίζονταν για την αντιμετώπιση του έχθρου, στὰ χέρια των Ένοπλών για να τρομοκρατούν τους άοπλους. Άλλά κι ο Μακάριος ζωντανός.

Και, φυσικά, οί Τοῦρκοι πάτησαν τὸ νησί. Κί οί παλικαράδες πιάστηκαν σὸν ύπνο — ή, ἀπλούστερα, εἶδαν νὰ πραγματοποιοῦνται, ἐπιτέλους, τὰ όνειρα τῶν ἀφεντικῶν τους: τῶν Ἀμερικανῶν.

Έτσι, τὸ σενάριο, προσηκτικὰ προετοιμασμένο ἀπὸ καιρὸ, μπήκε σὲ ἐφαρμογή:

● 23 τοῦ Ἰούλη: ὕστερα ἀπὸ ἐσωτερικοὺς σκυλοκαυγάδες οί σκληροπυρηνικοὶ παραμερίστηκαν, ὁ

χουντικὸς Πρόεδρος συγκάλεσε τοὺς πολιτικοὺς καὶ τοὺς προειδοποίησε ὅτι δὲν θὰ φύγουν ἂν δὲν δώσουν στὴ χώρα κυβέρνησι πολιτικὴ ικανὴ νὰ περισώσει ὅ,τι μποροῦσε νὰ περισωθεῖ ἀπὸ τὴν «Ἑλλάδα τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν». Πρωθυπουργὸς «στὰ σίγουρα» ὁ Παναγιώτης Κανελλόπουλος, ποὺ πολλὰ διδάχτηκε ἀπ' τὴ δικτατορία. Ἀλλά, θέλησε — λέει — ὁ Γ. Μαῦρος νὰ «συμβουλευθεῖ τοὺς φίλους του», καὶ βρῆκαν τὸν καιρὸ ὁ γεφυροποιὸς κ. Ἀβέρωφ καὶ τέσσερις «φίλοι του συνταγματάρχες» νὰ φέρουν τὸν κ. Κ. Καραμανλῆ. Ἀφοῦ, ἐννοεῖται, σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα βρέθηκε ὁ καιρὸς νὰ προετοιμαστεῖ κατάλληλα τὸ ἔδαφος σὲ μυστικὲς διαπραγματεύσεις ποὺ πραγματοποιήθηκαν, τὴν ἴδια ἐκείνη νύχτα, στὴ Νάπολη, σὸ Στρατηγεῖο Νοτιοανατολικῆς Πτέρυγας τοῦ NATO.

● 24 τοῦ Ἰούλη, 2 τὰ ξημερώματα: σὸ Ἑλληνικὸ, μὲ ἀεροπλάνο ποὺ ἔβαλε στὴ διάθεσή του ὁ Ζισκάρ ντ' Ἑσταίν, φτάνει ὁ σημερινὸς πρωθυπουργός. Σὲ παραλήρημα ὁ Λαός, ξεχνῶνται στοὺς δρόμους νὰ πανηγυρίσει τὴν ἀπομάκρυνση τῆς χούντας ἀπ' τὴν ἐξουσία.

Τὴν ἴδια κιόλας μέρα, ἀπόφαση νὰ καταργηθεῖ ἡ Γυάρος — καταργήθηκε — καὶ ν' ἀπολυθοῦν ἀμέσως ὅλοι οί κρατούμενοι (ἀλλά, γιὰ ν' ἀπολυθοῦν, πέρασαν μέρες πολλές). Ταυτόχρονα, ἀπόφαση νὰ δοθοῦν οί ἰθαγένειες σὲ κείνους ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὴν εἶχε ἀφαιρέσει ἡ δικτατορία (ἀλλά, μέχρι σήμερα, πολλές ἑκατοντάδες ἄνθρωποι μένουν πάντα χωρὶς ὑπηκοότητα, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς τὴν ἀφαίρεσαν, ζοῦν πάντοτε καὶ βασιλεύουν, πιὸ ἐλεύθεροι ἀπὸ ἐμᾶς, τοὺς «ἀπελευθέρους»).

Φυσικά, στὴν καινούργια κυβέρνηση μετέχουν πολλοὶ ἀντιστασιακοὶ — ἀνάμεσά τους ὁ Γ. Μαῦρος, ὁ Γ. Α. Μαγκάκης, ὁ Γιάνκος Πεσματζόγλου, ὁ Γ. Μυλωνᾶς, ὁ Μπάμπης Πρωτοπαπᾶς καὶ ἄλλοι πολλοί. Κι ἡ κυβέρνηση δηλώνει: «Ἀφοῦ ἀντιμετωπισθεῖ τὸ Κυπριακόν, θὰ χαραχθεῖ ταχέως ἡ διαδικασία διὰ τὴν Δημοκρατίαν».

● Στὶς 26.7 δημοσιεύεται τὸ Π. Δ. 211 γιὰ τὴν ἀμνηστία — ἀλλὰ ποιά ἀμνηστία εἶναι ἄλλο πράγμα — κι ἀνακοινῶνται ὅτι περιστέλλονται οί ἀρμοδιότητες ποὺ Παπαδόπουλοι κι Ἰωαννίδηδες εἶχαν δώσει στὴν ΕΣΑ.

ΑΦΘΟΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Τὶς ἐπόμενες μέρες, ὡς τὶς 30.7, ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι ὑπερφορτισμένη σὸ Κυπριακόν, ὁ ἀμίμητος Κίσιγκερ ὑπόσχεται τηλεφωνικὰ «ἀμέριστη ὑποστήριξη» σὸν κ. Καραμανλῆ, ὁ Μακάριος

βλέπει τὸ «Βραβεῖο Νόμπελ γιὰ τὴν Εἰρήνην», οί Τοῦρκοι, ὅπως ὁμολογεῖ ὁ Ἀγγλὸς Κάλλαχαν, ἀκολουθοῦν «τερατώδη» τακτικὴ στὴ Γενεύη κι ὁδηγοῦν τὶς συνομιλίες γιὰ εἰρήνευση σὲ ἀδιέξοδο. Αὐτὴ τὴν τελευταία μέρα — 30.7.74 — στὴ Γενεύη πετυχαίνεται

συμφωνία με βάση τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, ο Λευκός Οίκος πανηγυρίζει για το «σημαντικό βήμα προς την αποκατάσταση της ειρήνης και της σταθερότητας» κι η κυβέρνηση μας παίρνει την πρώτη απόφαση που μέχρι σήμερα ακόμη άφησε πίσω της κάποια ίχνη άγαθα: διορίζει Διευθυντή 'Ανώτατης Εκπαίδευσης τον καθηγητή Δ. Φατούρο, πού, μαζί με πολλούς άλλους προοδευτικούς καθηγητές και επιστήμονες που διορίστηκαν αργότερα σε ειδικές επιτροπές, καθώς και με τον κ. Μαρωνίτη, προσπάθησαν να βάλουν τα θεμέλια για την ανόρθωση και τον εκσυγχρονισμό της δύσμοιρης 'Ανώτατης Παιδείας μας.

● Στις 31.7, στο Παρίσι, ο Μίκης Θεοδωράκης έκανε δηλώσεις: να βοηθήσουμε όλοι τον κ. Καραμανλή. "Οποιος δεν κατάλαβε την ανάγκη, λέει, είναι ασφαλώς τυφλός. Και την ίδια μέρα ο κ. 'Αμπατιέλος εκθέτει τις απόψεις του Κ.Κ.Ε. και δεν ξεχνά, φυσικά, να μάς προειδοποιήσει ότι ο κ. Μπάμπης Δρακόπουλος δεν είναι παρά «άρχηγος ομάδας». 'Η βαρυσήμαντη δήλωση μάς καθυσήχασε όλους — γιατί μάς επέτρεψε να καταλάβουμε ότι σωστά αντιμετωπίζονται τα πράγματα, ότι τα πρώτα μπαίνουν πρώτα και τα άλλα ακολουθούν !!

Παράλληλα, ο ύπουργός 'Αμύνης κ. Ευάγγελος 'Αβέρωφ δηλώνει στο «Νιούσγουικ» ότι «ο Στρατός με δική του πρωτοβουλία άνοιξε το δρόμο προς τη δημοκρατία» — πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να τον εϋγνωμονούμε — και προσθέτει ότι «δεν είναι ώρες για βλακείες».

● Την 1.8 καταργούνται τα συντάγματα της έφταετίας, μπαίνει σε ισχύ το σύνταγμα του '52, με εξαίρεση τις διατάξεις που αφορούν στη μορφή του πολιτεύματος, ανακοινώνεται ή μετάθεση μερικών αξιωματικών του ΕΑΤ/ΕΣΑ κι απομακρύνονται οι Μπάμπης και Μάλλιος. "Ομως, αυτοί οι δυο τελευταίοι κύριοι εξακολουθούν και σήμερα να κυκλοφορούν ελεύθεροι, και μερικοί μάλιστα συνάδελφοί τους, όπως ο «αγαθότατος» κ. Ευάγγ. Γιαννικόπουλος, κάνουν συχνά και επίδειξη θρασύτητας.

Την ίδια μέρα με Π.Δ. ή κυβέρνηση κατοχυρώνει τα σκανδαλώδη προνόμια των ξένων κεφαλαιούχων και των έφοπλιστών.

● Στις 2.8, ενώ οι Τούρκοι προελαύνουν στην Κύπρο, μπαίνει σε εξέλιξη διαθεσιμότητα ο ταξίαρχος 'Ιωαννίδης κι ο πρωθυπουργός αναγγέλλει ότι «ή αναγέννησις της δημοκρατίας θα συντελεσθεί άνωδύνως».

Την επομένη, ανακοινώνεται ή επαναφορά των δικαστικών που παύτηκαν από τη δικτατορία, αλλά, ταυτόχρονα, ο πολλές υπηρεσίας προσφέρας στη χούντα κ. Δ. Μπίτσιος διορίζεται ύφυπουργός των 'Εξωτερικών. Την ίδια μέρα πραγματοποιείται σύσκεψη πρωθυπουργού κι ήγεσίας 'Ενόπλων Δυνάμεων.

ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΝΑΤΟ

Στις 5.8 ο Π. Κανελλόπουλος, σε επιστολή προς «Το Βήμα», υπενθυμίζει ότι στις 21.4.67 συμβούλευσε τον Κωνσταντίνο να άντισταθεϊ στους συνταγματάρχες, αλλά εκείνος έποίησε την νήσσαν.

● Στις 6.8 ο Κίσιγκερ στέλνει μήνυμα προς τον κ. Καραμανλή κι απολύονται

— απολύονται ; — 46 πανεπιστημιακοί καθηγητές που είχαν διοριστεί από τη χούντα.

● Στις 7.8 ανακοινώνεται ότι επανασυνιστάται το 'Ανώτατο Συμβούλιο 'Εθνικής 'Αμύνης — κι έτσι καταργείται ή υπερεξουσία των στρατοκρατών — κι ο κ. Γ. Μαυρός δηλώνει ότι ή 'Ελλάδα δεν θα δεχτεί καμιά διαπραγματεύση κάτω από την απειλή των όπλων. Στο μεταξύ, όμως, κυκλοφορούν φοβερές πληροφορίες για τα χάλια μπρός στα όποια βρίσκονται οι έπιστρατευμένοι, για τη «μυστηριώδη» εξαφάνιση όπλων και άλλων έφοδίων από τις στρατιωτικές αποθήκες και άλλα παρόμοια και πολύ ένθαρρυντικά.

● Στις 12.8 ανακοινώνεται ότι επανέρχονται οι κινηματίες του Ναυτικού (Μάης 1973) και παύονται όλες οι διοικήσεις Τραπεζών, 'Οργανισμών και Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου. Την ίδια εκείνη μέρα πραγματοποιείται στο 'Υπουργείο Παιδείας ή πρώτη συνάντηση αντιπροσωπείας φοιτητών και ομάδας ύπουργών κι ανακοινώνεται ότι λειτουργεί και πάλι ή ΕΔΑ. Και πάντα στις 12.8 πραγματοποιείται καινούργια σύσκεψη Γκιζίκη - Καραμανλή - 'Ηγεσίας 'Ενόπλων Δυνάμεων κι αναγγέλλεται

ότι πολλές μονάδες (ύποπτες ;) στέλνονται έξω από την 'Αθήνα. 'Επιπλέον,

ο 'Υπουργός 'Εσωτερικών — Χριστόφορος Στράτος — δηλώνει ότι αναβάλλεται — για εύνοητους λόγους — ο γιορτασμός της 'Ημέρας της Πολεμικής 'Αρετής και το ΚΚΕ 'Εσωτερικού δηλώνει ότι συμφωνεί για την ανάγκη να ένταχτεί ή χώρα μας στην ΕΟΚ.

● Στις 14.8 ανακοινώνεται ότι αποχωρούμε από το στρατιωτικό τμήμα του ΝΑΤΟ, στις 15.8 έρχεται στην 'Αθήνα ο Γιουγκοσλάβος 'Αντιπρόεδρος Μίνιτς κι ανακοινώνεται ότι οι Γάλλοι μάς δίνουν 50 Μιράζ, ενώ στις 19.8 δολοφονείται ο 'Αμερικανός πρεσβευτής στην Κύπρο. Την ίδια μέρα αλλάζει ένα μέρος της 'Ανώτατης 'Ηγεσίας των 'Ενόπλων Δυνάμεων και στις 21.8 ή 'Ελλάδα αποκρούει μεσολάβηση των ΗΠΑ στο Κυπριακό. Τέλος, την ίδια μέρα ο γνωστός χουντικός Πρύτανης του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δημιουργεί προκλητικό επεισόδιο και στις 22 αποκαλύπτεται ότι υπάρχουν όπλοστάσια στους οργανισμούς.

ΠΑΕΙ Ο ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Στις 24.8 — πόσες μέρες χρειάστηκαν ! — αποστρατεύεται σὺν Θεῷ ο ταξίαρχος 'Ιωαννίδης, αλλά αυτό δεν έμποδίζει διαπρεπείς έσατζήδες — αξιωματικούς και «άντρες» — να έπιτελούν αεύόρκως το καθήκον των, πάντοτε στην ΕΣΑ. Στις 26.8, εξ άλλου, ο κ. Φλωράκης δηλώνει ότι δεν υπάρχει σύμφωνο ΚΚΕ - ΠΑΚ, ενώ παράλληλα αποστρατεύονται 17 ταξίαρχοι, αναγγέλλονται νέες εκκαθαρίσεις στα Σώματα 'Ασφαλείας — κανείς δεν μπαίνει φυλακή, μην άνησχεϊτε — κι ή απόφαση να άσκειται «αύστηρά έποπτεία» στην 'ΥΠ.Ε.Α. και να περιοριστούν οι άρμοδιότητες της ΚΥΠ. 'Επιπλέον, ο εκπρόσωπος της «μεγαλύτερης δημοκρατίας του κόσμου», ο πολὺς κ. Τάσκα, διαβεβαιώνει το «Νιούσγουικ» ότι δεν είχε

σχέσεις με τον Ίωαννίδη — με τον όποιον, όμως, είχε στενές σχέσεις ο αρχηγός του κλιμακίου της C.I.A.

● Στις 26.8 ανακοινώνεται ότι ματαιώθηκαν δυο ασκήσεις του NATO στη Μεσόγειο, την επόμενη ότι αυξάνονται κατά 10 τοις εκατό τα κατώτατα όρια μισθών κι ότι αρχίζει η προετοιμασία για εκλογές. Επίσης, ότι από τη Γαλλία προμηθευόμαστε σύγχρονους αντιαρματικούς πυραύλους κι ότι η ΥΠ.Ε.Α., παρ' όλα όσα λέγονται, εξακολουθεί να φακελώνει τους υπαλλήλους. Στις 30.8 εξ' άλλου φημολογείται η ύπαρξη «καινούργιου Σχεδίου Κίσιγκερ» για την Κύπρο, πραγματοποιείται θρασυτατή δολοφονική απόπειρα εναντίον του Κύπριου σοσιαλιστή ηγέτη Βάσου Λυσσαρίδη (από πρόσωπα γνωστότατα πού, εν τούτοις, και σήμερα ακόμη κυκλοφορούν ελεύθερα), φτάνει ο Βάν ντερ Στούλ στην Αθήνα και πραγματοποιείται σύσκεψη Αβέρωφ - στρατιωτικής ηγεσίας. Στις 31.8, τέλος, ο κ. Καραμανλής αναγγέλλει στη Θεσσαλονίκη ότι θα έχουμε σύντομα εκλογές κι αποκαλύπτεται ότι το σκάνδαλο των χαμένων όπλων άπασχολεί το Κογκρέσο.

ΑΛΛΑΓΕΣ

Στις 2.9 ο ύπουργός Έσωτερικών ζητά να εξαλειφθούν όλα όσα θυμίζουν την αλησμόνητη 21.4 κι αναγγέλλεται ότι πραγματοποιήθηκε συνέδριο της «Δημοκρατικής

Άμυνας» στο όποιο αποφασίστηκε ένοπoίηση με τις άλλες σοσιαλιστικές δυνάμεις. Την επόμενη, δημοσιεύεται Συντακτική Πράξη για την «εξυγίανση» της Άνωτατης Παιδείας — που όλα δείχνουν σήμερα ότι στην ουσία δεν θα πραγματοποιηθεί — και στις έφημερίδες δημοσιεύονται πληροφορίες ότι χαφιέδες και γνωστοί βασανιστές εξακολουθούν να όργωνουν τη χώρα και να τρομοκρατούν τον κόσμο με την παρουσία τους. Την ίδια εκείνη μέρα ο κ. Καραμανλής κάνει καινούργια σύσκεψη με την ηγεσία των Ένόπλων Δυνάμεων στο Πεντάγωνο. Στις 4.9, εξ' άλλου, απολύονται οι Πρόεδροι του Συμβουλίου Έπικρατείας και του Άρείου Πάγου κι αρχίζει διώξη κατά της Δέσποινας, ενώ στις 5.9 ο Δ. Τσάτσος δηλώνει ότι οι σπουδαστές έχουν το δικαίωμα να μετέχουν στη διοίκηση των Άνωτάτων Σχολών και στις 6.9 ανακοινώνεται ότι ο «δράσας έθνικώς» εις Κύπρον αντιπoίoαρχος Παπαγιάννης μπαίνει σε τρίμηνη διαθεσιμότητα. Την ίδια μέρα αναγγέλλεται επίσης, ότι με ειδική διαδικασία θα αποδοθούν οι ίθαγένειες σε όσους τις έχασαν χάρις στη χούντα, αλλά μέχρι σήμερα ελάχιστες αποδόθηκαν, ενώ εκείνοι που τις αφαιρούσαν επί χούντας, ζoύν πάντοτε και βασιλεύουν για να εκπληρωθεί το ρηθέν περί «άνωδύνου μεταβάσεως εις την Δημοκρατίαν».

● Στις 7.9 διορίζεται καινούργια ηγεσία στα Σώματα Άσφαλείας, στις 9.9 ο Γ. Μαύρος μιλά για δημοψήφισμα κι αρχίζουν ανακρίσεις για το Πολυτεχνείο και τα βασανιστήρια, στις 10.9 γίνεται γνωστό ότι έρχεται στην Άγκυρα και στην Αθήνα ο σοβιετικός ύφυπουργός Ίλίτσεφ και στις 11.9 ανακοινώνεται η έπιβολή πειθαρχικών ποινών σε 17 αξιωματικούς των Σωμάτων Άσφαλείας, ενώ

πραγματοποιείται, παρ' την αντίδραση των δυο Κ. Κ. Ε., μεγάλη φοιτητική εκδήλωση στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου για την Κύπρο και τη Χιλή, κι ανακοινώνεται ότι συμφωνήθηκε ανταλλαγή αιχμαλώτων στην Κύπρο.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Στις 12.9 αναγγέλλεται ότι απολύονται οι διορισμένοι δήμαρχοι κι ότι στη θέση τους μπαίνουν δικαστικοί, ο Γ. Μαύρος αναγγέλλει ότι η Ελλάδα δεν θα επανέλθει στο στρατιωτικό τμήμα του NATO και ταυτόχρονα αποκαλύπτεται ότι Άμερικανός ειδικός — ο κ. Τζώρτζ Κέιζαν — είχε όργανώσει την ασφάλεια του Γιώργου Παπαδόπουλου. Την ίδια μέρα ο Ίλίτσεφ φτάνει στην Αθήνα, την επόμενη ο Τίτο δηλώνει ότι χούντα, ΕΣΑ και NATO άνετρεψαν το Μακάριο κι ο Γ. Μαύρος βεβαιώνει ότι θα επανεξεταστεί το θέμα των πυρηνικών κώνων που υπάρχουν σε άμερικανικές βάσεις στην Ελλάδα. Στις 14.9 εξ' άλλου καθαιρούνται τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα κι η Ελλάδα ξαναγυρίζει στο Συμβούλιο της Εϋρώπης, ενώ στις 16.9 οι πρωθυπουργοί των χωρών της ΕΟΚ συζητούν το Κυπριακό, ο Τάσκα έγκαταλείπει την Ελλάδα και το Ύπουργείο Άμύνης μ'ας βεβαιώνει ότι κανείς νεκρός του Πολυτεχνείου δεν μεταφέρθηκε στο 401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο. Φυσικά, το ίδιο ύπουργείο δεν κάνει τον κόπο να μ'ας πει πόσοι φοιτητές και άλλοι πολίτες σκοτώθηκαν στην εξέγερση του Πολυτεχνείου κι ούτε ποιοι τους σκότωσαν. Την ίδια εκείνη μέρα ο Μακάριος αρχίζει μεγάλη περιοδεία για να κινητοποιήσει τους Άδέσμευτους. Στις 18.9, τέλος, ο κ. Καραμανλής εξηγεί στον έλληνικό λαό γιατί έπισπεύδει τις εκλογές — και τους ισχυρισμούς του όποιος θέλει τους πιστεύει —, αρχίζουν τα παζαρέματα για την υπερενισχυμένη

αναλογική, με την όποια θα διεξαχθούν αυτές οι εκλογές, ό άλλoτε εισαγγελέας Γ. Ξενάκης ζητά την πειθαρχική διώξη δικαστικών και εκπαιδευτικών, ό κ. Μαύρος κατηγορεί τις μεγάλες δυνάμεις ότι άχρηστεύουν τον ΟΗΕ και οι ΗΠΑ διορίζουν καινούργιο πρεσβευτή στη χώρα μας: τον κ. Τζάκ Κιούμπις, που έχει διακριθεί για τη «δημοκρατική του δραστηριότητα» στις χώρες της Λατινικής Άμερικής, στις όποιες, λίγο μετά τη δική του εμφάνιση, άκολουθούσε με μαθηματική ακρίβεια και κάποια στρατιωτική δικτατορία, καθώς κι άπειρες δολοφονίες δημοκρατικών πολιτών.

● Στις 20. 9 ο Γ. Μαύρος εκλέγεται Άρχηγός της ΕΚ κι ανακοινώνεται ότι γίνονται συζητήσεις για μεγάλες επενδύσεις στην αυτοκινητοβιομηχανία, στη μεταλλουργία, στα πετρελαιοειδή και στον τουρισμό. Στις 21.9, πάλι, μπαίνουν σε διαθεσιμότητα 36 αξιωματικοί των Ένόπλων Δυνάμεων, στις 23.9 αποκαθίσταται το δικαίωμα του ανυπαίχτου, ο Γ. Μαύρος συναντά τον Γκρομούκ, στις 24.9 επανέρχονται οι εκλεγμένες διοικήσεις στους δικηγορικούς συλλόγους και στους γεωργικούς συνεταιρισμούς, ό Γ. Μαύρος συναντά για δυο ώρες τον Κίσιγκερ και η «Όλυμπιακή» κηρύττει λoκ - άουτ. Την επόμενη, ό πρωθυπουργός βεβαιώνει ότι αποκλείεται καινούργιο πραξικόπημα και ξεκαθαρίζεται ότι στις εκλογές δεν θα έπιτραπεί να πάρει μέρος Παπαδοπουλικό κόμμα, ενώ ό γνωστός υπέρμαχος του συντάγματος του 1968, ύπουργός Δημ. Τάξεως κ. Σ. Γκίκας, δηλώνει ότι δεν υπάρχουν μυστικές μαγνητοταινίες για το Κυπριακό. Στις 26.9 εξ' άλλου, αποκαλύπτεται ότι ό γνωστός μας κ. Τόμ Πάπας

χρωστώ στο Δῆμο Θεσσαλονίκης 25 εκατομμύρια δραχμές για τὸ νερό ποὺ καταναλώνουν οἱ ἐπιχειρήσεις του, ὁ Ἰωαννίδης ἀνακρίνεται γιὰ τὸ Πολυτεχνεῖο κι ἡ Μελίνα ἀποκαλύπτει ὅτι μετὰ τὴ συμμετοχὴ τῆς σὲ ἐκδήλωση ὑπὲρ τῆς Κύπρου πλῆρνει ἀπειλητικὰ τηλεφωνήματα ἀπὸ «ἀγνώστους», ἐνῶ στὶς 27.9 ἀνακοινώνεται ὅτι οἱ γορίλλες —καὶ μόνιμοι ἀξιωματικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ— ποὺ συνόδευσαν τὸν Ἰωαννίδη στὸν ἀνακριτὴ θὰ παραπεμφθοῦν στὸν ἀνακριτὴ. Τέλος, στὶς 28.9 ὁ πρωθυπουργὸς ἀναγγέλλει ὅτι ἴδρυσε τὴ «Νέα Δημοκρατία». Παράλληλα, ἀρχίζει νὰ μπαίνει μὲ ἀγωνία τὸ ἐρώτημα: ἀμνηστεύτηκαν μήπως ὁ Παπαδόπουλος κι οἱ συνεργάτες του;

ΕΚΛΟΓΕΣ

Τὴν 1.10 ἀνακοινώνεται ὅτι καταργήθηκε τὸ Σπουδαστικὸ τῆς Ἀσφαλείας —ἄλλο τώρα τί κάνουν τὰ Τμήματα ποὺ βρίσκονται κοντὰ στὶς Ἀνώτατες Σχολές— καὶ προκηρύσσονται ἐκλογές γιὰ τὶς 17 τοῦ Νοέμβρη. Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Καραμανλῆς συνεργάζεται μὲ τὸν Γκιζίκη, στὶς 3.10 ἱδρύεται ἡ «Κίνηση Νέων Πολιτικῶν Δυνάμεων», δημοσιεύεται Συντακτικὴ Πράξη γιὰ τὰ ἀδικήματα τῆς 21.4.67, ματαιώνονται οἱ ἐκλογές πρυτανικῶν ἀρχῶν στὴ Θεσσαλονίκη, τὴν Ἀθήνα καὶ τὰ Ἰωάννινα, καταργεῖται τὸ ΝΔ 93 γιὰ τοὺς φοιτητὲς καὶ μπαίνουν σὲ τρίμηνη ἀργία οἱ συνοδοὶ τοῦ Ἰωαννίδη. Τὴν ἐπομένη, 4.10, τὸ Γραφεῖο Ἑσωτερικοῦ ἐπαναλαμβάνει ὅτι θὰ σεβαστεῖ τὶς δημοκρατικὲς διαδικασίες καὶ στὶς 5.10 ὁ Γ. Μαῦρος λέει ὅτι «ἐγίνε ἡ μεγάλη ἀρχὴ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν θεσμῶν». Τὴν ἴδια μέρα τὸ ΠΑΣΟΚ, ποὺ εἶχε ἱδρύσει ὁ Α. Παπανδρέου στὶς 3.9, ἐνώνεται μὲ τὴ «Δημοκρατικὴ Ἀμυνα» καὶ στὶς 7.10 ΕΚ καὶ ΚΝΠΔ

ἐνοποιοῦνται. Στὶς 8.10, ἐξἄλλου, γίνονται ἐπείσδδια ἐξ αἰτίας τῶν Ἑοκατζήδων φοιτητῶν καὶ στὶς 9.10 πραγματοποιεῖται παμφοιτητικὴ συγκέντρωση στὰ Προπύλαια, ἐνῶ στὶς 10.10 ὁ Γενικὸς Γραμματέας τοῦ ΝΑΤΟ κ. Λοῦνς στέλνει ἐκβιαστικὸ ἐρωτηματολόγιο στὴν κυβέρνησιν. Στὶς 11.10 πάλι ὁ κ. Φιλίνης ἀσκεῖ δριμύτατη αὐτοκριτικὴ τῶν κομμουνιστῶν γιὰ τὴν περίοδο 1964-67 καὶ τὸ Ὑπουργεῖο Ἀμύνης ἰσχυρίζεται ὅτι κανεὶς Ἕλληνας ἀξιωματικὸς στὴν Κύπρο δὲν ἔχει ἐπαφὴ μὲ τὸν ΕΟΚΑ Β'. Τέλος, στὶς 12.10 μερικοὶ ἀπὸ κείνους ποὺ τέθηκαν σὲ διαθεσιμότητα ὑποβάλλουν ἀναφορὲς διαμαρτυρίας καὶ τὴν ἐπομένη ὁ Π. Κανελλόπουλος ἀναγγέλλει ὅτι δὲν θὰ πολιτευτεῖ καὶ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καταργεῖ τὶς ἀντικομμουνιστικὲς ἐγκυκλίους τῆς δικτατορίας πρὸς τὰ σχολεῖα.

● Ἀκολουθεῖ ὁ σχηματισμὸς ὑπηρεσιακῆς κυβερνήσεως γιὰ τὶς ἐκλογές, στὶς 15.10 ὁ κ. Τσεβᾶς ὑποβάλλει τὸ πόρισμα γιὰ τὸ Πολυτεχνεῖο, ὁ κ. Ἀβέρωφ ἐπισκέπτεται τὰ νησιά καὶ παραιτεῖται ὁ κ. Γ. Μαῦρος, ποὺ ἀρχίζει νὰ «ἐπικρίνει» τὰ ὅσα ἔδωκε αὐτὸ τὸν καιρὸ προσυπέγραψε. Στὶς 22.10 ὁ Γκιζίκας ἀνακοινώνει ὅτι ὁ Παπαδόπουλος ἀνέπτυξε συνωμοτικὴ δράση ἀπὸ τὸ Λαγονήσι κι ὁ Ἀβέρωφ βεβαιώνει ὅτι δὲν ὑπάρχει ὁ φημολογούμενος πίνακας προγραφῶν 1500 —χουντικῶν— ἀξιωματικῶν, ἐνῶ στὴν ἀμερικανικὴ βάση τοῦ Ἑλληνικοῦ προβάλλεται φιλοτουρκικὴ ταινία γιὰ τὸ Κυπριακὸ. Τὴν ἄλλη μέρα οἱ πέντε «μεγάλοι» τῆς δικτατορίας —ὄχι ὅμως κι ὁ Ἰωαννίδης— ἐκτοπίζονται στὸ καλὸ ξενοδοχεῖο τῆς Τζιᾶς, ἐνῶ τὶς ἀμέσως ἐπόμενες μέρες ζητεῖται δίωξη τῶν 15 πρωταιτίων τῆς δικτατορίας καὶ ὑποβάλλεται μήνυση ἐναντίον τοῦ Ἰωαννίδη, ποὺ κρύβεται κάπου στὴν Ἀθήνα. Στὶς 26.10, ἐξἄλλου, ὁ κ. Καραμανλῆς βεβαιώνει τοὺς

ἀξιωματικούς ὅτι θὰ διωχθοῦν μόνον οἱ «πρωταίτιοι» τῆς δικτατορίας —χαρᾶς εὐαγγέλια, δηλαδή, γιὰ τοὺς ὑπολοίπους, ὅσο βαριά κι ἂν εἶναι τὰ ἀμαρτήματά τους—, ἐνῶ στὶς 28.10 ὁ Λυσσαρίδης καταγγέλλει ὅτι ἐπιχειρεῖται Παλαιστινιοποίηση τοῦ Κυπριακοῦ καὶ στὶς 30.10 Κύπριοι φοιτητὲς πολιορκοῦν τὴν Ἀμερικανικὴ πρεσβεία στὴν Ἀθήνα καὶ ὁ Γ. Παπαδόπουλος προσφεύγει στὸ Συμβούλιο Ἐπικρατείας. Τὴν ἴδια μέρα ἀρχίζει ἀπεργία τῶν ἐργαζομένων στὶς ἀμερικανικὲς βάσεις. ● Στὶς 6.11 τὸ 80μελὲς Συμβούλιο Ἐφετῶν ἀποφασίζει νὰ γίνει δίωξη τῶν ὑπευθύνων τῆς δικτατορίας, ἐνῶ ὀργιάζουν οἱ φήμες ὅτι τὰ ἀδικήματα τὰ ἔχει ἤδη ἀμνηστεύσει ἡ κυβέρνησιν. Ταυτόχρονα ἀπειλεῖται ἀπεργία Δημοσίων Ὑπαλλήλων καὶ Ἐκπαιδευτικῶν καὶ ὁ Πυρομάγλου ἀποκαλύπτει ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Παπαδόπουλοι στὴν Κατοχὴ ὑπηρετήσαν στὰ Τάγματα Ἀσφαλείας. Τὶς ἴδιες μέρες πολλοὶ ἀπὸ τοὺς «διωχθέντες» χουντικούς προσφεύγουν στὸ Συμβούλιο Ἐπικρατείας, ὁ κ. Μαῦρος «ἀποκλείει» μετεκλογικὴ συνεργασία μὲ τὸν κ. Καραμανλῆ καὶ τὸ Συμβούλιο Ἐπικρατείας ἀκυρώνει τὴν ἀναγνώριση τῆς συμμορίας τοῦ Σούρλα σὰν «ἐθνικῆς ἀνταρτικῆς δυνάμεως». Παράλληλα, ἀναγγέλλεται ὅτι ὑπάρχουν σχέδια γιὰ ἐπενδύσεις 535 εκατομμυρίων δολαρίων σὲ χαλυβουργεῖο καὶ σὲ καινούργια μονάδα ἀλουμινίου. Ἀκόμη, ἀναγγέλλεται ὅτι ματαιώθηκε ἐπίσκεψις τοῦ κ. Κίσιγκερ στὴν Ἀγκυρα καὶ ὅτι ἡ εἰσαγγελία ζητᾶ ἀπὸ τὸν Ἰωαννίδη νὰ τῆς ἀνακοινώσει τὴν ἀκριβῆ του διεύθυνση. ● Στὶς 9.11 διεξάγονται οἱ φοιτητικὲς ἐκλογές, ὅπου θριαμβεύουν οἱ προοδευτικὲς παρατάξεις, στὶς 9.11 γίνεται δριμύτατη ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ Κληρίδη γιὰ τὴ δῆλωσή του

ὅτι δέχεται ὁμοσπονδοποίηση τῆς Κύπρου καὶ στὶς 12.11, ἀπὸ τὴ μιὰ καταγγέλλεται ὅτι ἡ χουντικὴ ἀθλιότητα —ξεπούλημα στὸν Κρούπ ἀναφορικὰ μὲ τὴν Πτολεμαῖδα στοιχίζει στὸ ἑλληνικὸ δημόσιο 3 δισεκατομμύρια δραχμές τὸ χρόνο κι ἀπὸ τὴν ἄλλη ζητεῖται ἀνάκριση γιὰ τὶς ἀδιερεύνητες «αὐτοκτονίες» τουλάχιστον 12 φοιτητῶν στὴ χουντικὴ ἐφταετία. ● Στὶς 15.11, κι ἐνῶ συνεχίζεται ἔντονος ὁ προεκλογικὸς ἀγώνας, ὁ Κωνσταντῖνος ἀρχίζει προπαγανδιστικὴ ἐκστρατεία ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τὴν ἴδια μέρα, καὶ πάλι παρὰ τὴν ἀντίθεση τῶν δυὸ ΚΚΕ καὶ τοῦ ΠΑΣΟΚ, πραγματοποιεῖται μεγάλη πορεία ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖο πρὸς τὴν Καισαριανή. Ἀπὸ τὴν ἄλλη κιόλας μέρα, στὸ Πολυτεχνεῖο ἀρχίζει λαϊκὸ προσκύνημα. Στὶς 17 γίνονται οἱ ἐκλογές καὶ ἡ Νέα Δημοκρατία σαράνι τὰ πάντα, παίρνοντας τὰ 54,6 τοῖς ἑκατὸ τῆς λαϊκῆς ψήφου.

ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΣΩ;

Ἀμέσως μετὰ τὸ θρίαμβο τῆς «Ν.Δ.», ἀναγγέλλεται ὅτι τοὺς «τιμωρημένους» τῆς Τζιᾶς μποροῦν νὰ τοὺς ἐπισκέπτονται συγγενεῖς τους κι ὁ κ. Καραμανλῆς σχηματίζει καινούργια κυβέρνησιν, στὴν ὁποία τὰ βασικὰ ὑπουργεῖα κατέχουν οἱ γνωστοί μας κ.κ. Ἀβέρωφ, Σ. Γκιζίκας, Δ. Μπίτσιος κι ὁ στρατηγὸς Κατσάδης. Φυσικά, ὁ κ. Καραμανλῆς δηλώνει ὅτι περιμένει θετικὲς ἐνέργειες τῆς Ἀμερικῆς στὸ Κυπριακὸ. Ἐξἄλλου, στὶς 22.11 οἱ κ.κ. Χόρν καὶ Μπακογιάννης φεύγουν ἀπὸ τὸ ΕΙΡΤ κι ὁ δεῦτερος καταγγέλλει ὅτι ἡ «Ν.Δ.» θέλει νὰ μεταβάλει τὸ ἴδρυμα σὲ φέουδο τῆς. Στὸ ΕΙΡΤ διορίζεται ὁ κ. Βλάχος, ποὺ εἶχε ὑπηρετήσει τὴ χούντα, καὶ ὁ ὁποῖος ἐπαναφέρει στὶς ἐκπομπές τὴν «καθομιλουμένην». Ἐξἄλλου, ἐνθαρρυσμένοι ἀπὸ τὴ γενικὴ ἀτμόσφαιρα, οἱ Θεοφιλογιαννάκος καὶ Χατζηζήσης προσφεύγουν μὲ

(Συνέχεια στὴ σελ. 54)

Η ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑ

Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, ὅπως εἶναι τὸ ἔθιμον, παρεκάλεσα τὴν γιαγιά Μου νὰ μοῦ πῇ ἕνα παραμῦθι κὲ ἡ δημοτικὴ ἀφθὴ γρέα, ποὺ τελεφετῶς δὲν βλέπει κὲ δὲν ἀκούη καλά, μοῦ εἶπεν διάφορα, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν μὲ ἱκανοποίησαν. Μεταξὺ ὅλων Μοῦ εἶπεν κὲ διὰ τοὺς καλικαντζάρους ποὺ βγένουν τὴν παραμονὴν τῶν χριστουγέννων εἰς τὴν Τζιά κὲ δέρνουν τοὺς φωτογράφους, καθὼς κὲ ἱστορίας μὲ κακοὺς οἱ ὁποῖοι στὸ τέλος ἀθούονται κὲ καλοὺς οἱ ὁποῖοι τιμοροῦντε. Σχετικὸς, καλῆτερον παραμῆθι ἐστάθη ἡ «πολυκατοικία», ἡ ὁποία εἰς γενικὰς γραμὰς, ἔχει ὡς ἑξῆς.

Τὴν παλαιὰν ἐποχὴν, οἱ ἔνοικοι μιᾶς μεγάλης πολυκατοικίας τῶν Βαλκανίων, ἦσαν ἀνάστατοι διότι τὰς νυκτερινὰς ὥρας διεδόθη ὅτι ὁ ἰδιοκτῆτης, συνελήφθη ἡπὸ τοῦ διαχειριστοῦ. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ πολυκατοικία δὲν ἦτο τοῦ ἰδιοκτῆτου, ἀλλὰ ἀνῆκε κατὰ μέγα ποσοστὸν εἰς μίαν μεγάλην ἐργολαβικὴν ἐπιχείρησιν ποὺ εἶχε ἄλυσσον πολυκατοικιῶν παντοῦ καὶ ἦτο εἰδικεβμένη εἰς τὰς ἀνεγέρσεις κὲ κατεδαφίσεις.

Νὰ μὴν τὰ πολυλογοῦμεν, μόλις ὁ διαχειριστὴς ἀνέλαβε τὴν νέαν διέφθηνσιν τοῦ κτιρίου, ὑπεσχέθη σεβασμὸν τῆς ἰδιοκτησίας, διόρισεν νέας καθαριστρίας μὲ σμῆνος θυρορῶν κὲ ὄρισεν προτοφανῇ κοινόχρηστα, διότι, ὅπως ἐδήλωσεν, ὁ προηγούμενος θυρωρὸς, εἶχεν κἀνὴν πολὰ τηλεφωνήματα ὑπὸ τὴν ἐγκληματικὴν ἀδιαφορίαν τῶν ἐνοίκων κὲ ἀπὸ κάπου ἔπρεπεν νὰ βγοῦν ἀφταὶ αἱ ζημίαι. Σὺν τῷ χρόνῳ, ὁ νέος διοικητὴς τῆς πολυκατοικίας, ἤλαξε καὶ τὸν ἐσωτερικὸν κανονισμὸν ἐπὶ τὸ πολὺ ἀφστηρότερον κὲ ὅλοι οἱ ἔνοικοι, ἔζων ὑπὸ σκληρὰς συνθήκας. Ἀπὸ καιροῦ εἰς κερὸν, ὁ νέος διαχειριστὴς, ποὺ εἰς χεῖρας του εἶχεν συγκεντρώσει τὰς ἐξουσίας θυρωρῶν, ἀνελκυστήρων, διαχειριστῶν κὲ καθαριστριῶν τοῦ κτιρίου, ἐφώναζεν ὅλους τοὺς ἐνοίκους κὲ ὅταν ἀφτοὶ συνεκεντρώνοντο εἰς τὸ χῶλ ἢ εἰς ἄλλους ἐβρυχόρους χώρους, κατεφέρετο προτοφανῶς κατὰ τῶν ἰδιοκτητῶν κὲ μηχανικῶν ποὺ εἶχον κτίσῃ τὴν πολυκατοικίαν κὲ καθηγόρει κὲ τοὺς ἐνοίκους ὡς συνυπευθύνους ποὺ ἐδέχθησαν ἀδιαμαρτυρήτως κὲ ἀγογγύστως νὰ κατοικίσουν εἰς μίαν τόσον ἐτοιμόροπον πολυκατοικίαν ποὺ σὴν τοῖς ἄλλοις, δὲν συνεπλήρουνε κὲ τοὺς ὅρους ὑγιεινῆς. Ἀρκετοὶ ἐκ τῶν

ἐνοίκων ποὺ ἐκατώκουν εἰς ἀφθὴν τὴν σαθρὰν οἰκὸμὴν εἰς τοὺς ἡψηλοτέρους ὀρόφους, ἔβγαζαν στεναγμὸν ἀνακουφίσεως, ποὺ ἐπὶ τέλους ἐβρέθη ἕνας ἀποφασιστικὸς διαχειριστὴς διὰ νὰ ἀναλάβῃ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του τὴν στερέοσιν ἀφθῆς, κὲ ποὺ ἐπιπροσθέτως ὑπέσχετο μὲ χρηστὴν διοίκησιν κὲ οἰκονομίας, ἀντισεισμικὴν δομὴν κὲ ἀκλόνητον θεμελίωσιν ἐπὶ νέων βάσεων, ὥστε νὰ γίνῃ ἀπόρθητος ἡ πολυκατοικία. Ἡ κακοδεμονία προήρχετο ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκῶν βάσεων κὲ τελικὸς ἀφτὸ ὅλοι τὸ ἔχονεψαν. Οἱ πολλοὶ ὅμως ἐνοστάλουν τὴν παλιὰν ἐποχὴν, ὅπου εἶχον μὲν παράπονα διὰ τὴν πολυκατοικίαν (ὅλε αἱ πολυκατοικίαι ἔχουν ἐλλείψεις) ἀλλὰ ἤρχοντο εἰς κάποιον λογαριασμὸν μὲ τὸν ἰδιοκτῆτην εἰς τὸν ὁποῖον κατέβαλον κὲ ἕνα λογικὸν ἐνοίκιον. Ἀφτοὶ ὡς ἦτο φυσικόν, ἔβρισκον ἀνηπόφορον τὴν νέαν κατάστασιν κὲ ἐψιθῆριζον μὲ ἀνησυχίαν εἰς τοὺς διαδρόμους. Τότε τὰ πεδιά τοῦ ἀσανσέρ, ἐπληροφόρουν τὸν θυρορὸν διὰ τὰ λεγόμενα εἰς βάρος τοῦ νέου ἰδιοκτῆτου κὲ ἀφτὸς ὅπως εἶχεν ἐντολήν, ἐσημίονεν προσεκτικὸς τὸ ὄνόματα τῶν δημοτροπούντων κὲ εἰς μερικὰς ἡμέρας ὅλοι ἀφτοὶ ἐβρίσκοντο κλιδομένοι εἰς τὸ ὑπόγειον ἢ εἰς σκοτινὰ πλησταριά, ὅπου ἐβασανίζοντο κὲ δὲν ἔβλεπον τὰς οἰκογενίας των ἐπὶ πολὰς ἡμέρας. Βλέποντες τὸ ἀδιέξοδον εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον φθάσει, πολλοὶ ἠθέλησαν νὰ μετακομίσουν, ἀλλὰ ὁ ἰδιοκτῆτης κὲ οἱ θυροροὶ ἀπηγόρευαν τὴν ἀποδημίαν εἰς ἄλλας ἀποληκατοικίας, ἐπισειόντες τὸν κανονισμὸν ποὺ δὲν ἐπέτρεπεν μετακινήσεις ἐνὸσω διήρκουν ἀκόμα τὰ ἔργα ὑποδομῆς κὲ ἀνασθηλώσεως, διὰ τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἐδίδετο ἀναφορὰ εἰς ποῖον σημεῖον ἐβρίσκοντο.

Ἐπὶ μίαν ἐπταετίαν ὁλόκληρον, ὁ νέος ἰδιοκτῆτης μὲ ἕνα λόχον ἐρασιτεχνῶν ἐργολάβων, μηχανικῶν κὲ σιτιστῶν, ἐκαλώπιζεν φρικῶδως ἐξωτερικῶς τὸ κτήριο, ἐνῷ ἄλλοι σιωπηρῶς εἶχον ἀφοσιωθῇ εἰς τὰς βάσεις κὲ ἔκαμναν θαυμασίαν ἐργασίαν, καὶ ὁσάκις αἱ διαμαρτηρίαι τῶν ἐνοίκων ἐδυνάμονον λόγῳ τῶν ἀφαιμάξεων συντηρήσεως, θυροροὶ κὲ διαχειρισταί, ὑπέσχοντο μείωσιν τῶν κοινοχρήστων διὰ νὰ κατεβνάσουν τὴν ὀργὴν τῶν ἀναρχικῶν στοιχείων τῆς οἰκοδομῆς.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπταετίας, συνέβη μιὰ τεραστία σεισμικὴ δόνησις ἡ ὁποία συνεκλόνισεν ἐκ βάθρων

την ακλονητον ποληκατοικίαν. Τεραστία ἔκτασις ἐδάφους ποῦ ἀπετέλει τὸν μοναδικὸν πνέβμονα ἀφ-
της τῆς σεισμογενοῦς περιοχῆς, ἀπεσπάσθη ἡπὸ τῆς
ποληκατοικίας κὲ περιῆλθεν ἄγνωστον πῶς εἰς χεῖ-
ρας γειτόνων καιροφλακτούντων. Θυροροὶ κὲ δια-
χειρισταί, ἐγκατέλειψαν πανικόβλητοι τὰς θέσεις των
πρὸ τῆς προτοφανοῦς ἀφτῆς θεομηνίας ποῦ εἶχεν
σαροτικήν δῆναμιν Αὐστραλιανῆς θυέλλης, ἐνῶ οἱ
ἐγκλειστοὶ ἔνοικοι ἐξῆλθον εἰς τὰ παράθηρα κὲ ἐκ-
ράβγαζον διὰ τὴν ἐγκληματικήν ἀδιαφορίαν τοῦ ἰδι-
οκτήτου καὶ τῶν βανάφσων διαχειριστῶν, ποῦ ὑπὸ τὸ
πρόσχημα μιᾶς ἀκλονήτου ἀνεγέρσεως, ἀφαίμαξαν
τὰς οἰκονομίας των, ἀφήσαντες αὐτοὺς εἰς τὸ ἔλεος
τῆς Φήσεως. Αἱ φοναὶ τῶν ἐνοικιαστῶν, ἦσαν τόσον
ἰσχυρὲ κὲ γοερέ, ποῦ ἐράγιζον κὲ πέτρας οἰκιῶν εἰς
μεγάλην ἀπόστασιν κὲ τότε οἱ Μέτοχοι ἔστειλαν
ἐπειγόντως εἰδικούς ἐπὶ τῶν κλονιζομένων μεγάρων
διὰ νὰ ἴδουν τὴν ἔκτασιν τῶν ζημιῶν κὲ νὰ ἴδουν τὶ
ἤμπορεῖ νὰ περισσῶθῃ ἀπὸ τὴν λαίλαπα ποῦ ἐφνιδίως
ἐνέσκηψεν. Ὡς πρότον μέτρον, διέταξαν τὴν ἄμεσον
ἀπελεφθέροσιν τῶν ἐγκλοβισμένων εἰς πλησταιριά κὲ
ἀποθήκας διὰ τὴν ἀνακούφισιν τοῦ σηνόλου κὲ κα-
τεβνασμὸν τῶν παθῶν. Ἀκολουθῶς ὑπεσχέθησαν
γραπτῶς κὲ προφορικῶς, ὅτι οἱ ἔνοικοι εἶναι τελείως
ἐλέφθεροι νὰ ἐκλέξουν τὸν θυρορὸν κὲ διαχειριστὴν
τῆς ἀρεσκίας των κὲ διὰ νὰ τοὺς διεφκολήνουν περι-
σότερον τοὺς ὑπέδειξαν ἓναν θυρορὸν ποῦ κὲ ἄλ-
λοτε εἶχεν διατελέσῃ θυρορὸς εἰς τὴν ἀφτὴν πολη-
κατοικίαν. Ὅλοι τότε ἐπανηγήρισαν διὰ τὴν συνβᾶ-
σαν ἀλλαγὴν κὲ κατανόησιν ποῦ ἔδειχνον οἱ Μέτοχοι
καὶ πολλοὶ κατῆλθον περιχαρεῖς εἰς τὸ ἀεροδρόμιον
διὰ νὰ ὑποδεχθῶν τὸν δαφνοστεφῆ θυρορὸν ποῦ
ὑπέσχετο ἐλεφθέραν συνομιλίαν εἰς τοὺς διαδρό-
μους κὲ τὸ μόνον ποῦ ἐζήτει διὰ νὰ ἀναστηλόσῃ τὰ
ἐρείπια ἤτο μεγάλη πλειοψηφία, παρατηρῶν δικέως
«ἐὰν δὲν μοῦ τὴν δόσετε, τότε διατὶ μὲ ἐκαλέσατε».
Ὅλοι εἰς τὴν ἀπόγνωσιν κὲ ταραχὴν των, ἐλησμόνη-
σαν ὅτι οὐδεὶς τὸν εἶχεν καλέσῃ, ἀλλ' ἄλλοι τὸν εἶ-
χον ὑποδείξῃ κὲ μὲ μεγάλον ἐνθουσιασμὸν τὸν περι-
έβαλον μὲ τὸ 54% τῶν συμπαθιῶν των. Ἀφορμὴ εἰς

ἀφτὴν τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν ἐστάθη κὲ τὸ
γεγονὸς ὅτι ὁ νέος διαχειριστῆς-θυρορὸς, ὑπεσχέθη
κολασμὸν τῶν ὑπευθύνων ποῦ ἔφερον τὴν πολυκα-
τοικίαν εἰς ἀφτὴν τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν, ζη-
τήσας παραλήλως κὲ θυσίας διότι οἱ προηγούμενοι
εἶχον κἀνὴ μεγάλας σπατάλας κὲ ἀπὸ κάπου ἔπρεπε
νὰ βγοῦν ἀφταὶ αἱ ζημίαι. Δι' ἀφτὸ ὡς πρῶτον θετικὸν
βῆμα, διέταξε νὰ καταβάλουν ὅλοι ὑψωμένα κοινό-
χρηστα καὶ ἀπειλήσεν ὅλους τοὺς μηχανικοὺς τῆς
γῆς, ὅτι ἀφτὸ τὸ ποληπαθὲς κτίριον ἐν καιρῷ θὰ γίνῃ
τελείως ἀνεξάρτητον, διότι κὲ ἡ ἀπόφασις τοῦ ἰδίου
εἶναι ὀριστική κὲ ἀμετάκλητος. Οἱ μεγάλοι Μέτοχοι
τῶν διασπάρτων ποληκατοικιῶν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς
Γῆς, ποῦ ἀρχικῶς ἐφοβήθησαν ἀπώλειαν ἀφτῆς τῆς
πλουτοφόρου ποληκατοικίας, ἔμειναν πολὴ ἐφχαρι-
στημένοι ἀπὸ τὸν χειρισμὸν τῆς ὅλης ὑποθέσεως
ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου των ἀλλὰ μὲ τρόπον εἰδοποίησαν
νὰ δείχνῃ κάποιαν ἀπροθυμίαν εἰς τὴν τιμορίαν τῶν
προηγούμενων ἀτζαμήδων ἐργολάβων, ὥστε νὰ μὴν
γίνουιν ἀντεκδικήσεις ἄσκοποι εἰς τὸν κλάδον κὲ
ἐπέλθῃ ἀναστάσεις εἰς τὰς ὑπὸ ἀνέγερσιν οἰκοδο-
μάς. Πράγματι, ἐπ' ἀφτῆς τῆς γραμῆς κινούμενος ὁ
νέος θυρορὸς, διὰ νὰ ἀποσπάσῃ τὴν προσοχὴν τῶν
ἐνοικιαστῶν παρουσίασεν τὸν νέον κανονισμὸν τῆς
πολυκατοικίας. Τότε ὅλοι οἱ κάτοικοι εἶδον μὲ ἐκπλη-
ξιν ὅτι συνφόνως μὲ τὸ νέον ἐπαναστατικὸν κὲ φιλε-
λέφθερον καταστατικὸν θυρορὸς καὶ διαχειριστῆς
ἀπέκτων τεράστια δικεόματα, ἐνῶ οἱ ἔνοικοι ἀπλῶς
ᾔφειλαν νὰ ὑπακούουν κὲ νὰ πληρόνουν ἀγογγύστως
τὰ κοινόχρηστα, ποῦ ἦσαν πολὴ ἡψομένα, διότι,
ὅπως τοὺς ἐξήγησεν ὁ διαχειριστῆς, οἱ προηγούμε-
νοι εἶχον ἀφήσει ἔλλειμα 120 δισεκατομυρίων.

Εἰς ἀφτὸ τὸ σημεῖον ἡ γιαγιά Μου ἐσταμάτησεν
νὰ ὁμιλῇ. Μὲ ἀφτὸ τὸ παραμῆθι ἤθελεν νὰ μοῦ πῇ,
ὅτι ὅταν ὑπάρχει ἐπιτήδειος θυρορὸς, οὐδέποτε τὰ
μεγάλα συγκροτήματα χάνουν ποληκατοικίας κὲ
ἀλοῖμονον εἰς τὰς Ἑταιρίας ποῦ δὲν ἔχουν ἀποθέ-
ματα καταλήλων θυρορῶν δι' ἐκάστην περίπτωσιν.

ΜΠΟΣΤ

ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΚΠΛΗΞΗ ! “ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ”

“Ἐνα συγκλονιστικὸ φωτογραφικὸ ντοκου-
μέντο ἀπὸ στίχους καὶ κείμενα ποῦ ἀφι-
έρωσε ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς στὸ Α' ἐτήσιο
μνημόσυνο γιὰ τοὺς Νεκροὺς τοῦ Πολυτε-
χνείου.

“ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ”
ΕΝΑ ΠΟΛΥΤΙΜΟ ΑΠΟΚΤΗΜΑ

Τὸ ANTI προσφέρει στοὺς φίλους του, δεμένα
σὲ **καλαίσθητο πανόδετο τόμο**, τὰ τεύχη τῆς
δεύτερης περιόδου (1 - 9 τοῦ 1974).

Τιμᾶται 200 δραχμὲς (μαζὶ μὲ τὸ κόστος γιὰ
τὶς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἀποστολές).

“Ἐνα ὠραῖο δῶρο γιὰ τοὺς φίλους σας.

Γράψετε, ἐμβάζοντας τὸ ποσὸ στὴ διεύθυνση:
Περιοδικὸ ANTI, Δημοχάρους 62. Ἀθήνα ΤΤ 601

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΚΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ;

Στὴ συνάντηση Κίσσιγ-
κερ – Φòρντ – 'Ιακώβου
εἶναι ἄγνωστο τί ἔγινε.

Καθὼς μπαίνει ὁ καινούργιος χρόνος, μερικοὶ αἰσιοδοξοῦν ὅτι ὁδεύ-
ουμε πρὸς μιὰ παραδεκτὴ λύση τοῦ Κυπριακοῦ. Καὶ μάλιστα γρήγορα.
Καὶ στηρίζουν αὐτὴ τους τὴν αἰσιοδοξία σὲ κάποιες «ἐσωτερικὲς» πλη-
ροφορίες –κυβερνητικὲς ἢ καὶ ἀμερικάνικες; – καὶ σὲ μιὰ σειρὰ ἐνδείξεις.
Ὅπως, π.χ., ἡ γνωστὴ ἀπόφαση τῆς Γενικῆς Συνέλευσης τοῦ Ο.Η.Ε.
ποῦ, μάλιστα, πάρθηκε μὲ ὁμοφωνία. Καθὼς καὶ ἡ γνωστὴ διαβεβαίωση
τοῦ κ. Καραμανλὴ πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο ὅτι τίποτα δὲν θὰ
γίνει χωρὶς τὴν συγκατάθεση τῶν Κυπρίων. Ἡ τὸ ὅτι ζητήθηκε ἀπὸ τὴν
ἐλληνικὴ κυβέρνησις ἡ ἀναθεώρηση τῆς σύμβαςης γιὰ τὶς ἀμερικανικὲς
βάσεις σὲ ἐλληνικὰ ἐδάφη, γεγονός πού θεωρήθηκε σὰν ἐνδειξη ὅτι
ἀσκεῖται πίεσις στὴν Οὐάσιγκτον νὰ ἀλλάξει πολιτικὴ στὸ Κυπριακό. Ἡ,
τέλος, ἡ θριαμβευτικὴ ἐπιστροφή τοῦ Προέδρου Μακαρίου στὴ Λευκω-
σία.

Ἄλλοι, ἐν τούτοις, παρατηρητές, λιγότερο ἐπιρρεπεῖς πρὸς τὴν εὐ-
κολὴ αἰσιοδοξία, ἀνησυχοῦν. Καὶ μάλιστα, πιστεύουν –ἢ, ἔστω φοβοῦν-
ται– ὅτι τὸ Κυπριακὸ παζαρεύεται κι ὅτι πιθανότατα βαίνομε ὀλοταχῶς
–ἴσως πρὶν ἀπὸ τὶς 5 Φεβρουαρίου 1975– πρὸς τὸ οὐσιαστικὸ ξεπούλημά
του. Καὶ στηρίζουν, αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι, τὴν ἀνησυχία τους καὶ τοὺς φό-
βους τους σὲ μιὰ ὀλόκληρη σειρὰ συλλογισμοῦς, σὲ ἐνδείξεις καὶ στὴν
εὐκολία μὲ τὴν ὁποία εἶναι ἀνατρέψιμες οἱ «ἐνδείξεις» τῶν αἰσιόδοξων.

Ἀρχίζουμε ἀπὸ τὴν ἀνατροπὴ τῶν «ἐν-
δείξεων» τῶν αἰσιόδοξων. Ἡ ἀπόφαση τοῦ
Ο.Η.Ε. θὰ μπορούσε πράγματι νὰ εἶναι
ὄπλο ἀποφασιστικὸ στὰ χέρια τῆς ἐλληνι-
κῆς καὶ τῆς ἑλληνοκυπριακῆς πλευρᾶς.
Ἀλλά, ὅπως θὰ δοῦμε παρακάτω, ἡ ἐλλη-
νικὴ πλευρὰ φαίνεται νὰ κάνει ὅ,τι εἶναι δυ-
νατὸν γιὰ νὰ ὑπερκεραστεῖ καὶ μάλιστα νὰ
ἀγνοηθεῖ ἡ ἀπόφασις αὐτὴ γιὰ λόγους πού
κάθε ἄλλο παρὰ μᾶς ἐφησυχάζουν. Στὴ
δεύτερη «ἐνδειξη» – τὴν καθυσχάση τῶν
Κυπρίων ἀπὸ τὸν κ. Καραμανλὴ – ἡ ἀπάν-
τησις, κάπως πολὺπλοκή καὶ πολυσύνθετη,
θὰ δοθεῖ σὲ ἄλλο μέρος αὐτοῦ τοῦ σημει-

ώματος. Στὴν τρίτη «ἐνδειξη» ἡ ἀπάντησις
εἶναι ἀπλούστερη: ἡ περίφημη αἴτησις τῆς
Ἀθῆνας γιὰ ἀναθεώρηση τῆς σχετικῆς
σύμβαςης εἶναι ἀπλὴ ἐπιστολὴ τοῦ
Υπουργείου Ἑξωτερικῶν, στὴν ὁποία
ὕπνουμιζέται ὅτι ἡ σύμβαςις αὐτὴ εἶναι
ἀρκετὰ παλιὰ καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπανεξετα-
στεῖ καὶ στὴν ὁποία, ἐπιπλέον, δὲν μπαίνει
κανένα χρονικὸ ὄριο. Κι αὐτὸ τὸ τελευταῖο
τῆς δίνει, μοιραία, χαρακτῆρα θεωρητικὸ,
τῆς ἀφαιρεῖ κάθε στοιχεῖο ἀμεσότητος. Ἐξ
ἄλλου, ἡ ἀποψη ὅτι αὐτὴ πράγματι εἶναι ἡ
πρόθεσις τοῦ Υπουργείου πού διευθύνει ὁ
κ. Μπίτσιος, ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ κάτι ἄλλο:

τὸ γεγονός ὅτι παρὰ τὶς τυμπανοκρουσίες
περὶ ἀποχωρήσεως ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ
τμήμα τοῦ ΝΑΤΟ, οἱ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ
πού εἶναι τοποθετημένοι στὸ Στρατηγεῖο
αὐτοῦ τοῦ ὀργανισμοῦ, στὶς Βρυξέλλες,
κάθε ἄλλο παρὰ ἀποχώρησαν ἀπὸ τὶς θέ-
σεις τους. Μένει ἡ τελευταία «ἐνδειξη»: ἡ
θριαμβευτικὴ ἐπιστροφή τοῦ Μακαρίου
στὴ Λευκωσία. Τέτοια ἦταν, ἀσφαλῶς, ἡ
ἐπιστροφή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἀλλὰ ἡ
σημασία τῆς περιορίζεται ἀπὸ μιὰ σειρὰ
γεγονότα. Καὶ πρῶτα, ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι
ὁ Μακάριος, ἐπιστρέφοντας στὸ νησί, συγ-
κρούσθηκε μὲ τὸ λαὸ πού πολέμησε τοὺς
πραξικοπηματίες καὶ τοὺς προδότες καὶ
κήρυξε τὴν «ὁμόνοια» μὲ τοὺς ἀνθρώπους
τῆς ΕΟΚΑ-β καὶ μὲ κείνους τοῦ Σαμψῶν.
Χαρακτηριστικὸ εἶναι καὶ τὸ γεγονός ὅτι,
ἐνῶ οἱ σχέσεις του μὲ τὴν ΕΔΕΚ καὶ τοὺς ἄλ-
λους ἀντιπάλους τῶν πραξικοπηματιῶν
ἐπιδεινώνονται, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δέχτηκε,
καὶ μάλιστα θορυβῶδῃ, γνωστὸ ὑπουργὸ
τοῦ Σαμψῶν, πού ἐξακολουθεῖ νὰ μὴν
κρύβει οὔτε τὴν ἀδυναμία του πρὸς τοὺς
«ξένους προστάτες» οὔτε καὶ τὴ θανάσιμη
ἐχθρότητά του πρὸς τὶς προοδευτικὲς ἐκεί-
νες δυνάμεις πού πρωτοστάτησαν στὴν ἀν-
τίστασις τόσο ἐναντίον τῶν πραξικοπημα-
τιῶν ὅσο καὶ ἐναντίον τῶν Τούρκων.
Ἀκόμη, ἀν καὶ προκλήθηκε, ὁ κ. Ἀβέρωφ
σιωπᾷ σχετικὰ μὲ τὴν ἀπομάκρυνση ἢ μὴ
ἀπὸ τὴν Κύπρο, ὅχι ἐνὸς ἡ δύο, ἀλλὰ τοῦ
συνόλου τῶν πραξικοπηματιῶν καὶ προ-
δοτῶν. Τέλος, σ' ὅλα αὐτὰ θὰ ἔπρεπε νὰ
προσθέσουμε καὶ ὅτι ἡ στάσις τῶν φιλογρι-
βικῶν Μητροπολιτῶν –πρὸς τοὺς ὁποίους
ὁ Μακάριος ἔτεινε, ἐπίσης, κλάδον ἐλαίας–
πέθει ὅτι κάποιοι –ποιοὶ τάχα;– ἐξακολου-
θοῦν νὰ κάνουν τὸ πᾶν γιὰ νὰ δημιουργή-
σουν προβλήματα καὶ μάλιστα σοβαρὰ
στὴν ἐνότητά τοῦ Κυπριακοῦ Λαοῦ.

Ἄς προχωρήσουμε, ἐν τούτοις, στὴν οὐσία. Γιὰ νὰ λυθεῖ – ἢ νὰ «λυθεῖ» – τὸ Κυπριακό, εἶναι γνωστὸ ὅτι ὑπάρχουν δυὸ δρόμοι: ὁ ἓνας εἶναι ἡ ἀναζήτηση λύσης στὰ πλαίσια μιᾶς συνολικῆς συμφωνίας (PAC-KAGE DEAL) μεταξύ Ἑλλάδας καὶ Τουρκίας. Καὶ πάντοτε, «φυσικά», μὲ τὴ «φιλικὴ μεσολάβηση» τοῦ κ. Κίσιγκερ καὶ τοῦ ΝΑΤΟ. Ὁ ἄλλος δρόμος εἶναι ἡ ἀξιοποίηση τῆς ἀπόφασης τοῦ Ο.Η.Ε., ἡ διεθνοποίηση, δηλαδή, τοῦ προβλήματος καὶ ἡ ἀναζητήση τῆς λύσης του στὰ πλαίσια μιᾶς λύσης τοῦ εὐρύτερου καὶ ἐξαιρετικῆς ἐπικίνδυνου Μεσανατολικοῦ προβλήματος. Καὶ δὲν εἶναι καθόλου δύσκολο νὰ καταλάβει κανεὶς ὅτι ὁ πρῶτος δρόμος ὁδηγεῖ μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια, ἀρχικὰ στὸ παζάρεμα καὶ τελικὰ στὸ ξεπούλημα τῆς Κύπρου. Γιατί, δυστυχῶς, ἡ Τουρκία – πάντα, ὅπως εἶπαμε, μὲ τὴν ἐνεργὸ συμπαραστέαση τῶν ΗΠΑ καὶ τοῦ ΝΑΤΟ – ἔχει στὰ χέρια τῆς ἰσχυρότατα χαρτιά γιὰ νὰ μᾶς πιέσει: τὴ στρατιωτικὴ ὑπεροπλία (καὶ τὴ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Κύπρο), τὶς διεκδικήσεις τῆς πᾶνυ στὰ πετρελαιο τῆς ὑφαλοκρηπίδας καὶ σὲ τμήμα τοῦ Αἰγαίου (ἄφου θέλει νὰ ἀνατρέψει τὴν ἰσορροπία σ' αὐτὴ τὴ θάλασσα πού πάντα ὑπῆρξε ἐλληνικὴ) καί, τέλος, τὴν Τουρκικὴ μειονότητα στὴ Δ. Θράκη. Ὁ ἄλλος δρόμος, ἀντίθετα, εἶναι ὁ μόνος πού μᾶς παρέχει σοβαρὲς ἐλπίδες. Γιατί μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὶς ἄμεσες τουρκικὲς πιέσεις καὶ τοὺς ἄμεσους τουρκικοὺς ἐκβιασμούς. Καὶ μειώνει τὴν πίεση πού μπορούν νὰ ἀσκήσουν πάνω μας τόσο οἱ ΗΠΑ ὅσο καὶ τὸ ΝΑΤΟ. Κι ἀκόμα, γιατί ἔτσι στὸ παιχνίδι ἐμπλέκονται καὶ ἄλλες Δυνάμεις – μεγαλύτερες ἢ μικρότερες – πού, γιὰ τοὺς δικούς τῆς ἢ καθεμιᾶ λόγους, ἐπιθυμοῦν καὶ ἐπιζητοῦν τὴ διατήρηση τῆς ἀνεξαρτησίας, ἀκεραιότητας καὶ κυριαρχίας τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας. Μάλιστα, ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ προσθέσουμε κι ἓνα ἀκόμα στοιχεῖο πού κάνει, ἢ πού μπορεῖ νὰ κάνει μεσοπρόθεσμα, ἀποτελεσματικότερο τὸ δεύτερο αὐτὸ δρόμο. Καὶ τὸ στοιχεῖο μᾶς τὸ δίνει ὁ ἀμυντικὸς συνεργάτης τοῦ λονδρέζικου «Ὁμπσέρβερ», κ. Ἀντριου Οὐίλσον, πού μὲ πρόσφατο δημοσίευμά του μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ Βρετανοί, μέσα στὰ πλαίσια τῆς πολιτικῆς τους γιὰ δραστὴ περικυπητὴ τῶν ἀμυντικῶν τους δαπανῶν, εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ ἐγκαταλείψουν τὶς βάσεις τους στὴν Κύπρο μέσα σὲ μιὰ τριετία. Καὶ πού δίνει, σὲ συνέχεια, στὸ ἴδιο πάντα δημοσίευμα, καὶ μιὰ πολὺτιμη ἰδέα: οἱ βάσεις πού θὰ ἐγκαταλείψουν, τελικὰ, οἱ Βρετανοί, μποροῦν νὰ δοθοῦν στὸν Ο.Η.Ε., γιὰ νὰ ἀποτελέσουν τὴν ἀφετηρία καὶ τὸ σημεῖο διοίκησης τῶν εἰρηνευτικῶν δυνάμεων τοῦ Ο.Η.Ε. στὴ Μέση Ἀνατολή. Ἰδέα πού εἶναι φανερό ὅτι θὰ συνέφερε ἀπόλυτα τόσο στὴν ἐλληνικὴ ὅσο καὶ στὴν ἐλληνοκυπριακὴ πλευρά.

Ποιὸ δρόμο ἐπελεξε, ἐν τούτοις, ἡ κυβέρνησις τοῦ κ. Καραμανλῆ, ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴ στιγμή πού τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν ἐγκαταλείφθηκε ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ τῆς ΕΚ-ΝΔ κ. Μαῦρο καὶ παραδόθηκε στὸν πολὺ γνωστὸ σὲ ὅλους μας κ. Μπίτσιο (πολὺ γνωστὸ, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, καὶ γιὰ τὸ ρόλο πού ἐπαιξε διπλά στὸν ἐκπαιτὸ σήμερα Κωνσταντῖνο, τὴ δραματικὴ περίοδος τῆς Ἀποστασίας); Ὅλα δείχνουν, δυστυχῶς, ὅτι ἐπέλεξε τὸν πρῶτο. Καὶ τοῦτο, μὲ τὴ συστηματικὴ καὶ ἀκούραστη, πάντα «φιλική», παρέμβαση τοῦ κ. Κίσιγκερ (ὁ ὁποῖος, κατὰ τὸν παρισινὸ «Μόντ», βλέπει τὸ Κυπριακὸ «καλύτερα» καὶ αἰσιοδοξεῖ) καθὼς καὶ μὲ τὴ σιωπηρὴ ἐνθάρρυνση τοῦ ΝΑΤΟ, ὅπως αὐτὴ ἐκδηλώθηκε καὶ στὴν τελευταία σύνοδος τοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ τοῦ ὁργανισμοῦ, στὶς Βρυξέλλες.

Τὰ στοιχεῖα πού ἐπιτρέπουν αὐτὴ τὴν ἐντύπωση – ἢ ἀκόμα καὶ πεποίθηση – εἶναι πολλαπλά. Πρῶτα, οἱ ἀλλεπάλληλες συνομιλίες πού εἶχε ὁ κ. Μπίτσιος μὲ τὸν κ. Κίσιγκερ (καὶ τὸ περιεχόμενο τῶν ὁποίων παραμένει μυστικὸ), καθὼς καὶ μὲ τοὺς Τούρκους ἀντιπροσώπους. Ὅπως καὶ οἱ ἐπαφές πού εἶχε ἡ ἐλληνικὴ πλευρὰ μὲ τὸ Γενικὸ Γραμματεῖα τοῦ ΝΑΤΟ, κ. Λούνες. Ἐπίσης, ἡ ἐπιμελὴς, θὰ λέγαμε, παρασίωση ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ πλευρὰ τῆς ἀπόφασης τῆς Γενικῆς Συνέλευσης τοῦ Ο.Η.Ε. πού προαναφέραμε.

Ἀλλὰ, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα στοιχεῖα πού ἐπιτρέπουν ἀνησυχία. Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι καὶ οἱ ἰσχυρὲς ἐνδείξεις ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὸν ἐλεγχὸ τοῦ κ. Ἀβέρωφ μᾶλλον, παρὰ τοῦ κ. Καραμανλῆ. Τοῦ κ. Ἀβέρωφ πού ὑπῆρξε καὶ δεδηλωμένος «γεφυροποιὸς» μὲ τὴ χούντα καὶ ἀπροκαλύπτος φίλος τῶν ἐκαστοτε «προστατῶν» μας. Τοῦ κ. Ἀβέρωφ, ἀκόμα, ἀνθρωπὸ τοῦ ὁποῖου προωθοῦνται συστηματικὰ σὲ ἐπικαίρες θέσεις ἀπὸ τὶς ὁποῖες νὰ μποροῦν ἀποφασιστικὰ νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ἐλληνικὴ πολιτικὴ στὸ Κυπριακό. Καὶ δὲν ἀναφερόμαστε μόνο στὸν κ. Μπίτσιο, πού δὲν φλέγεται, βέβαια, ἀπὸ ἀνυπομονησία νὰ ἀπαλλάξει τὴν ἐλληνικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἀπὸ τὶς ἀποφασιστικὲς παρεμβάσεις τῶν γνωστῶν «φίλων» μας καὶ «προστατῶν» μας. Ἀναφερόμαστε, ἐπίσης, καὶ στὸν κ. Βελισσαρόπουλο, πού τοποθετεῖται ἐκπρόσωπος τῆς Ἑλλάδας στὸν Ο.Η.Ε., στὸν κ. Δεληβάνη, πού στέλνεται στὴ συνδιάσκεψη Εὐρωπαϊκῆς Ἀσφαλείας, στὴ Γενεύη, συνδιάσκεψη ὅπου καὶ στὸ παρελθὸν πολλὰ μαγεύετο, γιὰ διάφορα θέματα, στὰ παρασκήνια, καὶ ὅπου πολλὰ μποροῦν νὰ μαγευετοὺν καὶ πάλι, τοῦτῃ τῇ φορὰ πιθανῶς καὶ γιὰ τὸ Κυπριακό, καὶ σὲ ἄλλους. Σὲ διπλωμάτες, μὲ ἄλλα λόγια, γιὰ τὰ ἰδιαίτερα «γνωρίσματα» τῶν ὁποίων κάμποσα θὰ ἔχουμε νὰ ποῦμε σὲ προσεχὲς τεῦχος τοῦ

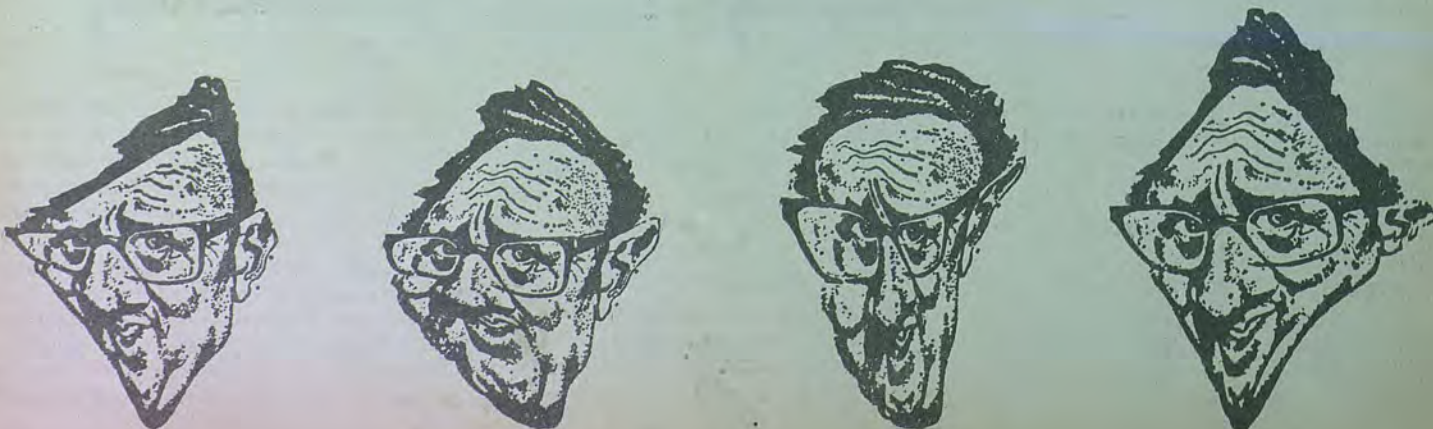
ΑΝΤΙ καὶ τὰ ὁποῖα μᾶς ἐπιτρέπουν ἔστω μιὰ κάποια ἀνησυχία.

Ἀλλὰ, πρὶν νὰ κλείσουμε τοῦτο τὸ σημείωμα, θέλουμε νὰ ἐπιστήσουμε τὴν προσοχὴ καὶ σὲ κάτι ἄλλο: στὸ γεγονός ὅτι φιλοκυβερνητικὲς ἐφημερίδες «πληροφοροῦνται» ὅτι «σύντομα» θὰ ὑπάρξουν ἐξελίξεις στὸ Κυπριακό – ὅτι σύντομα, μὲ ἄλλα λόγια, τὸ Κυπριακὸ θὰ βρεῖ τὴ λύση του. Ἡ ἐξήγηση αὐτοῦ τοῦ «σύντομα» παρουσιάζει, δυστυχῶς, ἐνδιαφέρον. Καὶ συγκεκριμένα: ὁ κ. Κίσιγκερ, χρησιμοποιοῦντας πάντοτε τὴ γνωστὴ του «φιλαλήθη» μεθοδολογία, ἐπείσει τὸ ἀμερικανικὸ Κογκρέσσο νὰ ἀναβάλει ὡς τὶς 5 Φεβρουαρίου 1975 τὴ διακοπὴ τῆς παροχῆς ἀμερικανικῆς στρατιωτικῆς βοήθειας στὴν Τουρκία. Κι ἀπ' τὴν ἄρα πού κατάφερε αὐτὸ τὸν καινούργιο ἄθλο του, πολλαπλασίασε τὴ δραστηριότητά του – μέσα στὶς ὁμίχλες τῆς μυστικότητος, πάντοτε, ὅπως ταιριάζει στὴ γερμανικὴ καταγωγὴ καὶ ἰδιοσυγκρασία του – γύρω ἀπὸ τὸ Κυπριακό. Εἶναι φανερό ὅτι θέλει νὰ χρησιμοποιήσει αὐτὸ τὸ διάστημα γιὰ νὰ φτάσει ὅπως ὅποτε στὴ «λύση». Καὶ τοῦτο γιὰτί ξέρει ὅτι μετὰ τὰ δεδομένα αὐτὰ προβλήματος θὰ μεταβληθοῦν σημαντικά, ὅτι ἡ τουρκικὴ θέση, ἡ τουρκικὴ ἱκανότητα γιὰ ἐκβιασμούς θὰ περιοριστεῖ σημαντικά. Νὰ λοιπόν, γιὰτί αὐτὸ τὸ «γρήγορα». Κι ἡ ἀπορία μας – ἀπορία πού μᾶς προκαλεῖ ταυτόχρονα καὶ μεγάλη ἀνησυχία – εἶναι ποῖος ἀραγε εἶναι ὁ πληροφοριοδότης τῶν φιλοκυβερνητικῶν ἐφημερίδων. Ἄν εἶναι κάποιος Ἕλληνας ἀρμόδιος, ὅπως πολὺ φοβόμαστε, τότε οἱ ἀνησυχίες μας, ὅπως εἶναι φανερό, θὰ γίνουν πολὺ μεγαλύτερες.

Κι ἓνα τελευταῖο σημείο. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ κ. Μαῦρος, ὅταν ἀκόμα ἦταν ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ἔδωσε στὴν ἀμερικανικὴ κυβέρνησις ἓνα σημείωμα γιὰ τὸ Κυπριακὸ μὲ πέντε σημεία (ἀνεξαρτησία τῆς Κύπρου, ἐπιστροφή τῶν προσφύγων στὶς ἐστίες τους, ἀποχώρηση τῶν ξένων, δηλαδή, τουρκικῶν, στρατευμάτων ἀπὸ τὸ νησί, διασφάλιση τῆς ἀκεραιότητος τοῦ νησιοῦ, ἐνδοκοινοτικὲς διαπραγματεύσεις). Τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ – ὅπως ἀποκαλύπτει τὸ περίφημο μνημόνιο τῆς συνάντησης Προέδρου Φόρντ, Κίσιγκερ, στρατηγὸ Σκόουκροφτ καὶ Ἑλληνα Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς, τὸ ὁποῖο ὑπάρχει καὶ κυκλοφορεῖ εὐρύτατα στοὺς ἐνημερωμένους κύκλους, παρὰ τὴ «διάψευση» πού ἔγινε στὴν προεκλογικὴ περίοδο – στὸν Πρόεδρο Φόρντ δόθηκε καὶ σημείωμα τοῦ κ. Καραμανλῆ. Σημείωμα τὸ ὁποῖο, ἀντὶ γιὰ πέντε, εἶχε ἔξι σημεία. Ποιά, ἀραγε; Ποιὸ εἶναι τὸ ἕκτο σημείο; Ἡ, ἂν ἐθέλετε, ποιὰ εἶναι αὐτὰ τὰ ἔξι σημεία;

Ἡ ἀνησυχία, φοβούμεστε, δὲν εἶναι καθόλου ἀδικαιολόγητη.

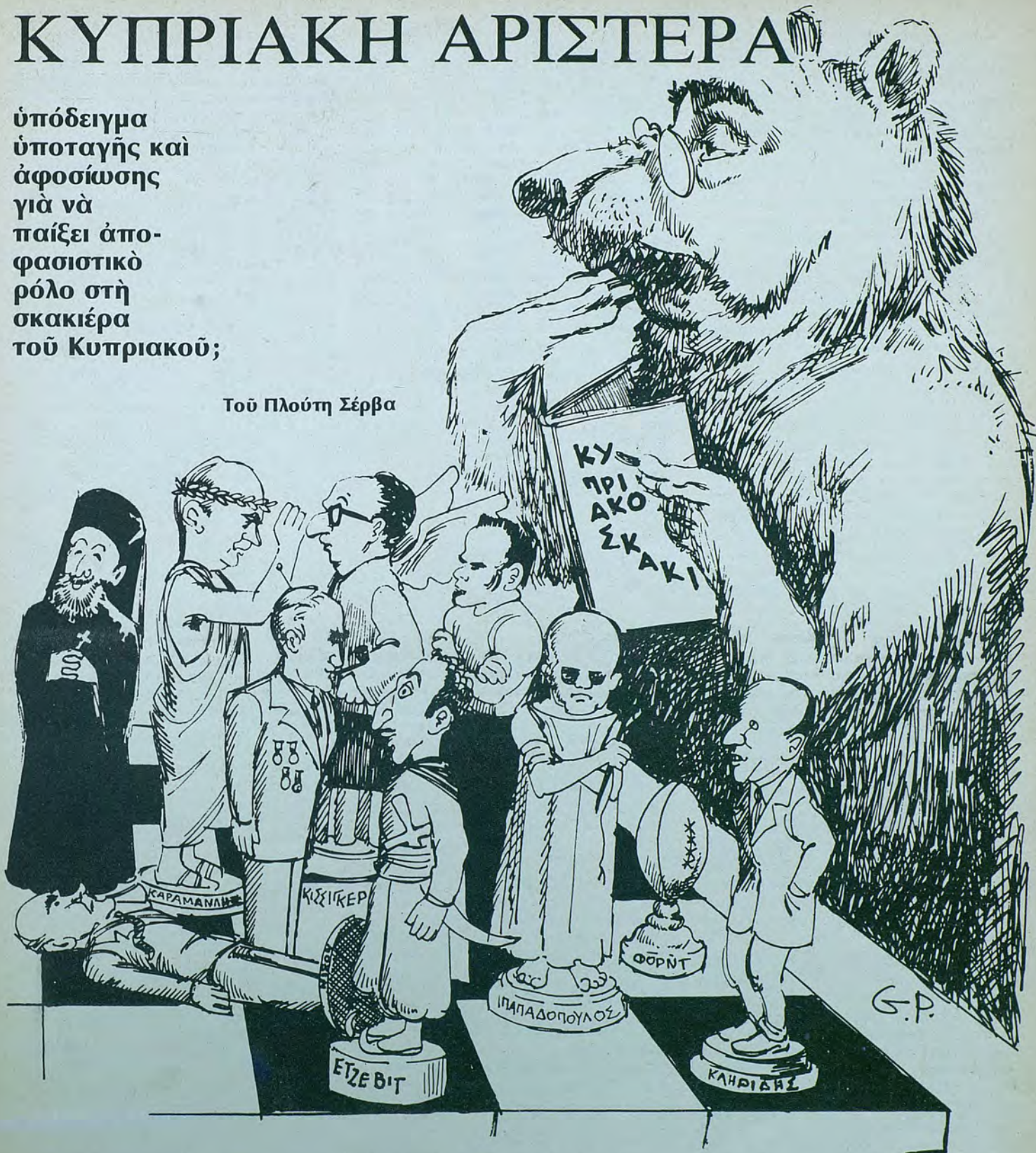
Νικοκρέων

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

υπόδειγμα
υποταγής και
άφοσίωσης
για να
παίξει απο-
φασιστικό
ρόλο στη
σκακιέρα
του Κυπριακού;

Του Πλούτη Σέρβα

Μέσα στα πλοκάμια ιμπεριαλιστικών δολοπλοκιών και σ' όλη τη διάρκεια δεκαπεντάχρονης ανεξάρτητης Κυπριακής ζωής παιζόταν το τραγικό συνταγματικό παιχνίδι. Άρχισε με την αναγνώριση της Άνεξαρτησίας. Πανηγυρικά. Και ο κόσμος τό 'δε τελειωμένο με την πομπώδη υπογραφή του Συντάγματος - «Ενάτη - Συμφωνία!». Όμως, σε λίγο αποδείχτηκε πως έπρεπε να ξαναρχίσει το παιχνίδι.

Άκαιρα είχαν προβάλει τα 13 τροποποιητικά σημεία, για να ακολουθήσει η ένοπλη σύρραξη με την Τουρκική Εισβολή, την τόσο προειδοποιητική. Παρενέβησαν, τότε, τα Ένωμένα Έθνη για να αρχίσει ο μακρόσυρτος Έλληνο-Τουρκικός διάλογος, που τον διέκοψε η συμφορά-πραξικόπημα-εισβολή.

Αν κάποτε θά 'βγαίνουν στην επιφάνεια μερικές μόνον λεπτομέρειες αυτού του δεκάχρονου διάλογου, που διεξαγόταν, εναλλάξ, στα στεγανά διαμερίσματα των Κληρίδη και Ντενκτάς, τότε θά 'ταν δυνατό πληρέστερα να καταμετρηθεί η κουφότητα, ή έλλειψη διορατικότητας, προοπτικής και ευθύνης εκείνων που αποτόλμησαν να παρατείνουν επάπειρον και έρημην του λαού τις Έλληνο-Τουρκικές, τις κατ' ευφημισμόν καλούμενες συνταγματικές διαπραγματεύσεις.

Βέβαια, ένας άγουρος μικροαστικός και μικρόψυχος «ήγαιτικός κόσμος» με υπόβαθρο την αναδυόμενη από τον άφρο του ξένου κεφαλαίου άστική τάξη και τη ραχοκοκκαλιά της παντοδύναμης μοντέρνας εκκλησιαστικής φεουδαρχίας, ούτε καν θα ήθελε να διερευνήσει πού μπορούσε να οδηγήσει αυτός ο ανεπίτρεπτα παρατηρούμενος, μέσα σε μία διεθνή άναστάτωση, διάλογος.

Πρός ποιό βόρειο λιμάνι διευκόλυνε τους Τούρκους και τους Άμερικανούς να κατευθύνουν το άνεμοδαρμένο Κυπριακό σκάφος. Αυτός ο «ήγαιτικός κόσμος» κάτω από τις όποιες συνθήκες, πίστευε πως καλά την είχε. Και για το πλατύ κοινό τ' αυτό του δεν ίδρωνε.

Όμως πέρα απ' αυτό τον «πολιτικό» κύκλο τον έλλισσόμενο μέσα στις περιπτώσεις της κοινωνίας της άφθονίας και το γαλουχούμενο μέσα στα νάματα της «άδολης» Δυτικής σκέψης, υπήρχε και ένας άλλος ισχυρός και δυναμικός κόσμος, πού, υποτίθεται, είχε ωριμάσει μέσα στην προοδευτική διαλεκτική σκέψη των αντι-ιμπεριαλιστικών κινημάτων. Πάνω σ' αυτές τις ήγαιτικές δυνάμεις είχε το δικαίωμα ο λαός να στηριχτεί, για διαφώτιση, καθοδήγηση και άγώνα. Σ' αυτές τις δυνάμεις όφειλουμε τώρα να ριζώσουμε μία ματιά, άν θέλουμε να κατανοήσουμε και να κρίνουμε στο βάθος τους τα τραγικά γεγονότα.

Πρίν ακόμη ξεσπάσει ή Ρωσική Όχτωβριανή επανάσταση είχαν κινηθεί τα πρώτα ρεύματα της προοδευτικής σκέψης στη μικρή Κύπρο, την ιστορικά δεμένη με τον Έλλαδικό πνευματικό κορμό. Από το «Ναζωραίο» (τον πρώτο φιλολογικό σύλλογο της Λεμεσιακής προοδευτικής διανόησης) είχαν άκουστεί τα πρώτα σοσιαλιστικά κηρύγματα. Οι πρώτες συντεχνίες - οικόδομοι, λιμενεργατών - είχαν οργανωθεί την ίδια εποχή, 1915-17, στην ίδια πόλη. Λίγο πιό άργά εμφανίζονται οι πρώτοι κομμουνιστικοί πυρήνες και στα 1926 πραγματοποιείται το πρώτο συνέδριο του Κομμουνιστικού κόμματος Κύπρου (Κ.Κ.Κ.)

Ός τα 1930 το ΚΚΚ κατόρθωσε να γίνει μία ύπολογισμη δύναμη με έβδομαδιαίο (έβδομαδιαίος ήταν τότε όλες οι Κυπριακές εφημερίδες) δημοσιογραφικό όργανο, με εργατικές συντεχνίες, εργατικά κέντρα στις πόλεις και άγροτικές ενώσεις στα χωριά. Κι αυτό, όταν ή άστική τάξη (έμπορική στη βάση της) τίποτε δεν γνώριζε από οργανώσεις, ενώ ή διανόησή της (κυρίως δικηγόροι, γιατροί και καθηγητές) συναθροιζόταν σε φιλολογικο-χαρτοπαιχτικές λέσχες, με έθνικό περιβάλημα.

Δυστυχώς, στο έθνικό κίνημα του 1931 το ΚΚΚ δεν έδωσε καλές εξετάσεις. Τά 'χε θαλασρώσει με το σύνθημα (καθιερωμένο από το Α' συνέδριό του) για ενσωμάτωση της Κύπρου μέσα σε μία «Σοσιαλιστική Βαλκανική Συνομοσπονδία». Άπ' αυτό ξεκινώντας κατάγγειλε και μαυροπινάκωσε, στα μάτια των εργατών, το ένωτικό κίνημα σά μεγαλοσωβινιστικό, πού έξυπηρετούσε όχι τα συμφέροντα των εργαζομένων μ'α τους σκο-

πούς των άστών και των μεγαλογαιοκτημόνων.

Όμως, στην άστική προπαγάνδα δεν παραχωρήθηκε πλήρης εύκαιρία να εκμεταλλευτεί αυτό το χοντροκομμένο λάθος. Γιατί οι Βρετανοί κατακτητές, καθυποτάσσοντας το κίνημα, έφάρμοσαν σκληρή τυραννία, πρδς όλες τις κατευθύνσεις. Αυτό το καθεστώς συνεχίστηκε ίσαμε τον Β' παγκόσμιο πόλεμο.

Μέσα στις πολεμικές συνθήκες το ΚΚΚ κατόρθωσε να ξεπεράσει τις άδυναμίες του, ν' ανατρέψει τη στραβή έθνική του πολιτική, προσαρμοζόμενο τώρα πρδς τα ιδεώδη και τους έθνικούς πόθους του λαού. Προχώρησε ρωμαλέα, οργανώνοντας το Άνορθωτικό Κόμμα του Έργαζόμενου Λαού (το ΑΚΕΛ), δουλεύοντας μέσα στις γραμμές του σ'άν φράξια. Όμως, σε λίγο, αντίληφθηκε κι αυτό το λάθος του κι εγκαταλείποντας τη φραξιονιστική δουλειά, συγχωνεύτηκε με το ΑΚΕΛ.

Σύντομα ή νέα του γραμμή, νοητή και κατανοητή, το μετατρέπει σε κόμμα δύναμης και επιβολής. Το συνεχιστικό κίνημα, καθοδηγούμενο από το ΑΚΕΛ, καταφέρνει να άπλωθεί παντού. Μαζικοποιείται. Και σ' αναλογία γίνεται ένα από τα μαζικότερα συνεχιστικά κινήματα του Δυτικού κόσμου. Οι επηρεαζόμενες από το ΑΚΕΛ άγροτικές οργανώσεις (ΕΑΚ), παίρνουν κι αυτές το πλάτος τους.

Τρομοκρατημένος ο άστικός κόσμος από την άκελική δυναμικότητα, έξαναγκάζεται να φτιάξει τις δικές του οργανώσεις, το ΚΕΚ, σ'άν πολιτικό κόμμα και τις ΣΕΚ και ΠΕΚ σ'άν εργατικές και άγροτικές οργανώσεις.

Από τα πρώτα χρόνια του Β' παγκοσμίου πολέμου το ΑΚΕΛ δεσπόζει σ'άν το μόνο γεροδεμένο, μαζικό και πειθαρχημένο Κυπριακό κόμμα. Οι επαγγελματικές οργανώσεις (εργατικές-άγροτικές-μικρο-έπιχειρηματιών), καθώς και οι οργανώσεις της νεολαίας πού καθοδηγούνται απ' αυτό, είναι οι ισχυρότερες και επικρατέστερες από τις άλλες, πού επηρεάζονται από την αντίδραση.

Στα 1943 κερδίζει κατά τις πρώτες δημοτικές εκλογές το δεύτερο και τον τρίτο δήμο (της Λεμεσού και της Άμμοχώστου) καθώς και όρισμένες βασιικές κωμοπόλεις. Είχε χάσει μόνο τους μικροσκοπικούς δήμους της Πάφου και της Κυρήνειας.

Οι συνδυασμένες δυνάμεις της άποικιοκρατίας και της κεφαλαιοκρατίας δεν κατόρθωσαν να επηρεάσουν σοβαρά το μαζικό υπόβαθρο του ΑΚΕΛ. Το ότο έρμηνεύεται από δύο, κυρίως, λόγους: Πρώτο, το ΑΚΕΛ είχε προβάλει στον Κυπριακό όρίζοντα, όταν ή κεφαλαιοκρατία ύπνωτε και παρουσίασε ιδεολογικά και οικονομικά συνθήματα πού ήλέκτριζαν τους εργαζομένους. Δεύτερο, στα χρόνια ως την έναρξη του ένοπλου έθνικο-απελευθερωτικού άγώνα (1955) δεν είχε εμφανιστεί κανένα άλλο κόμμα με σοσιαλιστική χροιά για να διεκδικήσει έδαφος από την άκελική «έπικράτεια». Ό εργαζόμενος λαός στη βάση του δέχτηκε απ' αρχής το ΑΚΕΛ, σ'άν το

μοναδικό κόμμα πού προστάτευε τα θεμελιακά συμφέροντά του.

* * *

Ευνοϊκές αποδείχθηκαν οι πολεμικές συνθήκες για την ιδεολογική έπιρροή και το οργανωτικό πλάσμα του ΑΚΕΛ και των οργανώσεών του. Με σωστή γραμμή (ιδιαίτερα ύστερα πού τα μαύρα σύννεφα διαλύθηκαν με την είσοδο της Σοβιετικής Ένωσης στο αντιχιτλερικό μέτωπο) όρθωνόταν σ'άν το καθοδηγητικό πολιτικό άσυλο στο νησί. Η μαζική συμμετοχή του στον αντιφασιστικό πόλεμο με τους άκελιστές έθελοντές, έπαύξησαν το κύρος του.

Όμως, με το τέλος του πολέμου, προβάλλουν έξωτερικές καταστάσεις πού δυσκολεύουν την πορεία του, σ'άν κόμμα. Προσκειμένο στη γραμμή του Κρεμλίνου και κατ' ακολουθία του «Κόμματος του Ζαχαριάδη», χάνει την εύχέρεια της ανεξαρτησίας του. Άναγκάζεται να υποστηρίξει την Έλληνική μεταπολεμική άνταρσία. (Μιά φωνή πού άκούστηκε τότε ενάντια στο Ζαχαριάδη, πού αντί να ακολουθήσει το δρόμο πρδς την κοινοβουλευτική δράση, πήρε τα βουνά, πνίγηκε από την Άκελική ήγεσία μέσα στην άποδοκιμασία και το στιγματισμό). Άργότερα, κάτω από την έπιρροή του ίδιου του Ζαχαριάδη (άναφορά έχει γίνει στο πρώτο άρθρο μου στις 30 του Νοέμβρη), ή Άκελική ήγεσία εγκαταλείπει τη Διασκεπτική του 1948, ενώ τα διεθνή δεδομένα, με βάση τη συμφωνία της Γιάτας, πρόσταζαν ότι τόσο το Έλληνικό όσο και το Κυπριακό πρόβλημα έπρεπε να άναζητήσουν τη λύση τους έξω από το πεδίο των όπλων.

Έγκαταλείποντας τη Διασκεπτική, ή Άκελική ήγεσία έχανε μία μοναδική εύκαιρία, μία και οι άγγλοι άποικιοκράτες είχαν έξαναγκαστεί να του άναγνωρίσουν ήγαιτική θέση με την άρνηση της κεφαλαιοκρατικής αντίδρασης να προσέλθει στη Διασκεπτική, από φόβο πρδς τον Άκελικό δυναμισμό. Κρίνοντας κανείς, σήμερα, την προσφορά της Διασκεπτικής έναντι των κατοπινών έξελίξεων, όφείλει να καταμετρήσει μεγάλες ιστορικές, έθνικές ευθύνες στην Άκελική ήγεσία.

Άσύνετα ή Άκελική ήγεσία μεταπηδά στο άνένδοτο σύνθημα: Ένωσή και μόνον Ένωση. Χωρίς παζαρέματα. Ξαναπαίρνει τη θέση της κάτω από την αδιάλλακτη Έθναρχία και δουλεύει έντατικά για την έπιτυχία του Ένωτικού Δημοψηφίσματος του 1950, πού 'χε ύπογραφεί από τα 98% του Έλληνικού Κυπριακού πληθυσμού. Όμως, παρόλο πού πέρασε στο άνένδοτο, οι εκρήξεις της πρωταπριλιάς, το 1955, τη βρίσκουν άνέτοιμη και άπρόθυμη.

Σε λίγες, μόνο, μέρες ύστερα από την επανάσταση, ένθαρρυνόμενη ή Άκελική ήγεσία από τον άνεκδιήγγο και άλλο-πρόσάλλο Ζαχαριάδη, πού καταδίκασε την έθνική έγερση σ'άν «βαρελότα του Διγενή», άποτόλμησε και πέρασε άνοιχτά στην αντίδραση πρδς τον ένοπλο άγώνα, φτάνοντας ως το σημείο να έπιβάζεται μαζί με τους άστυνομικούς σ' άνοιχτά αυτοκίνητα πού, διασχίζοντας τους δρόμους της Λευκωσίας, καλούσαν

Από τις παλιές απελευθερωτικές εκδηλώσεις του Κυπριακού λαού.

τους μαθητές να εγκαταλείψουν τις μαχητικές διαδηλώσεις τους ενάντια στον ιμπεριαλισμό για λευτεριά. Ούτε πού θυμήθηκε, ή 'Ακελική ήγεσία, το στοιχειώδες λενινιστικό δίδαγμα ότι οι κομμουνιστές ποτέ δεν απέχουν από τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα και με φανατισμό υποστηρίζουν κάθε πυροβολισμό που κατευθύνεται ενάντια στον κατακτητή, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη από πού προέρχεται αυτός ο πυροβολισμός. Και είναι και τούτο ακόμα: Πώς μπορεί να έρμηνευτεί ή στάση ενός κομμουνιστικού κόμματος πού, ενώ εγκαταλείπει τις διαπραγματεύσεις και μεταπηδά στο ρωμαλέο σύνθημα «Ένωση και μόνον ένωση και τίποτε άλλο», δεν βρίσκει τον τρόπο του να εισέλθει στον ένοπλο αγώνα, τη στιγμή πού ή μαχητική πτέρυγα της δεξιάς πολεμά ήδη σ' αυτόν τον αγώνα;

Η νέα 'Ακελική ύπαναχώρηση ήταν έξοργιστική για πλατύτατα στρώματα. Όσο το κίνημα της ΕΟΚΑ φουντώνει, υποστηριζόμενο σχεδόν από το σύνολο του Έλληνικού Κυπριακού λαού, τόσο και πιο πολύ ή 'Ακελική ήγεσία νιώθει να απομονώνεται και να στοιμώχεται, για να ξαναγκαστεί τελικά σέ νέα ύπαναχώρηση, χωρίς συγκαταχή: 'Αφού «κατόρθωσε» να υπεισέλθει στο προσκήνιο του πολιτικού περιεχομένου του ένοπλου αγώνα (στον ένοπλο αγώνα ποτέ δεν εισήλθε), προχώρησε ίσαμε την ανεπίτρεπτη υιοθέτηση του δλεθρίου συνθήματος: «Είς και μόνος» - ό ήγέτης Μακάριος. Κι αυτό να συμβεί ύστερα από το λόγο του Νικήτα Κρουσιώφ, στά 1956, πού 'χε χύσει τόσο άπλετο φώς στις συμφορές πού προκάλεσε ή Σταλινική προσωπολατρεία.

Έκτοτε ή γραμμή της 'Ακελικής ήγεσίας σκάλωσε στην ασφαλή θέση: 'Ό,τι πει ό Μακάριος-ό έμπνευσμένος ήγέτης μας. 'Αποτελεί αυτή ή γραμμή στη μεταπολεμική Κυπριακή ιστορία το πιο άμεμπτο υπόδειγμα ταπεινής υποταγής

και αφοσίωσης. Μερικοί παρατηρητές έχουν έρμηνεύσει το φαινόμενο σά μιά επίμονη προσπάθεια εξιλέωσης από το προηγούμενο άμάρτημα έναντι της έθνικης έγερσης. 'Άλλοι πάλι το έρμήνευσαν σαν έμμονή για την άποφυγή, πάση θυσία, της παρανομίας, έτσι πού να διατηρηθούν άκέραιες οι 'Ακελικές δυνάμεις για ένα νέο γύρο του Κυπριακού αγώνα, όπου το ΑΚΕΛ θα κληθεί να παίξει το πρώτο βιολί. Μπορεί και στην πρώτη και στη δεύτερη περίπτωση να ύπάρχει κάποια αλήθεια. Όμως ό μελετητής πού θέλει να κοιτάξει στο βάθος της σήραγγας όφείλει να αναζητήσει την έρμηνεία για όλα αυτά τα άλλοπρόσλλα και αινιγματικά στην πλήρη αδυναμία της 'Ακελικής ήγεσίας ν' αντικρούσει το όλο Κυπριακό πρόβλημα με έπιστημονικότητα και τόλμη εϋθυνών. 'Επιπρόσθετα, ό έντονος φόβος από τις άλλεπάλληλες ύπαναχωρήσεις της έχει ήδη δημιουργήσει την πεποίθηση ότι ό ασφαλέστερος τρόπος για να μην ξανακάμει λάθη είναι να στηρίζεται ταυτόχρονα στο τείχος του Κρεμλίνου και στην αϊγλη του Μακαρίου.

* * *

'Απαρχής άρκετοι είδαν και ύπεστήριξαν ότι ή Ζυρίχη δεν ήταν λύση. 'Ανάμεσα στους εκλεχτούς πενήντα πού 'χαν κληθεί τότε να πάνε στο Λονδίνο για να συμβουλευσουν το Μακάριο, δύο νεαροί έπιστήμονες είχαν το θάρρος ν' αντιταχθούν στην ύπογραφή της Ζυρίχης. Όμως, ή 'Ακελική ήγεσία με το στόμα του γενικού της γραμματέα, εκφράζοντας, δειλά, τις άντιρρήσεις της, συμπλήρωνε: 'Μακαριότατε, προχωρήστε όπως νομίζετε καλό. 'Εμείς είμαστε έτοιμοι να σάς ακολουθήσουμε, όποια κι άν θά 'ναι ή άπόφασή σας». 'Επιστρέφοντας στην Κύπρο, ή 'Ακελική ήγεσία δεν έπαυε να μιλά για τα άρνητικά και τα θετικά σημεία της Ζυρίχης. Όμως, άν έπρεπε κανείς ν' άρχισε δουλεύοντας για τον παραισιισμό των άρνητικών και την καλλι-

έργεια των θετικών σημείων, όφειλε να ξεκινούσε από το σημείο επανασύνδεσης των Έλλήνων και Τούρκων της Κύπρου μ' έναν ισχυρό κρίκο άδελφικής φιλίας. Κι ό κρίκος αυτός δεν ήταν άλλος από την καθιέρωση άπαρχής πλήρους ίσοτιμίας μεταξύ των δύο συνοίκων στοιχείων. Όμως, όταν ό Μακάριος προχώρησε στη σύνταξη του Συντάγματος (παράγνωρίζοντας την 'Αριστερά), όχι μόνο άφησε άνετα να υπεισέλθουν σ' αυτό τα πολλάλλά, παράλογα Νεο, άλλα και τοποθέτησε τους Τούρκους σέ θέση δεύτερας κατηγορίας πολιτών (οί Τούρκοι αντιπρόεδροι να μην αντικαθιστούν τους Έλληνες προέδρους της Δημοκρατίας και της Βουλής, στην άπουσία τους). Η 'Ακελική ήγεσία δεν θεώρησε τότε καθήκον της να όρθωθεί και να διακηρύξει: Σέ στραβό, άρνητικό δρόμο, πορευόμαστε.

Κι όταν, ύστερα από λίγο, άρχισαν οι συζητήσεις πάνω στο έπουμεϊώδες (θα τό 'λεγα άνόητο) θέμα κατά πόσον θά 'πρεπε να επιτρεπόταν στους Τούρκους να 'χουν τα ξεχωριστά δημαρχεία τους, εκεί όπου ό πληθυσμός ήταν Τουρκικός, πάλιν ή 'Ακελική ήγεσία δεν τα κατάφερε να όπλιστεί έστω και μ' ελάχιστη τόλμη για να πει δυο άπλά λόγια: 'Ας αφήσουμε τους συνοίκους να 'χουν τα δημοτικά τους συμβούλια στους δικούς τους χώρους, έφόσον αυτή είναι ή έπιθυμία τους. 'Αλλωστε με τον καιρό και με την καλή μας πολιτική, αυτοί οι συνοίκοι θα άντιληφθούν μόνοι τους ότι ή καλύτερη δουλειά θα γίνεται στα ένιαία δημοτικά συμβούλια. 'Επέτρεψε και πάλιν ή 'Ακελική ήγεσία στον Έλληνικό μεγαλοσυνβινισμό να προβάλλει το άποκρουστικό, ιδιαίτερα για τους συνοίκους, πρόσωπό του.

'Αλλά και τον 'Ακελικό κόσμο, ή δεξιά δεν ήθελε να τον άναγνωρίσει ίσοτιμό της. 'Ετσι ό Μακάριος, πιεζόμενος από τη δεξιά, άποτόλμησε να άπομακρύνει από τις θέσεις τους τα αίρετά 'Ακελικά Δημοτικά Συμβούλια της Λεμεσού και της Λάρνακος, τοποθετώντας στις θέσεις των αίρετών Δημάρχων τους άποτυχόντες, κατά την προηγούμενη έκλογή, δεξιούς υπονήφειους Δημάρχους. Και πάλιν ή 'Ακελική ήγεσία δεν όπλίστηκε με ελάχιστο θάρρος, για να πει: 'Ε όχι κι έτσι Μακαριότατε. Δεν έχετε το δικαίωμα με τέτοιο τρόπο να προσβάλλετε τα δημοκρατικά δικαιώματα και τα αισθήματα των δημοτών. 'Αλλωστε, αυτή είναι ή ανταπόκρισή σας πρὸς την αφοσίωσή μας; Και ό γράφων, πρὸ τότε είχε εμφανίσει και κατακρίνει, δημοσιογραφικά, αυτή την άπρέπεια, παρουσιάστηκε από την 'Ακελική ήγεσία, στο 'Ακελικό κοινόν, ότι είναι ό διασπαστής πού θέλει να σπέρνει ζιζάνια στη διεξαγωγή του συνεχιζόμενου εθνικο-απελευθερωτικού αγώνα.

Οί ξεχωριστές κοινοτικές βουλές είχαν προφραβεί από τη Ζυριχική Συμφωνία για να μπορεί άνετα ή κάθε κοινότητα να χειρίζεται τα θρησκευτικά και εκπαιδευτικά της προβλήματα. Τούτο, μπορούσε να θεωρηθεί άπαραίτητο στα

Συνέχεια στη σελ. 34

Ἐνῶ τὸ χτὲς (1974) δὲν ἐγγυᾶται τίποτα γιὰ τὸ αὔριο (1975)

Τοῦ Κ. Χατζηαργύρη

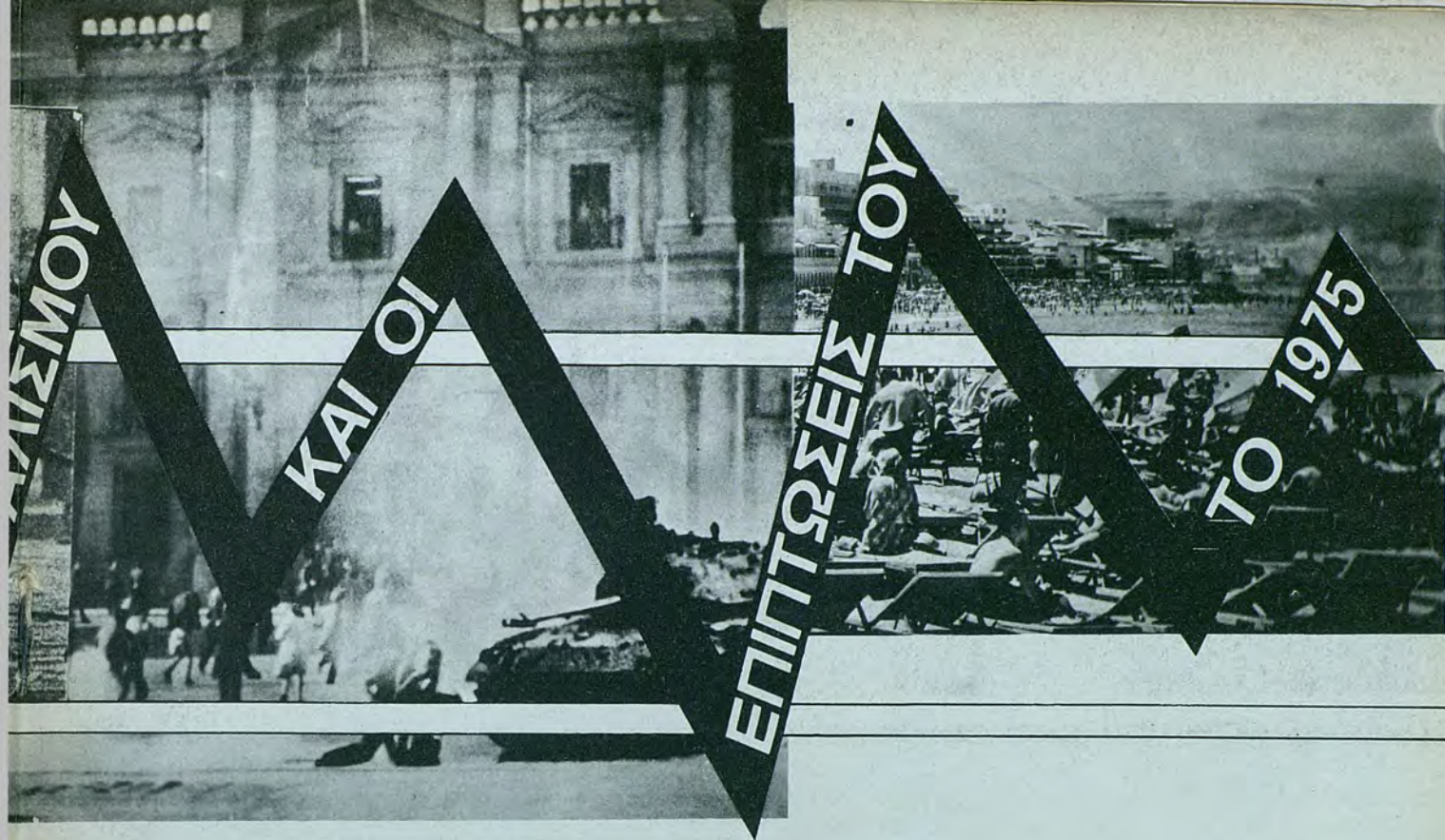
Τὸ 1975 ἀρχίζει κάτω ἀπὸ ἓνα τριπλὸ σημάδι, ποὺ θὰ βάλει καὶ τὴ σφραγίδα του στὶς ἐξελίξεις τοῦ νέου χρόνου κι ἀρκεῖ ἐπίσης γιὰ νὰ χαρακτηρίσει τὴν ἄκρα κρισιμότητά του.

Τὸ ἓνα ἀποφασιστικὸ στοιχεῖο εἶναι ἡ ἐκδήλωση, μέσα στὸ σύνολο τοῦ παγκόσμιου καπιταλιστικοῦ συστήματος, μιᾶς οἰκονομικῆς κρίσης ποὺ σὲ σοβαρότητα ξεπερνᾷ κάθε ἄλλη μεταπολεμικὴ καὶ ποὺ τὸ δυσκολοξεπέραστό της βγαίνει ἀπὸ τὸ γεγονὸς πὼς συνδυάζει τὴν ἀνεργία καὶ τὴν ὑποαπασχόληση, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, μὲ τὸ συνεχιζόμενο καὶ μάλιστα ἐπιταχυνόμενο πληθωρισμό, ἀπὸ τ' ἄλλο.

Τὸ δεύτερο ἀποφασιστικὸ στοιχεῖο εἶναι τὸ θέριμα, στὸ οἰκονομικὸ, τὸ κοινωνικὸ καὶ τὸ πολιτικὸ πεδίο, τοῦ ἐξισωτικοῦ κι ἀπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τῶν λαῶν καὶ κρατῶν τοῦ κόσμου τῆς ὑπανάπτυξης, ποῦ, δίπλα στὸ δυνάμωμα τῆς πάλης τῶν ἐργαζόμενων στὶς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικὲς χώρες, δίπλα στὶς ἀπαρχὲς συγκρότησης πλατιῶν ἀντιμονοπωλιακῶν μετώπων γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς κρατικομονοπωλιακῆς πίεσης, συνθέτει μιὰν εἰκόνα ἀπότομης ἐνίσχυσης τοῦ στοιχείου τῆς ἀρνήσεως στὸ σύνολο τοῦ κυριαρχομένου ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸ χώρου. Σὰν τρίτο στοιχεῖο ἀναφέρω τὸ γεγονὸς τῆς προοδευτικῆς ὅλο καὶ πιὸ ξεκάθαρης ἐξίσωσης τῶν οἰκονομικοστρατηγικῶν δυνάμεων τοῦ σοσιαλιστικοῦ καὶ τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ κόσμου, ποὺ ἀποτέλεμά της εἶναι νὰ περιορίζεται ὅλο καὶ πιὸ πολὺ ἡ

δυνατότητα τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ νὰ προσφύγει σὲ λύσεις βίας γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση προβλημάτων ποὺ σήμερα ἀπειλοῦν τὴν ἴδια του τὴν ὑπαρξη.

Τὰ τρία αὐτὰ βασικὰ δεδομένα τῆς σημερινῆς διεθνούς κατάστασης μᾶς δίνουν τὴν εἰκόνα ἑνὸς καπιταλιστικοῦ συστήματος ποὺ βρίσκεται μπροστὰ στὸ ἀδιέξοδο, ποὺ οἱ δυνάμεις του ὅλο κι ἐξασθενίζουν, καὶ ποὺ γιὰ τοῦτο ἀκριβῶς, ἐπειδὴ ἔχει μιὰν πλήρη συναίσθηση τοῦ θανάσιμου κινδύνου ποὺ διατρέχει, θὰ παρουσιάζει μιὰ ὅλο καὶ πιὸ ἀσυγκράτητη τάση πρὸς τὶς σπασμωδικές, τὶς ἀπρόβλεπτες, τὶς ἀναρχικὲς ἀντιδράσεις, μ' ἀποτέλεσμα νὰ διαγράφεται σὰν πολὺ δύσκολος κι ἀκόμη κι ἐπικίνδυνος ὁ χρόνος ποὺ ἄρχισε. Παρεμπιπτόντως ἀναφέρω σὲ τοῦτο τὸ σημείο, ὅτι ἡ εἰκόνα αὐτῇ τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου σὰ σύνολο, ποὺ διαγράφω

παραπάνω, τελεί σὲ χτυπητὴ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀντίληψη ποὺ ἔχουμε σχηματίσει ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴν πορεία ἐνὸς μέρους, καὶ μάλιστα ἐνὸς κομματιοῦ κατ' ἐξοχὴν ἀσθενικοῦ, αὐτοῦ τοῦ σύνολου – δὲν συμβιβάζεται δηλαδή μὲ τὴν ἐντύπωση ποὺ ἔχουν οἱ πιὸ πολλοὶ Ἕλληνες ὅτι στὴ χώρα μας μᾶς περιμένει μιὰ σχετικὰ μακριὰ περίοδος σταθεροποίησης ἐνὸς δεξιοῦ καὶ ἀντιδραστικοῦ καθεστώτος. Ἡ προοπτικὴ μας γιὰ τὸ μέρος βρίσκεται ἐδῶ νὰ συγκροῦται μὲ τὴν προοπτικὴ γιὰ τὸ ὅλο, καὶ αὐτὸ σημαίνει πὼς θέλει ἐπανεξέταση ἡ ὅλη ἀνάλυσή μας γιὰ τὶς τάσεις ἐξέλιξης τοῦ μέρους, ποὺ δὲν μπορεῖ φυσικὰ ν' ἀποχωριστεῖ ἀπὸ τὸ ὅλο.

Ἡ παγκόσμια οἰκονομικὴ κρίση

Καταλυτικὸς παράγοντας ἡ παγκόσμια οἰκονομικὴ κρίση, ποὺ εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολο τὸ ξεπέρασμά της καὶ ποὺ διαγράφεται σαφῶς σὰν προορισμένη νὰ χειροτερέψει μέσα στὸ 1975 – δίχως, σὲ πείσμα τῶν ὧσων λέγονται, νὰ διαφαίνεται δυνατότητα ἐπίλυσής της.

Τὸ περίπλοκο τῆς κρίσης ἔγκειται στὸ γεγονός πὼς εἶναι πολὺ δυσμενὴς γιὰ τὸν καπιταλισμὸ σὰ σύστημα ὁ συσχετισμὸς δυνάμεις ποὺ διακρίνει σήμερα τὴν πάλῃ τῶν τάξεων σὲ παγκόσμιο καὶ ἐπομένως καὶ σ' ἐθνικὸ πλάνο. Αὕτη εἶναι μιὰ φυσικὴ ἀπόρροια τοῦ γεγονότος πὼς ἡ παγκόσμια καπιταλιστικὴ οἰκονομία πέρασε στὴ φάση τῶν πολυεθνικῶν καὶ πολυμερῶν ὑπερμονοπωλίων ποὺ τείνουν ἀσυγκράτητα καὶ μὲ ρυθμὸ ποὺ ὅλο καὶ ἐπιταχύνεται νὰ συγκεντρώσουν στὰ χέρια τους ὅλον τὸν πλοῦτο, ν' ἀπομυζήσουν ὅλο καὶ πιὸ πολλὴν ἀξία ἀπὸ τοὺς ἐργαζόμενους ὅλου τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου καὶ γενικὰ ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες τάξεις καὶ κατηγορίες τοῦ πληθυσμοῦ, ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες χώρες καὶ λαοὺς στὸν καπιταλιστικὸ κόσμον, εἴτε πρόκειται γι' ἀναπτυγμένες οἰκονομίες εἴτε καὶ γιὰ ὑπανάπτυχτες.

Ἡ φάση αὕτη τῆς ὑπερσυγκέντρωσης καὶ ὑπερσυγκεντροποίησης τοῦ κεφάλαιου, ποὺ ἐννοεῖται πὼς ἀνταποκρίνεται στὸ βαθμὸ ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν μέσων τοῦτα τὰ χρόνια καὶ ποὺ ἡ γοργὴ καὶ ἐπιταχυνόμενη πρόοδος τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς ἐπανάστασης ὅλο καὶ θὰ τὴν προωθεῖ, ὀδηγεῖ μοιραῖα σ' ὀρισμένες διαφοροποιήσεις καταστροφικῆς γιὰ τὸ μέλλον τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τείνει νὰ ἐξομοιώσει ἀναμεταξύ της, μὲ τὴν ιδιότητα τῶν θυμάτων τοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τῶν ὅλο καὶ πιὸ ληστρικών ἐπιδρομῶν του, ὅλες τὶς ἄλλες τάξεις καὶ κατηγορίες τοῦ πληθυσμοῦ στὶς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικὲς χώρες. Διαμορφώνεται ἓνα κοινὸ συμφέρον ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους τῆς πῆλης καὶ τοῦ χωριοῦ, ἀνάμεσα στοὺς συνταξιούχους, τὸν ὄγκο τῶν ἐπαγγελματιῶν, διανοομένων, μαγαζάτορων, βιοτεχνῶν, μικρομεσαίων ἐπιχειρηματιῶν – ποὺ καὶ ἀποτελεῖ τὴ βάση γιὰ τὴ συγκρότηση πλατιῶν ἀντιμονοπωλιακῶν μετώπων, καὶ ποὺ δίνει τώρα μιὰν πραγματικὴ δυνατότητα στὴν ἐργατικὴ τάξη νὰ παῖξει ἓνα ρόλο ἀποφασιστικό.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καθιστᾷ ὅλο καὶ πιὸ προφανὲς στὶς χώρες τοῦ ὑπανάπτυχτου τομέα τοῦ παγκόσμιου καπιταλιστικοῦ συστήματος ὅτι ἡ παραμονὴ τους μέσα στὰ πλαίσια τοῦ συστήματος αὐτοῦ, ἀκόμη καὶ σὲ συνθήκες τυπικῆς πολιτικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀπελευθέρωσης, ἀδυνατεῖ ὁλότελα νὰ ἐπιλύσει τὰ κατεπείγοντα προβλήματα ἀνεξαρτοποίησης καὶ κυριαρχίας, ἀνάπτυξης καὶ ἐπιβίωσης ποὺ καλοῦνται ν' ἀντιμετωπίσουν. Καὶ τέλος ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα – σὰν προῖον φυσιολογικὸ τοῦ τρόπου λειτουργίας τῶν πολυεθνικῶν ἐπιχειρήσεων – νὰ καθιστᾷ ὅλο καὶ πιὸ δύσκολο τὸν ἐθνικὸ κρατικὸ ἀναπτυξιακὸ καὶ σταθεροποιητικὸ προγραμματισμὸ σ' ἐποχὴ ποὺ εἶναι ὅλο καὶ πιὸ μεγάλη ἡ ἀνάγκη ἀλλὰ καὶ ἡ δυνατότητα γι' αὐτόν.

Ἔτσι, ὑπογραμμίζει σὲ τελευταία ἀνάλυση παραπέρα τὸ στοιχείο τῆς οἰκονομικῆς ἀναρχικότητας, σ' ἐποχὴ ποὺ καλεῖ γιὰ ὅλο καὶ πιὸ ὁλοκληρωμένη σχεδιοποίηση. Ὅσο τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα βρισκόταν στὴν ἀνιούσα, οἱ ἀδυναμίες αὐτὲς ποὺ παρουσιάζει ἡ μονοπωλιακὴ του διάρθρωση στὴν ἐποχὴ τῶν πολυεθνικῶν καὶ πολυμερῶν ὑπεργιγάντων τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διανομῆς, δὲν παρουσίαζε ἀξέπεραστα προβλήματα. Ἡ γενικὴ ἀνοδος τῶν ἐπιπέδων δραστηριότητας καὶ κατανάλωσης ἐπέτρεπε νὰ παρουσιάζονται σὰ βελτιωμένες γιὰ ὅλες τὶς τάξεις καὶ ὅλες τὶς χώρες οἱ συνθήκες ἐργασίας καὶ ζωῆς. Διέθετε ἄλλωστε ὁ μονοπωλιακὸς καπιταλισμὸς ἓνα πολύτιμο μέσο γιὰ νὰ καμουφλάει τὸ γεγονὸς τῆς ταυτόχρονης καὶ ἐπιτείνουσας ἐκμετάλλευσης τῶν λαῶν. Μποροῦσε σὰν ἀποτέλεσμα τῆς μονοπωλιακῆς διάρθρωσής του καὶ σ' ἀντίθεση μὲ τὰ ὅσα ἦταν δυνατὰ στὴν ἐποχὴ τῶν πολλῶν μικρῶν ἐπιχειρήσεων, τοῦ λεγόμενου ἐλεύθερου συναγωνισμοῦ, νὰ συγκαλύψει τὴν

καλπάζουσα μορφή του, έγινε μιὰ επιταχυντική ανάγκη σ' εποχή
έξαρσης τῆς πάλης τῶν τάξεων καὶ συρρίκνωσης τῆς γενικῆς
δραστηριότητας.

Οἱ ἐπιπτώσεις

Σὰν ἀποτέλεσμα, εἶχαμε τὸ 1974 ἐξελίξεις ποὺ κλόνισαν τὸ
οἰκοδόμημα τοῦ συστήματος συθέμελα καὶ ποὺ οἱ συνέπειές
τους δὲ θ' ἀργήσουν νὰ ἐκδηλωθοῦν, μὲ παραπέρα σοβαρὲς
ἐπιπτώσεις, μέσα στὸ χρόνο ποὺ ξεκίνησε.
Δὲ θέλω νὰ ἐπεκταθῶ σὲ περιττὲς λεπτομέρειες σὲ τοῦτο τὸ
σημεῖο. Περιορίζομαι στὸ νὰ δακτυλοδεικτῶ τὰ πιὸ
σπουδαῖα ἀπὸ τὰ σχετικὰ φαινόμενα: Τὴ στροφή πρὸς τ'
ἀριστερὰ σὲ πολλὲς ἐκβιομηχανισμένες χώρες τῆς Δύσης, μὲ
μιὰν παράλληλη κάμψη τοῦ γόητρου τῶν παραδοσιακῶν
ἡγεσιῶν -Μπράντ στὴ Δυτικὴ Γερμανία, Νίξον στὶς ΗΠΑ,
Τανάκα στὴν Ἰαπωνία, Χρή στὴ Βρετανία, κλπ. Τὴν ἀνεργία
ποὺ παίρνει διαστάσεις ὄλο καὶ πιὸ μεγάλες. Τὸ κύμα τῆς
κοινωνικῆς ἐπανάστασης ποὺ ἀπλώθηκε στὴν Ἀφρική -
ἐπισημαίνω τὴν Αἰθιοπία, τὴ Μοζαμβίκη, τὴν Ἀγκόλα, τὴ
Δαχομήν, τὴ Γουινέα Μπισάου καὶ ἄλλες χώρες. Τὸν κλονισμό
τῶν ἀντιδραστικῶν καθεστώτων στὶς χώρες τῆς νότιας
Εὐρώπης ποὺ πρέπει νὰ χαραχτηριστοῦν σὰν ἡ ἀνώτερη
βαθμίδα τῆς ὑπανάπτυξης καὶ σὰ συνδετικός τῆς κρίσης μὲ τὸν
κόσμο τῆς καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης. Τὴν ἐπίταση τῆς
νομιματικῆς ἀστάθειας. Τὴν ἀνατροπὴ τῶν ἰσοζυγίων
πληρωμῶν μιᾶς σειρᾶς ἀπὸ χώρες. Τὴν ἀπόφαση μιᾶς μερίδας
τοῦ κόσμου τῆς ὑπανάπτυξης νὰ πάρει, μὲ ὅπλο τὴν ἐνότητά
τῆς, στὰ χέρια τῆς τὴν ἀξία κείμενη τῆς παραγωγῆς τῆς, ποὺ τὴν
ἀπορροφῶσε ὁ κόσμος τοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ -
ἀναφέρομαι ἐδῶ βασικὰ στὸ πετρέλαιο, μὰ ἐπίσης καὶ σ' ἄλλες
πρῶτες ὕλες καὶ βασικὰ προϊόντα, ὅπως εἶναι π.χ. ὁ βωξίτης,
τὸ σιδηρομετάλλευμα, ὁ ὑδράργυρος, ὁ χαλκός, τὰ φωσφορικά
ἄλατα, ὁ καφές, οἱ μπανάνες, κ.λ.π.

Ἄν θέλουμε νὰ βροῦμε ἓναν κοινὸ παρονομαστὴ γιὰ ὅλα αὐτὰ
τὰ φαινόμενα καὶ πολλὰ ἄλλα ἀνάλογα ποὺ ξετυλίχθηκαν μέσα
στὸ 1974, καλοῦμαστε νὰ διαπιστώσουμε ὅτι μέσα στὸ χρόνο
ποὺ πέρασε καὶ ἀφοῦ ἐκδηλώθηκε ἡ οἰκονομικὴ κρίση, ὁ
συσχετισμὸς τῶν δυνάμεων μετατοπίστηκε ἀκόμη περισσότερο
σὲ βάρος τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφάλαιου, τόσο
πολιτικοστρατηγικά, ὅσο καὶ οἰκονομικοκοινωνικά. Τὸ
μονοπωλιακὸ κεφάλαιο καὶ οἱ ἱμπεριαλιστικὲς χώρες ποὺ τὸ
καλύπτουν, τὸ προστατεύουν καὶ τὸ προωθοῦν βρέθηκαν σ'
ἀδυναμία νὰ βελτιώσουν τὶς θέσεις τους γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση
τῆς κρίσης καὶ ἀπεναντίας χρειάστηκε νὰ προβοῦν σὲ
σημαντικὲς ὑποχωρήσεις σὲ σπουδαῖα μέτωπα στὰ ὁποῖα
πολεμοῦν. Ἦρθε στὴν ἐπιφάνεια ἡ ἀδυναμία τοῦ συστήματος,
ἀπέναντι τόσο στὰ λαϊκὰ ἀντιμονοπωλιακὰ κινήματα μέσα στὶς
ἀναπτυγμένες καπιταλιστικὲς χώρες, ὅσο ἐπίσης, καὶ
προσέκριναν, ἀπέναντι τῆς ἀπόφασης τῶν λαῶν καὶ τῶν κρατῶν
τοῦ κόσμου τῆς ὑπανάπτυξης νὰ καταχτήσουν, ἀδιαφορώντας
γιὰ τὸ κόστος σὲ βάρος τοῦ συστήματος, τὶς δικές τους
δυνατότητες ἀνάπτυξης καὶ ἐπιβίωσης.

Ἦρθαν στὸ φῶς, μέσα στὸ 1974, οἱ δυνάμεις τῆς ἀποσύνθεσης
ποὺ τώρα μάχονται νὰ διασπάρουν τὴν ἐνότητα τοῦ
συστήματος. Τὸ φαινόμενο τοῦτο, προϊόν τῆς ἐξασθένησης τοῦ
ἱμπεριαλισμοῦ, ἐγινε αἰσθητὸ καὶ μέσα στὸ ἴδιο τὸ
ἱμπεριαλιστικὸ στρατόπεδο, ποῦ, σὲ πείσμα ὅλων τῶν ἐπίμονων
προσπαθειῶν, δὲν μπόρεσε νὰ ξεπεράσει τὶς ἐσωτερικὲς του
ἀντιθέσεις καὶ διαφορὲς. Ἀλλὰ ἦρθε στὴν ἐπιφάνεια ἐπίσης μὲ
τὴν εὐκαιρία -πράγμα φυσικὸ ἀμὰ λάβουμε ὑπόψη μας τὴν
κρίσιμότητα τῆς κατάστασης- ἡ ὅλη ἀπανθροπία τοῦ
συστήματος: Λιμός, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τῶν ἐμποδίων ποὺ οἱ
ἀπολιθωμένες παραγωγικὲς σχέσεις, τὸ ξεπερασμένο ἀπὸ τὰ
πράγματα σύστημα ἰδιοκτησίας, ἐπιβάλλει στὴν ἀξιοποίηση
τῶν μέσων παραγωγῆς, ἐκδηλώθηκε σὲ χώρες μὲ πολλὲς
ἐκατοντάδες ἐκατομμύρια πληθυσμὸ. Ἐκατοντάδες χιλιάδες
ἄνθρωποι πέθαναν ἀπὸ τὴν πείνα στὸν καπιταλιστικὸ κόσμο,
ἐνῶ οἱ ἱμπεριαλιστικὲς κυβερνήσεις, πρώτη ἀνάμεσά τους ἡ
Ἀμερικὴ, ἀρνοῦνταν νὰ δώσουν ἀποτελεσματικὴ βοήθεια,
γιατὶ ἡ παροχὴ βοήθειας θ' ἀντιστρατευόταν τὰ σχέδιά τους ν'
ἀσκήσουν ἐκβιαστικὴ πίεση πάνω στὸν ἐπαναστατημένο κόσμο
τῆς ὑπανάπτυξης.

Τὰ τέλη τοῦ 1974, οἱ γοερὲς καὶ ὀργίλες διαμαρτυρίες τοῦ
ἀμερικάνικου τύπου καὶ τῶν ἐπίσημων ἐκπρόσωπων τῆς

ἐκμετάλλευση αὐτὴ μὲ τὸ μηχανισμό τῆς ἀργῆς καὶ ἀδιάκοπης
ὕψωσης τῶν τιμῶν, μὲ τὸν ἔρποντα, ὅπως ὀνομάζεται,
πληθωρισμὸ τῶν 2-4 τοῖς ἑκατὸ τὸ χρόνο, ποὺ καὶ ἐγινε μόνιμο
φαινόμενο τῆς μεταπολεμικῆς καπιταλιστικῆς
πραγματικότητας.

Τὰ πράγματα ἄλλαξαν ἀπτόμα ὅταν δὲν προσφέρονταν πιὰ
τρόποι ν' ἀποτραπῇ ἡ ἀνοιχτὴ ἐκδήλωση τῆς πτωτικῆς τάσης
τοῦ ποσοστοῦ τοῦ κέρδους. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ὄλο τὸ 1974 μᾶς
ἔφερε ἀποδείξεις γιὰ τὴν ἀκρίβεια τούτης τῆς διάγνωσης-οἱ
ὄψεις ἐκείνες τοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ ποὺ πρὶν
θεωροῦνταν σὰν ἐκδηλώσεις τῆς ποιοτικῆς του ἀνωτερότητας,
τῆς ἱκανότητάς του ν' ἀντιμετωπίζει μὲ πιὸ πολλὴ ἐπιτυχία τὶς
ἐσωτερικὲς ἀντινομίες τοῦ συστήματος, μετατράπηκαν ἔξαφνα
σὲ αἷτια ἐπιδείνωσης τῆς κρίσης καὶ φαινόμενα ἀδυναμίας τοῦ
συστήματος.

Ἡ ἱκανότητα τοῦ συστήματος νὰ ἐπεκτείνει, καὶ ἐπιτείνει,
ἀδιάκοπα τὸ καθεστὼς τῆς ἐκμετάλλευσης ὁλόκληρων λαῶν καὶ
ὅλης τῆς μὴ σοσιαλιστικῆς ἀνθρωπότητας μὲ τὸ νὰ περάσει,
μέσω τῆς πολυεθνικότητας καὶ τῆς πολυμέρειας, στὴ γενικὴ
ἐπικράτηση ὑπεργιγάντων μονοπωλίων ἐνώνει τοὺς λαοὺς στὶς
ἀναπτυσσόμενες καπιταλιστικὲς χώρες καὶ ἤδη ἔχει ξεσηκώσει τὶς
ἀναπτυσσόμενες χώρες, ἔτσι ποὺ τελικὰ ἡ πάλη τῶν τάξεων νὰ
πάρει μιὰν ἀνήκουστη μέχρι πρὶν λίγο ἔκταση καὶ ὁ
καπιταλισμὸς -τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς ποὺ ἔχει ἀνάγκη ν' αὐξήσει
παραπέρα τὴν ἐκμετάλλευση ὥστε ἔτσι νὰ ξεπεράσει πάλι
προσωρινὰ τὴν πτωτικὴ τάση τοῦ ποσοστοῦ τοῦ κέρδους- ν'
ἀντιμετωπίζει μιὰν ἀληθινὰ πρωτοφανῆ ἀντίσταση στὶς
ἐπιδιώξεις του.

Ἡ ἱκανότητα τοῦ συστήματος νὰ καμουφλάρει τὴν
ἐκμεταλλευτικὴ του ἐπιθεση μὲ τὸ μηχανισμό τοῦ ἔρποντα
πληθωρισμοῦ, τὴ στιγμὴ τῆς ἐκδήλωσης τῆς κρίσης καὶ τῆς
ταυτόχρονης ἐξαιρετικῆς ὀξυνσης τῶν ταξικῶν ἀγώνων καὶ
ἀνταγωνισμῶν, ὁδήγησε φυσιολογικὰ στὸ νὰ ξεφύγει ἀπὸ κάθε
ἔλεγχο τὸ ὄπλο τοῦ πληθωρισμοῦ. Ὁ πληθωρισμὸς, στὴ
διελκυντίνδα τῆς πάλης τῶν τάξεων, μετατράπηκε σὲ
καλπάζοντα, μ' ἀποτέλεσμα νὰ ἐξαρθῇ παράλληλα τὸ στοιχεῖο
τῆς ἀναρχικότητας στὸν καπιταλισμὸ καὶ ν' ἀπλωθεῖ μιὰ
παράλυτικὴ ἀβεβαιότητα σ' ἐποχὴ ποὺ τὸ σύστημα, γιὰ ν'
ἀποφύγει μιὰ μεγάλη συστολὴ καὶ μιὰ μεγάλη κάμψη στὴν
ἀπασχόληση καὶ στὴν παραγωγικὴ δραστηριότητα, ἔχει πιὸ
μεγάλὴ ἀνάγκη παρὰ ποτὲ νὰ μὴ χάσει τὴν «ἐμπιστοσύνη» τοῦ
κοινοῦ. Ὁ ἀγώνας ἐναντίον τοῦ πληθωρισμοῦ, στὴν

Ουάσιγκτον για την ανεξαρτησία και την ενότητα που επιδείξανε στη γενική συνέλευση του ΟΗΕ και σε βάρος των ιμπεριαλιστικών χωρών οι αντιπροσωπείες του Τρίτου Κόσμου, έδιναν το μέτρο του ρήγματος που έχει σημειωθεί μέσα στους κόλπους του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος.

Αυτό είναι το φόντο, που με βάση του εισέρχεται στο 1975 ο παγκόσμιος καπιταλισμός. Η κρίση του είναι βαθιά. Οι συγκρούσεις κι αναμετρήσεις του 1974 φανέρωσαν κι υπογράμμισαν ακόμη παραπάνω την αδυναμία του μπρος στις ανερχόμενες παντού δυνάμεις της άρνησης, του ξεπεράσματος του. Τα δεδομένα, τα τεχνικά οικονομικά, της πάλης των τάξεων, τα πολιτικά, είναι δυσμενή. Γι' αυτό και κατέχει σήμερα την ηγεσία του παγκόσμιου καπιταλισμού μια δίχως προηγούμενο σύγχυση, που συχνά εκδηλώνεται και σαν πανικός. Πρέπει πραγματικά να προβλέπεται για το 1975 μια παραπέρα χειροτέρευση της θέσης του καπιταλιστικού συστήματος. Πρέπει να μη λημονιέται, παράλληλα, πως γενικά οι εξελίξεις έχουν την τάση όλο και να επιταχύνονται. Δυνατότητα ασφαλώς να σταθεροποιηθούν τα πράγματα δε διαφαίνεται.

Ο πειρασμός θα ήταν ασυγκράτητος, κάτω από διαφορετικές συνθήκες, ν' αναζητηθεί ή λύση στην άσκηση της βίας. Στον πόλεμο, στη φασιστική δικτατορία. Πρέπει να μη μās διαφεύγει ότι υπάρχει και σήμερα αυτός ο πειρασμός. Η βίωσιμότητα του συστήματος, ή ικανότητα των κύριων μονοπωλιακών κι ιμπεριαλιστικών φορέων του να λύσουν τα προβλήματα που τους έχουν τεθεί, αποβαίνει όλο και πιο αμφίβολη. Όμως, παράλληλα δε χωρεί αμφιβολία ότι, μέσα στα πλαίσια του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος, ή υλική, ή οργανωμένη κρατική δύναμη—είτε για τον πόλεμο πρόκειται είτε για την εσωτερική αστυνόμευση—έξακολουθεί να είναι με το μέρος των άτοκων της εξουσίας κι όχι των φορέων της αλλαγής.

Σε τούτο το σημείο ακριβώς, καλούμαστε να σημειώσουμε τον τρόπο που εξελίχθηκε στη διάρκεια του 1974 και που προδιαγράφεται να διαμορφωθεί μέσα στο 1975 ο συσχετισμός δύναμης ανάμεσα στα δυο συστήματα που αλληλοαντιμετωπίζονται και που μακροπρόθεσμα στην τελευταία ανάλυση είναι ασυμβίβαστα, τον καπιταλισμό από το ένα μέρος, το σοσιαλισμό από τ' άλλο.

Αναμέτρηση και συνύπαρξη

Οι σχέσεις ανάμεσα στους δυο οικονομικοστρατιωτικούς ηγέτες των αντίπαλων κόσμων πέρασαν μέσα στο χρόνο που τέλειωσε από διάφορες φάσεις, και την ασάφειά τους καθώς και το έπισημασμένο του χαρακτήριζε πολύ καλά το εξακολουθητικά αδιευκρινιστό της οικονομικής συνεργασίας ανάμεταξύ τους. Ωστόσο πρέπει να θεωρηθεί σά σταθμός στο συσχετισμό δύναμης ανάμεταξύ τους ή συμφωνία για τον έλεγχο των πυραυλικών εξοπλισμών πάνω σε συνολική κλίμακα, που έκλεισαν το Νοέμβριο στο Βλαδιβοστόκ ο Τζέραλντ Φόρντ κι ο Λεονίντ Μπρέζνιεφ.

Ήταν ή πιο ανεπιφύλαχτη μέχρι τώρα αναγνώριση, από μέρους των Ήνωμένων Πολιτειών, της αδυναμίας τους να εξασφαλίσουν μια στρατιωτική υπεροχή απέναντι στην ΕΣΣΔ και της ανάγκης, στην οποία βρίσκονται, κατά συνέπεια, να κλείσουν με το μεγάλο τους αντίπαλο μια συμφωνία για τον έλεγχο των πυρηνικών εξοπλισμών πάνω στη βάση της απόλυτης ισοότητας. Έκλεινε μέσα της ή συμφωνία τούτη την αναγνώριση ότι όχι μόνο στους στρατηγικούς εξοπλισμούς—και δώ πρέπει να πάρουμε υπόψη μας ανάμεσα στ' άλλα και την αδυναμία των ΗΠΑ να ξεπεράσουν την ΕΣΣΔ τεχνολογικά κι επιστημονικά, στο πεδίο δηλαδή της στρατιωτικής έρευνας κι ανάπτυξης—αλλά και σ' ό,τι αφορά το βασικό οικονομικό υπόβαθρο έχει αποκατασταθεί μια σχετική ισοότητα ανάμεσα στις δυο υπερδυνάμεις.

Όταν μιλάμε για οικονομική αλληλεξίσωση, αναφερόμαστε σε τούτο το σημείο ειδικά στον τομέα των επενδυτικών πραγματοποιήσεων. Άπ' αυτές εξαρτιέται ή άμεση ικανότητα του καθένα από τους δυο αντίπαλους να ξεπεράσει τον άλλο στις εξοπλιστικές επενδύσεις. Κι απ' αυτές επίσης καθορίζεται ο μελλοντικός ρυθμός ανάπτυξης της καθεμιάς από τις δυο τούτες μεγάλες οικονομίες. Το 1972-1973 ή ΕΣΣΔ κι οι ΗΠΑ

έφτασαν, σ' ό,τι αφορά τα κάθε μορφής εσωτερικά επενδυτικά τους προγράμματα κι έργα, σε μιαν κατάσταση γενικής ισοότητας, που τη διαδέχτηκε το 1974, σαν προϊόν μακροπρόθεσμων οικονομικών τάσεων αλλά και του αντίκτυπου της οικονομικής κρίσης πάνω στις ΗΠΑ, ένας χρόνος σαφούς αλλά ακόμη περιορισμένης υπεροχής της ΕΣΣΔ απέναντι στις ΗΠΑ.

Στις συνθήκες αυτές αποδειχόνταν πια οικονομικά και κοινωνικά ασύμφορος για τις ΗΠΑ ο εξακολουθητικά ξέφρενος ανταγωνισμός των εξοπλισμών, και παρουσιάστηκε απεναντίας σαν ανάγκη το κλείσιμο μιās συμφωνίας με την ΕΣΣΔ για τον έλεγχο των εξοπλισμών. Έτσι φτάσαμε στη ρύθμιση του Βλαδιβοστόκ κι αυτό είναι το βαθύτερο νόημά της.

Για να ολοκληρώσω τη σειρά τούτη των συλλογισμών: Η απώλεια της υπεροπλίας από μέρους της Άμερικής, ή αδιάκοπη ενίσχυση της θέσης του σοσιαλιστικού κόσμου απέναντι στον ιμπεριαλιστικό, ή άργη αλλά πάντως σταθερή απόκριση των διάφορων κρατών του ιμπεριαλιστικού κόσμου στις προτάσεις ύφεσης κι οικονομικής συνεργασίας των σοσιαλιστικών χωρών, που έχουν μιαν ξεχωριστή σημασία στις σημερινές συνθήκες γενικευόμενης κρίσης του καπιταλιστικού συστήματος, κι ή αδιάκοπη σύσφιξη της συνεργασίας ανάμεσα στις σοσιαλιστικές χώρες από το ένα μέρος, τα κράτη του Τρίτου Κόσμου από τ' άλλο, έχουν σαν αποτέλεσμα ν' αποβαίνει όλο και πιο δύσκολη για τον ιμπεριαλισμό ή προσφυγή σε λύσεις βίας.

Άς μη μās ξεφεύγει, σε τούτη την καμπή, ή σημασία που έχει το γεγονός, ότι, σε πείσμα των προσπάθειών της, ή άμερικάνικη διπλωματία δεν μπόρεσε να φέρει τις ιδεολογικές και πολιτικές διαφορές ανάμεσα στην ΕΣΣΔ και τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των δυο τούτων χωρών. Χάθηκε έτσι μια δυνατότητα να καμφθεί ή πίεση, που ο σοσιαλιστικός κόσμος ασκεί υπέρ της ειρήνης, κι ή ένταση που διακρίνει σήμερα τις σινοαμερικάνικες σχέσεις σ' όλη την Άσία αποτελεί μια πρόσθετη σοβαρή επιβάρυνση για την άμερικάνικη διπλωματία.

Οι εξελίξεις στο συσχετισμό των δυνάμεων ανάμεσα στους δυο κόσμους, έχουν περιορίσει σε μεγάλο βαθμό την ελευθερία κινήσεων του ιμπεριαλισμού για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του. Προβάλλουν κατά συνέπεια σά μια εγγύηση για την υπόθεση της ειρήνης, αλλά και την υπόθεση της αλλαγής έτισης, της προσαρμογής δηλαδή των κοινωνικοπολιτικών θεσμών στις ανάγκες που δημιουργεί ή δομητική ανάπτυξη των παραγωγικών μέσων στην εποχή της επιστημονικής και τεχνολογικής επανάστασης. Πρέπει να προβλέψουμε ότι ή τάση αυτή θα συνεχιστεί το 1975, μ' αποτέλεσμα να εξασθενήσει κι από τούτη την αποφασιστική άποψη ή θέση του ιμπεριαλισμού. Κι όφειλουμε να κατανοήσουμε σε τούτο το σημείο ότι ή παράλληλη πολιτική της ύφεσης, της συνύπαρξης και της συνεργασίας ανάμεσα στους δυο κόσμους, προσφέροντας προσωρινές διέξοδες στον καπιταλισμό κι έμβολωματικές «λύσεις», διευκολύνει την από μέρους του άποδοχη της μακροπρόθεσμης τελικής του μοίρας, του αναπόφευχτου δηλαδή θανάτου του.

Το συμπέρασμα

Μπαίνουμε σ' ένα χρόνο γρήγορων εξελίξεων και μεταβολών που θα γίνονται όλο και πιο δραστηκές. Μέσα σ' ένα τέτοιο γενικό περιβάλλον, αποβαίνει προοδευτικά πιο δύσκολο για τον ιμπεριαλισμό να ξεπεράσει την οικονομική κρίση που τον αποσυνθέτει. Ο πειρασμός για μια προσφυγή σε λύσεις βίας είναι αναγκαστικά μεγάλος σ' αυτές τις συνθήκες. Ο θόρυβος γύρω από πιθανές εξελίξεις του άραβοϊσραηλινού, οι απειλές σε σχέση με το πρόβλημα του πετρελαίου, το αδιέξοδο γύρω από το κυπριακό, είναι σημάδια των καιρών, συμπτώματα του που μπορεί να οδηγήσει ή βαθμιαία αποσύνθεση του ιμπεριαλισμού. Όμως κι ή εξασθένιση του ιμπεριαλισμού μεγαλώνει παράλληλα. Μέσα σ' ένα τέτοιο σύνολο δεδομένων, ή συνεπής έμμονη στην πολιτική της ύφεσης και της συνεργασίας ανάμεσα στα δυο συστήματα προβάλλει σά μια απαραίτητη γέφυρα ανάμεσα στο χτες και το αύριο.

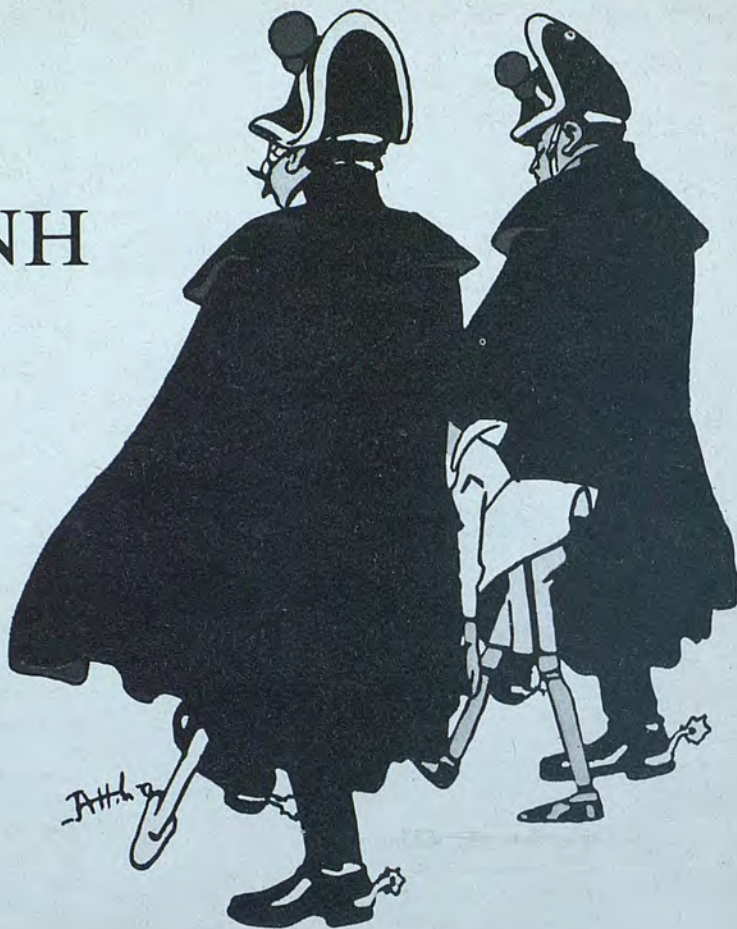
Κώστας Χατζηαργύρης

Ἐν ἀρχῇ ἦν
ἡ ἀστυνόμευση ...

ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΣΤΥ-ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ

Ἀσφαλίτες
καὶ βασανιστὲς
ἔκαναν
τὸ πρῶτο βῆμα
γιὰ τὴν
ἔνωση
τῆς Εὐρώπης

Τοῦ Ἄρη Φακίνου

Παρὰ τὶς ἀλλεπάλληλες θορυβώδεις καὶ διαφημιστικοῦ στυλ πρωτοβουλίες τοῦ Γάλλου προέδρου, τὶς σχεδὸν ἐβδομαδιαῖες διασκέψεις «κορυφῆς» καὶ τὶς βαρύνουσες δηλώσεις ποὺ ἀκολουθοῦν, ἡ περίφημη «εὐρωπαϊκὴ ἐνότητα» δὲν εἶναι γιὰ αὐτοῖς. Ἐκεῖνη ὅμως ποὺ ἔχει ἤδη πραγματοποιηθεῖ, πάνω ἀπὸ λαοὺς, πάνω ἀπὸ σύνορα, πάνω ἀπὸ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ καθεστῶτα, καὶ ποὺ λειτουργεῖ μάλιστα μὲ θαυμαστὴ ἀποτελεσματικότητα, εἶναι ἡ εὐρωπαϊκὴ ἐνότητα σὲ ἐπίπεδο μπασκινιῶν, ἀσφαλειῶν καὶ βασανιστικῶν κέντρων. Ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ τῶν εὐρωπαίων βασανιστῶν καὶ χαφιέδων ὅχι μονάχα βρίσκεται σὲ ἀνθιση, ἀλλὰ ἔχει ἤδη ἀποδώσει τοὺς πρώτους θλιβεροὺς πανευρωπαϊκοὺς καρπούς της.

Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο καὶ βασικὸ συμπέρασμα ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὴ μελέτη σειρᾶς ἐκπληκτικῶν ἀποκαλύψεων, ποὺ ἔγιναν ἀπὸ τὶς σελίδες τοῦ γαλλικοῦ τύπου σχετικὰ μὲ τὴ συνεργασία «εἰδικῶν» ὑπηρεσιῶν τῆς γαλλικῆς ἀστυνομίας καὶ τῆς περιφημῆς PIDE, τῆς πορτογαλικῆς πολιτικῆς ἀσφάλειας, κατὰ τὰ χρόνια τοῦ Σαλαζαρ καὶ Γκαετάνου καὶ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας...

Ἡ πρώτη «φουρνιά» ἀποκαλύψεων βγήκε ἀπὸ τὶς σελίδες τῆς ἐφημερίδας «Ἀλυσσοδεμένο Παπὶ» (CANARD ENCHAÎNÉ), στίς 27 Νοεμβρίου, μὲ δημοσίευση ἀναμφισβήτητων στοιχείων καὶ ντοκουμέντων ποὺ ἀποδείχνουν τὴν... ἀδελφικὴ ἀλληλεγγύη ἀνάμεσα στίς ὑπηρεσίες ἀσφαλείας μιᾶς δικτατορίας καὶ μιᾶς δημοκρατίας, ποὺ ἀνήκει στὸν «εἰρηνικὸ καὶ ὁμορφο ἑλεύθερο κόσμον μας». Μιὰ πρώτη καὶ πρόχειρη μελέτη τῶν στοιχείων αὐτῶν μᾶς ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ ἀρμόδιες ὑπηρεσίες τῆς γαλλικῆς Ἀσφάλειας δὲν ξεκίνησαν τὴ συνεργασία τους μὲ τὴν PIDE χωρὶς τὴν ἔγκριση τῆς γαλλικῆς κυβερ-

νησης, ὅπως ἴσως θὰ μπορούσε νὰ φαντασθεῖ, ἂς ποῦμε, ἓνας ὁποιοσδήποτε Ἕλληνας ποὺ ἔχει συνηθίσει στὴν ἀνεξάρτητη παρουσία καὶ λειτουργία, στὸν τόπο μας, τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπερκράτους. Ἐνα ἀπὸ τὰ ντοκουμέντα ποὺ δημοσίευσε τὸ «Ἀλυσσοδεμένο Παπὶ» ἀναφέρει, ἀνάμεσα σὲ ἄλλα, ὅτι ἡ γαλλικὴ Ἀσφάλεια ἐγκαινίασε τὴν συνεργασία της μὲ τὴν Σαλαζαρικὴς ὑπηρεσίες βασανιστῶν καὶ χαφιέδων ὅχι μονάχα μὲ τὴν ἔγκριση τῶν γαλλικῶν κυβερνητικῶν ὑπηρεσιῶν, ἀλλὰ καὶ «σύμφωνα μὲ διαταγὲς ἀνωθεν, στηριζόμενες στίς σχέσεις ποὺ ἔχουν ἀποκατασταθεῖ μὲ τὴν εὐθύνῃ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως».

Οἱ ἴδιες αὐτὲς ἀρχὲς ἀστυνομικῆς συνεργασίας διέπουν, σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ κατέχει ἡ γαλλικὴ ἐφημερίδα, καὶ τὴν ἀνταλλαγὴ «χρησίων πληροφοριῶν» ἀνάμεσα στίς κεντρικὲς ἀστυνομικὲς ὑπηρεσίες τοῦ Παρισιοῦ (R.G. καὶ D.S.T.) καὶ στίς «ἀδελφές» τοὺς ἄλλων εὐρωπαϊκῶν καὶ μὴ χωρῶν, ὅπως ἡ Ἑλλάδα, ἡ Ἰσπανία, ἡ Δ. Γερμανία, ἡ Βραζιλία, ἡ Ἰταλία κλπ.

Γαλλικὸ κονιάκ,
μὲ ἀντάλλαγμα τὸ αἷμα
τῶν Πορτογάλων...

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἐκπληκτικὰ ντοκουμέντα ποὺ δημοσιεύτηκαν καὶ ποὺ φέρει τὰ στοιχεῖα ET/O61, N° 6, τιτλοφορεῖται «Δυτικὴ σύμπτωση» (!) καὶ ἀποτελεῖ ἐπιστολὴ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν τῆς γαλλικῆς ἀσφάλειας πρὸς ἓναν ἀπὸ τοὺς πορτογάλους πράκτορες τῆς στῆ Λισσαβόνα. Μὲ τὸ γράμμα αὐτό, οἱ γάλλοι ἀσφαλίτες ζητᾶνε ἀπὸ τοὺς συναδέλφους τῆς PIDE πληροφορίες γιὰ τὴ δράση πορτογάλων πατριωτῶν ποὺ πηγαινοέρχονταν ἀνάμεσα στίς δύο χώρες καὶ ποὺ ἐπιδί-

δονταν σὲ «ἀνατρεπτικές δραστηριότητες», δηλαδή πὺν ἦταν μέλη πορτογαλικῶν ἀντιστασιακῶν ὁργανώσεων. Σὲ ἀνταμοιβή γιὰ τὶς πληροφορίες αὐτές, ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς «εἰδικῆς» ὑπηρεσίας τῆς γαλλικῆς Ἀσφάλειας, στέλνει στὺς πορτογάλους βασανιστὲς γαλλικὸ κοινάκ... Προφανῶς, γιὰ νὰ τοὺς τινώσῃ τὰ μούσκουλα, ὥστε νὰ μὴν τοὺς ξεφεύγῃ τὸ μουσκεμένο σανίδι κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ φάλαγγα ἢ τὸ ἠλεκτρόδιο τὴν ὥρα τοῦ ἠλεκτροσόκ. Τὸ κοινάκ αὐτό, ἂς σημειωθεῖ, εἶναι προσωπικὸ δῶρο τοῦ ἰδιοῦ τοῦ γάλλου Νομάρχῃ Λενουάρ (ποὺ ἔχει σήμερα ἀποσυρθεῖ ἢ μετατεθεῖ) στὸν ἀρχιβασανιστὴ καὶ Γενικὸ Διοικητὴ τῆς PIDE Περέιρα ντὲ Καρβάλχο.

Ὅλα αὐτὰ τὸ 1969. Ἀλλὰ, ὅπως φαίνεται, ἡ ἀδελφικὴ αὐτὴ συνεργασία συνεχιζόταν, καὶ μάλιστα πιὸ ἐντονῇ, μέχρι τὸ 1973, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ ἄλλο ντοκουμέντο, ποὺ ἐπίσης δημοσιεύθηκε καὶ στὸ ὁποῖο ὁ νέος Διοικητὴς τῆς γαλλικῆς Ἀσφάλειας Μωρίς Γκριμώ, ἀμέσως μετὰ τὸν διορισμὸ του, ἔσπευσε νὰ σφίξει, ἐπιστολογραφικά, τὸ χέρι τοῦ νέου ἐπίσης γενικοῦ διοικητῆ τῆς PIDE Φερνάντο Σίλβα Παῖς καὶ νὰ προσθέσῃ: «Ἀναλαμβάνοντας τὰ καθήκοντα τοῦ γενικοῦ διοικητῆ, πληροφορηθῆκα μὲ ἰδιαίτερη εὐχαρίστηση πὺς ὑποδεχθῆκατε στὴν Λισσαβώνα μὲ ἰδιαίτερη κατανόηση καὶ ἐγκαρδιότητα δυὸ ὑπαλλήλους τῆς ὑπηρεσίας μου».

Ἡ ἐγκαρδιότητα αὐτὴ, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν πορτογάλων βασανιστῶν, ἀξίζει ὅπως φαίνεται τὸν κόπο· οἱ γάλλοι «ὑπάλληλοι» τοὺς εἶχαν πα-

ραδῶσει ὑπερπολύτιμες πληροφορίες καὶ στοιχεῖα γιὰ τὴ σύλληψη, τὸν βασανισμὸ καὶ τὴν ἐξουδετέρωση πορτογάλων ἀριστερῶν ποὺ δὲν ἐννοοῦσαν νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τὴ «νέα κατάσταση πραγμάτων» ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ διαμορφώνεται στὴν Πορτογαλία κατὰ τὴ διάρκεια τῆς τελευταίας φάσης τοῦ «φιλελευθερισμοῦ». Ποιὰ ἦταν αὐτὰ τὰ στοιχεῖα;

α) Ἕνας λεπτομερῆστατος κατὰλογος ὧν σχεδὸν τῶν πορτογάλων πολιτικῶν προσφύγων ποὺ ζοῦσαν μέχρι τὸ 1973 στὴ Γαλλία -φυσικὰ μὲ τὶς διευθύνσεις τους, καθῶς καὶ τὸ εἶδος ἢ τὸν τόπο ἐργασίας- καὶ ἰδιαίτερα ἐκείνων ποὺ εἶχαν ἀντιδικτατορικὲς πολιτικὲς δραστηριότητες.

β) Εἰδικὸ «ὑπόμνημα» τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς γαλλικῆς Ἀσφάλειας γιὰ τὶς ἐπαφὲς ὁρισμένων πορτογάλων ἀντιστασιακῶν μὲ τὸ Γαλλικὸ ΚΚ ἢ μὲ διάφορες ἀριστερὲς ὁργανώσεις στὴ Γαλλία.

γ) Λεπτομερειακὰ καταρτισμένος καὶ χρονολογικὰ ἐνημερωμένος φάκελος γιὰ τὴ διέλευση ἀπὸ τὰ Γαλλοῖσπανικὰ σύνορα μιᾶς ὁμάδας ἀριστερῶν γάλλων φοιτητῶν ποὺ ἐσκόπευαν ἀπὸ τὴν Ἰσπανία νὰ περάσουν μετὰ στὴν Πορτογαλία. Ἀνάμεσα στὰ διάφορα στοιχεῖα ποὺ ἀφοροῦσαν τοὺς φοιτητὲς αὐτοὺς, ὑπῆρχαν καὶ οἱ ἀριθμοὶ τῶν αὐτοκινήτων τους, φωτογραφίες κλπ. Εἶναι, λοιπόν, βέβαιο ὅτι μερικὲς τουλάχιστον ἀπὸ τὶς συλλήψεις πορτογάλων πατριωτῶν ποὺ ἐγίναν στὰ Ἰσπανοπορτογαλικά σύνορα, ὀφείλονται στὴ συμβολὴ τῶν ἀσφαλιτῶν τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας.

δ) Διάφοροι φάκελοι καταρτισμένοι ἀπὸ τὴ γαλλικὴ

ἀστυνομία σχετικὰ μὲ τὴν «ἀληθινὴ φύση» διαφόρων γαλλικῶν ὁργανώσεων, εἰδικὰ ἀκροαριστερῶν καὶ «προοδευτικῶν χριστιανικῶν».

Ἄν κρίνει κανεῖς ἀπὸ τὴν ἀδελφικὴ καὶ ἀρμονικὴ αὐτὴ συνεργασία PIDE καὶ γαλλικῆς Ἀσφάλειας, δὲν εἶναι καθόλου περίεργο τὸ γεγονός ὅτι μετὰ τὸ γκρέμισμα τῆς πορτογαλικῆς δικτατορίας, καὶ σύμφωνα μὲ ἐξακριβωμένες πληροφορίες τοῦ γαλλικοῦ τύπου, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς χαφιέδες τῆς PIDE κατέφυγαν στὴ Γαλλία, ὅπου καὶ ζήτησαν ἀσυλο. οἱ Ἕλληνες συναδελφοὶ τους θὰ μπορούσαν νὰ τοὺς μιμηθοῦν. Ἀλλὰ, γιὰ τὴν ὥρα, δὲν ἔχουν κανένα λόγο ν' ἀνυσκοῦν στὴν Ἑλλάδα, ὡς γνωστόν, εἴμαστε ρεαλιστές...

Λίγη προϊστορία· τὸ σχέδιο Walter Scheel

Ὅπως εἰπώθηκε στὴν ἀρχή, ἡ συνεργασία PIDE καὶ γαλλικῆς ἀστυνομίας γινόταν ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ τὴν ἐγκριση τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης, ἂν κρίνει τουλάχιστον κανεῖς ἀπὸ τὶς σχετικὲς ἀναφορὲς ποὺ ὑπάρχουν στὰ κείμενα τῶν γάλλων ἀσφαλιτῶν πρὸς τοὺς πορτογάλους συναδέλφους τους. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνο αὐτό.

Μετὰ τὴ δημοσίευση ἀπὸ τὸν γαλλικὸ τύπο ὅλης αὐτῆς τῆς ἱστορίας, μπορούσε κανεῖς νὰ περιμένει μιὰ κάποια ἀντίδραση τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης. Σὲ μιὰ πρώτη φάση ἔπεσε μούγκα. Τὸ ὑπουργεῖο Ἑσωτερικῶν, τοῦ ὑπερπρωθυπουργοῦ Πονιατοφσκι, ἀρνήθηκε νὰ σχολιάσῃ τὴν ὑπόθεση ἢ ἔστω καὶ νὰ προτάξῃ τὴν παραμικρὴ δικαιολογία. Σὲ μιὰ δεύτερη φάση, ἔλαβε ἐντολὴ ν' ἀνοίξῃ λίγο τὸ στόμα του ὁ περιφημὸς Μωρίς Γκριμώ, ποὺ ἦταν, τὴν ἐποχὴ τῆς ἀδελφικῆς ἀστυνομοσυνεργασίας, γενικὸς διοικητὴς τῆς Ἀσφάλειας. Ὁ ἀνθρωπος αὐτός, θέλοντας νὰ δικαιολογηθεῖ καὶ νὰ δείξῃ πὺς ὅλα αὐτὰ «δὲν σημαίνουν τίποτα», ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς ἐκπληκτικά: «Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ (πρόκειται γιὰ ἐκείνη ὅπου ἡ γαλλικὴ ἀστυνομία εὐχαριστεῖ τὴν PIDE γιὰ τὴ θερμὴ ὑποδοχὴ καὶ τὴν κατανόηση...) δὲν εἶναι παρὰ μιὰ εὐγενικὴ τυπικότητα μεταξύ ἀνωτάτων ὑπαλλήλων.(!) «Σύμφωνα μὲ τὰ ἔθιμα (οἱ ἀρχιχρηροφύλακες ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὰ «ἔθιμά» τους, ὅπως βλέπετε), ἔγραψα σὲ ὅλους

τοὺς εὐρωπαίους συναδέλφους μου, προσθέτοντας εἰδικὰ γιὰ τὸ διοικητὴ τῆς πορτογαλικῆς ἀστυνομίας αὐτὸ ποὺ εἶχαν ἐπισημάνει οἱ ὑπηρεσίες μου, δηλαδή τὸ ὅτι μερικοὶ συνεργάτες μου συγκινήθηκαν ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴν εὐγένεια μὲ τὴν ὁποία τοὺς εἶχαν ὑποδεχθεῖ στὴ Λισσαβώνα».(!)

Μιὰ μικρὴ παρένθεση, ἀπλῶς γιὰ ν' ἀναρωτηθοῦμε ἂν, ἀνάμεσα στοὺς «εὐρωπαίους συναδέλφους» ποὺ ἔλαβαν τὴν «εὐγενικὴ» αὐτὴ ἐπιστολὴ τοῦ Μωρίς Γκριμώ, περιλαμβάνονται οἱ Λάμπρου, Ἰωαννίδης ἢ κάποιοι ἄλλοι τῆς συνομοταξίας. Ἀλλὰ τὸ «Ἑλλάς - Γαλλία - Συμμαχία» καὶ τὸ ντεγκωλικὸ βερνίκι τῆς Νέας Δημοκρατίας μας δὲν ἐπιτρέπουν τέτοιου εἶδους ἀγαθὲς ἐρωτήσεις...

Καὶ σὰ νὰ μὴν ἔφθαναν οἱ παραπάνω διευκρινίσεις τοῦ Γκριμώ, στὶς 6 Δεκεμβρίου μπήκε στὸν χορὸ καὶ ὁ ἴδιος ὁ πρωθυπουργὸς Σιράκ (ναί, αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ τοῦ ὑποσχέθηκε συμπαρατάση), ποὺ δήλωσε ὅτι ἡ Γαλλία δὲν διατηρεῖ παρὰ σχέσεις εὐγενείας (πάλι ἡ εὐγένεια... Ἀχ, αὐτοὶ οἱ Γαλάτες..!) «μὲ τὴν πορτογαλικὴ ἀστυνομία καθὼς καὶ μὲ ὅλες τὶς ἄλλες ἀστυνομίες ποὺ ἀναφέρονται στὶς ἀποκαλύψεις».

Ἄν ὁ Σιράκ ἦταν λίγο πιὸ εἰλικρινὴς, ἀναζητώντας ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τ' ἀδικαιολόγητα, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναφερθεῖ στὸ ἐλάχιστο γνωστὸ - ἀλλὰ μὲ τεράστια σημασία γιὰ τὴν ΕΟΚ - σχέδιο ἀστυνόμευσης τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ποὺ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἐμπνευστῆ του, τοῦ Βάλτερ Σέελ, ὑπουργοῦ τῶν ἑσωτερικῶν στὴν κυβέρνηση τοῦ καγκελάρου Βίλυ Μπράντ, τὸ 1972. Ὁ ρηϊκέλευθος αὐτὸς «σοσιαλιστὴς» πρωτοπαρουσίασε τὸ πανευρωπαϊκὸ χαφιεδιστικὸ σχέδιό του στὴ σύνοδο τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ἑννέα, στὴ Ρώμη, στὶς 21 καὶ 22 Σεπτεμβρίου 1972, δηλαδή λίγο καιρὸ μετὰ τὴ γνωστὴ φονικὴ ἐπίθεση τῶν Παλαιστίνων φενταγίν στὸ Ὀλυμπιακὸ χωριὸ τοῦ Μονάχου. Ἡ εὐκαιρία ἦταν μοναδικὴ τόσο γιὰ τὴν πανκαπιταλιστικὴ Εὐρώπη, ὅσο καὶ γιὰ τοὺς Ἀμερικανούς ποὺ πίεζαν ἀπὸ τὰ παρασκήνια.

Τὸ σχέδιο Βάλτερ Σέελ, ποὺ μπήκε σὲ ἐφαρμογὴ ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1973 χω-

Ἡ Γαλλικὴ ἀστυνομία PIDE δέχεται τὶς συμβουλὲς τῶν παραγόντων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος (Γαλλικὴ γελοιογραφία)

ρις, φυσικά, έπισημες ανακοινώσεις και τυμπανοκρουσίες, αναφέρει στην εισαγωγή του τὰ έξής χαρακτηριστικά:

«Αντικειμενικός σκοπός του σχεδίου αυτού είναι η ανάπτυξη ενός διεθνούς συστήματος αστυνομικής επιτήρησης και πάλης εναντίον των ανατρεπτικών οργανώσεων και ατόμων».

«Ας δούμε τώρα μερικά από τὰ βασικά σημεία του σχεδίου Σέελ (τὰ άντιγράφουμε από τὸ κείμενο που είχε προταθεί για έγκριση):

1) «Οί Ασφάλειες τών Έννέα χωρών της ΕΟΚ πρέπει νὰ εγκαινιάσουν η νὰ επιτείνουν τὸν έλεγχο τών κινήσεων τών ξένων, ειδικά ὁσων προέχονται από τις Μεσανατολικές χώρες». (Στήν πρώτη θέση, ὅπως βλέπουμε, οί εἰλωτες πὸν σκυλοδουλεύουν στίς φάμπρικες τής Δ. Γερμανίας, τοῦ Βελγίου κλπ.).

2) «Όλοι οί ξένοι υπήκοοι πὸν εἶναι εγκαταστημένοι για ὁποιοδήποτε λόγο στίς χώρες τής Κοινής Ἀγοράς, θὰ πρέπει νὰ ἔχουν ἀτομικὸ φάκελο στίς αντίστοιχες ἀστυνομίες η Ασφάλειες».

3) «Κάθε ἐπισκέπτης πὸν κατάρχεται ἀπὸ ἀραβική χώρα, η ἀπὸ ὀρισμένες ἄλλες χώρες, θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐφοδιασμένος με βεβαίωση τής κυβέρνησής του πὸν δὲν εἶναι τρομοκράτης η ἀνατρεπτικός».

4) «Οί Έννέα θὰ φροντίσουν ὥστε η συνεργασία τους στὸν τομέα τής έρευνας

τῆς δραστηριότητας τών ἀνατρεπτικῶν και τρομοκρατικῶν ὁργανώσεων νὰ ἐνταθεῖ».

Μ' ἄλλα λόγια, οὔτε λίγο οὔτε πολὺ, ἐμπήκε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὰ σκαριά ὄχι η ΕΟΚ ἀλλὰ η Εὐρωπαϊκὴ Χαφιδικὴ Ἐνότητα. Καί για νὰ μὴν... κουράζεται ὑπερβολικά η Ασφάλεια τής κάθε χώρας, οί εὐρωπαῖοι ἀσφαλίτες θὰ πρέπει νὰ μοιράζονται, ὅπως λέει τὸ σχέδιο Σέελ, τὸ μεροδούλι. Ἀπομένει νὰ ἐξακριβθεῖ ὁ ἀριθμὸς τών θυμάτων τής πανευρωπαϊκῆς αὐτῆς ἀστυνομικῆς συνεργασίας, θυμάτων πὸν δὲν πρέπει ν' ἀναζητήσουμε μόνον στήν Πορτογαλία (ἐκεῖ μπορούμε σχετικὰ εὐκολα, σήμερα) ἀλλὰ και στήν Ἑλλάδα (ἀλλὰ στήν Ἑλλάδα μπορούμε; Ποιὸς θὰ πάει νὰ ἐρευνήσει τὰ ἀρχεῖα τής Ασφάλειας;).

Οί ἐκπλήξεις τής Λισσαβώνας

Ἡ ὑπόθεση τής συνεργασίας Γαλλικῆς Ασφάλειας και ΡΙΔΕ εἶναι τὸ πρῶτο σχετικὸ σκάνδαλο πὸν ξεσπάει, ἀλλὰ ὄχι, ὅπως φαίνεται, και τὸ τελευταῖο. Οί δημοσιογράφοι τοῦ «Ἀλυσσοδεμένου Παπιού», σκαλίζοντας τις ἀναμνήσεις τους, θυμήθηκαν ὅτι τὴν ἐποχὴ πὸν ὁ Ζισκάρ ντ' Ἐσταῖν δὲν ἦταν ἀκόμα πρόεδρος πῆγαινε στήν Πορτογαλικὴ Μοζαμβίκη για κυνηγετικὸ «σαφάρι», και ἄρχισαν νὰ ἀναρωτιοῦνται – γνωστῆς οὔσης τής μανίας τών κυνηγῶν νὰ φωτογραφίζονται

μετὰ τὸ κυνήγι – μπὰς και ὑπάρχουν τίποτα φωτογραφίες τής ἐποχῆς ἐκείνης (1969). «Μερικά ἀπὸ τὰ μεγάλα καπέλα τής ΡΙΔΕ – γράφει η ἑφημερίδα – εἶναι γερά ντυφέκια, ὅπως και ὁ πρόεδρος».

Ἀλλὰ τὰ πράματα δὲν σταματοῦν σ' αὐτὴ τὴν εἰρωνικὴ φράση. Εἶναι γεγονὸς ὅτι μετὰ τὴν πτώση τοῦ πορτογαλικοῦ δικτατορικοῦ καθεστώτος, τὰ ἀρχεῖα τής ΡΙΔΕ ἔπεσαν στὰ χέρια τών δημοκρατικῶν δυνάμεων πὸν, φυσικά, ἀρχίζουν τώρα σιγά-σιγά νὰ ἀναλύουν τὸ περιεχόμενο τών χιλιάδων φακέλων και νὰ προσφέρουν πὸν και πὸν «μεξέδες» στήν παγκόσμια κοινὴ γνώμη. Οί «ἐκπλήξεις τής Λισσαβώνας», ὅπως ὀνομάζουν ἤδη μερικοὶ τὸ περιεχόμενο αὐτῶν τών φακέλων, προκαλοῦν ἀνατριχίλες σὲ πολλὲς εὐρωπαϊκὲς κυβερνήσεις, σὲ στρατιωτικὰ ἐπιτελεία, και, ἀκόμα περισσότερο, στοὺς κύκλους τών ἀμερικανῶν ἐκπροσώπων τοῦ ΝΑΤΟ στίς Βρυξέλλες, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι παρὰ ἄλλα και ἀξιωματικοὶ τής CIA ἐπιφορτισμένοι με τις «εὐρωπαϊκὲς ὑποθέσεις». Ἀνατριχίλες πολὺ δικαιολογημένες, ἐφ' ὅσον οί κύκλοι τής CIA ποτὲ δὲν ἔκρυψαν τις ἀνησυχίες τους για τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ πλοῦσιο ἀρχεῖο τής πορτογαλικῆς ΡΙΔΕ βρίσκεται στὰ χέρια τών «ἐρυθρῶν» και ὅτι πολλὰ μυστικά, σχετικὰ με τὴ θάυμαστὴ ἀλληλεγγύη μερικῶν κυβερνήσεων τοῦ «ἐλεύθερου κόσμου» με τις

χαφιέδικες ὑπηρεσίες τών δικτατοριῶν πὸν «σῶνουν» κατὰ καιροὺς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς ἀπὸ τοὺς «ἐξωτερικοὺς κινδύνους», μπορεῖ ν' ἀρχίσουν νὰ διαρρέουν.

Σύμφωνα με πληροφορίες γάλλων δημοσιογράφων, ὁ συντονισμὸς τών ἐργασιῶν ἐπισκευῆς τοῦ «ρήγματος τής Λισσαβώνας» γίνεται ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἂν τουλάχιστον κρίνει κανεὶς ἀπὸ τις συχνὲς ἐπισκέψεις στή γαλλικὴ πρωτεύουσα τοῦ ἀρχιπρόκτορα τής CIA για τὴν Εὐρώπη, Βέρον Γουώλτερς. Κατὰ τις ίδιες αὐτὲς πληροφορίες, αὐτὸς ὁ Γουώλτερς διατηρεῖ ιδιαίτερες φιλίες με τὸν γάλλο «ὑπερπρωθυπουργὸ» Πονιατοφσκι.

Εἶναι πολὺ κρίμα πὸν, για τὴν ὥρα τουλάχιστον, οί θησαυροὶ τών ἀρχείων τής δικῆς μας Ασφάλειας βρίσκονται μες «καλὰ χέρια» και ἔτσι δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ μάθουμε ποιοὶ εἶναι οί Ἕλληνες στυλοβάτες τοῦ πανευρωπαϊκοῦ χαφιεδισμοῦ. Κεῖνο ὅμως για τὸ ὁποῖο μπορούμε νὰ εἰμαστε βέβαιοι εἶναι ὅτι οί εὐρωπαϊκὲς ἀστυνομίες ἔχουν ἤδη προλείανει τὸ ἔδαφος για τὴν «ένωση» τής γριᾶς ἡπείρου μας. Ἔτσι, ὅταν με τὸ καλὸ γίνουμε και μεῖς «Εὐρωπαῖοι», δὲν θὰ δυσκολευθοῦμε στήν ἀπαραίτητη προσαρμογὴ· εἴμαστε κιόλας συνηθισμένοι στήν ἀστυνόμευση, εἴμαστε κιόλας ὑποδειγματικοὶ «εὐρωπαῖοι».

Ἄρης Φακίνος

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Συνέχεια ἀπὸ σελ. 27

πρωτα βήματα τής Δημοκρατίας. Ὅμως, η προοπτικὴ ἔπρεπε νὰ 'ταν ὅπως στὸ προβλεπτὸ μέλλον η ἀνώτερη και η μέση παιδεία ἀποτελοῦν γενικὴ ὑπόθεση τοῦ ἐνιαίου Κράτους. Μὰ τὰ καθήκοντα τών ξεχωριστῶν Βουλῶν δὲν περιορίστηκαν μόνον σ' αὐτὸ. Τὸ Σύνταγμα προχώρησε και στὸ διαχωρισμὸ τών συνεργατικῶν και συνεταιριστικῶν οικονομικῶν ὑποθέσεων, ἀναθέτοντας τὴ διαχείριση ὄχι στὸ ἐνιαῖο Κράτος, ἀλλὰ στήν κάθε μιὰ κοινοτικὴ Βουλὴ ξεχωριστά. Αὐτὴ η συνταγματικὴ πράξη ἀποτελοῦσε, ἀναμφισβήτητα, τὴ θεμελίωση τοῦ διαμελισμοῦ. Γιατὶ ὅταν διαχωρίζεις τὴν συνεργατικὴ οικονομία (πὸν στήν Κύπρο, λόγω τής ραγδαίας ἀνάπτυξης τοῦ συνεργατικοῦ κινήματος, ἀποτελεῖ τὴ ραχοκοκαλιὰ τής ἀγροτικῆς και κατ' ἐπέκταση τής ὅλης οἰκονομίας), πὸς μπορεῖς νὰ ἀποφύγεις τὸν πολιτικὸ διαμελισμὸ;

Ἐνα θεμελιακὸ μαρξιστικὸ δίδαγμα λέγει ὅτι η οἰκονομία ἀποτελεῖ τὴ βάση τής πολιτικῆς. Ὅμως, και τοῦτο τὸ δίδαγμα φαίνεται πὸς τὸ ἀγνοοῦσε η Ἀκελικὴ ἡγεσία, ἐφόσον ποτὲς δὲν εἶχε ὑψώσει φωνὴ ἐνάντια σ' αὐτὸ τὸ βροντερὸ προμήνυμα τοῦ διαμελισμοῦ. Σχετικὰ μ' αὐτὸ ὀφείλουμε νὰ ὑπογραμμίσουμε ὅτι Κράτος και κεφαλαιοκρατία εὐνοοῦσαν αὐτὸν τὸν οἰκονομικὸ διαμελισμὸ – θεμελιακὸ ὑπόβαθρο, ὅπως εἴπαμε, τοῦ πολιτικοῦ διαμελισμοῦ. Ἔτσι, με τὴν ἐγκαθίδρυση τής ἀνεξάρτητης δημοκρατίας, ὁργανώνονται ξεχωριστὰ (Ἑλληνικά – Τουρκικά) ἐμποροβιομηχανικὰ ἐπιμελητήρια και ξεχωριστὲς βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις. Δυναμικότερο ὅπως ἦταν τὸ Ἑλληνικὸ ἐμπορικὸ και βιομηχανικὸ κεφάλαιο, προχώρησε σὲ στενὸτατὴν συνεργασία με τὸ Ἀγγλικὸ και γενικά τὸ ξένο κεφάλαιο, δημιουργώντας

μ' αὐτὸ ἐνιαῖες βιομηχανικὲς και ἐμπορικὲς ἐταιρίες. Ὅμως ποτὲς στήν ἱστορία τής Κυπριακῆς δημοκρατίας δὲν ἔγινε σκέψη για τὴν ὁργάνωση Ἑλληνοτουρκικῆς Ἐταιρίας, ὅταν συνεχῶς διααλοῦσαμε ὅτι διακαῆς μας πόθος ἦταν νὰ φτιάξουμε ἐνιαῖο, ἀκέραιο, Ἑλληνοτουρκικὸ Κράτος.

Ὅλα αὐτὰ τὰ οὐσιώδη και τὰ θεμελιακά, ποτὲς δὲν εἶχαν ἀπασχολήσει τοὺς θεωρητικούς και τοὺς πραχτικούς ἐγκεφάλους τής Ἀκελικῆς ἡγεσίας. Ἀδυναμία; Ἡ φόβος; Πιστεύω και τὰ δυὸ μαζί. Ὅμως τὸ θέμα δὲν ἔχει ἐξαντληθεῖ. Ὑπάρχουν ἀκόμα τὰ οὐσιώδη θέματα τής ἀντίκρισης τής ὑπόθεσης Γρίβα, και τής Ἑλληνικῆς χούντας και ἄλλα τινὰ ἐσωτερικά και ἐξωτερικά τής Ἀκελικῆς ἡγεσίας, πὸν μὰς καλοῦν νὰ συνεχίσουμε.

Πλούτης Σέρβας

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ὁ
σημερινὸς
ἄνθρωπος
δὲν
πεθαίνει,
ἀλλὰ...
αὐτοκτονεῖται
ἀπὸ τὴ
σύγχρονη
ιατρικὴ
περίθαλψη

Τοῦ Γεωργ. Κλ. Λύκα

Δομές τόσο ἐλαστικές πὺ νὰ μποροῦν ν' ἀντέχουν στὴν ὁποιαδήποτε ἐμφανιζόμενη κατάσταση ἀνισορροπίας, δὲν ὑπάρχουν. Μ' ἄλλα λόγια, δὲν ὑπάρχουν δομές τόσο ἐλαστικές, πὺ νὰ μποροῦν νὰ ἀνταποκρίνονται στὶς συνεχῶς ἀναδυόμενες ἀνάγκες. Μόνιμο, συνεπῶς, γνῶρισμα καὶ τῆς δικῆς μας κοινωνίας, πὺ μεταπολεμικὰ κινήθηκε μετὰξὺ δημοκρατίας πρωτογενοῦς φιλελευθερισμοῦ καὶ ἀνοικτῆς δικτατορίας, εἶναι ἡ ἀναστάτωσή της ἀπὸ τὰ προβλήματα τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου.

Οἱ τωρινὲς ὑγειονομικὲς μας δομές (ταμεῖα ὑγείας, νοσοκομεῖα κ.λ.π.) ἰδεάσθηκαν καὶ συγκροτήθηκαν γιὰ ν' ἀνταποκριθοῦν σὲ διαφορετικὸ ἱατρο-κοινωνικὸ περιβάλλον ἀπὸ τὸ σημερινό. Σήμερα, βρίσκονται σὲ κρίση, γιὰτὶ καὶ στὸν τόπο μας τὴν τελευταία τριακονταετία ἔγιναν μεγάλες ἀλλαγές καὶ στὸν ἱατροκοινωνικὸ τομέα, πὺ καθιστοῦν τὶς τωρινὲς ὑγειονομικὲς δομές ξεπερασμένες καὶ ἀσύμφορες, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς καλές προθέσεις τους. Ὅλοι μας ξέρουμε ἢ πρέπει τουλάχιστον νὰ ξέρουμε ὅτι οἱ προθέσεις δὲν ἐρμηνεύουν τὴν ἱστορία οὔτε καθορίζουν μιὰ κοινωνία. Οὔτε τὰ ἄτομα, οὔτε οἱ κυβερνήσεις, οὔτε οἱ κοινωνίες κρίνονται ἀπὸ αὐτὸ πὺ σκέπτονται γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους. Ποιές, λοιπόν, εἶναι οἱ ἀλλαγές πὺ ἐπῆλθαν στὸν ἱατρο-κοινωνικὸ τομέα;

Ἄς ὑπενθυμίσουμε τὶς κυριότερες:

α) Ἀλλαγὴ τῆς παθολογίας.

β) Ἡ ἀνεπάρκεια τῆς τωρινῆς «ἀσφαλιστικῆς ἰδέας» νὰ ἐξασφαλίσῃ σύγχρονη ἱατρικὴ περίθαλψη.

γ) Ἡ κρίση τῆς παραδοσιακῆς ἱατρικῆς πράξης.

δ) Ἡ ἔρπουσα ἰδέα, ἰδιαίτερα μετὰ τὴν τελευταία προεκλογικὴ μάχη, σχεδιασμοῦ μιᾶς ἐθνικῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας, ἱκανῆς νὰ ἐξασφαλίσῃ σύγχρονη ἱατρικὴ περίθαλψη σὲ ὅλους τοὺς πολίτες ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἐργασία καὶ τὶς εἰσφορές τους.

ΑΛΛΑΓΗ ΤΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ

Ὅποιος μελετᾷ τὴν εἰκόνα τῆς παθολογίας καὶ τῆς θνησιμότητας τοῦ χθὲς καὶ τοῦ σήμερα διαπιστώνει ὅτι καὶ στὸν τόπο μας οἱ παλιές, μεγάλες ἱστορικὲς ἀσθένειες, οἱ λεγόμενες καὶ ἀσθένειες τῆς ὑπανάπτυξης ἢ γενικότερα ἀσθένειες ἀπὸ φυσικὲς αἰτίες (μολυσματικὲς καὶ παρασιτικὲς ἀσθένειες) πὺ χθὲς ἀποτελοῦσαν τὴ μεγαλύτερη αἰτία νοσηρότητας καὶ θνησιμότητας, τέθηκαν κάτω ἀπὸ ἔλεγχον καὶ ἡ τωρινὴ ἑλληνικὴ ὑγειονομικὴ οργάνωση πασχίζει ν' ἀντιμετωπίσῃ τὶς νέες ἀσθένειες, τὶς ἀσθένειες τῆς σύγχρονης βιομηχανικῆς κοινωνίας ἢ καλότερα τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας, τὶς λεγόμενες ἐκφυλιστικὲς ἀσθένειες (ἀσθένειες τοῦ μεταβολισμοῦ, ἱσχαιμικὲς καρδιαγγειακὲς παθήσεις, ψυχροσωματικὲς ἢ

φλοοσπλαχνικές ασθένειες), και άλλες (δυ-
κοι, τραυματισμοί κ.λ.π.) που οφείλονται 1ον)
κυρίως στον εκφυλισμό των σχέσεων μεταξύ
του ανθρώπου και του γύρω του κόσμου, 2ον)
σε βλαπτικούς παράγοντες που παράγονται
από τον ίδιο τον άνθρωπο (άνθρωπογενείς)
και 3ον) στις ύφιστάμενες κοινωνικές σχέσεις.

Σ' αυτή την αλλαγή συνετέλεσαν κυρίως η
χρήση των αντιβιοτικών και άλλων αποτελε-
σματικών φαρμάκων, ή όλο και πιο εκτετα-
μένη χρήση των ύγειονομικών-επιδημιολογικών μέ-
τρων προληψέως (εμβολιασμοί κλπ.) ή δημι-
ουργία του σημερινού ασφαλιστικού συστή-
ματος και η προοδευτική εξάπλωσή του, ή
καλύτερη των υγιεινών όρων διαβίωσης
και διατροφής και ο μάλλον ταχύς αλλά σπα-
σμοδικός και άπανθρωπος μετασχηματισμός
της κοινωνίας μας.

Η τόσο ταχύρρυθμη αλλαγή των ασθενειών
και η εξάπλωσή τους, δικαιώνει αυτούς που
υποστηρίζουν ότι συνδέονται με ανθρώπινες
και οικονομικές αιτίες. Αυτή η διαπίστωση,
επιβάλλει, ταυτόχρονη επέμβαση της σύγχρο-
νης ιατρικής στον άνθρωπο και στο περιβάλ-
λον του. Τέτοιες, άλλωστε, αιτίες (ό 'Ιππο-
κράτης αναφέρεται) έπαιξαν σημαντικό ρόλο
στο παρελθόν και παίζουν για μια άκομη
φορά.

Είναι ολοφάνερο λοιπόν ότι μια σύγχρονη
ύγειονομική αντίληψη, μπλέκει με την παρα-
δοσιακή ιατρική πράξη και άλλες ανθρώπινες
έμπειριες. Διπλά στην πράξη του γιατρού,
άπαιτεί τη συντονισμένη πράξη του εργονό-
μου, του πολεοδόμου, του αρχιτέκτονα, του
μηχανικού, του κοινωνιολόγου, του οίκο-
νόμου, του βιολόγου, του γεωλόγου, του
βοτανολόγου, του κτηνιάτρου.

Αυτή και μόνο η ανάγκη πραγματοποίησης
μιάς προβληματικής και πραξιακής σύνθεσης
μιάς προηγμένης ποιότητας έμπειριών και γνώ-
σεων, θέτει σε κρίση την παραδοσιακή
ιατρική πράξη ολόπλευρα, και τον παραδοσι-
ακό τρόπο αντίληψης της ύγειονομικής πολι-
τικής. Με λίγα λόγια η αλλαγή και μόνο της
παθολογίας θέτει σε κρίση τη σημερινή ύγει-
ονομική δράση.

ΑΝΕΠΙΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΙΔΕΑΣ

Τεράστια η εξέλιξη της ιατρικής, όλο και
μεγαλύτερες, όμολογουμένως, οι οικονομικές
επενδύσεις προς όφελος του τωρινού έλλη-
νικού ύγειονομικού συστήματος, αλλά δεν δια-
πιστώνεται πλέον ουσιαστική ελάττωση στους
δείκτες νοσηρότητας και θνησιμότητας.

Γιατί;

Γιατί η σοβαρότητα και η εξάπλωση προ-
αναφερθέντων ασθενειών προκάλεσε κρίση
στο ύφιστάμενο ύγειονομικό σύστημα που
γεννήθηκε όταν ακόμα οι μολυσματικές ασθέ-
νεις αποτελούσαν τον κατ' έξοχον στόχο.

Αυτή η κρίση, είναι οικονομικού και δομι-
κού χαρακτήρα. Συνδέεται με την αυξανόμενη
ανάγκη κλινικών και διαγνωστικών εξετά-
σεων, με τις συνεχώς νεότερες θεραπευτικές
αγωγές, με την ανάγκη μείωσης των ήμερών
νοσοκομειακής νοσηλείας, με την ίδρυση όλο
και νέων τμημάτων και συνεπώς με την ανά-
γκη νέου προσωπικού και υπηρεσιών, με την

οικονομικο-νομική σχέση ιατρικού και παρα-
ιατρικού προσωπικού με τα ιδρύματα, με την
επιστημονική κατάρτιση του γιατρού.

Αυτή η κρίση όμως συνδέεται κυρίως με
την ιδρυτική ασφαλιστική ιδέα των διαφόρων
ταμείων υγείας. Αυτή η ασφαλιστική ιδέα
(κοινή ιδέα κάθε ασφαλιστικού οργανισμού,
π.χ. αυτοκινήτων, ακινήτων) δεν είναι πλέον
σε θέση ν' αντιμετωπίσει ριζικά και αποτελε-
σματικά τα νέα καθήκοντα της ιατρικής, γιατί
βασίζεται σ' ένα καθαρά ασφαλιστικό κριτή-
ριο, σύμφωνα με το οποίο η σχέση πιθανότητας
εκδήλωσης της άσθενείας-εκδήλωση της
άσθενείας, μεταφραζόμενη σε χρήμα που ξο-
δεύεται για την υγεία των ασφαλισμένων με-
λών και τη συντήρηση του ασφαλιστικού τα-
μείου, δεν πρέπει να ξεπερνάει το συνολικό
άθροισμα των εισφορών.

Σήμερα, αυτός ο τύπος τοποθετήσεως της
υγείας γίνεται μόνος τον αιτία κρίσης των τα-
μείων υγείας και των άλλων ύγειονομικών
δομών, γιατί συνεπάγεται:

1ο) Ποιοτικό περιορισμό στην
ιατρική πράξη. Π.χ. αποκλείει την προλη-
πτική ιατρική και αναγνωρίζει πολλές κατηγο-
ρίες πολιτών, προσφέροντας διαφορετικό
τύπο ύγειονομικών υπηρεσιών.

2ο) Ποσοτικό περιορισμό.
Π.χ. παρέχει περίθαλψη μόνο στους ασφαλι-
σμένους. Επίσης ταμεία αποκλείουν «νοσο-
λογικές» ομάδες μεγάλης σημασίας (χρόνιες
μορφές ασθενειών, ψυχικές ασθένειες), γιατί
η αντιμετώπισή τους είναι άβασταχη οικονο-
μικά από το ταμείο υγείας.

Αυτή η ανισότητα στα προβλήματα υγείας,
γίνεται όλο και πιο αισθητή σαν η πιο άπα-
ράδεκτη άδικια ανάμεσα στις τόσες άλλες
αδικίες.

Η σημερινή έλληνική ύγειονομική δράση
χαρακτηρίζεται επίσης από δυο ιδιαίτερα εκ-
φραστικές στιγμές. 1) Από τον ύψηλότατο
δείκτη νοσοκομειακής περίθαλψης. 2) Από
το ύψος των εξόδων για φάρμακα. Στις εκατό
δραχμές που ξοδεύονται για την υγεία, περισ-
σότερες από 25 δραχμές σπαταλούνται σε
φάρμακα. Στην παραμικρότερη το ποσοστό
είναι ασφαλώς μεγαλύτερο. Μ' άλλα λόγια η
σημερινή ασφαλιστική αντίληψη άποκαλύπτε-
ται άρνητική όχι μόνο ως προς τη σχέση
έξοδα - ποιότητα παροχών, αλλά και υπεύ-
θυνη για την καθυστέρηση της ανάπτυξης
ένος πραγματικά προληπτικού δικτύου που με
την πάροδο του χρόνου θα ελαττώνει τις εισ-
αγωγές στο νοσοκομείο.

Η κατά καιρούς αύξηση των εισφορών ή οι
κρατικές επιδοτήσεις των ταμείων αύξησαν το
κόστος της εργασίας και των παραγόμενων
αγαθών χωρίς να λύσουν το πρόβλημα της
υγείας. Σήμερα, σε ώρες πληθωρισμού, πρέπει
να είναι άδιανόητες δίχως αναδρομή των
ύγειονομικών δομών. Σήμερα δεν άπαιτείται
μόνο χρήμα αλλά και κοινωνικοποίηση της
υγείας, δίχως καμιά παραχώρηση στην δι-
ωτική πρωτοβουλία. Αυτό τουλάχιστον διδά-
σκει η σημερινή κρίση του 'Αγγλικού ύγει-
ονομικού συστήματος, που έχει την αιτία της
σε μια παρόμοια παραχώρηση.

ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Και η ιατρική για να μπορεί να εκφράσει
το μέγιστο των δυνατοτήτων της έχει ανάγκη
1) από πλήρη χρήση της ειδικής της μεθόδου
και των μεθόδων των άλλων επιστημών, 2)
από ένα ειδικό οργανωτικό θεμέλιο (= το
σύνολο των ύγειονομικών δομών) και 3) από
ένα γενικό οργανωτικό θεμέλιο (= το σύνολο
των κοινωνικών σχέσεων).

Με άλλα λόγια η ιατρική, όπως και η ασθέ-
νεια, είναι έκφραση της ανθρώπινης ιστορίας,
της κοινωνίας, των μεταξύ των ανθρώπων
σχέσεων, της ιστορικής ανάπτυξης αυτών των
σχέσεων. Η ασθένεια δεν μπορεί πλέον να
θεωρείται σαν μία διεργασία καθαρώς βιολο-
γική. Οι ασθένειες έχουν τη δικιά τους ιστο-

ρία, αλλάζουν σε κάθε ιστορική καμπή, δια-
φέρουν κατά εποχές, περιοχές και κοινωνικές
τάξεις.

Το υπάρχον ειδικό και γενικό οργανωτικό
θεμέλιο της ιατρικής, το σύστημα όπως θα λέ-
γαμε, είναι η βασική αιτία της κρίσης της. Σή-
μερα, μέσα στο ίδιο το ιατρικό επάγγελμα
έγινε μια βαθιά επανάσταση. Η εξέλιξη της
επιστήμης και της τεχνολογίας έθεσε σε κρίση
και την παραδοσιακή προπαρρασκευή του
ιατρικού προσωπικού και την παραδοσιακή
λειτουργική σχέση ανάμεσα στις διάφορες
μορφές της ιατρικής δραστηριότητας. Γεγονός
που επιβάλλει όχι μόνο μια ατζούσα ειδί-
κευση, προσωπικού και δομών, αλλά ταυτό-
χρονα, και κατά τρόπο έπιταχτικό, τη στενή
και έπίμονη πραξιακή άρμογία τους. Αυτή η
επανάσταση της ιατρικής εργασίας, όπως και
εκείνη που έγινε στην παθολογία, καταδικά-
ζει σε κρίση τις τωρινές ύγειονομικές δομές,
τις θεμελιωμένες πάνω σε μια αντίληψη αύ-
τάρκειας της ιατρικής, ξεχνώντας το σύνολο
των διαφόρων ανθρώπινων έμπειριών που
διασταυρώνονται στην πύλη κατά των ασθε-
νειών και στηρίζοντας μέσα στην ίδια την όρ-
γάνωση της ιατρικής εργασίας την πιο άκαμ-
πτη άτομική και τομεακή ατζάρκεια.

Με τί αποτελέσματα;

Δεν υπάρχει κρίση στο μακροπεριβάλλον
που να μην ξεσπάει και στο μικροπεριβάλλον
των τεσσάρων τοίχων ενός νοσοκομείου ή
ένος ιατρείου. Εκεί μέσα συναντιέται η κρίση
των αξιών, των μύθων, των θεσμών, των μέ-
σων. Μέσα σ' αυτούς τους τοίχους η ιατρική
πράξη έμφανιζε τρία βασικά ελαττώματα:
1) Την ανεπαρκή επιστημονική κατάρτιση. Οι
έξαιρέσεις, βέβαια, πάντοτε υπάρχουν. 2) Το
έμπορικό κριτήριο, στο οποίο άγκυροβόλησε
η ιατρική πράξη. Π.χ. η ποιότητα των ιατρι-
κών παροχών και καμιά φορά αυτή η παροχή
τους, συνδέεται με το μέγεθος της άμοιβής.
3) Την προσωπική σχέση γιατρού-ασθενούς
να παραμένει ένα κλειστό κύκλωμα. Ένώ θα
πρέπει ν' άποτελεί βασική πληροφορία τόσο
για την επιστημονική και κοινωνική έρευνα
όσο και για την πολιτική ένέργεια. Η στατι-
στικονοσολογική έρευνα π.χ. μπορεί να βο-
ηθήσει άσφαλέστερα στην έιεράρχηση πολλών
προβλημάτων που περιμένουν τη λύση τους ή
στη διατύπωση νέων προβλημάτων.

Οι περισσότεροι ξένοι και Έλληνες για-
τροί, καλόπιστα αλλά και άβασάνιατα, έξα-
κολουθούν να υποστηρίζουν το έλεύθερο
ιατρικό επάγγελμα, και την «ελεύθερη εκ-
λογή», αν και ζουν μέσα σε μια ταχύτητα και
ποικιλία μετασχηματιζόμενη κοινωνία,
γιατί δεν άνέλυσαν ή δεν μπόρεσαν να αναλύ-
σουν, μια σύγχρονη κοινωνία σε σχέση με τη
σύγχρονη ιατρική με το ύψηλο κόστος, λόγω
των δικών της προόδων, και με το καινούργιο
περιεχόμενο της ιατρικής. Όμως οι γιατροί
και οι άλλοι έπιστήμονες, πολίτες, πολιτικοί
και κυβερνήσεις, πρέπει να θέσουν έρωτή-
ματα και να άπαντήσουν. Επί παραδείγματι:
είναι δυνατόν να είναι ναός σύγχρονης ιατρι-
κής το προσωπικό ιατρείο; τα ιατρεία των τα-
μείων; η ίδιωτική κλινική; το σημερινό νοσο-
κομείο; Μπορεί ό άπληροφόρητος ιατρικής
πολίτης μέσου οικονομικού δυναμικού, να
κάνει σωστή ελεύθερη έκλογή γιατρού; και αν
την κάνει σε τί θα του χρησιμεύσει;

Με τη βοήθεια της «θεωρίας της πληροφο-
ρίας» όλοι θ' άπαντήσουμε ΟΧΙ.

Βέβαια μια κάποια ιατρική περίθαλψη πα-
ρέχεται και οι κοινωνίες μας θα έπιζησουν,
όπως παλιότερα επέζησε η ανθρώπινηότητα με
μια κάποια ιατρική της εποχής, και μάλιστα
δίχως γιατρούς κάποτε, αλλά η σημερινή κοι-
νωνία έχει ανάγκη και από σύγχρονους για-
τρούς και από σύγχρονη ιατρική, που κοστί-
ζει αλλά δίχως να κοστίζει περισσότερο άπ'
όσο πρέπει. Η ύψηλη στάθμη υγείας είναι
βασική προϋπόθεση οικονομικής ανάπτυξης
και κοινωνικής εημερίας.

ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ

Οι περισσότεροι γιατροί στα Ιατρεία τους ή στα εξωτερικά Ιατρεία ή στα αγροτικά Ιατρεία ξηγαν «συνταγογράφοι φαρμάκων», «διανομείς ασθενών» στις κλινικές και νοσοκομεία και «εκδότες βεβαιώσεων απουσίας από την εργασία». Είτε γιατί διαθέτουν ανεπαρκείς γνώσεις, είτε γιατί αποφεύγουν λόγω κόστους τις σύγχρονες κλινικές εργαστηριακές εξετάσεις που μπορούν να βοηθήσουν στην επιστημονική επιλογή της αγωγής, είτε γιατί οι φαρμακευτικές βιομηχανίες πιέζουν, πιέζουν πολύ, είτε γιατί οι ασθενείς ζητάνε φάρμακα ή εισαγωγή στο νοσοκομείο, είτε γιατί σάν γιατρός αποφασίζει να «λύσει» σε Ιατρικό επίπεδο και άλλου είδους αντιπράσεις, που μοιραία ανεβάζουν παραμορφωτικά το κόστος της υγείας δίχως και να την εξασφαλίζουν. Επί παραδείγματι, ο γιατρός στην ανάγκη ενός υγιεινότερου Standard κατοικίας, απαντάει με αντιβιοτικά και εμβόλια. Στην ανάγκη μιας ζωής με λιγότερη ένταση και περισσότερη άσφαλεια, απαντάει με ψυχοφάρμακα. Στην ανάγκη μιας σωστότερης διαίτας, απαντάει με βιταμίνες και αμινοξέα. Στην επιθυμία του ασθενούς (έλευθέρου επαγγέλματος) να μην απουσιάσει από την εργασία, απαντάει με φάρμακα και στην κρυφή επιθυμία του εργαζόμενου γα μια μικρότερη εβδομάδα εργασίας, απαντάει με «ήμερες ασθενείας» και φάρμακα.

Οι γιατροί βέβαια γνωρίζουν ότι δεν κάνουν σύγχρονη Ιατρική όταν χορηγούν δίχως διάγνωση αντιβιοτικά ευρέος φάσματος ή ψυχοφάρμακα που, «λύνουν» μὲν μια σειρά προβλημάτων κατά τρόπο άτυπο, δημιουργούν όμως μια σειρά άλλων προβλημάτων ακόμα και σε απογόνους αυτών των ασθενών. Οι γιατροί γνωρίζουν ότι δεν «λύνουν» το βήχα όταν χορηγούν αντιβηχικά. Όποτε οι ίδιοι οι γιατροί γνωρίζουν, ή τουλάχιστον θα 'πρεπε να γνωρίζουν, καλύτερα από κάθε άλλον ότι έτσι άλλαξε προς το χειρότερο το περιεχόμενο της εργασίας τους και τις συνέπειες αυτού του γεγονότος.

Έτσι βέβαια, μεγάλα ποσά διοχετεύονται στα τωρινά υγειονομικά κανάλια και σπαταλούνται με τις αυτοσχέδιες λύσεις.

Είναι υπεύθυνοι οι γιατροί για όλα αυτά; Όσο και όλοι οι άλλοι.

Τί άλλο θα μπορούσε να κάνει ο γιατρός; Ύστερα από μελέτη μαζί με τους άλλους επιστήμονες και πολιτικούς, θα μπορούσε να προτείνει στην κοινωνία τις σύγχρονες ιδανικές και δυνατές λύσεις που θα επιτρέπουν συνεχώς καλύτερη υγεία για όλους και επαναφορά του γιατρού στο βάθος από το οποίο αναγκαστικά κατέβηκε. Αυτή τη μέθοδο την υπέδειξε ο Ήπιοκράτης, όταν δρισε το πρόβλημα της Ιατρικής και, κατά τη γνώμη του, το αιώνιο καθήκον όλων των επιστημών: «...περιγράψτε το παρελθόν, κατανοήστε το παρόν, προβλέψτε το μέλλον: αυτό είναι το καθήκον σας».

ΕΘΝΙΚΗ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Αυτό που η σύγχρονη Ιατρική πράξη απαιτεί, για να αντιμετωπίσει τις σύγχρονες ασθένειες, είναι ένας υγειονομικός οργανισμός με

λειτουργική ενότητα. Δηλαδή οργανισμός σχεδιασμένος σαν μια ενότητα πολλαπλών μορφών, ταυτόχρονης επέμβασης πάνω στον άνθρωπο και στο περιβάλλον του, οργανωμένος και κατευθυνόμενος σαν ένα ενιαίο σύνολο προς ένα ενιαίο στόχο. Από την επίτευξη αυτής της ενότητας θα εξαρτηθεί όχι μόνο η αποτελεσματικότητα του συστήματος και η τεχνικο-επιστημονική ανάπτυξη του, αλλά και η καλή διοίκηση και διαχείρισή του.

Πρέπει να τονιστεί όμως ότι ο σχεδιασμός Έθνικής Υγειονομικής Υπηρεσίας, μολονότι δεν είναι επαρκής προϋπόθεση, είναι απαραίτητη όμως για μια βαθιά ανανέωση. Για να μη μείνει μόνο προϋπόθεση αυτός ο υγειονομικός οργανισμός πρέπει να εξασφαλίσει την ισότητα των πολιτών στα προβλήματα υγείας. Στο νέο Σύνταγμα πρέπει να περιληφθεί σχετικό άρθρο. Στο σημερινό κόσμο το δικαίωμα του πολίτη για υγεία και παιδεία είναι ένα δεδομένο της πολιτικής συνείδησης των εξελιγμένων λαών.

Επίσης το νέο υγειονομικό σύστημα πρέπει να αντικαταστήσει τον Πατερναλισμό με τη Δημοκρατία. Είναι όχι μόνο προς το συμφέρον του συστήματος και του πολίτη, αλλά και προς το συμφέρον των ελεύθερων θεσμών, το δικαίωμα για υγεία να ασκείται μέσα σε ελευθερία και να γίνεται υποκινήτης της ελευθερίας. Για να αισθάνεται ο πολίτης την υγειονομική υπηρεσία σαν κάτι δικό του, σαν εργαλείο της δικής του προόδου και της κοινότητάς του, είναι ανάγκη η υγειονομική οργάνωση να συνδέεται στενά με τη ζωή της τοπικής κοινωνίας.

Η θέσπιση της νέας Ε.Υ.Υ. δεν θα επιφέρει ελάττωση του οικονομικού βάρους. Άλλωστε εμείς σήμερα ξεδούουμε περίπου το 2% του

έθνικού μας εισοδήματος ενώ οι ανεπτυγμένες χώρες το 6-8% του δικού τους. Θα επιτρέψει όμως για πρώτη φορά στον τόπο μας να επιτευχθεί μια καλοσχεδιασμένη δομή μεταξύ της επεξεργαστικής στιγμής (δικτύου της Ε.Υ.Υ. στον ελληνικό χώρο) και της εντατικής στιγμής (ειδικευμένη Ιατρική).

Η πρώτη στιγμή πρέπει να πραγματοποιηθεί με την ίδρυση τοπικών υγειονομικών μονάδων, πάνω σε πολυειδικευμένη βάση (πολυϊατρεία), που θ' αναλάβουν στην πράξη, λειτουργία φίλτρου, προλήψεως και θεραπείας όταν είναι δυνατό. Ο ρόλος αυτών των μονάδων απαιτεί τεχνικο-επιστημονική ποιότητα. Ένα τέτοιο, από σκοπιάς μόνο τεχνικο-επιστημονικής, πρότυπο αυτόματοποιημένο πολυϊατρείο ιδρύθηκε π.χ. στην Αμερική από την PALO ALTO CLINIC. Η δημογραφική βάση αυτών των μονάδων πρέπει να ποικίλλει ανάλογα με τον τύπο του εδάφους και την πυκνότητα του πληθυσμού. Αυτές οι μονάδες πρέπει να συνδέονται στενά με τη νοσοκομειακή δομή.

Στη δεύτερη στιγμή, δηλαδή την εντατική ή ειδικευμένη, υγειονομική πράξη πρέπει να είναι κυρίως υψηλής ειδίκευσης, γιατί ο ασθενής θα έχει υποβληθεί προηγουμένα σ' όλους τους τύπους εξέτασης στην τοπική μονάδα. Αυτό θα επιτρέψει να επιτευχθούν δυο σημαντικοί στόχοι: 1) η ελάττωση των ήμερων νοσοκομειακής νοσηλείας και 2) η προσέγγιση ενός πραγματικά αναγκαίου αριθμού κλινών και ειδών κλινών.

Αυτή η υγειονομική οργάνωση με τη λειτουργική ενότητα μεταξύ της περιφερειακής βάσής της και της εθνικής πρέπει να έχει τη δυνατότητα να διαβιβάζει, όταν χρειασθεί, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, τα μηνυόμενα ψυχοφυσικά χαρακτηριστικά κάθε πολίτη, σ' οποιοδήποτε σημείο του εθνικού εδάφους. Η σύνδεση του δικτύου πολυϊατρείων και νοσοκομείων με τον εκσυγχρονισμένο πανεπιστημιακό κόσμο και τα αρμόδια όργανα για την υγιεινή αγωγή του πολίτη, θα επιτρέψει τελικά να προσεγγισθούν στόχοι μεγάλης σημασίας όπως:

1ον) Η πλατιά δημιουργία γιατρών ενημερωμένων και επιμορφωμένων πάνω στην εκάστοτε σύγχρονη Ιατρική και συνεπώς λειτουργών Ιατρικής στραμμένης και προς την προληπτική Ιατρική. Πού σκοπεύει: α) περισσότερο στην αναγνώριση μιας παθολογικής προδιάθεσης και λιγότερο στην πρωίμη διάγνωση, και β) στα εκάστοτε επιβαλλόμενα μέτρα που θα κατατείνουν να εμποδίζουν την εμφάνιση κοινωνικών συνθηκών Ικανών να προκαλέσουν προκλινική ή λανθάνουσα ασθένεια στο υγιές άτομο. Το δεύτερο συνεπάγεται βέβαια επέμβαση στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, που θα τείνει να εξασφαλίσει όχι μόνο ισορροπία ανάμεσα στον άνθρωπο και στο περιβάλλον αλλά και εξαφάνιση των τεχνητών αιτίων της ασθενείας, που είναι άνυπαρκτα στη φύση, αλλά παράγονται από τον άνθρωπο, π.χ. τοξικές ουσίες, νοθείες τροφίμων, οργάνωση εργασίας, καταπίεση κλπ. Όλα αυτά επείγουν, γιατί ο σημερινός άνθρωπος δεν πεθαίνει πλέον, αλλά «αυτοκτονεί-ται».

2ον) Η πλατιά οργάνωση κλινικο-επιστημονικής έρευνας στραμμένης προς τον εντοπισμό των αιτίων και τη θεραπεία ολόκληρης ομάδας ασθενειών και πρώτιστα των δγνων.

3ον) Η ευρύτατη οργάνωση στατιστικο-νοσολογικής έρευνας που και αυτή συνδέεται στενά με την προληπτική Ιατρική.

4ον) Επάρκεια παραϊατρικού προσωπικού καλά προπαρασκευασμένου στα εκσυγχρονισμένα πανεπιστήμια και νοσοκομεία.

5ον) Δημιουργία συστήματος κινήτρων, Ικανών να διαμορφώσουν σιγά-σιγά ένα νέο τύπο γιατρού δεμένου με τη δουλειά του όχι μόνο με το οικονομικό κίνητρο.

Αυτή η ιατρική προσφέρει το σημαντικότερο περιεχόμενο του κοινωνικού ρόλου του ιατρικού επαγγέλματος, που θα ξαναδώσει τη χαμένη εκτίμηση στο γιατρό και στους άλλους. Και λέγω σιγά-σιγά γιατί η κατάργηση της εκμετάλλευσης δεν επιφέρει ταυτόχρονα και το τέλος της αλλοτρίωσης.

Οι σχεδιαστές της Ε.Υ.Υ. πρέπει επίσης να μελετήσουν το κύκλωμα φάρμακο, για να απαλλάξουν την παραγωγή του φαρμάκου από τις προτροπές του ιδιωτικού κέρδους και να του δώσουν το ρόλο του κοινωνικού αγαθού που υπηρετεί μόνο τις ανάγκες της υγείας. Η τωρινή πολιτική του φαρμάκου, τείνει να διατηρεί και να τονώνει τα επίπεδα κέρδους, φορτώνοντας τις συνέπειες πάνω στον εργαζόμενο και στη χώρα, με τη μορφή της αύξησης των δημοσίων εξόδων και της υπονόμευσης της υγείας.

Η δημιουργία π.χ. ενός κρατικού εργοστασίου ή μιας δημόσιας επιχείρησης (τόσα δάνεια παρέσχε το κράτος σε ιδιωτικές φαρμακευτικές επιχειρήσεις) στενά συνδεδεμένης με τις δομές της Ε.Υ.Υ. και την υγειονομική πολιτική της, θα γίνει το εργαλείο με το οποίο η Ε.Υ.Υ. θα πραγματοποιεί την δηλ. πολιτική του φαρμάκου και θα αποφασίζει τις επιλογές και τις κατευθύνσεις. Με αυτή τη σχέση ή κρατική ή δημόσια επιχείρηση θα κατευθύνει και θα συντονίζει τη δημόσια και ιδιωτική έρευνα (μικρές και μεσαίες φαρμακευτικές βιομηχανίες πρέπει να ενισχυθούν), την παραγωγή των πρώτων ύλων, την παραγωγή των βασικών φαρμάκων, τη διανομή των φαρμά-

κων προς εφοδιασμό της Ε.Υ.Υ. και την ελεύθερη ανταλλαγή με το εξωτερικό.

Ποιοι αντιπρόκεινται στο σχεδιασμό μιας εθνικής υγειονομικής υπηρεσίας; Παρ' όλο που γνωρίζουν ότι οι Έλληνες ασφαλισμένοι στην πράξη έχουν αναγνωρίσει την ανεπάρκεια του ταμείου τους πληρώνοντας έξτρα αμοιβή ή προσφεύγοντας σε ξένα υγειονομικά συστήματα για διάγνωση ή θεραπεία;

1ον) Εκείνοι που κατέκτησαν την οικονομική ανεξαρτησία (ιδιωτική σιγουριά), γεγονός που τους δίνει την ψευδαίσθηση ότι δεν έχουν ανάγκη της κοινωνικής ασφάλειας με τις φορολογικές επιβαρύνσεις της.

2ον) Εκείνοι που γνωρίζουν ότι η δημιουργία μιας Ε.Υ.Υ. θα κλονίσει μια ολόκληρη σειρά από κερδοσκοπικές δραστηριότητες, που βρήκαν στον υγειονομικό τομέα έναν εξαιρετικό τομέα ανάπτυξης και δημιουργίας πολυάριθμων και αρκετά προσοδοφόρων θέσεων.

Ποιό είναι το μεγάλο έπιχειρημα αυτόν που έχουν συμφέροντα να αντιτίθενται στην υγειονομική μεταρρύθμιση;

Η μεταρρύθμιση θα κοστίζει πολύ.

Η αλήθεια όμως είναι διαφορετική. Ακριβώς ή αναβολή της υγειονομικής μεταρρύθμισης κάνει τους πολίτες και το κράτος να πληρώνουν ακριβότατα τη χαμένη υγεία και τις σπατάλες μιας υγειονομικής δργάνωσης που δεν παράγει, βασικά, ιατρική και υγεία αλλά, πολλοί το γνωρίζουν, συγκρούσεις αρμοδιοτήτων, κενά, ντυμπλαρίσματα, έξοδα γήτρου, άνηκουστες σπατάλες και σοβαρότατες

δυσκολίες για τους πολίτες. Πληθαίνουν π.χ. οι πιο ακριβές υπηρεσίες, που ταυτόχρονα είναι και οι λιγότερο αναγκαίες, γιατί η σημερινή υγειονομική υπηρεσία είναι ο τόπος συναντήσεως και συμμαχίας ανάμεσα στους πιο δεισιδορομικούς της ιατρικής κατηγορίας και των πολιτικών ομάδων.

Για να νικηθούν τα συμφέροντα τα δεμένα με αυτές τις κερδοσκοπικές δραστηριότητες και για να οδηγηθούν αυτές οι κοινωνικές ομάδες να δεχθούν (όπως έγινε στην Αγγλία και στις Σκανδιναβικές χώρες) ένα νέο υγειονομικό σύστημα που να χαρακτηρίζεται από τη λειτουργική ενότητα, την ισότητα των πολιτών και τη Δημοκρατία, απαιτείται ένας τύπος πολιτικής θέλησης που άτυχως έλειψε στους μέχρι τώρα κυβερνώντας την Ελλάδα.

Αυτός ο τύπος πολιτικής θέλησης μπορεί να ενισχυθεί, αν οι φοιτητικοί σύλλογοι, οι επαγγελματικοί σύλλογοι, τα εργατικά συνδικάτα και τα πολιτικά κόμματα κάνουν σημαία τους και την υπόθεση της υγείας. "Ας κάνουμε τη σημερινή κρίση «το σκαμνί πάνω στο οποίο θα πατήσουμε για να δούμε το μέλλον μας, και να βαδίσουμε προς το νέο». Έξ άλλου οι κοινωνικοποιήσεις τώρα, «μιας άγναντεύουν και μας, από όλα τα καπιταλιστικά μας παράθυρα».

Το δικαίωμα για παιδεία και υγεία σηματοδύει το πέρασμα στην πραγματική Δημοκρατία του σύγχρονου ελεύθερου κράτους και τη δημιουργία συνείδησης προηγμένων λαών.

Γιώργος Κλ. Λύκας

ΒΙΒΛΙΑ ΜΕ ΣΚΙΤΣΑ

Μποστ.

Τζώνος

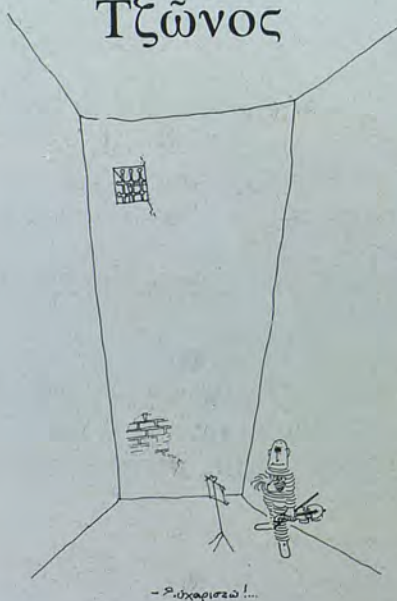
Αλέξης

Σαβουάρ βίβο.

ΕΦΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Από τις εκδόσεις «GUTENBERG» κυκλοφορούν τα «Σκίτσα 73-74» του ΜΠΟΣΤ.

Από τις εκδόσεις «ΕΞΑΝΤΑΣ» κυκλοφορεί «Η λογική του ισοβίτη σε παραμονή, έξοδο και ανασκόπηση» με σχέδια Ίγνατιου Λογσοῦ καὶ κείμενα Κύριλου Λαλλάλα

Από τις εκδόσεις «ΠΛΕΙΑΣ» κυκλοφορεί το λεύκωμα ΕΛΛΑΣ με γελοιογραφίες του ΑΛΕΞΗ ΚΥΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ.

αντι

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Φίλοι αναγνώστες,
Τò ANTI στάθηκε, στην πρώτη μεταδικτατορική περίοδο, òργανο μάχης, προβληματισμοϋ καὶ ἀναζήτησης τῆς ἀλήθειας.

Ἔφερε στὴ δημοσιότητα:

- Τò ἀπόρρητο ἔγγραφο τῆς ΚΥΠ γιὰ τὴν ψυχολογικὴ προετοιμασία τῆς 21ης Ἀπριλίου.
- Τὴν πρώτη ὑπεύθυνη ἐκτίμηση τῆς καταστροφῆς τῆς οἰκονομίας ἀπὸ τὴ δικτατορία.
- Συγκλονιστικὲς μαρτυρίες ἀπὸ τὴν τραγωδία τῆς Κύπρου.
- Τὰ ντοκουμέντα γιὰ τὸ φιλοχουντικὸ παρελθὸν τοῦ κ. Κ. Μπίτσιου.
- Τὶς ἀπόψεις τοῦ χώρου ΟΛΗΣ τῆς Ἀριστερᾶς γιὰ καίρια προβλήματα.
- Τὶς ἐρμηνεῖες ποὺ οἱ ἴδιοι οἱ φοιτητὲς ἔδωσαν στὰ γεγονότα τοῦ Πολυτεχνείου, ὅταν ἀκόμα ἦταν νωπά.
- Τὰ ντοκουμέντα καὶ τὶς ἀποκαλυπτικὲς ἀπόψεις καὶ πληροφορίες γύρω ἀπὸ τὰ γεγονότα τοῦ Δεκέμβρη '44.

Τò ANTI ἀνακάλυψε, μὲ τὴ βοήθεια φίλων του, τὴν κατεστραμμένη ἀπὸ τὸ τὰνκ πόρτα τοῦ Πολυτεχνείου καὶ ἔδωσε, μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς πρώτης ἐπετείου τῆς ἐξέγερσης, τοὺς òμορφους ἀνέκδοτους στίχους ποὺ ὁ Γ. Ρίτσος ἔγραψε γιὰ τὴν πόρτα αὐτή.

Τò ANTI θὰ προσπαθήσει νὰ ἐπιτύχει καλύτερα ἀποτελέσματα, στὴ νέα του περίοδο. Ἔχει ὅμως ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ὑποστήριξή σας. Τὴν ὑποστήριξή σας γιὰ ν' αὐξηθεῖ ἡ κυκλοφορία του, νὰ μεγαλώσει ἡ ἀντοχή του καὶ νὰ γίνεῖ ἔτσι ἀποτελεσματικότερο.

Ένας μάρτυρας

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΑ- ΓΙΩΡΓΗΣ

Αυτή τη φορά ανοίγουμε έναν άλλο φάκελο: του Κ. Καραγιώργη, από τους επικεφαλής του ΕΛΑΣ νότιας Ελλάδας και μέλος του Π.Γ. του ΚΚΕ.

Παραθέτουμε πάνω σ' αυτή την υπόθεση δυο κείμενα. Το ένα είναι μια συγκινησιακή προσωπική μαρτυρία του 'Απ. Σπήλιου, που έτυχε να γνωρίσει τον Καραγιώργη στις δόξες του και να πληροφορηθεί το τραγικό τέλος του. 'Αν και αυτού του είδους οι αναμνήσεις δεν ενδιαφέρουν το περιοδικό, ωστόσο δημοσιεύονται σ'αν ένδειξη του άγχους και των βιωμάτων μέσα στα όποια εξακολουθούν να ζούν παλιοί αγωνιστές. Η τραγική μοίρα των ανθρώπων δέ μας αφήνει αδιάφορους, αλλά δεν είναι αυτή που έχει περισσότερη σημασία, και στην οποία θά 'ταν ανώφελο να σταματήσουμε. Οι αναμνήσεις από παλιούς εφιάλτες και μεγαλοσύνες ας σταθούν αφορμή για μια περαιτέρω πιο γόνιμη συζήτηση κι έρευνα, μιάς κι οι άνθρωποι καθορίζονται σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό απ' το σύστημα - κοινωνικό ή κομματικό - κι οι δομές δεν είναι ανεύθυνες για την τύχη τους.

Το δεύτερο κείμενο, που ακολουθεί άμέσως πιο κάτω, είναι απλή καταγραφή προφορικής μαρτυρίας αγωνιστών, που 'ζησαν από κοντά τα γεγονότα.

Στά 1952 στο Βουκουρέστι, μέσα στο Μέγαρο του Ρουμανικού Κομμουνιστικού Κόμματος, έγινε η τρίτη Συνδιάσκεψη του ΚΚΕ και διαδραματίστηκε ένα ακόμα επεισόδιο στην ιστορία του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος.

Αυτό έγινε όταν το μέλος του Πολιτικού Γραφείου του ΚΚΕ Κώστας Καραγιώργης, παίρνοντας το λόγο κατάγγειλε τη «γραμμή Ζαχαριάδη», χαρακτήρισε τραγωδία και κατηγόρησε τον εμφύλιο πόλεμο, και εναντιώθηκε στην απόφαση «τά δπλα παρά-πόδα». Μετά κάλεσε τους συνέδρους να μην περιμένουν πιά απ' τον «πατερούλη» τίποτα και είπε πως ο Στάλιν έφαγε τα ψωμιά του. 'Εκείνη τη στιγμή οι σύντροφοί του δρημξαν στο βήμα, ξυλοκόπησαν τον Καραγιώργη, τον μετέφεραν και τον έκλεισαν σε διπλανό γραφείο.

Όταν το μεσημέρι οι σύνεδροι πήγαν στο γεύμα που τους παρέθεταν επίσημα, ο Καραγιώργης δραπέτευσε, για να κρυφτεί παράνομα σε διάφορα σπίτια του Βουκουρεστίου. Στη διάρκεια αυτής του της παρανομίας γνώρισε την έγκυο δημοσιογράφο του ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ, Δήμου, ή όποια τον βοήθησε και τον κάλυψε.

Ωστόσο τα μέλη του ΚΚΕ που ανάλαβαν τη δίωξή του τον

εντόπισαν και του 'στησαν καρτέρι στο δρόμο των πρεσβειών του Βουκουρεστίου, απέναντι σχεδόν απ' τη Γιουγκοσλαβική πρεσβεία. Ο Καραγιώργης φαίνεται πως αντίληφθηκε τόν έναν απ' τους δυο διώκτες και συντρόφους του κι έκανε να στρίψει απέναντι, προς τη Γιουγκοσλαβική πρεσβεία. Τουτό δώ πάντως δεν μπορεί να ειπωθεί με βεβαιότητα, γιατί μπορεί και νά 'ταν στις προσπάθειές του να καταφύγει στη Γιουγκοσλαβική διπλωματική αντιπροσωπεία. Το γεγονός είναι πως πρίν προλάβει να μπει στο κτίριο τον πιάσανε και τον όδήγησαν στο Μέγαρο του ΡΚΚ, στα υπόγεια του όποιου τον φυλάκισαν.

Σ' αυτό τον τόπο κράτησής του, βασανίστηκε, και επ' αυτού υπάρχει σχετικό σημείωμα του Κολιγιάννη προς τον 'Υφαντή, που τον παρακινεί να συνεχίσουν τη μέθοδο αυτή μέχρις ότου όμολογήσει. Τουτό κι έγινε, μέχρις ότου ο Καραγιώργης υπέκυψε στα βασανιστήρια άπάνω.

Η Δήμου είχε, επίσης, στο μεταξύ πιαστεί, και κρατήθηκε, όντας έγκυος, επί δυόμισι μήνες, χωρίς να αλλάξει καν ρούχα, άν και φρόντιζε γι' αυτό ο πατέρας της. Τελικά γέννησε μέσα στο κρατητήριό της...

Τα πρόσωπα που διαδραμάτισαν άμεσο ή έμμεσο ρόλο σ' αυτή την ιστορία είναι γνωστά. Άλλα δεν ζούν πλέον και άλλα προσφέρουν ακόμα τις υπηρεσίες τους στο ένα ή το άλλο τμήμα της Κομμουνιστικής 'Αριστεράς. Δεν κατονομάζονται, γιατί σε καμιά περίπτωση δεν είναι στην πρόθεση του περιοδικού, και τέτοια ζητήματα όπως οι περιπτώσεις Πλουμπίδη και Καραγιώργη, να χαμηλώνονται σε προσωπικό επίπεδο, και να εκφυλίζονται σε κοινοσμπολίστικα σχόλια, που δεν όδηγούν ούτε στη σωστή κα-

τεύθυνση, ούτε στο βάθος του προβλήματος. Θά 'ταν όμως εύχης έργο, χωρίς άφελή ένατέρωθεν σχόλια και ύβρεολογικές αντιδράσεις, να μιλήσουν οι πρωταγωνιστές, ώστε να επιβεβαιωθούν, διορθωθούν ή συμπληρωθούν τα γεγονότα και να φωτισθεί ή έρευνα.

Σήμερα, άπομακρυσμένοι από τις τοπινές φορτισμένες μ' ένταση εποχές, έχουμε τη δυνατότητα, και την υποχρέωση, κάτω από μία πιο ήπια πραγματικότητα, ν' αναζητήσουμε νηφάλια το διάλογο και την έπικκοδομητική συ-

ζήτηση. Συζήτηση που θα ξεκινήσει από μερικά βασικά έρωτήματα.

1. Φταίνε οι άνθρωποι γι' αυτά τα επεισόδια; Άν αυτό άληθεύει, τότε πως κάτω από άλλες συνθήκες και σε στιγμές έξαρσης, οι ίδιοι άνθρωποι δείχνανε έναν άλλο έαυτό, με ευσαισθησία, σκέψη κι άντρεία, διαμετρικά αντίθετο από τον προηγούμενο;

2. Πού βρίσκεται ή γενεσιουργός αίτία τέτοιων επιπτώσεων και εκφράσεων που επιτρέπουν,

μεσω των συγκεκριμένων δομών, τέτοιες διαστροφές του ανθρώπινου χαρακτήρα και των άτομικών πράξεων;

Τ' ότι άνθρωπινες άδυναμίες και προσωπικά λάθη διαπράττονται δεν άμφισβητείται, και οι ιδεολογικές οργανωτικές άρχές, είναι κείνες που, σε τελευταία άνάλυση, καλλιεργούν ή έξουδετερώνουν τις άτομικές έλαττωματικότητες κι ιδιοτέλειες.

Με τα σημειώματα που ακολουθούν σ' αυτά τα προβλήματα θέλουμε να στραφούμε και άυτών τις πτυχές να φωτίσουμε.

IN MEMORIAM

ἀναμνήσεις τοῦ Ἀπ. Σπήλιου.

Στὴν Κατοχή, ὅποια πέτρα κι ἀν
σήκωνες στὴ Θεσσαλία, τὸ χνάρι
τοῦ Καραγιώργη θά βρισκες.
Τὴν εἶχε ἀλώνισαι, τὴν εἶχε
ὀργώσει, «Εἰσὶνὰ» καὶ
κομματικά, δολοκλήρη. Ἀπὸ τὴ
Μούχα καὶ τὴν Καρδίτσα τῶν
Ἀγρῶν ὡς τὸ Πήλιο.
Τὸν γνῶρισα τὸ καλοκαίρι τοῦ
1943, στὸ Α' Πανθεσσαλικὸ
Συνέδριον τοῦ ΕΑΜ, στὴν
Κορώνα τοῦ Ἰταμοῦ. Εἶχαμε
συγκεντρωθεῖ ἐπὶ τῷ αὐτῷ πᾶνω
ἀπὸ 2.000 ἀντιπρόσωποι ἀπὸ ὅλη
τὴ Θεσσαλία. Κάλυπτα τὸ
Συνέδριον δημοσιογραφικά,
ἀπεσταλμένος τῆς Λαοισινῆς
παράνομης ἐσπέρης ἐφημερίδας
«Ἀλθία»: 1.000
πολυγραφημένα ἀντίτυπα τὴν
ἡμέρα. Ἦ ἐκδοσις τῆς
ἐφημερίδας, τοῦ Καραγιώργη καὶ
αὐτῆς δουλεῖα.
Πελῶρια ἔλατα ἔδιναν
ἀεροπορικὴ κάλυψη στὸ χώρο
τοῦ Συνεδρίου. Στὸ βῆμα, τὸν
Δεσπότη τῆς Κοζάνης τὸν
διαδεχόταν μὴ ὅλη
καταγκούνα. Τὸν Ἀγγλο
συνταγματάρχη Γκουντχάους,
ἕνας νεαρὸς Ἑποῦτης. Ἦ
Καρδίτσα ἦταν ἐλεύθερη.
Περωνότας ἀπ' αὐτὴν γὰρ νὰ
φτάσουμε στὸ Συνέδριον τὴ
βοήθαμε νὰ πλέει σὲ συμμαχικά
χρώματα: σημαῖες Ἑλληνικῆς,
Ἑγγλέζικης, Ἀμερικανικῆς,
Ρωσικῆς.
Κι ἀνέβηκε στὸ βῆμα ὁ
Καραγιώργης, ὁ γιατρός
Γυφοτῆμος τὸ πραγματικὸ τοῦ
ὄνομα.
Ποτές μου δὲν εἶχα ἀκούσει
τέτοιο λαμπρὸ ῥήτορα:
συγκεκριμένως, κοφτός,
γλαφυρός. Δημεγῶτης μὲ τὴ
σωστὴ ἔννοια τῆς λέξης.
Ὅταν τελείωσε τὸ Συνέδριον, ὁ
Καραγιώργης μὲ κράτησε στὸ
«Ρήγα», διεσβεσματοειδὲς ὄργανο
τῆς Πανθεσσαλικῆς Ἐπιτροπῆς
τοῦ ΕΑΜ. Ἦταν μὴ ἐφημερίδα
ἐντυπὴ μεγάλου σχήματος. Τὸ
τυπογραφεῖο καὶ τὸ πιεστηρίδι
τῆς εἶχαν πάρει οἱ ἀντάρτες ἀπὸ
τὴν Καρδίτσα.
Μὲ πρόταση τοῦ Καραγιώργη,
ποῦ εἶχε προσέξει κατὰ γραφὰ
μου, ὁ «ΡΗΓΑΣ» μὲ ἔστειλε μὴ
περιοδεῖα στὰ καμένα χωριά τῆς
Θεσσαλίας: Γοργόγυρι καὶ
Βουνέσι.
Πόρτα, Πορτί, Σκλατίνα,
Βασιονία θά ξαναγίνουνη πάλι
ἀπὸ τὴν καινούργια γενιά...
Μέσα στὰ καπνισμένα ἑρεπία ὁ
κόσμος τραγουδοῦσε καὶ
ἀντίκρουε μὲ ἐλπίδα τὸ μέλλον.
Ὁ Καραγιώργης λογάριζε νὰ μὲ
στελεῖ στὴ Γιουγκοσλαβία νὰ
γράψω γιὰ τὸ δημορ ἀντάρτικο.
Τὸ σχέδιον ἔμεινε δυστυχῶς
σχέδιον.
Κάτω στὰ πεδινὰ χωριά τῆς
Θεσσαλίας, ὁ κόσμος ἦταν
«ἐπιποδός». Δινόταν ἡ θυλικὴ
«Μάχη τῆς σοδειᾶς» μὲ τὸ ἵππικόν

τοῦ Μπουκουβάλα. Οἱ χωριάτες
θέρμαν, ἀλώνιζαν, σάκιαζαν τὸν
«καρπὸ» καὶ τὸν προωθοῦσαν μὲ
κάρα στὰ φηλόματα:
— Οὔτε σπειρὶ στάρει στὸν
κατακτητὴ! ἦταν τὸ σύνθημα. Οἱ
ἀντάρτες φύλαγαν.
Θυμῶμαι ἕναν Ἑγγλέζο
σύνδεσμο. Μόλις εἶχα φθάσει μὲ
ἀεροπλάνο στὸ ἀντάρτικο
ἀεροδρόμιον τῆς Νεραιδας. Ἦξερε
τὰ Ἑλληνικά. Ὅταν ἔπιασε στὰ
χέρια του ἕνα φύλλον τοῦ
«ΡΗΓΑΣ», ἔμεινε μὲ τὸ στόμα
ἀνοιχτό:
— Αὐτὴ ἡ ἐφημερίδα τυπώνεται
ἐδῶ στὰ βουνά;
— Γιὲς σέρε...
Τὴ «Μάχη τῆς σοδειᾶς» τὴν
παρακολούθησε καὶ ἔγραψε γι'
αὐτὴν καὶ ὁ ἀξέχαστος Ἀθηναῖος
δημοσιογράφος Κώστας Βιδάλης,
δολοφονημένος ἀργότερα, στὸ
θεσσαλικὸ κάμπο, ἀπὸ
Σουρλικούς.
Ἦρθε ἡ Ἀπελευθέρωση.
Κατέβηκα ἀπ' τ' Ἀγραφα στὴ
Λάρισα καὶ ἀμέσως μετὰ στὴν
Ἀθήνα. Πῆγα στὰ γραφεῖα τοῦ
Κόμματος καὶ τοῦ «Ριζοσπάστη»
— ὁδὸς Ὁθωνος, πλατεῖα
Συντάγματος — γιὰ νὰ δῶ τὸν
Καραγιώργη.
— Σπήλιο, θά μείνεις ἐδῶ;
— Νὰ κάνω τί;
Ἐγὼ ἀκόμη ἤμουνα ὑπάλληλος
τῆς Ἐμπορικῆς Τράπεζας.
δούλεψα σ' αὐτὴν 18 ὀλόκληρα
χρόνια.
— Μοῦντζωσε τὸν Ἐμπεδοκλῆ
καὶ τὸν Ἀνδρεάδη. Θὰ
ἀναλάβεις τὸ καθημερινὸ
χρονογράφημα τοῦ
«Ριζοσπάστη»!
Μοῦ ῥθε ἀντράλα ὅπως λέμε στὴ
Θεσσαλία.
— Χρονογράφημα; Κάθε μέρα;
Σὲ Ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα; Καὶ
ποῦ θά βροῖσκω τὰ θέματα;
— Τὰ θέματα τρέχουν στοὺς
δρόμους.
Ἦταν τότες ἡ Ἀθήνα ἡ
προδεκεμβριανή...
Ἐγινε ὁ Δεκέμβριος. «Μᾶς
τσουβάλιασαν» οἱ Ἑγγλέζοι.
Ἐγινε ἡ Βάρκιζα. Ἦ ἄνοδος
τῶν μύριων πρὸς τὴ Θεσσαλία
πῆρε τὰ πίσω μπρός. Γυρίσαμε
στὴν Ἀθήνα. Ξαναβγήκε ὁ
«Ριζοσπάστης». Καὶ τὸ
χρονογράφημα-χρονογράφημα.
Τῆς δυό-τρεῖς πρώτες μέρες τῆς
ἐπανεκδόσεως, μὲ τὸ μοῦδιον
ποῦ μὲ κατεῖχε, ὑπέγραφα τὸ
χρονογράφημα μὲ τὸ λαπαδοειδὲς
ψευδώνυμο... «ἄχολος»!
Κερανοῖ τοῦ Καραγιώργη.
— Ἀκου Σπήλιο: Τέρεμα τὸ
«ἄχολος». Ἀκούς ἐκεῖ «ἄχολος»!
Ἐγραφα στὸ «Ριζοσπάστη» ὡς
τῆς 20 Ὀκτωβρίου τοῦ 1947, τὴ
μέρα ποῦ μᾶς κλείσανε. Ἦμουνα
στὸ γραφεῖο τοῦ Καραγιώργη καὶ
ἔγραφα τὸ χρονογράφημα τῆς
ἐπομένης. Ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ
μπαίνει ἕνας ἀστυνομικὸς
διευθυντής:

— Περάστε ἔξω!
Ἐξω, στὴν αἴθουσα τῆς
Σύνταξης, εἶχαν μαντρώσει ὅλους
τοὺς συντάκτες. Ὁ Καραγιώργης
ἔλειπε. Εἶχε «ἀραιώσει».
Ἀστυνομικὰ ὄργανα
ἔκάρφωναν τὴν ταμπέλα
«Ριζοσπάστης». Ὅταν τελείωσαν,
τὴν ἔριξαν κάτω στὸ
περὶδρομιον. Ἐνας ἀπαίσιος
γδοῦπος. Κάτω — ὁδὸς Σταδίου —
οἱ Χίτες ποδοπατοῦσαν τὴν
ταμπέλα κορδακιζόμενοι:
— Σόφια, Μόσχα, Κατοχή!
Ἀπ' τὸ μπαλκόνι τῆς ἐφημερίδας
παρακολούθησα μὲ βουρκομένα
μάτια τὴ σκηνή. Δίπλα μου ὁ
κύριος ἀστυνομικὸς Διευθυντής.
— Ἦ ἀποκαθλώση, τοῦ λέω.
— Ἐκεῖ τὸ πάτε; μὲ ρωτᾷ
κατάπληχτος.
Σὲ λίγες βδομάδες ἔφευγα ἀπ' τὴν
Ἑλλάδα ἀεροπορικῶς:
Ρώμη-Παρίσι - Πράγα -
Βελιγράδι. Τὸ διαβατήριό μου
ἔγραφε: «Ἀπόστολος»
Κολτιοδόπουλος, τραπεζικὸς
ὑπάλληλος. Αὐτὸ μ' ἔσωσε. Ἀπ'
τὸ Γενάρη τοῦ 1948, «βιαίως
στρατολογημένος», ἔγραφα τὸ
καθημερινὸ χρονογράφημα στὸ
«Σταβμό» τῆς Ἐλεύθερης
Ἑλλάδας.
Ἦρθε ὁ Αὐγουστος τοῦ 1949.
Προσφυνοποιηθήκαμε στὶς
Λαϊκῆς Δημοκρατίες. Ἦ πικρία
γιὰ τὴν ἦτα μεγάλη, ἀλλὰ εἶχε
ἀντιβάραις μὴ χαρὰ
ἀνεκλάλητη. Τὴν 1η Ὀκτωβρίου
1949 ἡ Κίνα τοῦ Τσᾶν-Κάι-Σὲκ
γινόταν ἡ Κίνα τοῦ Μάο-Τσέ-
Τούνγκ. Ἦ ἀριθμητικὴ τῆς
ἱστορίας παρηγορεῖ καμιά φορὰ:
Εἶχαμε χάσει 8 ἑκατομύρια καὶ
εἶχαμε κερδίσει 800...
Τὸν Καραγιώργη τὸν ξαναεῖδα
στὴ Βουδαπέστη τὸ 1950.
Ἦταν ἀπογοητευμένος:
— Θὰ πάει μακριὰ ἡ βάλιτσα τῆς
Ἐμγκράτσιας, μοῦ λέει.
Ποῦ νὰ ἔξαι ὅτι τὸν ἔβλεπα γιὰ
τελευταία φορὰ!
Τὸ 1952 ἤμουνα στὸ
Βουκουρέστι. Σὰν κεραυνὸς μὲ
χτυπᾷ ἡ εἰδηση:
— Πιάσαν τὸν Καραγιώργη!
— Γιατί;
— Τιτοϊκός.
Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ ἦταν
ἐλαφρότερο νὰ σὲ χαρακτηρίσουν
«πράκτορα τῆς ΚΥΠ» παρὰ
Τιτοϊκόν.
Καὶ ἡ κατηγορία
διευκρινίζονταν:
— Ὁ Καραγιώργης ἐπιχείρησε νὰ
μπεῖ στὴ Γιουγκοσλαβικὴ
προσβεία. Δικαίωμάς τὸν ἔπιασαν.
Τὰ χρόνια περνοῦσαν. Γιὰ τὸν
Καραγιώργη κανένας δὲν
τολμοῦσε νὰ ρωτήσει. Θέμα
ταμποῦ.
Τὸ 1964 γύρισα στὴν Ἑλλάδα,
«μὲ προσωρινὴν ἄδειαν
παραμονῆς». Ἰθαγένεια δὲν εἶχα
— οὔτε ἔχω ἀκόμα.
Μιὰ μέρα μ' ἔνα φίλο πολιτευτὴ

εἶχα δώσει ραντεβού στὴν
«Ἀθηναϊκὴ Λέσχη» γιὰ νὰ πάμε
νὰ δοῦμε τὸ στρατηγὸ Βλάχο,
διοικητὴ τῆς ΓΔΕΑ. Καθισμένοι
δίπλα στὸν πολιτευτὴ ἕνας
ἀγνωστος κύριος.
— Εἶναι Ἑλληνας ὁδοντογιατρός
ἀπὸ τὴ Ρουμανία, μοῦ λέει ὁ
πολιτευτής. Ἀπὸ δῶ ὁ κ.
Σπήλιος.
— Τοῦ «Ριζοσπάστη»; μὲ ρωτᾷ.
— Ποῦ τὸν ξέρετε ἐσεῖς τὸν
«Ριζοσπάστη»;
Καὶ ἡ ἀπάντησις καταπλήτης:
— Ἦμαστε μαζί στὴ φυλακή. Σὲ
μὴ φυλακὴ τῆς Τρανσυλβανίας.
Ἦταν φυματικός. Πέθανε στὰ
χέρια μου. Ἐγὼ εἶμαι, ξέρετε,
σοσιαλδημοκράτης.
Ὁ σοσιαλδημοκράτης ἐπέζησε.
Ὁ κομμουνιστὴς Καραγιώργης
ὄχι. Ὁ «τιτοιστής», κατὰ τὸν
Ζαχαριάδη.
Ὁ Κώστας Καραγιώργης ἦταν
ὀργανωτικὸ δαιμόνιον.
Ἀρθρογράφος ἀνυπερβλήτος.
Καὶ στὸν ἐμφύλιον πόλεμο,
πολέμαρχος ἀπ' τοὺς λίγους. Εἶχε
μπεῖ στὴν Καρδίτσα. Χτύπησε τὴ
Λάρισα. Ἀλώνιζε τὸν κάμπο. Ἦ
μάρτυριστικὸν του κατάρτισις ἦταν
πολὺ γερὴ. Εἶχε σπουδάσει
γιατρός στὴ Γερμανία. Ὅταν ἡ
γυναῖκα του, ἡ Μαρία
Ἀγριγιαννάκη-Καραγιώργη,
πέρασε κάποτε ἀπὸ τὴ
Βουδαπέστη, γυρίζοντας ἀπὸ τὴ
Μόσχα, ἦρθε στὸ σπίτι μου.
Ἦμον τότε παντρεμένοι μὲ μὴ
Οὐγγαρέζα νεοελληνίστρια. Δὲν
ἦταν δικός μας ἄνθρωπος. Ἦ
Μαρία Καραγιώργη τὴν
εὐχαρίστησε γιὰ τὴν
παρουσία της μοῦ ἀπάλυνε τὴν
πίκρα τῆς ξενιτειᾶς.
— Κι ὁ δικός σας ὁ ἄντρας ποῦ
εἶναι; ρωτᾷ «ἀφελῶς»;) ἡ
γυναῖκα μου.
— Πέθανε.
— Στὴν Ἑλλάδα;
Ἦ Μαρία ξεροκατάπτε.
— Μὴ μοῦ ἀπαντᾷτε: «ἀνδρῶν
ἐπιφανὲς πᾶσα γῆ τάφος».
Βγήκε μὴ στιγμὴ ἡ Οὐγγαρέζα
ἀπ' τὸ δωμάτιον.
Μοῦ λέει ἡ Μαρία:
— Ζήτησα ἀπ' τοὺς συντερόφους
νὰ μοῦ δώσουν ἂν ὑπάρχει κατὰ
ἀπὸ τὸν ἄντρα μου. Ἐνα μαντήλι,
ἕνα δαχτυλίδι, ἕνα στυλό. Δὲν
ὑπάρχει τίποτα...
Τελευταία, στὶς ἐκλογὰς καὶ στὸ
Δημοψήφισμα, πῆγα στὴ
Θεσσαλία. Ὅσοι ζοῦν ἀκόμα ἀπ'
τὴ γενιά τοῦ ΕΑΜ θυμούνται
πάντα τὸν Καραγιώργη.
Ποῖός θά πάρει τὴν πρωτοβουλία
νὰ συγκεντρώσει καὶ νὰ ἐκδώσει
μὴ συλλογὴ ἀπὸ τὰ καλύτερα
ἄρθρα του; Θὰ ἔαν τὸ καλύτερο
μνημόσυνο γιὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸν
ἀρθρογράφον, τὸν κομμουνιστὴ,
τὸ μάρτυρα.

Ἀπόστ. Σπήλιος
Δεκέμβρης 1974

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΝΙΚΟΥ ΠΛΟΥΜΠΙΔΗ

Τοῦ Π. Ροδάκη

«Ἡ περίπτωση τοῦ Νίκου Πλουμπίδη παρουσιάζει τρεῖς πλευρὲς πού θά ἔπρεπε νά ἀπασχολήσουν κάθε σκεπτόμενο ἄνθρωπο καὶ εἰδικά τοὺς ἀριστεροὺς. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ ἀνθρώπινη, ἡ καθαρὰ προσωπική. Ἡ δεύτερη εἶναι ἡ στάση τῆς ἡγεσίας τοῦ ΚΚΕ, καὶ ἡ τρίτη πλευρά εἶναι ἡ καθαυτὸ ὑπόθεση, τὸ πραγματικὸ ἱστορικὸ ὑπόβαθρο πάνω στὸ ὁποῖο στηρίχτηκαν ὅλα.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω συνάγεται ὅτι ἡ «ὑπόθεση Πλουμπίδη» ἐπιτρέπει τὴ διατύπωση τῶν ἀκόλουθων ἐρωτημάτων :

α) Μόνο ὁ Ζαχαριάδης εἶναι ὁ πιστὸς στὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Σταλινικῆς σκέψης, ὅτι δηλαδὴ τὸ κόμμα εἶναι ἀλλάθητο καὶ ὅτι κάθε ἀποτυχία ὀφείλεται σὲ «ἐχθρικά» ἢ «ὑποπίτα» στοιχεῖα;

Σὲ ποῖο βαθμὸ ἔχει ἀλλάξει αὐτὴ ἡ νοοτροπία σήμερα;

β) Ποιὸς ἔδωσε τὰ «στοιχεῖα» γιὰ τὸν Πλουμπίδη στὸν Ζαχαριάδη; Οἱ συγκατηγορούμενοί του καὶ οἱ συνεργάτες του ἐξέφρασαν ποτὲ

ἀντίρρηση; (πρόκειται γιὰ στελέχη τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΕ πὸν παραμένουν καὶ σήμερα).

γ) Ἡ ἔκθεση Κασιμάτη ἦταν ἀτομική ἢ ἐξέφραζε τὴν ἀποψη ὁλόκληρης τῆς κομματικῆς οργάνωσης Ἀθηνῶν;

δ) Ἐφ' ὅσον δόθηκε ἐντολὴ στὸν Μπελογιάννη νά μὴν ἔρθει σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Πλουμπίδη, ἔθεωρεῖτο ἢ ὄχι «ὑποπίτος» ὁ Πλουμπίδης πρὶν ἀπὸ τὴν καθοδὸ τοῦ Μπελογιάννη στὴν Ἀθήνα;

ε) Ἐγνώριζαν ἢ ὄχι ὅλοι οἱ συγκατηγορούμενοί του ὅτι «ἔσπασε» ὁ Καββαδίας καὶ ἂν ναι πῶς νομιμο-

ποιήθηκαν, καὶ γιατί, στὴ συνείδησή τους οἱ κατηγορίες γιὰ τὸν Πλουμπίδη;

στ) Γιατί δὲν μίλησαν μετὰ τὴν ἀποκατάστασή του, αὐτοὶ πὸν υἱοθέτησαν τὴν κατηγορία καὶ πῆραν τὴν ἀπόφαση : ὅτι εἶναι πραγματικὰ πράκτορας τῆς Ἀσφάλειας, γιὰ νὰ ἀποδειχθεῖ πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ ἐγκλημα;

Μήπως οἱ ἄνθρωποι πὸν πῆραν αὐτὴ τὴν ἀπόφαση ἦταν στὴν περίοδο τῆς ἀποκατάστασης, καὶ εἶναι ἀκόμα σήμερα, μέλη τῶν ἡγετικῶν ὁμάδων τῶν δύο ΚΚΕ;

Ποιοὶ πῆραν τὴν ἀπόφαση ὅτι ὁ Πλουμπίδης ἦταν χαφιές; Μήπως ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους μερικοὶ βρίσκονται σήμερα στὴν ἡγεσία τῶν δύο ΚΚΕ; Καὶ μερικὰ ἀκόμα ἐρωτήματα.

Ἡ προσωπικὴ πλευρά : Ὁ Πλουμπίδης εἶναι μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΕ. Ἐχει μπεῖ στὸ ΚΚΕ τὸ 1924. Ὅταν ἄρχισε τὸ δεύτερο ἀνάρτητο, ὁ Πλουμπίδης ἔμεινε στὴν Ἀθήνα, στὸ κλιμάκιο τῆς ΚΕ πὸν ἔμεινε νὰ καθοδηγεῖ τὸ παράνομο κίνημα. Ἐπικεφαλῆς τοῦ κλιμακίου εἶναι ὁ Ἀναστασιάδης, μέλος τοῦ ΠΓ πὸν τὸ ὄνομά του δὲν ἀνακοινώθηκε μετὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ ΠΓ στὸ 7ο συνέδριο. Μετὰ τὴ σύλληψη τοῦ Ν. Μπελογιάννη, ὁ Ν. Πλουμπίδης καταγγέλλεται σὰν χαφιές τῆς ἀσφάλειας. Χαρακτηριστικὰ θά καταγγελλεῖ ὅτι ἦταν συμμαθητὴς τοῦ διευθυντῆ τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων Πανόπουλου καὶ ὅτι ἀπὸ τὸ σχολεῖο ἀποφάσισαν ὁ ἓνας νὰ πάει στὴν Ἀσφάλεια καὶ ὁ ἄλλος στὸ ΚΚΕ, καὶ νὰ συνεργάζονται!

Ὁ Πλουμπίδης ἦταν σὲ παρανομία. Ἀπὸ τὴν παρανομία ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴ πὸν δημοσίευσε τὸ «ΑΝΤΙ» (3ο τεῦχος, σελ. 38). Ὑστερα ἀπὸ λίγο τὸν συνέλαβαν, τὸν καταδίκασαν σὲ θάνατο καὶ τὸν ἐκτέλεσαν. Ἡ ἡγεσία τοῦ ΚΚΕ ἐπέμενε ὅτι δὲν ἔγινε ἡ ἐκτέλεση, ἀλλὰ ὁ Πλουμπίδης — καὶ ὁ Βαβούδης, πὸν εἶχε αὐτοκτονήσει στὴν ὑπόγεια κρύπτη του ὅπου χειρίζεται ἀσύρματο — μεταφέρθηκαν στὶς ΗΠΑ, στὸ διεθνὲς ἀντικομμουνιστικὸ Κέντρο. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δίκης του ὁ σταθμὸς τῆς Ἐλευθέρης Ἑλλάδας συνέχιζε νὰ καταγγέλλει γιὰ χαφιέ τὸν Πλουμπίδη. Ὁ ἴδιος ὑπερασπίστηκε τὸ ΚΚΕ καὶ δὲν εἶπε λέξη γιὰ τὸ Ζαχαριάδη, πὸν τὸν κατηγοροῦσε. Εἶναι τὸ προσωπικὸ δράμα ἑνὸς ἀνθρώπου πὸν ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ

τοῦ στὸ κόμμα, καὶ τὸ κόμμα τὸν καταγγέλλει σὰν προδότη. Ἡ περίπτωση θυμίζει τοὺς ἡγέτες τῶν ΚΚ τῶν Λ. Δημοκρατιῶν στὴν ἴδια περίοδο, πὸν τὸ κόμμα τους τοὺς καταγγέλλει γιὰ προδότες καὶ κείνοι ὑπέκυψαν στὴν κατηγορία καὶ παραδέχτηκαν ὅτι ἦταν προδότες, ξεκινώντας ἀπὸ τὴν πεποίθηση ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ διχθεῖ τὸ ἀλλάθητο τοῦ κόμματος. Παράλογη ἀντίληψη πὸν μόνο οἱ πιστοὶ ὁρθησκίων μποροῦν νὰ τὴ δεχτοῦν. Μὲ τὴν τακτική αὐτὴ δὲν σώζουν τὸ κόμμα, ἀλλὰ διευκολύνουν κάθε ἐκτοσπῆ, ἀκόμα καὶ τὸ ἐγκλημα. Ἡ δεύτερη πλευρά : Ἀλλά μπαίνει ἓνα ἐρώτημα : Γιατί τὰ ΚΚ γενικά καὶ εἰδικὰ τὸ ΚΚΕ κατήγγειλαν τόσες φορὲς ἡγετικά τους στελέχη γιὰ χαφιέδες, γιὰ νὰ δικαιωθοῦν ὕστερα ἀπὸ λίγο, ἀφοῦ οἱ

χτεσinoi ἡγέτες θά χαρακτηριστοῦν ἐπίσης προδότες ἢ ὑποπτοι; Ἡ στάση αὐτὴ τῶν ΚΚ πηγάζει ἀπὸ τὴν ἴδια ἀρχὴ πὸν καθορίστηκε καὶ ἡ προσωπικὴ στάση τοῦ Πλουμπίδη. Οἱ ἡγεσίες τῶν ΚΚ πιστεύουν μὲ ὁρθησκευτικὴ πίστη ὅτι τὸ κόμμα εἶναι ἀλλάθητο, ὅτι ἡ γραμμὴ πὸν ἀκολουθοῦν εἶναι σωστή. Γιὰ τοὺς παραδοσιακοὺς κομμουνιστές, ἂν ἡ γραμμὴ εἶναι σωστή, πρέπει νὰ βρεῖ ἀνταπόκριση, πρέπει νὰ πετύχει. Καὶ ἂν δὲν πετύχει, θά πεῖ πῶς κάποιοι χαφιές σαμποτάρισαν τὴ δουλειά. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πὸν πῆρε τὴν ἡγεσία τοῦ διεθνoῦς κινήματος ὁ Στάλιν οἱ ἡγεσίες τῶν ΚΚ δὲν ἀναρωτήθηκαν ποτὲ ἂν εἶναι σωστή ἡ γραμμὴ πὸν ἀκολουθοῦν. Γιὰ τὸ Λένιν, ἂν ἡ γραμμὴ ἑνὸς κόμματος σκοντάφτει καὶ δὲν βρίσκει ἀνταπόκριση, θά

'Από όριωμένους κύκλους τῆς 'Αριστερᾶς μάζεϋα τὶς παρακάτω πρόδτεες πληροφορίες καὶ ἀπόψεις γιὰ τὴν "ὑπόθεσιν Πλουμπίδη"

πεῖ πὼς εἶναι λαθεμένη ἢ πὼς ἡ ἡγεσία δὲν στάθηκε ἱκανὴ νὰ πεῖσει τὶς μάζες γιὰ τὴν ὀρθότητα τῆς γραμμῆς. Σὲ κάθε σκόνταμα ὑπεύθυνη εἶναι ἡ ἡγεσία καὶ ἡ ἡγεσία πρέπει νὰ ἐλέγξει τὸν ἑαυτό της. Γιὰ τὴ σταλινικὴ νοστοπρία, ποὺ ἀποτελεῖ τὴ βάση τῆς λογικῆς τοῦ διεθνοῦς κινήματος, ἡ γραμμὴ εἶναι πάντα σωστὴ καὶ φταῖνε οἱ ἐχθροὶ ποὺ διεισδύουν στὸ κίνημα. Μὲ βάση αὐτὴ τὴ λογικὴ ἔγιναν οἱ δίκες τῆς Μόσχας καὶ οἱ αἰματηρὲς ἐκκαθαρίσεις στὶς Λ.Δ. τὸ 1949 - 52.

Τὰ ἱστορικὰ τῆς ὑπόθεσης: 'Η ὑπόθεση Πλουμπίδη εἶναι πολύπλοκη. Δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὴν ἀφελῆ εἰκόνα τῶν τρομοκρατημένων κομμουνιστῶν ποὺ σπεύδουν νὰ γονατίσουν μπροστὰ στὸ Ζαχαριάδη, ὅπως θέλει νὰ μᾶς τὴν παρουσιάσει - ἂν εἶναι ἔτσι - ὁ 'Α. Σπῆλιος. 'Ο 'Αναστασιάδης πιάστηκε τὸ 1949 (ἀρχὲς τῆς ἀνοιξῆς). Μαζί του (πρῶτα καὶ μετὰ) πιάστηκαν ἀρκετοὶ ἄλλοι (Χ. Δρακόπουλος, Καββαδίας, κ.ἄ.). Μὲ τὴ σύλληψη τοῦ 'Αναστασιάδου ἐντοπίστηκε καὶ ἓνα σπῆτι ποὺ τὸ γνώριζαν 4 ἄνθρωποι: ὁ Πλουμπίδης, ὁ ὑπεύθυνος σύνδεσμος τοῦ μηχανισμοῦ, ὁ 'Αναστασιάδης καὶ ὁ Καββαδίας, ποὺ τὸ ἔμαθε τὶς τελευταῖες ἡμέρες). 'Επειδὴ ὑπολόγιζαν ὅτι ἦταν ἀδύνατο νὰ χτυπηθεῖ αὐτὸ τὸ σπῆτι, γεννήθηκε ἀμέσως τὸ ἐρώτημα ποῖος ἦταν ὁ χαφιές. 'Ο 'Αναστασιάδης μὲ σημειωμὰ του γυρεῖ νὰ ἀπομονωθεῖ ὁ σύνδεσμος. Καὶ ἀπομονώθηκε ἐνὺ παράλληλα διατάχθηκε νὰ φύγει γιὰ τὸ βουνό. Φυσικά, ἐκεῖ θὰ ὑποστηρίξει τὴν ἀθωότητά του. 'Ετσι τὸ κενὸ τοῦ χαφιῆ παραμένει. 'Οταν στάλθηκε στὴν 'Ελλάδα ὁ Μπελογιάννης, πῆρε ἐντολὴ νὰ μὴν ἔρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Πλουμπίδη. 'Εκείνος παράκουσε καὶ συναντήθηκε μαζί του. Τότε στὸ ἐσωτερικὸ γινόταν μεγάλη συζήτηση γιὰ τὴ δημιουργία τῆς Ε.Δ.Α. καὶ τῆς μορφῆς ποὺ θὰ εἶχε. 'Ο

Πλουμπίδης καὶ ὁ Μπελογιάννης ὑποστήριξαν τὴ δημιουργία τῆς Ε.Δ.Α. σὺν νόμιμης ἐκφρασης τοῦ ΚΚΕ. Καὶ φυσικά ἤρθαν σὲ σύγκρουση μὲ τὶς ἀπόψεις τοῦ Ζαχαριάδη. Σὲ λίγο πιάστηκε ὁ Μπελογιάννης. 'Η σύλληψή του ἀποδόθηκε στὸν Πλουμπίδη. 'Ο Ζαχαριάδης θυμήθηκε τὸ κενὸ στὴν ὑπόθεση 'Αναστασιάδου καὶ ἀμέσως «ἐπεσήμανε» τὸ χαφιῆ Πλουμπίδη. Δὲν ἔξερουμε ἂν γνώριζε στὸ μεταξὺ ὅτι ὁ Καββαδίας εἶχε σπᾶσει στὴν 'Ασφάλεια. Μετὰ τὴ σύλληψη τοῦ Μπελογιάννου βγαίνει στὸ ἐξωτερικὸ τὸ στέλεχος τῆς 'Αθήνας Κασσιμάτης. 'Εκλήθη ἀπὸ τὸ Ζαχαριάδη καὶ ἔκανε μιὰ ἐκτεταμένη ἐκθεση ὅπου «ἀπόδειχνε» ὅτι ὁ Πλουμπίδης ἦταν χαφιές. Μὲ βάση αὐτὴ τὴν ἐκθεση πείστηκαν ὅλοι ὅτι ὁ Πλουμπίδης ἦταν χαφιές καὶ ὁ Ζαχαριάδης ἔκανε τὶς προτάσεις του. Λέγεται ὅτι τὴν ἐποχὴ αὐτὴ κάλεσαν τὸν Πλουμπίδη νὰ βγεῖ ἔξω, ἀλλὰ ἀρνήθηκε. 'Ηταν καὶ αὐτὸ ἓνα νέο στοιχεῖο. 'Η οὐσία ὅμως πρέπει νὰ ἦταν διαφορετικὴ. Νὰ μὴ μπορούσε νὰ βγεῖ ἔξω, ἀφοῦ καταζητοῦνταν τόσο πολὺ. 'Ο Κασσιμάτης ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκθεση ἔγινε μέλος τῆς ΚΕ. Σήμερα εἶναι γνωστὰ πολλὰ πράγματα γιὰ τὴ σύλληψη τοῦ Μπελογιάννου. 'Ολα ὅσα ἔχουν ἔρθε σὲ φῶς κατοπινά, πείθουν ὅτι δὲν χτυπήθηκε ἀπὸ τὸν Πλουμπίδη. Καὶ στὴν ὑπόθεση 'Αναστασιάδου γνωρίζουμε ὅτι ὁ Καββαδίας εἶχε «δώσει» πολλὰ γιὰ τὴν παράνομη δουλειά. Αὐτὸ ποὺ ἔχει σημασία εἶναι ὅτι ἡ χαφιεδοφοβία ἔγινε λογικὴ τοῦ ΚΚΕ ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ ἡ πολιτικὴ του ἤρθε σὲ σύγκρουση μὲ τὴν ἐλληνικὴ πραγματικότητα. 'Ο Ζαχαριάδης ἀλλὰ καὶ οἱ κατοπινὲς ἡγεσίες, σὲ κάθε ἀποτυχία τους, ποὺ ὀφείλεται στὴ λαθεμένη πολιτικὴ ποὺ ἀκολουθεῖ τὸ ΚΚΕ ἀπὸ τὸ 1945 καὶ μετὰ, θὰ ἀναζητᾶνε χαφιέδες καὶ προδότες, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἀποτυχία τους». Π. Ροδάκης

Ο ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΡΝΑΛΗΣ ΓΙΑ ΤΗ «ΜΕΓΑΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ» ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ

«Οἱ γραμμένες ἱστορίες εἶναι σχεδὸν ὅλες κατορθώματα μεγάλων δυναστῶν. Καὶ τὶς γράφουν οἱ λακέδες τους. Τῶν λαῶν ὅμως οἱ ἱστορίες μένουν ἀγραφτε. Κι οἱ ἱστορίες αὐτὲς τῶν λαῶν εἶναι σειρὰ μαρτυριῶν καὶ ἀγώνων γιὰ λευτεριά. Αὐτὴν τὴν ἱστορία τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ, τὴ «ΜΕΓΑΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ», τὴν γράφει χρόνια τώρα ἓνας ἀκούραστος καὶ ἀληθινὸς Διδάσκαλος τοῦ Γένους, ὁ Γιάννης Κορδάτος, ὁ πρῶτος ἱστορικὸς συγγραφέας τοῦ λαοῦ μας καὶ τῶν ἀπελευθερωτικῶν του ἀγώνων.

Αὐτὸς πρῶτος τὸ 1924 μὲ τὴ μέθοδο τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμου προσπάθησε νὰ καθορίσει τὰ πραγματικὰ αἷτια τοῦ ξεσηκωμοῦ τοῦ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ. Κι ἀπὸ τότες ὅχι ὀλίγοι, ἔστω καὶ μὲ μονογραφίες, ἀκολουθήσανε τὸ σωστὸ δρόμο, ποὺ ἀνοιξεν ὁ Δάσκαλος καὶ φωτίσανε πολλὰ περιστάτικα τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου.

Οἱ ἱστορίες, ὅπως εἶπαμε, τῶν λαῶν εἶναι ἱστορίες τῶν ἀπελευθερωτικῶν ἀγώνων τῶν «δούλων» ἀπὸ τοὺς ντόπιους καὶ ξένους δυνάστες. Κι οἱ ἱστορίες τῶν νεωτέρων λαῶν εἶναι ἱστορίες ἀγώνων τῆς ἐργατικῆς τάξης, σ' ὅλον τὸν κόσμον, γιὰ τὴ λύτρωσή της ἀπὸ τὰ οἰκονομικὰ καὶ τὰ πνευματικὰ δεσμὰ τῆς κυρίαρχης τάξης.

Αὐτὴν τὴν ἱστορία δημοσιεύει ὁ ΚΟΡΔΑΤΟΣ. Βιβλίο τόσο ἐνδιαφέρον ὅσο καὶ ὠφέλιμο. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὸ ἀγνοεῖ κανένας ἀπὸ κείνους ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν προκοπὴ τοῦ 'Εθνους. Εἶναι μάθημα καὶ ὁδηγὸς καὶ πίστη στὸ μέλλον».

'Αθήνα 1-9-1961 Κ. ΒΑΡΝΑΛΗΣ

Γ. ΚΟΡΔΑΤΟΥ. «ΜΕΓΑΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ»

'Απὸ τὸ 2.500 π.χ. μέχρι ΤΗΝ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ τῆς ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.

ΜΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΔΗΣ ΕΚΔΟΣΗ ΓΡΑΜΜΕΝΗ ΣΕ ΑΠΛΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΤΑΝΟΗΤΗ Σ' ΟΛΟΥΣ ΤΟΜΟΙ 1-13. Σελίδες 8.100

Παραδίδεται ΑΜΕΣΩΣ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΕΡΓΟ Τὸ μεγαλύτερο σὲ ὄγκο καὶ πληρότητα ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ποὺ κυκλοφόρησε ἔως σήμερα Σ'ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.

Ξανακυκλοφορεῖ ΤΟ ΑΚΡΙΒΟΤΕΡΟ ΚΑΙ ΠΙΟ ΠΟΛΥΤΙΜΟ ΑΠΟΚΤΗΜΑ ΚΑΘΕ ΜΙΚΡΗΣ 'Η ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΜΕ ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΔΟΣΕΙΣ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΤΟ ΑΓΟΡΑΣΕΤΕ ΤΩΡΑ ΑΜΕΣΩΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΕ 13 ΤΟΜΟΥΣ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΥΣ

ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ, ΤΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΛΑΣΙΕ ΒΙΒΛΙΩΝ Σ'ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΜΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΓΥΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Ε.Ο.Κ. - «20ος ΑΙΩΝΑΣ» Χ.ΤΡΙΚΟΥΠΗ 13 ΑΘΗΝΑ (142)

Τηλέφωνα: 633493 - 639774 - 614686 - 635742
3228696 - 627342 - 615776 - 610420.

25 Χρόνια μετά τὸν ἐμφύλιο, ποιὲς διαφορὲς
χωρίζουν τ' ἀδέρφια;

ΝΑ ΓΥΡΙΣΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ!

Τῆς Μαρίας Μήλιου

Εἶναι γνωστὸ πὸς ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τὸ 1949, βρίσκονται στὶς Ἀνατολικὲς χώρες χιλιάδες Ἕλληνες πολιτικοὶ πρόσφυγες ποὺ προέρχονται ἀπὸ τοὺς μαχητὲς καὶ τὶς μαχήτριες τοῦ «Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ» καὶ ἀπὸ τὸν πληθυσμὸ τῶν παραμεθορίων περιοχῶν, μαζὶ μὲ τὰ παιδιά τους ποὺ εἶχαν σταλεῖ νωρίτερα στὶς χώρες αὐτὲς γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπ' τοὺς βομβαρδισμοὺς τῶν χωριῶν τους κατὰ τὶς μεγάλες μάχες τοῦ 1948-49.

Σύμφωνα μὲ τὰ ἐπίσημα στοιχεῖα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτικῶν Προσφύγων —ΚΕΠΠΕ— τὸ 1966 βρίσκονταν στὶς χώρες:

Σοβιετικὴ Ἑνωσὴ	15.000	Ἑλλ. πολ. πρόσφ.
Τσεχοσλοβακία	13.500	»
Πολωνία	9.000	»
Ρουμανία	6.900	»
Βουλγαρία	7.000	»
Οὐγγαρία	4.400	»
Γερμανία (Ἀν.)	1.700	»
Συνολικά	57.500	»

Σ' αὐτὸ τὸ σύνολο δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες ποὺ πῆγαν στὴ Γιουγκοσλαβία—σχεδὸν ὅλοι σλαβομακεδόνες—ποὺ δὲν ἀνήκουν στὴν ΚΕΠΠΕ.

Σύμφωνα πάντα μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ΚΕΠΠΕ, ἀπὸ τὸ 1966 ἔχουν γίνει διάφορες αὐξομειώσεις—γεννήσεις, θάνατοι, ἀναχωρήσεις—ὥστε τὸ 1973 ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν προσφύγων νὰ ἀνέρχεται σὲ 61.000 πολιτικοὺς πρόσφυγες. Ἀπ' αὐτοὺς οἱ 22.000 δὲν ἔχουν πιά τὴν ἐλληνικὴ ἰθαγένεια, γιὰ τὸς ἔχει ἀφαιρεθεῖ κατὰ καιροὺς ἀπὸ τὶς ἐλληνικὲς ἀρχές.

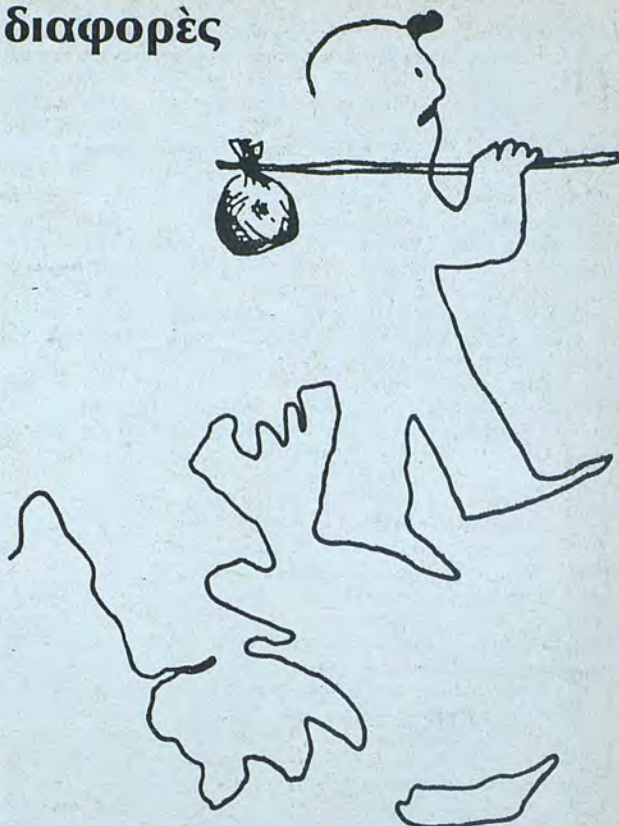
Μέσα στὰ 25 χρόνια ποὺ πέρασαν ἀπὸ τὸ 1949 τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετώπισε ὁ κόσμος αὐτὸς ἦταν πολλά, ιδιόρρυθμα καὶ σύνθετα: Προσαρμογὴς τοῦ σὲ διαφορετικὰ κλίματα, στέγης, ἀνάμειξης τῶν σκορπισμένων μελῶν τῶν οἰκογενειῶν μέσα στὶς ἴδιες τὶς Ἀνατολικὲς χώρες, προβλήματα γλώσσας κ.ἄ. ποὺ σήμερα ἔχουν σχεδὸν ξεπεραστεῖ. Συμβαίνει, μερικὴ, κυρίως οἱ νεώτεροι, νὰ θέτουν τὸ ἐρώτημα γιὰ τὸν κόσμον αὐτὸς θέλει νὰ ἐπιστρέψει, ἐφ' ὅσον ζεῖ ἐκεῖ ἐπὶ 25 χρόνια καὶ ἔχει λύσει τὰ κύρια οἰκονομικὰ προβλήματα τῆς ζωῆς, ὅπως τῆς στέγης, ἐργασίας, τῶν συντάξεων καὶ τῶν σπουδῶν. Μήπως δὲν ὑπάρχουν μετανάστες στὸν Καναδὰ ἢ στὴν Αὐστραλία, ποὺ ἀφομοιώθηκαν καὶ ἔμειναν ἐκεῖ; Πρέπει νὰ ξεκαθαριστῇ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ ψυχολογία, ὁ τρόπος σκέψης καὶ ζωῆς αὐτοῦ τοῦ κόσμου εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ κείνη τῶν μεταναστῶν, καὶ αὐτὴ ἡ διαφορὰ ἔχει καθοριστῇ καὶ ἀπὸ τὶς αἰτίες ποὺ βρέθηκαν ἐκεῖ

καὶ ἀπὸ τὴν ἀπαγόρευση ἀπὸ μέρους τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν πατρίδα τους.

Οἱ πολιτικοὶ πρόσφυγες εἶναι στὴν πλειοψηφία τους ἀγωνιστὲς τῆς Ἀντίστασης. Ἐχουν πολέμησει καὶ φέρνουν στὸ σῶμα τους τὰ τραύματα τῶν μαχῶν ποὺ ἔδωσαν κατὰ τῶν γερμανο-ιταλῶν κατακτητῶν. Ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν ἐνδοξοὶ μαχητὲς καὶ καπεταναῖοι ποὺ ἔχουν παρασημοφορηθεῖ ἀπ' τοὺς σύμμαχους, ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν ἀρχιστράτηγο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, γιὰ τὰ ἥρωικά ἀποτελέσματα τῆς δράσης τους κατὰ τῶν κατα-

—«Θέλου τὴν Ἑλλάδα τὴν πατρίδα μ'. Θέλου τὸ παιδί μ'. Ἐδῶ ἔχω τὴν σύνταξη, στὸ χωριό μ' δὲν θὰ βρῶ τίποτις. Τὸ σπίτι μ' τὸ ἔχω κάνει πολυβολεῖο. Δὲν ἀπόκει τίποτις. Ἐκεῖ ὅμως εἶναι ἡ πατρίδα μας. Θὰ χαθῶμε μπρὲ; Τόσα καὶ τόσα περάσαμε καὶ δὲ χαθήκαμε, θὰ χαθῶμε τώρα;»

χτητῶν. Αὐτοὶ οἱ ἀγωνιστὲς, χυλιοκνημημένοι μετὰ τὴ συμφωνία τῆς Βάρκιζας, ξαναβρέθηκαν πάλι στὸ βουνὸ καὶ φτάσαν στὶς Ἀνατολικὲς χώρες ὕστερα ἀπὸ τὴν ἥττα τους στὸν ἀγῶνα ποὺ διεξήγαγαν. Ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ πάτησαν ἐκεῖ ὡς τώρα, δὲν βλέπουν παρὰ πῶς θὰ ξαναγυρίσουν στὴν πατρίδα τους. Γι' αὐτοὺς ἡ Ἑλλάδα εἶναι ὁ τόπος στὸν ὁποῖο ἀνήκουν καὶ γιὰ τὸν ὁποῖο πά-

λαιψαν. Ἐδῶ εἶναι τὰ σπίτια τους καὶ οἱ συγγενεῖς τους.

Καὶ τοὺς ἀπαγορεύεται νὰ τοὺς φτάσουν ἐπὶ 1/4 τοῦ αἵωνα. Ἀπ' τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ ἡ Ἑλλάδα εἶναι μέσα τους. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν εἰπωθεῖ πὸς σ' αὐτὴν τὴν ἐπιθυμία ἔχει ὑποταχθεῖ ὅλη ἡ ζωὴ τους. Τὰ παιδιά τους, ποὺ γεννιοῦνται καὶ μεγαλώνουν μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἀτμόσφαιρα, ἀρχίζουν ἀπὸ μικρὰ νὰ δουλεύουν στὴ φαντασία τους πὸς νὰ βρουν τὸν τρόπο νὰ ῥθουν στὴν Ἑλλάδα. «Νὰ βάλουμε, λέει ἓνα κοριτσάκι τριῶν χρόνων, ρόδες στὸ σπίτι μας, νὰ κλειδωθοῦμε μέσα σ' αὐτὸ καὶ νὰ περάσουμε στὴν Ἑλλάδα χωρὶς νὰ μᾶς σταματήσουν, νὰ αὐτὸ σκέφτηκα ἐγώ».

Αὐτὸς ὁ κοινὸς πόθος τοὺς κράτησε καὶ δὲν ἀφομοιώθηκαν μὲ τοὺς λαοὺς τῶν χωρῶν ποὺ ζοῦν, παρ' ὅλους τοὺς φιλικούς δεσμοὺς ποὺ δημιούργησαν μαζὶ τους. Καὶ κατάφεραν νὰ μιλοῦν τὰ παιδιά τους τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα—ἔστω κι ἂν δὲν τὴ μιλοῦν ὅλα στὴν ἐντέλεια—καὶ νὰ θέλουν κι αὐτὰ τὴν Ἑλλάδα παρ' ὅλο ποὺ τραβιοῦνται ἀπ' ὅλο τὸν περίγυρο πρὸς τὴν ἐκεῖ ζωὴ. Ἀναφέρουμε τὸ θέμα τῆς μόρφωσής τους. Προκειμένου ἕνας νέος ν' ἀκολουθήσει μιὰ ἐπιστήμη, ἓνα ἐπάγγελμα, θὰ σκεφθεῖ ἂν ὁ κλάδος ποὺ θὰ διαλέξει εἶναι ἢ ὄχι χρήσιμος στὴν Ἑλλάδα. Σοῦ λέει, «θὰ γίνω γιατρός, ἀλλὰ θὰ εἰδικευθῶ στὸν τάδε τομέα, γιὰ τὸς εἶναι ἐλλιπὴς στὴν Ἑλλάδα». Ἡ, στὸ Βουκουρέστι ὑπάρχει εἰδικευμένο ἰνστιτοῦτο πετρελαίου. Πρὶν ἀνακαλυφθοῦν τὰ κοιτάσματα πετρελαίου στὸν ἐλληνικὸν χῶρο, λίγοι ἦταν οἱ Ἕλληνες φοιτητὲς ποὺ εἶχαν γραφεῖ σ' αὐτὸ, ἐνῶ τώρα οἱ ἐγγράφους πολλαπλασιάσθηκαν.

Τοὺς πολιτικοὺς πρόσφυγες δὲν τοὺς κρατοῦν προσωπικοὶ οἰκονομικοὶ σκοποὶ στὶς χώρες ποὺ βρίσκονται. Τὸ ὅτι σήμερα, θέτοντας τὸ ζήτημα τοῦ ἐπαναπατρισμοῦ, τίθεται αὐτομάτως καὶ τὸ ζήτημα τῶν συντάξεών τους, τῆς ἀναγνώρισης τῶν ἐργασιμῶν χρόνων, αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ σκοπὸ, ἀλλὰ εἶναι ζήτημα παραπέρα διαβίωσής τους σὲ μιὰ προχωρημένη ἡλικία καὶ πρέπει νὰ ἐπι-

τευχθεί ή λύση του άπ' τούς άρμόδιους σέ συνεργασία με τίς κυβερνήσεις τών χωρών στίς όποιες βρίσκονται και τής έλληνικής κυβέρνησης. Γιατί μπορεί νά είναι περίπλοκο δέν είναι όμως άλυτο. 'Η ΚΕΠΠΕ δίνει τόν άριθμό τών 6.500 συνταξιούχων λόγω γήρατος, έργασίας και άναπηρίας πολέμου πού βρίσκονται και στίς έφτά άνατολικές χώρες πού δώσαμε παραπάνω.

Συνέπεια τής σταθερής τούς επιθυμίας νά επιστρέψουν στην πατρίδα, είναι τó γεγονός ότι ó κόσμος αυτός δέν δέχθηκε νά πάρει καμία άλλη ίθαγένεια. Μπορεί σέ πολλές περιπτώσεις και νά μή τούς δινόταν. Πάντως ούτε οί 22.000 πολιτικοί πρόσφυγες πού τήν έχουν χάσει νομικά, ούτε αυτοί πήραν άλλη. 'Επιμένουν σ' αυτό πού είναι: 'Ελληνες! Και τó κάνουν, ξέροντας τίς δυσκολίες πού άπορρέουν άπό αυτή τήν άξεκαθάριστη νομικά ιδιότητά τους. Γιατί δέν είναι εύκολο νά ζεις και νά δουλεύεις επί 25 χρόνια σέ μιá χώρα, άς πούμε τήν Πολωνία ή τή Ρωσία, και νά μήν είσαι γραμμένος ούτε σάν Πολωνός ή Ρώσος, ούτε σάν 'Ελληνας πολίτης. Και νά κινείσαι με μιá ταυτότητα πού φέρει τόν τίτλο «άνευ ύπηκοότητος» και άφορά όχι μόνον έσένα, αλλά και τó παιδί σου, πού γεννιέται εκεί. Με μιá τέτοια ιδιότητα, άν είσαι π.χ. εισαγγελέας, δέν μπορείς νά δικάζεις Ρουμάνους πολίτες, έφ' όσον έσύ ó ίδιος δέν είσαι Ρουμάνος. Ούτε μπορείς νά αναλάβεις πάντοτε ύπεύθυνα επαγγελματικά πόστα, όσο κι άν είσαι γι' αυτά ικανός.

Δημιουργούνται επίσης δυσκολίες στή μετακίνησή τους. Σέ όρισμένες χώρες χρειάζονται διατυπώσεις για μετακίνηση μέσα στο ίδιο τó έσωτερικό τους, γιατί υπάρχουν ειδικοί κανονισμοί για τούς πολιτικούς πρόσφυγες άπό μέρους τών τοπικών άρχών. Δυσκολίες επίσης στή μετακίνησή τους άπό χώρα σέ χώρα πού προβάλλονται τόσο άπό μέρους τών άνατολικών χωρών όσο κι άπό μέρους τών δυτικών, όταν ζητούν νά τίς επισκεφθούν. Γιατί οί άνθρωποι αυτοί δέν είναι καταγεγραμμένοι σάν πολιτικοί πρόσφυγες ή σάν άπάτριδες κάτω άπό τήν αίγίδα τού ΟΗΕ, πράγμα πού θά τούς έδινε τó δικαίωμα νά άποχτήσουν ειδικό τίτλο ταξιδίου.

Οί 'Ελληνες πολιτικοί πρόσφυγες πέρασαν στίς 'Ανατολικές χώρες και καλές και δύσκολες μέρες. Θά λέγαμε πώς επιπρόσθετες δυσκολίες και πίκρες δημιουργήθηκαν με τήν άρχή τής έσωκομματικής διαμάχης. 'Ισως, έσπασε άπό τότε ή συνοχή πού υπήρχε σ' αυτούς σάν σύνολο. 'Αλλά κι άν ακόμα ήταν όλα εύκολα, πάλι αυτοί θά σκέφτονταν κάθε στιγμή τήν πατρίδα τους και θά θέλαν

νά γυρίσουν σ' αυτήν. Εικοσιπέντε χρόνια άναγκαστικής ξεντειάς φτάνον. 'Ο έμφύλιος πόλεμος είναι 25 χρόνια πίσω. Κι άν υπήρχαν ποινικές διώξεις, αυτές έχουν παραγραφεί και άπό τó άνώτατο νομικό όριο παραγραφής.

Δέν μπορεί κανείς νά μιλάει για δημοκρατία στην 'Ελλάδα, όσο δέν κλείνει τó θέμα τής επιστροφής τών πολιτικών προσφύγων. Δέν είναι μόνον οί 61.000 πού τó θέλουν. Είναι ένας όλόκληρος πληθυσμός πού τούς περιμένει. Είναι οί οικογένειές τους.

— Παντρεύτηκε ή κόρη μου και δέν έχει γνωρίσει τόν πατέρα της ακόμη, τó κατάλαβες;

—Τί τήν κρατάς με τó χέρι τήν καρδιά Μπαρμπα-Φώκο;
—Μήν πέσει και σπάσει. Θέλω νά τήν πάω στην 'Ελλάδα κι ύστερα άς σβήσει.
'Εκεί, τó γνωρίζω γώ τó χώμα, είναι ελληνικό, είναι πιό έλαφρό όταν σέ σκεπάζει.
Λίγες μέρες πριν πεθάνει, τούστειλαν άπό δώ μιá φωτογραφία τής 'Ιθάκης. Τήν κοιτούσε, τήν κοιτούσε κρεμασμένη άπέναντι άπό τó κρεβάτι του:
«'Αρέ μπαγάσα 'Οδυσσέα, σ' έφαγα ρέ! Εικοσιέξη χρόνια έχω γώ στά ξένα κι 'Ιθάκη δέν έπιασα. Σέ πέρασα ρέ!»
Πέθανε τόν Δεκέμβριο τού 1971 εκεί, μακριά άπ' τήν 'Ιθάκη του.

— Τήν άδελφούλα μας, νά ρθει κοντά μας, νά τήν έχουμε έδω, ό,τι μάς τύχει νά τó περνάμε μαζί. 'Εμ ζωή είναι αυτή, με τούτον τόν καημό;

— Θέλουμε νά βγάλουμε τά χαρτιά για νά 'ρθει. Μάς έγραψε τόσες φορές, τίποτε δέν πετύχαμε νά κάνουμε. Τώρα δέν γράφει, λές νά μήν θέλει νά 'ρθει;

—'Ας τού επιτρέψουν κι αυτού και όλων νά ρθουν κι άς κάνουν μετά οί ίδιοι ό,τι θέλουν. 'Όπως κάνουν όλοι οί 'Ελληνες πού βρίσκονται στο έξωτερικό. Και νά σταματήσει ή άσκοπη ταλαιπωρία στά διάφορα 'Ελληνικά προξενεία στίς χώρες αυτές, τών οποίων οί άρμόδιοι υπάλληλοι έκαναν επί 25 χρόνια ό,τι περνούσε άπό τó χέρι τους για νά μporέσουν νά τούς ταπεινώσουν και νά τούς προσβάλλουν ήθικά, και μάλιστα, τά τελευταία χρόνια ό κυνισμός τους έσβησε κάθε ανθρώπινη έννοια :

Ξεψυχοῦσε στή Θεσσαλονίκη ή μάνα τής Τασίας, τελευταίο άπομεινάρι μιás τετραμελούς οικογένειας. Διάφοροι δευτεροβάθμιοι συγγενείς τή βάλαν σέ μιá κλινική και είδοποιούν τή μοναδική κόρη στή Ρουμανία: «Θέλει νά σέ δει πριν πεθάνει, κάνε γρήγορα!» Τρέχει ή Τασία στο προξενείο. 'Αρνηση. Ξανατρέχει με άλλη πρόταση: «νά με πάτε δεμένη, νά πληρώσω και τά εισιτήρια τών συνοδών μου, επιτρέψτε μου νά τή δώ πριν τής βγει ή ψυχή, για 24 ώρες μόνον, ή για λίγες ώρες».

— Φύγετε, θά ρωτήσουμε στην 'Αθήνα και θά σάς είδοποιήσουμε.

Ξανά και ξανά τρέξιμο στο προξενείο, τίποτε, ούτε άπάντηση, ούτε βίζα. Πάει έσβησε ή μάνα της ή μοναχή.

— Τρέχει μιá Ναουσαία στο Προξενείο: «'Εναν άδελφό τόν έχω, νά τó τηλεγράφημα πού με είδοποιούν πώς πεθαίνει. Δώσε μου μιá άδεια νά πάω νά τόν δώ».

—'Ο υπάλληλος δέν βιάζεται καθόλου. Πιάνει φιλοκουβέντα για τó πώς και γιατί σκέφτεται έτσι πάνω στο ένα, πάνω στο άλλο θέμα; για τó τί νομίζει, υπάρχει ή όχι δικτατορία στην 'Ελλάδα...

— Μά ό άδελφός μου πεθαίνει! τού λέει.

—'Ε, τής άπαντάει, πόση ώρα είμαστε έδω και συζητάμε; Θά 'χει πεθάνει τώρα, τί βασανίζεστε νά πάτε, τελείωσε!

— Για νά σ' αφήσουμε νά πās στην 'Ελλάδα νά δεις τούς δικούς σου, πρέπει νά ξέρουμε πόσο καθαρή είσαι.

— Πούδς θά σάς τó πει τόσες φορές πλέοναι τήν ήμέρα; 'Εγώ τó ξέρω.

—'Ασε τó πνεύμα! 'Είσαι 14 χρονών και θέλουμε νά είμαστε βέβαιοι για τó τί σκέφτεσαι γι' αυτήν. Σ' άρέσει τó σύστημά της ή σ' άρέσει τούτο έδω;

—'Εγώ δέν γνώρισα ακόμα τήν 'Ελλάδα, άφήστε με νά πάω και τότε θά συγκρίνω και θά σάς πώ.

—'Ηξερα εγώ με ποιá έχω νά κάνω... 'Αν θέλεις νά πās, ξαναπέρνα νά τά ξαναπούμε. Και φέρε μου και τó βιβλίο σου τής 'Ιστορίας άπό τί σάς λένε και καμιά φωτογραφία άπό τίς διακοπές του, με ποιούς φίλους πήγες;

Πολλαπλασιάστε αυτά τά τρία παραδείγματα επί τίς χιλιάδες τών προσφύγων και επί τίς ήμέρες 25 χρόνων για νά 'χετε μporστά σας πλήρη εικόνα τού κυνισμού και τής τραγωδίας.

Μόνο ή 'Ελληνική κυβέρνηση μπορεί νά θέσει τέρμα σ' αυτήν, επιτρέποντας σ' όλους γενικά τούς πολιτικούς πρόσφυγες νά βρουν ξανά τήν πατρίδα τους.

Μαρία Μήλιου

“... ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ,,

Πολυτελές λεύκωμα άπό τó πρώτο έτήσιο μνημόσυνο τού Πολυτεχνείου.

ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ για τούς φίλους τού περιοδικού ANTI:

- Για έτήσια συνδρομή στο περιοδικό έκπτωση 25%.
- Για έξάμηνη συνδρομή στο περιοδικό έκπτωση 15%.
- Με 300 δρχ. μόνον άποκτάτε τó λεύκωμα ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ και τόν πανόδετο Α' τόμο τής Β' περιόδου τού ANTI. (Συνολικής άξίας 450 δρχ.).

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

καὶ ὁ μύθος τῆς αὐτοτέλειάς της

Τοῦ Θ. Γέρου

«Ζωντανή και ἀληθινή παιδεία και μεταρρύθμιση παιδείας εἶναι δύο ἀναπόσπαστες ἐννοιες ὅπως και ἡ στασιμότητα τῶν μορφῶν και τῶν ὄρων παιδείας εἶναι ἀναπόσπαστη ἀπὸ τὴν ἐννοια τῆς νεκρῆς, ἀχρηστῆς και βλαβερῆς παιδείας».

Δημήτρης Γληνὸς (1924)

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ ΓΕΡΟΥ. Ἐβγαλε τὸ πεντατάξιο Διδασκαλεῖο τῆς Μυτιλήνης και μετεκπαιδεύτηκε γιὰ τρία χρόνια στὴν Ἀγγλία, μὲ ὑποτροφία τοῦ Ι.Κ.Υ. Σὲ συνέχεια ἔκανε πολὺ-χρονης μεταπτυχιακὲς σπουδὲς στὴ Φιλοσοφία τῆς Παιδείας σὲ διάφορα πανεπιστήμια τῶν ΗΠΑ και τοῦ Καναδά. Ἐξ ἄλλου δούλεψε πολλὰ χρόνια σὰ δάσκαλος σὲ δημοτικὰ σχολεῖα και σὰν πᾶρεδρος τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, στὴν περίοδο 1964-67, δίδαξε και στὴ μετεκπαίδευση τῶν δασκάλων. Τὸ 1967 παρατῆθηκε ἀπὸ τὴ Δημόσια Ὑπηρεσία, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπιστροφή τῆς δημοκρατίας, ἀποκαταστάθηκε στὴ θέση τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου.

Ὅλοι ὅσοι ἀσχολήθηκαν θεωρητικὰ μὲ τοὺς σκοποὺς, ὕλη και πρόγραμμα, ποὺ θέτει τὸ δημοτικὸ σχολεῖο, τὸ σχολεῖο βασικῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ μας, δὲν παράλειψαν νὰ ἀναφερθοῦν στὴν ἀνάγκη νὰ κρατηθεῖ τὸ δημοτικὸ σχολεῖο αὐτοτελές, αὐταρκες. Τὰ ἐπιχειρήματα ποὺ συνηγοροῦσαν γιὰ τὴ διατήρηση τῆς αὐτάρκειας και αὐτοτέλειας τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, σὲ σχέση πάντοτε μὲ τὰ ἀνώτερα σχολεῖα –γυμνάσιο, πανεπιστήμιο– ἦταν πάντοτε τὸ ἴδιο ἰσχυρὰ και «φιλάνθρωπα». Μιλοῦσαν γιὰ τὸ μεγάλο ποσοστὸ τῶν παιδιῶν τοῦ λαοῦ μας ποὺ παίρνει μόνον στοιχειώδη παιδεία και πῶς δὲ θὰ ἔκανε σωστὸ ἡ παιδεία τῶν πολλῶν νὰ θυσιάζεται γιὰ τὴν παιδεία τῶν λίγων, ποὺ θὰ συνέχιζαν τὶς σπουδὲς τους στὸ γυμνάσιο και στὸ πανεπιστήμιο. Τὴν ὀργάνωση τοῦ σχολείου μας δὲν τὴν εἶχε δώσει ἡ νεοελληνικὴ κοινωνία, ἔτσι ποὺ διαμορφώθηκε ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση, μὲ τὶς δικές της ἀνάγκες, ἀλλὰ τὴν δανειστήκαμε ἀπὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα ξένο, τὸ βαβαρικό. Καὶ εἶναι «δάνειο παλιό, ὅταν ἀκόμη βασιλεὺς στὴ δύση ἡ μονοκρατορία τοῦ κλασικισμοῦ μὲ τὸ ὀλιγαρχικὸ ἰδανικό». Ἡ ὀργάνωση τῶν σχολείων μας χαρακτηρίστηκε μονομερέστατη, γιατί τὸ δημοτικὸ σχολεῖο εἶχε σὰν κύριο σκοπὸ νὰ ὑπηρετεῖ τοὺς λίγους ποὺ θὰ φοιτοῦσαν στὸ κλασικὸ γυμνάσιο. Καὶ τὸ μονολιθικὸ γυμνάσιο, θὰ πρόσθετα, σήμερα, ἔχει σὰν κύριο σκοπὸ νὰ ὑπηρετῇ τοὺς λίγους, ποὺ θὰ φοιτήσουν στὸ πανεπιστήμιο.

Στὰ ἑκατὸ πενήντα χρόνια τοῦ ἐλεύθερου βίου μας τὸ δημοτικὸ σχολεῖο δὲν ὑπῆρξε ποτὲ αὐτοτελές ἢ αὐταρκες. Καὶ τώρα τὸ γυμνάσιο μὲ τὴ σειρά του παίζει τὸ ρόλο ποὺ ἐπαιξε γι' αὐτὸ τὸ δημοτικὸ σχολεῖο πρὶν, δηλαδὴ ὑπηρετεῖ τώρα τὸ πανεπιστήμιο και τὰ φροντιστήρια προπαρασκευῆς ὑποψηφίων γιὰ τὶς ἀνώτατες σχολές.

Κανένας δὲ φαίνεται νὰ διαμαρτύρεται γιὰ τὴν κατάσταση αὐτή. Ἄλλωστε, ὅλα

βρίσκονται μέσα στὰ φυσικὰ κανάλια τοῦ μεταπρατισμοῦ και παρασιτισμοῦ, ποὺ εἶναι χαρακτηριστικὰ φαινόμενα τοῦ νεοελληνικοῦ μας βίου. Τὰ φροντιστήρια γιὰ τὴν ἀνώτατη παιδεία πολλαπλασιάστηκαν. Κοντὰ στὰ κρατικὰ γυμνάσια ἰδρύθηκαν και λειτουργοῦν φροντιστήρια μέσης ἐκπαιδεύσεως ποὺ ταυτόχρονα προετοιμάζουν και τοὺς μαθητὲς τῶν δημοτικῶν σχολείων γιὰ τὰ γυμνάσια.

Καὶ ἐνῶ ἐπίσημα καμαρώνουμε γιὰ τὴ

δωρεὰν παιδεία μας σ' ὅλες τὶς βαθμίδες, τὰ ἐξοδα ποὺ δαπανᾷ μιὰ ἑλληνικὴ οἰκογένεια γιὰ τὴ μόρφωση τῶν παιδιῶν της –σὲ ἰδιαίτερα μαθήματα, φροντιστήρια, και σχολεῖα ξένων γλωσσῶν– εἶναι πολὺ περισσότερα ἀπ' ὅ,τι θὰ δαπανοῦσε ἂν ἔστειλε τὸ παιδί της σ' ἓνα ἀπὸ τὰ ἀριστοκρατικὰ κολλέγια τῆς Ἀγγλίας. Καὶ ἂν λογαριάσουμε ἐδῶ και τὶς ὥρες ποὺ ξοδεύει μιὰ μητέρα μικροαστικῆς οἰκογένειας, γιὰ νὰ βοηθήσει τὸ παιδί της στὰ μαθήματά του –στὴν «κατ' οἶκον ἐργασία» τοῦ παιδιοῦ της– ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τῆς φοίτησής του στὸ σχολεῖο και γιὰ πολλὰ χρόνια, τότε σι' ἀλήθεια τὸ κόστος ἐκπαίδευσης τοῦ ἑλλήνα μαθητῆ ξεπερνᾷ κατὰ πολὺ τὴν ἀντοχή μιᾶς ὑπανάπτυχτης οἰκονομίας.

Μποροῦμε, λοιπόν, ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, νὰ ἐπαναφέρουμε τὸ αἶτημα τῆς αὐτοτέλειας και αὐτάρκειας τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, τοῦ σχολείου τῆς βασικῆς παιδείας τοῦ λαοῦ μας;

Ἡ ἀπάντησή μας εἶναι ὄχι και ναί. Ἡ ἀπάντησή μας εἶναι δυνατικὴ γιὰ τοὺς παρακάτω λόγους.

Πρῶτος λόγος: Ἐνῶ εἶναι γνωστὸ πῶς ἓνα ὑπολογισμὸ ποσοστὸ τῶν ἀπορωπῶν κυρίως τάξεων μας δὲν κατορθώνει νὰ τελειώσει τὸ δημοτικὸ, γιὰ λόγους ποὺ δὲ θὰ τοὺς ἀναπτύξουμε στὸ παρὸν σημείωμα, ἡ γενικὴ κατεύθυνση εἶναι πῶς κανένας πιά δὲν ἱκανοποιεῖται μὲ τὴν ἐκπαίδευση τοῦ δημοτικοῦ σχολείου και μόνον. Κατὰ συνέπεια δὲ μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ ἡ ἱκανοποίηση τοῦ αἰτήματος τῆς αὐτοτέλειας.

Δεύτερος λόγος: "Όλα ή σχεδόν όλα τα επιχειρήματα που αναπτύχθηκαν στο παρελθόν για τη διατήρηση της αυτότελειας του δημοτικού σχολείου, ήταν επιχειρήματα που στηρίχθηκαν στο ποσό της ύλης που διδάσκεται στο δημοτικό σχολείο. Στο ποσό της ύλης ακολουθείται μια προσθαφαιρετική διαδικασία. Τα προγράμματα που έγιναν στα εκατόν πενήντα χρόνια του ελεύθερου βίου μας, ακολούθησαν μια τέτοια προσθαφαιρετική διαδικασία, τόσο στις λεγόμενες κοινωνικές σπουδές (ιστορία, γεωγραφία, άγωγη του πολίτη κ.λ.π.), όσο και στις επιστήμες (φυσικά, μαθηματικά). Στα μαθήματα τα σχετιζόμενα με τη διδασκαλία της γλώσσας ακολουθήθηκε ή ίδια διαδικασία με ελάχιστες διαφορές, ανάλογα με τους κανόνες του παιγνιδιού, που καθόριζαν τρίτοι πάντοτε στη διελκυστίνδα, ή όποια παιζόταν ανάμεσα στις δυο μορφές νεοελληνικής γλώσσας -καθαρεύουσα, δημοτική. Και εδώ λοιπόν δεν μάς ενδιαφέρει ή ικανοποίηση του αιτήματος της αυτότελειας. Έχουμε να κάνουμε με ποσοτικές διαφορές. Η μόρφωση μετρείται με το ποσό των γνώσεων που πήρε ο μαθητής, που έβγαλε τις έξι τάξεις του δημοτικού σχολείου. Έκανε αυτά τα κεφάλαια από την ιστορία, πήρε αυτές τις χώρες στη γεωγραφία, έμαθε να κλίνει τα ρήματα της δεύτερης συζυγίας κλπ. κλπ. Όλα αυτά δεν οδηγούν πουθενά. Είναι dead ends -τυφλά μονοπάτια.

Και αν ακόμη εξασφαλιστεί κάτω από τους τούς όρους ή αυτότελεια και ή αυτότάρκεια του δημοτικού σχολείου, το αποτέλεσμα θα είναι καταστρεπτικό. Δεν οδηγεί τον τρόφιμό του πουθενά. Αν εξαιρέσουμε μερικές δεξιότητες που του δίνει, κατά τα άλλα τον μετατρέπει σε άχθοφόρο νεκρών γνώσεων.

Τρίτος λόγος: "Αν υπήρξαν κατά το παρελθόν επιχειρήματα για τη διατήρηση της αυτότελειας και αυτότάρκειας του βασικού σχολείου, στηριγμένα σε ποιοτικά κριτήρια, ή ήταν ανεπαρκή ή δεν προσέχτηκαν όπως έπρεπε από τους υπευθύνους της σύνταξης των αναλυτικών προγραμμάτων. Όχι πόση ύλη θα διδασχτεί, αλλά ποιά ύλη θα διδασχτεί από τους διάφορους κλάδους του επιστητού. Έδω προέχει ή έκλογη της ύλης. Και είναι τώρα πιά φανερό, γιατί πριν δεν ήταν, πώς θα πρέπει να πάρουμε τις βασικές ιδέες από κάθε επιστήμη και να τις κάνουμε προσιτές στην αντίληψη του παιδιού. Δεν είναι θέμα δυσκολίας της ύλης, είναι θέμα περιεκτικότητας της ύλης, δυναμικότητας θα έλεγα. Μπορείς να διαβάσεις πολλά κεφάλαια, να κάνεις πολλά πειράματα του αυτού ή παραπλήσιου αντικειμένου, μπορείς να λύσεις πολλά προβλήματα (για άσκηση), αλλά να μην μπορείς να εισδύσεις στη δομή της ύλης, να ανακαλύψεις τα κλειδιά της. Είναι θέμα προσπέλασης της ύλης. Σε τελευταία ανάλυση είναι θέμα μεθόδου.

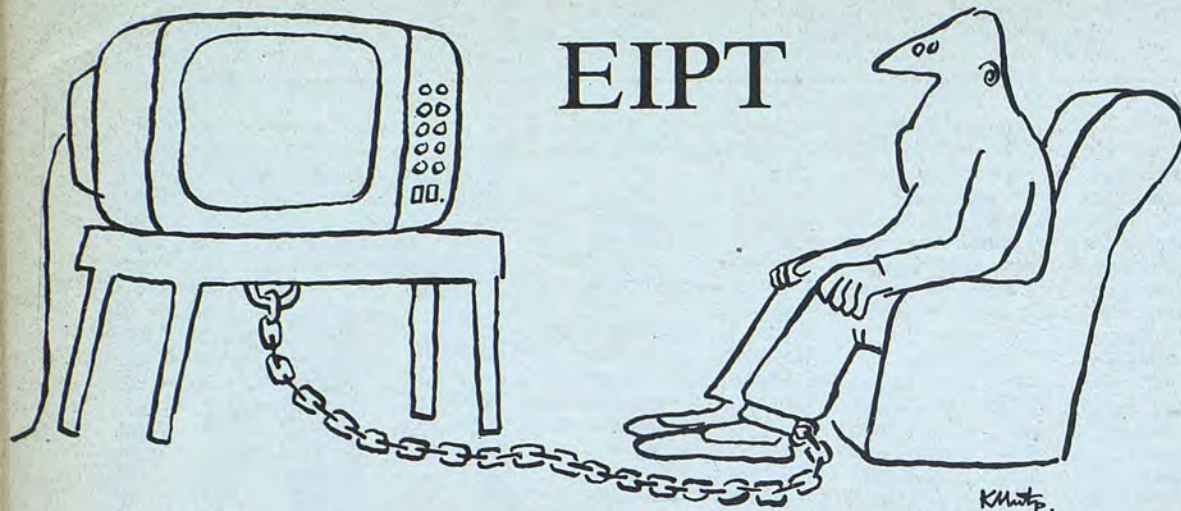

"Αν αυτό το εξασφαλίσεις, τότε μπορείς να μιλήσεις για αυτότελεια και αυτότάρκεια του βασικού σχολείου. Αν, στα λίγα χρόνια που φοίτησε ο μαθητής στο σχολείο, έμαθε να σκέφτεται και να εκφράζεται λογικά και καθαρά, να λύνει προβλήματα και να αντιμετωπίζει προβληματικές καταστάσεις, τότε, μ' αυτή την έννοια, το σχολείο του άνοιξε δρόμους και δεν τον όδηγησε σε τυφλά μονοπάτια. Μια τέτοια έννοια της αυτότελειας και της αυτότάρκειας του δημοτικού σχολείου ποιος δεν την επικροτεί; Και τότε θα ευτερωθεί ο μαθητής από τα «καθήκοντα κατ' οίκον», που του επιβάλλονται από μια κοντόθωρη και ψιλικατζιδίκη τακτική, αποτέλεσμα συμφωνίας και παζαρέματος σχολείου και οικογένειας. Θα δώσει τότε τον ελεύθερό του χρόνο το παιδί σε πραγματικές αναζητήσεις και δημιουργικές ασχολίες, που ως τώρα τις πνίγει το σχολείο με τις στείρες και ασυλλόγιστες επαναλήψεις τυφλών ασκήσεων της γραμματικής, της ορθογραφίας, της πρακτικής αριθμητικής, κ.ά. Και τότε ή παιδεία θα είναι πραγματικά ελεύθερη και δωρεάν και θα ένθαρρύνει το κάθε παιδί να φτάσει εκεί που οί δυνατότητες του το επιτρέπουν. Τότε θα 'χουμε πραγματικά ίδιες ευκαιρίες για πρόοδο και προκοπή. Ός τα τώρα έχουν επιβληθεί στις απορύτερες τάξεις άνισες ευκαιρίες για μόρφωση των παιδιών τους, που ή ζωή τους είναι περιθωριακή και άλλοτριωμένη. Τότε θα έχουμε ουσιαστική παιδεία για όλα τα παιδιά και όχι μόνο για τα λίγα που έχουν τη δυνατότητα να φοιτήσουν στα ελάχιστα καλά ιδιωτικά μας σχολεία.

"Όλα αυτά μπορεί να τα δώσει ένα βασικό ενιαίο λαϊκό σχολείο, γιατί μόνο από ένα καλά οργανωμένο βασικό σχολείο, δεκάχρονο τουλάχιστο, μπορούν και πρέπει να ξεκινήσουν οί δρομείς «επί ίσοις όροις» για το δρόμο της ζωής. Αν τους βάζουμε από τα πρώτα βήματα τρικλοποδιές, είναι φυσικό να μη φτάσουν εκεί που οί δυνάμεις τους το επιτρέπουν. Και οί τρικλοποδιές είναι αποτελεσματικές, γιατί στηρίζονται σε αιώνων πείρα. Και πώς θα ξέρουμε τις δυνάμεις τους, αν δεν τους δώσουμε όλη την αγάπη και βοήθεια που δικαιούνται στα πρώτα τους βήματα; Να δημιουργήσουμε λοιπόν, ίσες ευκαιρίες, και θα 'λεγα ακόμη, άποζημιωτικές ευκαιρίες για τα παιδιά, που για διάφορους λόγους και αιτίες, κυρίως οικονομικούς, δεν μπορούν να έχουν το ίδιο ξεκίνημα. Κάνοντας έτσι, παρέχουμε πραγματική δημοκρατική παιδεία, σ' ένα λαό που διψά να μορφώσει τα παιδιά του.

Η γνώση έγινε σήμερα για το παιδί μια πραγματική φυλακή.

Χρειάζεται τώρα ριζική εκκαθάριση

Τί συμβαίνει με την ελληνική τηλεόραση; Σε μια εποχή όπου τα ζητήματα του κοινωνικού ελέγχου των μαζικών μέσων ενημέρωσης και της εξεύρεσης μιάς κοινωνικά ωφέλιμης σχέσης του τηλεοπτικού κυκλώματος με το κύκλωμα τῶν κινηματογραφικῶν, ἡ ελληνική τηλεόραση βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὸν ἀπόλυτο κρατικὸ (δηλ. κομματικὸ - παραταξιακὸ) ἐλεγχό, με προβλήματα τεράστια καί, πάνω ἀπὸ ὅλα, περιχαρακωμένη ἀπὸ στενὰ οἰκονομικά συμφέροντα, πού δίνουν τή χαριστική βολή στὴν ἤδη χαμηλὴ ποιότητά της.

Ἡ συνεργατιά μας Φρ. Λιάππα κάνει σήμερα μιὰ πρώτη περιγραφή τῆς κατάστασης πού ἐπικρατεῖ στὴν ἐλληνικὴ τηλεόραση καί ἕναν πρώτο προσδιορισμὸ τῶν προβλημάτων πού περιμένουν - χρόνια τώρα - μιὰ κάποια λύση. Στὸ ἐπόμενο τεύχος θὰ παρουσιασθεῖ ὁλοκληρωμένη ἡ ἔρευνα πού πραγματοποιήθηκε στὸ χώρο αὐτό, καί ἐλπίζουμε νὰ ἀκολουθήσει μιὰ συστηματικὴ συζήτηση.

Μετά τὴν παραίτηση τῶν κ.κ. Χόρν καὶ Μπακογιάννη ἀπὸ τὸ ΕΙΡΤ, τὴν ἐπομένῃ τῶν ἐκλογῶν, καθὼς καὶ τὶς παραιτήσεις δεκαοχτῶ ἀκόμα συνεργατῶν πού ἀκολούθησαν, μπαίνει γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ ἐρώτημα: ποιά εἶναι ἡ δομὴ καὶ ἡ λειτουργία τῆς ἐλληνικῆς τηλεόρασης. «Τὸ πρόβλημα ἔχει κλείσει» δήλωσε ὁ ὑφυπουργὸς παρὰ τῷ Πρωθυπουργῷ κ. Λαμπριάς.

Κι ὅμως τὸ πρόβλημα οὐσιαστικά τώρα ἀνοίγει. Καὶ τὸ πρόβλημα δὲν ἔγκειται σ' αὐτὲς καθ'αυτὰς τὶς παραιτήσεις, ἀλλὰ στὶς αἰτίες πού τὶς προκάλεσαν. Κι αὐτὲς οἱ αἰτίες ἔχουν σχέση με τὸ πῶς εἶναι δομημένη καὶ στελεχωμένη ἡ τηλεόραση, ποιά εἶναι ἡ ἐξάρτησή ἢ ἡ ἀνεξαρτησία της ἀπὸ τοὺς κρατικούς παρεμβατισμούς καὶ τὰ ὀργανωμένα οἰκονομικά συμφέροντα, με τὸ τί προσφέρει, σὲ πολιτικὸ, κοινωνικὸ καὶ πολιτιστικὸ ἐπίπεδο, στὰ ἑκατομμύρια τῶν τηλεθεατῶν. Μόνο ἂν ἀντιμετωπιστοῦν ριζικὰ αὐτὰ τὰ προβλήματα, ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νὰ γίνουν τέτοιες διαρθρωτικὲς ἀλλαγές καὶ οὐσιαστικὲς ἀνανεώσεις πού νὰ κάνουν τὴν παρουσία ὁρισμένων ἀνθρώπων ὄχι ἀπλὰ διακοσμητικὴ ἀλλὰ καθοριστικὴ στὸ στήσιμο μιᾶς ἀληθινῆς ἐθνικῆς τηλεόρασης.

Ἡ τηλεόραση στήθηκε καὶ ἐπανδρώθηκε μέσα στὴν ἐφταετία. Ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια δὲν ἔκανε τίποτα ἄλλο, παρὰ νὰ ἀντανάκλῃ τὴν ἰδεολογία πού ἡ στρατιωτικὴ δικτατορία προσπαθοῦσε νὰ ἐπιβάλλει στὸν ἐλληνικὸ λαό, ὄχι μόνο με τὰ μαζικά μέσα ενημέρωσης πού μπορούσε νὰ ἐλέγχει, ἀλλὰ καὶ με ὅλους τοὺς πολιτικούς, κοινωνικούς καὶ πολιτιστικούς φορεῖς. Ἐτσι ἡ τηλεόραση ἔγινε μέσο ἰδεολογικῆς νάρκωσης, παραμερίζοντας ἐντελῶς τὸν ἐπιμορφωτικὸ ρόλο καὶ προσφέροντας худαῖα προγράμματα ψυχαγωγίας - τερᾶστια καὶ μόνιμη πηγὴ κέρδους γιὰ τὰ ὀργανωμένα γραφεῖα παραγωγῆς.

Ἐξ ἡμῶν μετὰ τὴ μεταπολίτευση, ἡ τηλεόραση βρίσκεται με τὰ τετρακόσια ἑκατομμύρια ἔλλειμμα πού τῆς κληροδότησε ἡ δικτατορία, με ἄθικτο τὸ χουντικὸ γραφειοκρατικὸ μηχανισμό της, ἀνάκαι

νὰ κάνει δικές της παραγωγές, ἐξαρτημένη δηλαδὴ ἀπὸ τὰ ἴδια ὀργανωμένα οἰκονομικά συμφέροντα πού συνεχίζουν νὰ κερδοσκοποῦν, παράγοντας «σήριαλς», καὶ φυσικά με τὴν ΥΕΝΕΔ — μόνη ἴσως τηλεόραση στὸν κόσμo, ὅπου ὁ στρατὸς ἔχει δικό του κανάλι τηλεόρασεως.

Τὸ πρόβλημα λοιπὸν παραμένει ἀνοιχτό, δὲν εἶναι καθόλου ἀπλὸ οὔτε εὐκόλο καὶ ἔχει ἄμεση σχέση με τὴ θέση πού θὰ ἀποφασίσει νὰ πάρει ἡ κυβέρνηση πάνω στὸ θέμα. Δὲν ἀρκοῦν οἱ ὠραίες διακηρύξεις γιὰ «βελτίωση», γιὰ «ποιότητα», γιὰ «νέες δυνάμεις», γιὰ «ἀκομματικότητα» τῆς τηλεόρασης. Τὸ ἐρώτημα πού μπαίνει στὴν κυβέρνηση καὶ πού ἀποτελεῖ καὶ τὸ κριτήριο γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῶν ὠραίων αὐτῶν διακηρύξεων, εἶναι διπλό:

α) Εἶναι διατεθειμένη νὰ θίξει τὰ ὀργανωμένα συμφέροντα πού λυ-

μαίνονται τὴν τηλεόραση ἀπὸ τὸ 1968;

Με τὴν παραχώρηση τῶν προγραμμάτων σὲ γραφεῖα παραγωγῆς ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ Ἰδρυμα καὶ τὴν παραχώρηση τοῦ χρόνου γιὰ διαφημίσεις-σφήνες ἀνάμεσα στὰ «σήριαλς», οἱ θεατὲς τῆς τηλεόρασης κατακλιθεῖσαν με ὅ,τι πιὸ κακόγουστο ἔχει νὰ ἐπιδείξει ἡ ἐμπορικὴ παραγωγὴ καὶ διαφημίσεις ἀπορρυπαντικῶν, ἐνῶ τὰ γραφεῖα παραγωγῆς κερδοσκοποῦσαν σὲ βάρος τοῦ ἴδιου τοῦ ΕΙΡΤ. (Σύμφωνα με τὰ στοιχεῖα πού ἔδωσε σὲ συνέντευξη τύπου ἡ Ἐνωση Διαφημιστικῶν Ἐπιχειρήσεων Ἑλλάδος, μόνο ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο 72 μέχρι τὸ Μάρτη 73, τὰ γραφεῖα παραγωγῆς εἰσπράξαν γιὰ σφήνες 42.200.000 ἀπὸ τὴν ΥΕΝΕΔ, ἀπὸ τὴ συνολικὴ τῆς εἰσπράξης 55.300.000, καὶ 24.300.000 ἀπὸ τὸ ΕΙΡΤ ἀπὸ τὴ συνολικὴ τοῦ εἰσπράξης 27.500.000 δρχ.

β) Εἶναι διατεθειμένη νὰ θίξει τὸ γραφειοκρατικὸ μηχανισμό τῆς τηλεόρασης;

Δὲν φτάνει ἡ πρόσληψη ὁρισμένων ἀξιολογῶν προσώπων ἀλλὰ χρειάζεται ριζικὴ ἐκκαθάριση καὶ ἀνανέωση στὸ δυναμικὸ τοῦ Ἰδρύματος, χρειάζεται ριζικὰ διαφορετικὴ νοοτροπία ὅσον ἀφορᾷ τὸ ρόλο καὶ τὴ λειτουργία τῆς τηλεόρασης, κι ἀκόμα ἀναπροσαρμογὴ τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων πού ἐπικρατοῦν καὶ δὲν μποροῦν φυσικά νὰ εἶναι «δημοσιουπάλληλικες». Αὐτὰ ἀποτελοῦν ὁρισμένες μίνιμουμ προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἐπαναστελέχωση τοῦ Ἰδρύματος καθὼς καὶ τὴν ἀνάπτυξη τέτοιων πρωτοβουλιῶν πού ἔχουν σκοπὸ τὴν οὐσιαστικὴ ἀλλαγὴ τῶν τηλεοπτικῶν προγραμμάτων καὶ τὸν μακρόπνοο σχεδιασμὸ τῆς τηλεόρασης. Μόνο ἔτσι θὰ φτάσουμε νὰ μποροῦμε νὰ μιλάμε γιὰ Ἑθνικὴ Τηλεόραση.

Εἶναι κοινοτοπία νὰ εἰπωθεῖ ξανά πῶς ἡ τηλεόραση εἶναι ὄργανο τῆς κυρίαρχης τάξης καὶ φορέας τῆς ἀστικής ἰδεολογίας, ὅπως εἶναι οὐτοπία ἡ ἀποψη γιὰ «ἐπαναστατικοποίηση» τῆς τηλεόρασης. Ἐκεῖνο πού βασικά καὶ κύρια ἀπαιτεῖται, εἶναι νὰ ἀποκαταστήσει ἡ τηλεόραση στὴν Ἑλλάδα μιὰς ἄλλης ποιότητας σχέση με τοὺς θεατὲς της, νὰ κάνει τὸ πρῶτο βῆμα ἀλλαγῆς της με συνείδηση τοῦ παιδευτικοῦ της χαρακτήρα. Προβλήματα τέτοιας τάξης εἶναι λυμένα γιὰ τὶς εὐρωπαϊκὲς τηλεοράσεις καὶ ἀπὸ τὴ μεριὰ τῶν κρατικῶν ὑπεύθυνων καὶ ἀπὸ τὴ μεριὰ τῶν ἀνθρώπων πού συνεργάζονται σ' αὐτές. Στὴν Ἑλλάδα ὅμως παραμένουν ἅλута καὶ μάλιστα ἐλάχιστα διερευνημένα—πράγμα ἄλλωστε φυσικὸ, κατὰ κάποιο τρόπο, μιὰς καὶ μέχρι τώρα ἡ τηλεόραση ἦταν ἕνα κλειστὸ κύκλωμα, προδιαγραφμένο νὰ παίξει τὸ ρόλο τοῦ φερέφωτου τῆς χούντας. Τὸ θέμα τηλεόραση ἐπομένως παραμένει καὶ ἐπιβάλλει τὴ διερεύνησή του. Εἶναι ἀπαραίτητη μιὰ ἔρευνα καὶ πάνω στὸ φαινόμενο καὶ πάνω στὴ συγκεκριμένη του ἔκφραση μέσα στὴν ἐλληνικὴ πραγματικότητα. Μιὰ ἔρευνα πού θὰ πρέπει νὰ ξεκινήσει με τὴν ἀνάλυση τῆς φύσης τῆς τηλεόρασης σὰν Medium, ἐπαναποθετώντας ἔτσι καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἐλληνικῆς τηλεόρασης, καὶ νὰ ὁδηγήσει σὲ συγκεκριμένες λύσεις ὅσον ἀφορᾷ τὴ δομὴ καὶ τὴ λειτουργία τῆς τηλεόρασης στὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἐνεργοποίηση ἐπιστημόνων, διανοουμένων καὶ καλλιτεχνῶν, καθὼς καὶ ἡ παρέμβαση τοῦ σ' ἕνα τόσο καίριο χώρο γιὰ τὴ διαμόρφωση τοῦ πολιτικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ, εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖα. Προϋπόθεση ὅμως γι' αὐτὰ εἶναι μιὰ κρατικὴ πολιτικὴ τέτοια, πού θὰ ἀπαλλάξει τὸ Ἰδρυμα ἀπὸ τὶς ἀμαρτίες τοῦ παρελθόντος, πού δὲν θὰ τὸ κάνει φορέα τῆς ἐκάστοτε κυβερνητικῆς πολιτικῆς καὶ θὰ θελήσει πραγματικά νὰ θεμελιώσει ἕνα Ἑθνικὸ Ἰδρυμα Ραδιοφωνίας καὶ Τηλεοράσεως.

ΦΡΙΝΤΑ ΛΙΑΠΠΑ

ΙΥΟ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ:

Μαρτυρίες από την ελληνική θίαυθο.

Γιά όσους πιστευουν πώς ή πλειοψηφία σκοτίζεται για τις «λεπτές διαφορές» ανάμεσα στις διάφορες επαναστατικές τάσεις και καταναλώνονται στην άποσάφηση και προώθησή τους στη βάση, το εκλογικό αποτέλεσμα της 17ης θα αποτελέσει μυστήριο ή ύβρι και πράξεις σαν αυτές που καταγράφονται στις ταινίες «Μέγαρα» και «Δι' άσημαντον άφορμην» που προβλήθηκαν από τις αθηναϊκές αίθουσες στη διάρκεια της προεκλογικής και μετεκλογικής περιόδου, θα παραμένουν, ές αεί πραγματικά ανεκμετάλλευτες.

Η προσπάθεια σύστασης συνεταιρισμού των καπνοπαραγωγών σ' ένα χωριό της Μακεδονίας στις αρχές της δεκαετίας του '50 για την περιφρούρηση και διεκδίκηση των συμφερόντων τους έναντι των καπνεμπόρων, και — κυρίως — ή μαχητική αντίθεση των γεωργοκτηνοτρόφων Μεγαριτών τó 1973 στην αναγκαστική απαλλοτρίωση της περιουσίας τους από τó κράτος — σύμβαση Άνδρουτσόπουλου — Κυπραίου — για λογαριασμό τού επιχειρησιακού κεφαλαίου — Άνδρεάδης — αποτελούν παράδειγμα ενεργοποίησης τού επαναστατικού δυναμικού και συνειδητοποίησης τού ταξικού χαρακτήρα της πάλης τους. Παράδειγμα: για τόν άγροτικό πληθυσμό και για όσους μιλούν για λογαριασμό του, μελέτη της συμπεριφοράς του.

«ΔΙ' ΑΣΗΜΑΝΤΟΝ ΑΦΟΡΜΗΝ», Μιά ταινία τού Τάσου Ψαρά.

Η πρωτοβουλία της σύστασης τού συνεταιρισμού ανήκει σ' έναν πρώην εξόριστο και ή άποτυχία στη διάσπαση που θα επιφέρει ή δόλια έξαγορά ενός συνεταιριστή από τούς εμπόρους. Η ταινία αρχίζει μ' ένα στατικό πλάνο τού δευτέρου από τόν πρώτο. Ύστερα μεταφερόμαστε στο δικαστήριο και στην προσπάθεια της δικαιοσύνης για την άνευρεση των αίων της πράξης τού δολοφόνου — μέσα από τις άφηγήσεις των μαρτύρων

— θα παρακολουθήσουμε, άναδρομικά, την εξέλιξη των γεγονότων που όδήγησαν στη σύσταση και διάλυση τού συνεταιρισμού, τις κοινωνικές και προσωπικές σχέσεις των χωρικών όπως διαμορφώνονται μέσα στο γενικότερο πολιτικοοικονομικό πλαίσιο της ύπαιθρου στην έξάρτησή της από τó έμπορικό κεφάλαιο, καθώς και τη συμπαιγνία πολιτικών και κρατικού μηχανισμού σέ βάρος των άγροτών. Η ταινία θα κλείση όπως άρχισε. Με τó ίδιο στατικό πλάνο, αλλά αυτή τη φορά, στη θέση των πραγματικών ήχων άκούγεται ή φωνή τού εισαγγελέα ό οποίος άποφαίνεται ότι τó έγκλημα διεπράχθη «δι' άσημαντον άφορμην».

Με την άποσίπωση των αιτίων συντελείται ή συγκάλυψη των φορέων της βίας και ή πράξη παίρνει χαρακτήρα προσωπικής υπόθεσης και «ρωμέικου φιλότιμου». Τό «παράλογο» τού φόνου έντεινεται από τη στάση τού συνδικαλιστή — δολοφόνου στο δικαστήριο, ό οποίος άρνεϊται όποιαδήποτε άναφορά στα γεγονότα και μεταμέλεια για τήν πράξη του. Τό «άχρηστο» ή «επιζήμιο» για τó συνδικαλιστική υπόθεση της πράξης αυτής, δίνει και τó μέτρο πολιτικοποίησης τού φορέα της — θύμα τού διαιωνιζόμενου έγκλήματος που διαπράττεται σέ βάρος τού Έλληνα άγρότη: καταπίεση οικονομική και πνευματική. Καταδίκη τού συνδικαλιστή για μία τέτοια χειρονομία ή επίκριση τού σκηνοθέτη που τήν μετέφερε — έχει ό ίδιος δηλώσει πώς πρόκειται για πραγματικό γεγονός — στην ταινία, σημαίνει βίαισμο τών ιδιαιτέρων κοινωνικών, πολιτικών, πολιτιστικών και ψυχολογικών προϋποθέσεων της, να πλησιάσουν προκαθορισμένα ιδεολογικά πρότυπα. Η πραγματώση της ταινίας στους χώρους άναφοράς της και ή χρησιμοποίησης χωρικών ή άγνωστων ήθοποιών στη διανομή καθώς και ή χρήση της ντόπιας γλώσσας, είναι από τά πιό θετικά και ουσιαστικά στοιχεία της. Η γραφή της είναι διηγηματική — περιγραφική και ή

λειτουργία της μηχανής και τού μοντάζ, έκφραστική παρά αίσθητική.

ΜΕΓΑΡΑ

Ντοκυμανταίρ τών: Σάκη Μανιάτη — Γιώργου Τσεμπερόπουλου.

Στά Μέγαρα τών άρχων της δεκαετίας μας οι δρώσες καταπιεστικές και σφετεριστικές δυνάμεις είναι συγκεκριμένες. Τό μέγεθος των αυθαιρέτων πράξεων τους δίνει τó μέτρο της πολιτικοποίησης των πολιτών.

Ο άγώνας των γεωργοκτηνοτρόφων έχει άρχικά χαρακτηριστικά νομικά — έξαντλείται σέ διαβήματα και ειρηνικές διαμαρτυρίες. Τόν Ιούλιο τού 1973, όταν οι μπουλντόζες τού Άνδρεάδη με τήν άστυνομική προστασία θα ίσοπεδώσουν σπίτια και υποστατικά και θα καταστρέψουν χιλιάδες λιόδεντρα, στο χωριό Πάχη οι άμεσα πληττόμενοι θα προβάλλουν φυσική αντίσταση. Με τήν ένταξη τού προσωπικού προβλήματος στο γενικότερο (ρύπανση περιβάλλοντος, μόλυν-

λιξη τους με τρόπο άμεσο και χωρίς προκατάληψη. Η παρέμβαση των δημιουργών της περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατό. Μετά τó πληροφοριακό κείμενο εισαγωγής τó θέμα αναπτύσσεται με τήν εικόνα, τις άπόψεις — μαρτυρίες και σχόλια των παθόντων χωρίς καν να χρειασθί να τοποθετηθούν οι έρωτήσεις. Η έπίσημη άποψη — κεφάλαιο, ελληνικό δημόσιο — παρουσιάζεται μέσα από τά κινηματογραφημένα άποκόμματα των έφημερίδων. Τά πλάνα διάρκειας τά όποια συνθέτουν — βασικά — τήν ταινία, επιτρέπουν τη διατήρηση της ένότητας χώρου και — για τήν περίπτωση των συνεντεύσεων — χρόνου. Τό πλεονέκτημα μιάς τέτοιας τεχνικής γίνεται όλοφάνερο στις τρεις μεγάλες ένότητες περιγραφής τού χώρου α. Της έκτασης των ελαιώνων και πορτοκαλεώνων.

β. Της γυνής, έρημης γής και γ. της βιομηχανικής περιοχής με τά καζάνια των διύλιστηρίων αυτό που ύπήρχε αυτό που άπόμεινε και ή μελλοντική κατάληξη του. Καί, πολύ περισσότερο στις συνεντεύξεις όπου ό θεατής παραπέμπεται διαρκώς στον πραγματικό άνθρωπο, στόν ζωντανό χώρο στη καθορισμένη στιγμή. Η παρουσία τού ήχο-λήπτη άποτελεί ένα άκόμη στοιχείο υπενθύμισης τού γεγονότος «έν τη γενέσει του».

Κοινό χαρακτηριστικό των ταινιών ή καταγραφή των αντιφάσεων αλλά και ή άρνηση βαθύτερης κριτικής άνάλυσης των κοινωνικών δομών που τις δημιουργήσαν. Αυτό μόνο. Ο λόγος ανήκει ή θάπρεπε να ανήκει στο φυσικό χώρο λειτουργίας τους: στην ελληνική ύπαιθρο και στους Έλληνες άγρότες. Όσο οι ταινίες θα περιφέρονται στους δυό — τρεις κινηματογράφους «τέχνες» της πρωτεύουσας ή και τó πιθανότερο θα παραμένουν στά γραφεία έκμετάλλευσης, τó όφελιμιστικό — από πολιτική άποψη — αποτέλεσμα τους θάνα μάλλον άνύπαρκτο. Καί οι ίδιες άντικείμενο στείρας — καλήν ώρα — κριτικής και άερολογίας.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΤΟΚΑΣ

Μιά σκηνή από τó ντοκυμανταίρ τού Μανιάτη — Τσεμπερόπουλου «Μέγαρα»

ση ατμόσφαιρας) ή πάλη γίνεται μαζική και υιοθετείται συγκεκριμένη μορφή δράσης που θα όδηγήσει στη συγκέντρωση των Μεγάρων όπου θα άκουστούν πολιτικά συνθήματα και στην πορεία προς τó Πολυτεχνείο — παραμονή σφαγής — για τήν έπίδοση ψηφίσματος συμπαράστασης στους άγωνιζόμενους φοιτητές και εργάτες. Η ταινία καταγράφει τά γεγονότα στην εξέ-

Κεντρική διάθεση τού ANTI, για τά βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΛΔΕΡΙΚΗΣ
Βιβλιοπωλείο ΧΝΑΡΙ, Κιάφας 5, τηλ. 605-493

Κεντρική διάθεση για τά βιβλιοπωλεία Βορείου Ελλάδος:
Βιβλιοπωλείο «ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ» Ν. Κοτζιάς και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279-720, Θεσσαλονίκη

το '74

Τό Σάββατο και κάθε Σάββατο
Διευθυντής: Μανώλης Γλέζος

το '74

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΦΑΙΔΩΝΑ Θ. ΒΕΓΛΕΡΗ
«Λόγια της όργης και της
ελπίδας» (1967-1974)
Έκδόσεις: ΤΟ ΝΟΜΙΚΟΝ

Πρόκειται για μια επιλογή
άρθρων, κειμένων διαλέξεων
και ομιλιών που γράφτηκαν
στην ξενιτειά και δημοσίευ-
σαν δελτία και περιοδικά του
έξωτερικού στα χρόνια της
δικτατορίας.

Ο καθηγητής Φ. Θ. Βεγλερής
ήταν από τους βασικούς αν-
τιδικτατορικούς παράγοντες
του έξωτερικού και από τους
πιο δραστήριους και σοβα-
ρούς επικριτές του απριλι-
ανού καθεστώτος. Συνέβαλε
αποφασιστικά στην απομά-
κρυνση της χούντας από το
συμβούλιο της Εϋρώπης και
άπεκάλυψε τις διάφορες νο-
μοθετικές πλεκάνες και τους
συνταγματολογικούς σπα-
σμούς της δικτατορίας.

Στο βιβλίο αυτό περιέχονται:
1) Οί συνταγματικοί θεσμοί
και πραγματικότητες πριν και
μετά την 21η Απριλίου 1967.
2) Από το δόγμα στο Σύντα-
γμα. 3) Το πρώτον και το
ύστερον (ή σύνδεση της Έλ-
λάδος με την ΕΟΚ). 4) Περί
άρχων της 21ης Απριλίου
1967. 5) Ο δεκάλογος του
Έλληνα πολίτη. 6) Η «λύση
Καραμανλή». 7) Η κίβδηλη
και η αληθινή Έλληνική επι-
στήμη. 8) Η δικτατορία
έβαλε «χειροπέδες στα βλέ-
φαρα των γονιών». 9) Ο
άγώνας για τα ουσιώδη.

ΚΛΕΑΝΘΗ ΓΡΙΒΑ
«Ελλάδα 1940 - 1974»
Έκδόσεις: ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Βασική παραδοχή του βιβλίου
είναι ότι η Εϋρώπη, έχοντας
διανύσει μια πρώτη φάση στη
διαδικασία ενοποίησής της, θα
επιδιώξει να εξασφαλίσει τον
έλεγχό της στις περιθωριακές
περιοχές (στο νοτιοανατολικό
και νοτιοδυτικό της άκρο). Με
αυτό το γεγονός σαν δεδομένο,
οί «μεγάλοι» προχώρησαν σ'
ένα ανακαταμερισμό επιρ-
ροών και οί ΗΠΑ δέχθηκαν να
αντισταθμίσουν όρισμένες
«απώλειες» με την απόκτηση
ελέγχου στις ενεργειακές πη-
γές της νοτιοανατολικής λεκά-
νης της Μεσογείου και στην
Κύπρο.

Κυριότερα θέματα: 1) Από τη
μιά Γιάλτα στην άλλη. 2) Από
την εθνική αντίσταση στη
στρατιωτική δικτατορία. 3) Η
Ελλάδα και ο ξένος παράγον-
τας. 4) Η «παρένθεση». 5) Οί
πρόσφατες εξελίξεις. 6) «Κύ-
προς ού μ' έθέσπισεν» και ο
κόσμος.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ
«Νεοελληνική πραγματικό-
τητα»
Έκδόσεις: ΝΕΟΙ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ

Πρόκειται για μια προσπά-
θεια που αποσκοπεί στην
ολοκληρωμένη περιγραφή της
πορείας της χώρας στο σύγ-
χρονο κόσμο, τη σύνθεση και
συγκρότησή της, το ειδικό
βάρος και τον ρόλο των κοι-
νωνικών στρωμάτων της, τον
ρόλο των ήγετιών της μορ-
φών. Κύρια κεφάλαια: 1)
Μέχρι τη δημιουργία του νε-
οελληνικού κράτους (1828).
2) Φεουδαρχική Ελλάδα. 3)
Άστική Ελλάδα.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΛΕΝΗΣ ΒΟΪΣΚΟΥ
«Θεατρικά»

Είναι μια εκλογή θεατρικών
έργων της Έλ. Βοϊσκου. Τα
τρίπρακτα γράφτηκαν πριν
από δέκα - είκοσι χρόνια. Ει-
δικά για την πρώτη έκδοση
του «Σαίξπηρ και Νόρμα»
γράφτηκαν πολλές και έπαι-
νετικές κριτικές. Στόν τόμο
αυτό περιλαμβάνονται και τα
ακόλουθα έργα: «Επιχειρή-
σεις», «Ο βάλαρς απ' την
Καλκούτα», «Αγρούπνια»,
«Όλα θά τα προλάβουμε»,
«Συνέλευση πολυκατοικίας».

ΕΛΕΝΗΣ ΒΟΪΣΚΟΥ
«Εννέα ιστορίες» - Διηγή-
ματα.

ΑΓΝΗΣ ΟΥΔΙΝΟΤΤΙ
«Ποιήματα και γλυπτά»
Έκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ

Η Άγνη Ουδινόττι, παρ' όλο
που είναι από χρόνια εγκατε-
στημένη στην Αμερική, ξα-
ναγυρίζει συχνά στην Αθήνα,
όπου έχει επανειλημμένα εκ-
θέσει τη γλυπτική της. Τα τε-
λευταία χρόνια ήρθε να

προσθεθεί η ποίηση στη γλυ-
πτική. Μια θαυμάσια έκδοση
κυκλοφόρησε το 1972 στην
Αμερική με την πρώτη συλ-
λογή ποιημάτων της. Τώρα
κυκλοφορεί από τις εκδόσεις
«Κέδρος» η πρώτη συλλογή
ποιημάτων, εικονογραφημένη
με τη γλυπτική εργασία της.

ΕΠ. Γ. ΜΠΑΛΟΥΜΗ
«Μνήμη» - Ποιήματα.
Έκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ

ΑΝΘΟΥ ΛΥΚΑΥΤΗ
«Έρπύστριες» - Ποίημα.
Έκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ

ΚΙΜΩΝΑ ΧΑΤΖΗΜΙΧΕΛΑΚΗ
«Ίχνη Πορείας» - Ποιήματα
1974

ΔΗΜΗΤΡΗ ΕΛΛΗΝΑ
«Τζών Κέννεντυ» - Ποίημα.
1974

ΡΩΗΣ ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΥ
«Στροφές», «Κύπρος»
Ποιήματα 1974

Μ. ΔΩΡΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
«ΝΕΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ»

Παρασκευή 16 Νοεμβρίου
1973

«Κυκλοφόρησε το ποίημα του
Μιχάλη Δωρή: Παρασκευή
16 Νοεμβρίου 1973, Ματ-
θαίου του Ευαγγελιστού και
Αποστόλου. Είναι μια ποι-
ητική αναφορά στο Πολυτε-
χνείο που, άμέσως μετά τα
γεγονότα - όπως μάς λέει μια
σημείωση στη σελίδα 6 του
βιβλίου - δέκα νέα παιδιά το
πέρασαν σε πολλά φωτοτυ-
πημένα αντίτυπα από χέρι
σε χέρι κι έφτασε σε χιλιάδες
χέρια.

Π. ΝΕΡΟΥΔΑ
Canto General
Η συλλογή του Pablo Neruda:
Canto General — Παγκόσμιο
Τραγούδι — σε μετάφραση
Ελένης Δωρή. Η Ελένη
Δωρή μετάφρασε τα ποι-
ήματα του Νερούδα, που δη-
μοσίευσε ή Έπιθεώρηση Τέ-
χνης το Σεπτέμβριο του '63,
παρουσιάζοντας, έτσι, για
πρώτη φορά στο ελληνικό
κοινό το μεγάλο Χιλιανό ποι-
ητή.

ΓΙΩΡΓΗ ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΑΚΗ
«Όλονυχτία» - «Το τέλος»
«Σχολή...» - θεατρικά.
Έκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ

ΣΩΤΗΡΗ Γ. ΤΣΑΜΠΗΡΑ
«Τα τραγούδια του Ήλια»
Έκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ

ΤΖΟΥΛΙΕΤΤΑΣ ΚΑΡΟΡΗ
«Δύσκολη πορεία από το
λευκό» - ποιήματα
Έκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ

ΔΟΚΙΜΙΟ

Α.Κ. ΝΑΣΙΟΥΤΖΙΚ
«Πεδίο και Άνταγωνισμός»
Έκδόσεις: ΚΕΔΡΟΣ

Στο βιβλίο αυτό συνδέεται το
πεδίο με την έννοια του αντα-
γωνισμού, σαν δυο φαινόμενα
άλληλένδετα και αλληλεξαρ-
τόμενα. Προϋπόθεση του πε-
δίου είναι οί ανταγωνιστικοί
πόλοι· προϋπόθεση του αντα-
γωνισμού είναι η ύπαρξη
σχέσεων μεταξύ των πόλων,
οί όποιες εκδηλώνονται υπό
μορφή πεδίου. Γι' αυτό, τους
ίδιους τομείς που έρευνά το
πρώτο μέρος (πεδίο) του βι-
βλίου αυτού, έρευνά και το
δεύτερο μέρος (άνταγωνι-
σμός). Μόνο που η έρευνα γί-
νεται από δυο πλευρές, την
πεδιακή και την ανταγωνι-
στική. Ακολουθεί το τρίτο
μέρος, που εξετάζει διάφορες
εκδηλώσεις (φυσικές, βιολο-
γικές, ψυχολογικές, κοινω-
νικές) κάτω από το πρίσμα
της πεδιακής και της ανταγω-
νιστικής αντίληψης.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΣΠΥΡΟΥ ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ
«Πώς φτάσαμε στην 4η Αύ-
γούστου» (2η έκδοση)
Έκδόσεις: ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Βασικό βιβλίο για τη γνώση
των γεγονότων που οδήγησαν
στην 4η Αύγουςτου. Περιέχει
πλήθος αποκαλυπτικών ντο-
κουμέντων που η χρήση τους
στά χέρια του συγγραφέα εί-
ναι εξαιρετικά επιτυχής. Κυ-
ριότερα περιεχόμενά του εί-
ναι: 1) Από το κίνημα της
1ης Μαρτίου ως την παλινόρ-
θηση. 2) Από την παλινόρ-
θηση στη δικτατορία και 3)
Το συμφωνητικό μεταξύ
άγροτικού κόμματος και ΚΚΕ
(παράρτημα).

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΖΑΤΟΥΝΑΣ

Μουσική: Μίκης Θεοδωράκης. Στίχοι: Μάνου Έλευθερίου (στον δίσκο δεν αναφέρεται το όνομά του) και του συνθέτη. Έρμηνεία: Ντόρα Γιαννακοπούλου. (C.N.R.)

Είναι ο πρώτος δίσκος που κυκλοφόρησε στο εξωτερικό την περίοδο που ο συνθέτης βρισκόταν ακόμη εξορία στη Ζάτουνα. Μια κασέτα που φυγαδεύτηκε κρυφά για την Ευρώπη το 1969, έπεσε στά... χέρια της Γιαννακοπούλου και την ήχογράφησε στην Ολλανδία με ένορχήστρωση του Lui Van Dayk. Είναι αλήθεια ότι ο συνθέτης δεν φημίζεται για τη σωστή του όρθοφωνία. «Επόμενο ήταν οι στίχοι να αποκρυπτογραφηθούν και τα λάθη τους, λίγα αλλά ουσιαστικά, να δικαιολογούνται. Είναι ακόμη τα ίδια τραγούδια που ακούστηκαν από την Ντόρτσε Βέλλε και το B.B.C. με τη Μαρία Φαραντούρη και τον Αντώνη Καλογιάννη. Ο δίσκος διατίθεται αποκλειστικά στο μαγαζί της Ντ. Γιαννακοπούλου «ΤΟ

ΠΑΖΑΡΙ» Χαρ. Τρικούπη 165.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Μουσική: Μίκης Πλέσσας. Στίχοι: Σ. Φιλντιση, Κ. Βίρβου, Β. Δαλαμάγκα, Τ. Σπηλιάκου. Έρμηνεία: Γιώργος Μαρίνος, Κατιάνα Μπαλανίκα. Έξωφυλλο: Α. Μαυρογέννη. (POLYDOR)

«Η ιδιομορφία των έρμηνευτών με όδηγησε» γράφει ο συνθέτης «να δοκιμάσω μια μεγάλη ποικιλία τραγουδιών

που να ένοποιούνται από το ταλέντο των τραγουδιστών μου. Δεν είχα λόγο να επιδιώξω το εμπορικό τραγούδι κι έτσι έλευθερος διάλεξα το ύλικό». Ένα ύλικό που πραγματικά με το ταπεραμέντο του Γιώργου Μαρίνου γίνεται χρυσάφι.

ΤΑ ΠΕΙΡΑΙΩΤΙΚΑ ΤΟΥ ΜΗΤΣΑΚΗ

Στίχοι-Μουσική: Γιώργος Μητσάκης. Έρμηνεία: Μιχάλης Βιολάρης, Καίτη Αμπάβη, Γιάννης Μπογδάνος. Έξωφυλλο: Εύγενία Φακίνου. (ΛΥΡΑ)

Δώδεκα ρεμπέτικα αφιερωμένα με αγάπη και μεράκι στους συννοκισμούς του Πει-

ραιά. Μάλλον, όμως, συνεχίζουν κατά κάποιο τρόπο το κοινωνικό τραγούδι, που σταμάτησε (περίεργο πώς) στη δεκαετία του 1960. Ο Μητσάκης, από τους καλούς μαστόρους της συντεχνίας των ρεμπέτηδων, μπορεί να μην έχει σ' αυτό το δίσκο το «χρυσό παγώνι» του, αναγνωρίζει όμως κανείς όλη την τεχνική και την αυτοτέλεια του ταλέντου του.

ΑΧ... ΕΡΩΤΑ

Μουσική: Χρήστος Λεοντής. Στίχοι: Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα. Έλληνική απόδοση: Α. Παπαδόπουλος. Έρμηνεία: Μανώλης Μητσιάς, Τάνια Τσανακλίδου. Έξωφυλλο: Σάββας Χαρατσίδης. (EMI)

Κύκλος τραγουδιών από το θεατρικό έργο του Λόρκα «Οί φασουλήδες του Κασιπόρα». Ύστερα από μακροχρόνια αναγκαστική σιωπή, απαγορευμένος απ' όλα τα μέσα ενημέρωσης μέχρι και σήμερα

ακόμη, ο πρώτος δίσκος του συνθέτη που αναπνέει ελευθερία. Γι' αυτόν ειδικά τον ωραίο δίσκο σε διεξοδικό του σημείωμα, μεταξύ άλλων, σημειώνει: «Σε όλα τα τραγούδια, υπάρχει ένας διάχυτος λυρισμός που τις πηγές του μπορούμε να βρούμε στο «διεθνές φολκλόρ», δηλαδή στα κοινά σημεία που υπάρχουν ανάμεσα στις μουσικές των διαφόρων λαών και κυρίως των βορειο-μεσογειακών.

Έτσι η μουσική θα μπορούσε να «αγγίζει» με τον ίδιο τρόπο το Έλληνα, Ισπανό, Ιταλό, ή Γάλλο ακροατή. Σ' αυτή τη μουσική υπάρχουν στοιχεία που μπορούμε να τα συναντήσουμε στην Ισπανία, στη σύγχρονη Ελλάδα (δημοτικό τραγούδι) ακόμη και στην αρχαία Ελλάδα. Μ' αυτό τον τρόπο βλέπουμε να κυριαρχεί μια μουσική σκάλα που δεν είναι άλλη από τον αρχαίο ελληνικό τρόπο «Δώριο» ή τον μεσαιωνικό «Λύδιο». Την ίδια σκάλα τη συναντούμε στη Βυζαντινή μουσική, τη δυτική εκκλησιαστική (Γρηγοριανό τραγούδι) καθώς και στη λαϊκή μουσική των Αρμενίων, Αράβων, Ινδών κλπ».

ΠΑΛΙΑ ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
Σε πρώτες εκδόσεις * 1900 - 1955

ΒΑΒΥΛΟΝΙΑ

Σίνα 21 και Σκουφά - τηλ 608.637

- Ρούχα -

ΚΕΔΡΟΣ
ΣΥΧΡΟΝΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΓΙΩΡΓΗ ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΑΚΗ
ΟΛΟΝΥΧΤΙΑ - ΤΟ ΤΕΛΟΣ
ΣΧΟΛΗ...

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Το άρθρο του 'Ορέστη Δουμάνη σε προηγούμενο τεύχος του «ΑΝΤΙ» θίγει το θέμα του Τεχνικού 'Επιμελητηρίου 'Ελλάδας, που σήμερα προβληματίζει την πλειοψηφία των 'Ελλήνων Τεχνικών. Είναι σκόπιμο λοιπόν να διατυπωθούν όρισμένες παρατηρήσεις για να βοηθήσουν πιθανά στο ξεκαθάρισμα του προβλήματος, πράγμα που το θεωρώ τούτη την ώρα αναγκαίο.

Στο άρθρο αναφέρεται η ανάγκη επανατοποθέτησης του ρόλου των οργάνων του Τ.Ε.Ε. (της Διοικούσας, της 'Αντιπροσωπείας, των Τμημάτων), εάν προϋπόθεση για να μπορέσει να ανταποκριθεί στον υπεύθυνο ρόλο του, που θα είναι καθοριστικός στις αποφάσεις της αρμοδιότητάς του. Αυτή η προϋπόθεση αφήνεται στην καλή διάθεση της νέας Διοικούσας που θα προέλθει από τις εκλογές, που, όπως είναι γνωστό — τουλάχιστον μέχρι σήμερα — θα γίνουν με τις παλιές ισχύουσες διατάξεις. 'Ακριβώς αυτό το ένδεχομένο αποτελεί το κατ' άρχην δεδομένο για να παραμείνει στην απaráδεκτη κατάσταση που ήταν μέχρι σήμερα. Δεν μπορεί μία ομάδα να διεκδικεί συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων, όταν δεν έχει αποκαταστήσει ή ίδια αυτήν τη διαδικασία μέσα στο κύριο όργανο που θα πρέπει να την εκφράζει, δηλαδή στη συγκεκριμένη περίπτωση του Τ.Ε.Ε.

'Επομένως μόνο η εξασφάλιση δημοκρατικών διαδικασιών και ανάλογων δομών δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την ανάδειξη μιας Διοικούσας που θα ανταποκρίνεται στη θέληση του χώρου που εκπράζει.

Το σύνθημα της Διοικούσας του Τ.Ε.Ε. το 1964 — που αναφέρει το άρθρο — «να εφαρμοστεί ο ιδρυτικός νόμος και το Τ.Ε.Ε. να ξαναγίνει τεχνικός σύμβουλος του κράτους» παρέμεινε ουσιαστικά ρομαντική διεκδίκηση παρά τις πιθανές τότε καλές προθέσεις, γιατί ουσιαστικά ήταν αδύνατη η μεταβολή του ρόλου του Τ.Ε.Ε., αφού κάθε τέτοια προσπάθεια θα αναστελλόταν μέσα από τις ίδιες του τις δομές.

'Η Διοίκηση με την προεδρία Παγώνη (19 - 1964) έγινε φερόφωνο των τότε κυβερνητικών αρχών όχι μόνο επειδή ήταν των ίδιων αντίληψεων με την κυβέρνηση, αλλά και γιατί το Τ.Ε.Ε. στερείται από τον ιδρυ-

τικό του νόμο όλων των προϋποθέσεων για μια δημοκρατική λειτουργία για την έκφραση των δικών του απόψεων, δηλαδή των απόψεων των 'Ελλήνων Τεχνικών. 'Η παντοδυναμία του Προέδρου, η έλλειψη δυνατότητας μομφής προς τη Διοίκηση, η άνυπαρξία διαδικασίας για Γενική Συνέλευση, η άμεση εξάρτηση από το 'Υπουργείο Δημοσίων Έργων και τη Διοίκηση, καθιερώνει μια a priori δικτατορία του οργάνου χωρίς καμιά δυνατότητα συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων, της βάσεως, δηλαδή των 'Ελλήνων Τεχνικών. 'Ετσι το Τεχνικό 'Επιμελητήριο αποτέλεσε πάντοτε άντρο «ήμετέρων» και άγνωστο ουσιαστικά όργανο από το τεράστιο τεχνικό δυναμικό της χώρας, μια που δεν υπήρχε καμιά δυνατότητα προσπέλασης.

Τά στεγανά που ίσχυαν πάντοτε εξασφάλιζαν τη μόνιμη κατοχύρωση των συμφερόντων μιας μειοψηφίας των μεγάλων γραφείων μελετών και κατασκευών, καθώς και μιας κλίκας «έγκεφάλων», που στο ρόλο των «ειδικών» μονοπολιούσαν την επιστημονική δραστηριότητα του οργάνου και αποτελούσαν (με την έγκρισή ποιών;) τους μόνιμους εκπροσώπους των 'Ελλήνων Τεχνικών στα διεθνή Συνέδρια και τα μόνιμα μέλη σε σωρεία στείρων επιτροπών.

Αυτό λοιπόν το υδροκεφαλικό τέρας, με τον έτήσιο προϋπολογισμό των 100.000.000 περίπου, στον οποίο οι μελετητές τεχνικοί συνεισφέρουν το 60 %, πρέπει να γίνει όργανο αυτών που το συντηρούν και αυτών που υποτίθεται ότι τους εκπράζει. 'Αμεση επιδίωξη προς αυτήν την κατεύθυνση είναι η ανασύσταση της διοικητικής δομής του και η αλλαγή του τρόπου έκλογής των διοικητικών οργάνων, και αυτό μπορεί να γίνει τώρα, πριν φτάσουμε σε εκλογές. 'Ηδη σύλλογοι τεχνικών έχουν καταρτίσει μετά από επίπονες διαδικασίες τις τροποποιήσεις της «περί Τ.Ε.Ε. νομοθεσίας» με τους παραπάνω στόχους. 'Επομένως άπομνει στο σύνολο των 'Ελλήνων τεχνικών με τον αγώνα τους να τις επιβάλουν.

'Ακόμα το Τ.Ε.Ε. σαν Ν.Π. Δ.Δ. βρίσκεται σε ένα άλλο πλέγμα παραποίησης του ρόλου του, τη άμεση εξάρτησή του από τη Διοίκηση. 'Η αυτονομία όλων των κοινωνικών ομάδων, που εκπροσωπούνται με τέτοιες φύσας όργανα (Δικηγόροι, Γιατροί κ.λπ.) πρέπει να αποτελέσει

άλλο ένα άνυποχώρητο αίτημα και να απαιτηθεί μάλιστα η συνταγματική κατοχύρωσή του.

Γ. ΘΕΟΔΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

Για να πάρουν οι δημοσιογράφοι να μου ζητούν συνεντεύξεις για το «ΜΕΓΑΡΑ» και για να κατανοήσουν (πιθανόν) οι κάθε είδους «επαναστάτες» τη θέση μου — που τόσο άβιαστα και (συχνά) ήλθια τοποθετούν — θα πω μόνο δυό λόγια.

Δεν πιστεύω πως πίσω από οποιαδήποτε συνέντευξη ή έκδηλωση προς τιμήν μου, κρύβεται τίποτα το καθαρό. Για χρέονα ολόκληρη το βουλώνουμε και μοναδική μας φροντίδα είναι η ύπακοη κ' υποταγή στην (στρατιωτική σαν άνθρωποι και καλλιτεχνική σαν καλλιτέχνες) κλίκα. Ξαφνικά μεταπηδάμε, ως δια μαγείας, από το χάος της δουλοπρέπειας στο χάος της καπηλείας...

Δεν πιστεύω πως κάποιος που — αρκετά συμπτωματικά — γράφει μ' ένα στυλό, μ' ένα πινέλο ή με μια κάμερα, έχει (μιλώντας) να προσθέσει τίποτα περισσότερο στο έργο του. 'Αλλοίμονο αν η «γραφή» του χρειάζεται και την επί πλέον επέμβασή του για να «υπάρξει».

Δεν πιστεύω πως το κοινό, όσο κι αν (νομίζει ότι) διψάει γι' αυτό το είδους την «έπαφ», κερδίζει τίποτα. Μάλλον θολώνεται περισσότερο.

Δεν πιστεύω πως οποιαδήποτε κριτική (ακόμα κ' η πιο σωστή) μπορεί να 'χει σχέση με την τέχνη. Λέγωμαι τη θέση της σαν μεσάζοντα ανάμεσα στην τέχνη και το κοινό. Δηλαδή σαν εισιτήρια. Δηλαδή σαν χρήμα. 'Ομως πέρα απ' αυτό;

Δεν πιστεύω στην εύκολια με την οποία χειροκροτάμε τα «μηνύματα» που (τάχα) μας εκπράζουν. Μοιάζει πολύ με την εύκολια που σκύβουμε το κεφάλι... Κι ακόμα μοιάζει με την εύκολια με την οποία ξαφνικά — σήμερα — ζητάμε μόνο δύο είδη κινηματογράφου: το πορνό και την πολιτική ταινία!

Δεν πιστεύω σ' αυτούς που μιλάνε κατά της καπηλείας. Οι περισσότεροι απ' αυτούς, καπηλεύονται την καπηλεία των άλλων. Και για να τελειώνουμε, δεν πιστεύω στους ήρωες-καλλιτέχνες. Κυρίως σ' αυτούς! Γιατί μόνο ένας τρόπος υπάρχει — σήμερα — για να γίνει ήρωας: να πατήσεις στις πλάτες των άλλων ώστε να «βγεις» πιο ψηλά...

'Εγώ λοιπόν που δεν θέλω να 'μαι ήρωας (και επομένως να

σέρομαι σαν το σκουλήκι στις φυλλάδες) κρατώ το στόμα μου καλά κλεισμένο. 'Αρνούμαι την ύποπτη ελευθερία των ημερών μας κι απλά δηλώνω:

πως ΑΠΟΛΥΤΩΣ τίποτα από ό,τι δημοσιεύεται ή λέγεται, δεν μπορεί να με εκπράξει ή να με δεσμεύει. 'Ακόμα κι όταν κάποιος μιλούν εξ ονόματός μου...
'Αθήνα 10 Νοέμβρη 1974

Σάκης Μανιάτης

Υ.Γ.

Το κείμενο αυτό δόθηκε στις εφημερίδες ΝΕΑ, ΒΗΜΑ, ΑΚΡΟΠΟΛΗ, ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ, ΑΘΗΝΑΓΓΗ, ΝΕΑ ΕΛΛΑΔΑ, ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ, ΑΥΓΗ.

Συμβαίνει να μην έχω υπόψη μου πού ανήκουν και τί προσβούν οι παραπάνω εφημερίδες. Διαβάζω καμιά φορά που κάθε μιά τους μιλάει για «ελευθερίες» και «δημοκρατίες».

Το εν λόγω κείμενο λογοκρίθηκε και δεν δημοσιεύθηκε από καμιά.

Σ.Μ.

ΓΙΑ ΤΟ ΠΑ.ΣΟ.Κ.

'Αγαπητέ φίλε:

Περιοδικό «ΑΝΤΙ» Τεύχος Νο 7

1) Σελίδα 3η — Τελευταία παράγραφος.

2) Σελίδα 5η — Πρώτη παράγραφος.

Σχετικά με το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και τον 'Ανδρέα Παπανδρέου.

Πριν αρχίσω επιθυμώ να τονίσω ότι δεν ανήκω σε «φυλλομετρητές» του περιοδικού σας αλλά στους προσεκτικούς αναγνώστες του. Αυτή η δήλωση για άρση πιθανής παρεξήγησης αυτών που ακολουθούν.

Είναι ευνόητος ο προβληματισμός στις στήλες σας για την όφελεια των αναγνωστών σας. 'Η κριτική κατά του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και του 'Ανδρέα Παπανδρέου συντελεί σε προβληματισμό των αναγνωστών σας σε βάρος και του Κινήματος και του Προέδρου του. Γι' αυτό, παρακαλώ, να άκουσθεί και η άλλη άποψη. Στὸ 1ο Σημείο:

Γράφετε ότι «...το ΠΑΣΟΚ εισήγαγε Κίνημα της συγκεκριμένης του ιδεολογικής και πολιτικής κατευθύνσεως...»

'Αν δεν εγράφατε όσα εγράψατε επειδή κάτι έπρεπε να γράψετε, θα εγνωρίζατε ότι η Διακήρυξη του ΠΑΣΟΚ της 3.9.74 είχε σαν σκόπό την συζήτηση και προβληματισμό σε πανελλαδικό επίπεδο για την προετοιμασία του Προγράμματος που θα έγκριθεί από το Πανελλαδικό Συνέδριο. Σας διαφεύ-

γει το γεγονός ότι, το ΠΑΣΟΚ κατέβηκε στις εκλογές ούσιαστικά άπροετοίμαστο; Δεν σχολιάζετε το γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ έλαβε 15% των ψήφων χωρίς Πρόγραμμα αλλά με Διακήρυξη;

Γράφετε κι άλλα πολλά για «διαμόρφωση ενός άνοιχτου δημοκρατικά και ρεαλιστικά προσανατολισμένου πολιτικού σχήματος όπου ο ρόλος και η σημασία του αρχηγού θ' αποτελούν τα δευτερεύοντα στοιχεία...» Φοβάμαι, αγαπητέ Έκδοτη, ότι υπεύθυνος της διαμόρφωσης της κρίσης σας είναι μάλλον ο «βερμπαλισμός» παρά η γνώση ή η ευθύτητα. Είναι κλειστό και αντιδημοκρατικό το ΠΑΣΟΚ, όταν ιδρυτές του ΠΑΣΟΚ είναι οι ίδιοι οι πολίτες, χωρίς μάλιστα το παραμικρό ιδεολογικό «κοσμίσιμα»; Είναι το ΠΑΣΟΚ ούτοπιστικά προσανατολισμένο, όταν επαγγέλλεται την εγκαθίδρυση του Σοσιαλισμού στην Ελλάδα; Είναι ο ρόλος του αρχηγού πρωταρχικό στοιχείο όταν ο ίδιος ο αρχηγός δηλώνει ότι είναι αντικαταστάτος και αναφέρεται στην παραπάνω Διακήρυξη «PRIMUS INTER PARES»; Νομίζω ότι σās διαφεύγουν πολλά αξιοπρόσεκτα σημεία σχετικά με το ΠΑΣΟΚ.

Σ το 2ο Σημείο:

Κατακρίνετε τον Άνδρέα Παπανδρέου επειδή

1. Δεν τον ενδιέφερε το άμεσο εκλογικό αποτέλεσμα.

2. Έντυπωσιάστηκε από τον ριζοσπαστισμό μιάς μερίδας της Νεολαίας.

3. Δεν κατάλαβε την πρωταρχική σημασία που δίδει η πλειοψηφία του λαού στην όμαλότητά.

Παύς σās είπε ότι δεν ήθελε ή συντριπτική πλειοψηφία του ΠΑΣΟΚ

1. Πρώτα να οργανωθεί το Κίνημα κι έπειτα να επιδιώξει την έξουσία;

2. Να στηρίζει μέρος των ελπίδων του όχι στον ριζοσπαστισμό αλλά στο φιλοπρόοδο τμήμα της Νεολαίας;

3. Να υπογραμμίζει ότι το ΠΑΣΟΚ δεν ψηφοθηρεί με συνθήματα που δεν το εκπράζουν και αποκοιμίζουν τον Λαό;

Κατακρίνετε τον Άνδρέα Παπανδρέου έντονα και στην συνέχεια. Οι κατηγορίες σας έχουν πολύ έντονη την προσωπική γεύση! Έκτος τούτου «άλληλογρονθοκοπούνται!» Αυτό το είδος του ύφους είναι, νομίζω, τόσο προκλητικό για ανθρώπους αξιοσημείων στην Δημοκρατία με στοιχειώδη σύνεση.

Αντιπαρέρχομαι, λοιπόν, αυτά για να καταλήξω σε μια πολύ φιλική και ωφέλιμη εισήγηση: Αφού ενδιαφέρεστε για το καλό της Άριστερας, αφού θέλετε ή κριτική σας να είναι εποικοδομητική, γιατί δεν τονίζετε περισσότερο από τα κατά την γνώμη σας σφάλματα, την κατά την γνώμη σας ανάγκη ένотητας της Άριστερας που δόγησε ένα Κόμμα με 60χρονη Ιστορία στην

«σαλαμοποίηση» και το 10%; Δεν θα ήταν πιο εποικοδομητικό ν' αφιερώνατε ένα «ντοκουμένταρισμένο» άρθρο στην ανάγκη ενώσεως ΚΚΕ και ΕΔΑ;

Όσο για το ΠΑΣΟΚ, πιθανόν το 15% να είναι υπερβολικό για ένα λαό αποπροσανατολισμένο και για ένα Κίνημα με Ιστορία 75 ημερών... Πόσο ΣΩΣΤΟ θα ήταν το «ΑΝΤΙ» αν, αντί να ξοδεύει τόσο μόχθο σε πληθωρικές κρίσεις, δεν έθιγε πολύ πιο «καυτά» προβλήματα συνεργασίας, ένотητας, οργάνωσης κλπ. Πρωτεύει τώρα, με μια πανίσχυρη Δεξιά, η καταδίκη από την ΟΡΓΑΝΩΣΗ και τον ΑΓΩΝΑ;

Φιλικά

ΠΑΝΟΣ ΚΑΡΑΤΑΣΟΣ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΛΟΥΜΠΙΔΗ

Σχετικά με την όλη συζήτηση γύρω από την «ύπόθεση Πλουμπίδη» λάβαμε και δημοσιεύουμε την ακόλουθη επιστολή:

Άγαπητό Άντι,

Παρακολουθώ, σάν τακτική αναγνωστρία, την κονταρομαχία που άνοιξαν οι λογοτέχνες μας γύρω από την ύπόθεση Πλουμπίδη. Σχετικά με το μυθιστόρημα «Έπί εσχάτη προδοσία», πραγματικά, θα μπορούσε να έχει κανείς βάσιμες αντιρρήσεις. Είναι θλιβερό που η άτυχη μίμηση του ύφους του Κάφκα, έκανε τον κ. Κοτζιά να μās παρουσιάζει τον σπαραχτικό ήρωα Νίκο Πλουμπίδη, σάν ένα ζευζέκη που παραληρεί. Άκόμα και η περιφημη θέση, «ο Πλουμπίδης δεν είναι τραγικό θύμα του δόγματος, αλλά της μισαλλοδοξίας των αντιδραστικών Κυβερνήσεων», σχήμα αρκετά οξύμωρον, σωστό και δίκιο είναι να ελεγχθεί.

Άλλά, γιατί τόσο εμπάθεια; Γιατί τόσες «περιπεπλεγμένες περιπλοκές», γιατί τόσο διανοουμενίστικη ασάφεια; Εκεί, όμως, που ο απληροφόρητος αναγνώστης μένει άναυδος, είναι μια επίθεση που γίνεται – εν χορώ – έναντίον του κ. Βουρνά, έπειδή τόλμησε να μās δώσει μερικά «ντοκουμέντα» για τις τελευταίες ώρες του μάρτυρα Πλουμπίδη. Τον κ. Βουρνά κατα-

ειρωνεύεται πρώτος ο κ. Δρομάζος και σε συνέχεια παπαγαλίζουν οι άλλοι: «είχε δίκιο ο κ. Δρομάζος που σās είπε ότι δεν σās ζήτησε κανείς να λύσετε τη σιωπή σας στο θέμα Πλουμπίδη».

Λοιπόν, τον κ. Βουρνά δεν τον γνωρίζω ούτε στην όψη, αλλά τον εύχαριστώ – και όχι μόνον εγώ – που μās έδωσε μερικές άγνωστες μαρτυρίες για τις τελευταίες μοναχικές ώρες του μάρτυρα. Δεν ένδοι-αφέρει αν ο κ. Βουρνάς έκανε αυτοκριτική «καλογερίστικη» κατά τον ειρωνικό χαρακτηρισμό του κ. Δρομάζου. Εκείνο που καίει είναι ότι έθιξε ένα θέμα ανατριχιαστικό. Τη στάση των ανθρώπων που δεν πίστεψαν τότε τις ήλιθιες (χωρίς θεμελίωση)

κατηγορίες του κόμματος καί, ακόμη, τον φοβερό φανατισμό των άλλων, που ήταν διατεθειμένοι να πιστέψουν και τα πιο τερατώδη και άπίθανα πράγματα, «αφού τα είπε το Κόμμα». Δεν έπεκτείνομαι περισσότερο, σεβόμενη τον χώρο σας. Καταλήγοντας, θα μπορούσαμε να πούμε εμείς, οι μη διανοούμενοι, ότι δεν μās πείθουν όρισμένες έμπαθείς σοφιστείες, αντίθετα, θα παρακαλούσαμε όποιον άλλον διαθέτει τέτοια γνήσια «ντοκουμέντα» για την ύπόθεση Πλουμπίδη, να μās τα δώσει. Θα τον εύγνωμονούμε.

Με εκτίμηση
Νίνα Κυβέλου

Η ΑΥΓΗ

ΠΡΩΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

- Ζωντανή ενημέρωση σάν κι σε όλα τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα
- Τα προβλήματα της ελληνικής Αριστερας και του παγκόσμιου προοδευτικού κινήματος
- Πνευματική και καλλιτεχνική ζωή
- Οι πιο έγκυρες απόψεις

έργαστήριο κεραμικής
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Παναγή Μπενάκη 8

Λυκαβηττός

Τηλ ε φ. 64.67.026

τῇ σειρά τους στὸ Συμβούλιο Ἐπικρατείας καὶ ἡ «Ὀλυμπιακὴ» ἀρχίζει νὰ βάζει σὲ «ὑποχρεωτικὴ ἄδεια» χιλιάδες ὑπαλλήλους τῆς.

Ὁ ἀγώνας γιὰ τὸ δημοψήφισμα διεξάγεται ἐντατικότερα καὶ μὲ ἀφθονότατα μέσα ἀπὸ τοὺς μοναρχικούς — χάρις στοὺς ἐφοπλιστὲς καὶ στὸ Σάχη, ὅπως λέγεται — ἀλλὰ ἄτονα ἀπὸ τὰ κόμματα, ἐξ αἰτίας τῆς οὐδέτερης στάσης τοῦ κ. Καραμανλῆ καὶ τῆς ἀρνήσεως τοῦ κ. Μαύρου νὰ δεχτεῖ ὁποιαδήποτε συνεργασία μὲ τὰ ἄλλα δημοκρατικὰ κόμματα. Φυσικά, ὁ Κωνσταντῖνος μετατρέπεται σὲ συνήγορο τοῦ ἑαυτοῦ του, μιλώντας ἀπὸ τὴν τηλεόραση καὶ κάνοντας δηλώσεις στοὺς δημοσιογράφους, ἐνῶ στὴ Τζιά ἀτονοῦν τὰ περιοριστικὰ μέτρα καὶ ἀκυρώνονται οἱ ποινές — «πειθαρχικὲς» — ποὺ εἶχαν ἐπιβληθεῖ σὲ μερικοὺς ἀξιωματικούς τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων. Παράλληλα καταγγέλλεται ὅτι δὲν γίνεται ἐκκαθάριση τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

● Στις 25.11 ὁ Λαὸς τῆς Ἀθήνας, μὲ μιὰ ἐκπληκτικὴ σὲ ὄγκο καὶ ἐνθουσιασμό διαδήλωση, τιμᾷ τοὺς νεκροὺς τοῦ Πολυτεχνείου.

● Στις 29.11 φτάνει στὴν Ἀθήνα ὁ Μακάριος, στις 30.11 ὁμάδα Ἀδεσμεύτων Ἀριστερῶν συνέρχεται στὸ θέατρο «Στοὰ» καὶ τὴν 1.12 φυλακίζεται ἡ Δέσποινα, ποὺ ἀποφυλακίζεται σὲ μιὰ μέρα, κατεβαίνει τὸ προσωπικὸ τῆς «Ὀλυμπιακῆς» σὲ ἀπεργία καὶ γίνεται γνωστὸ ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ ἀπαγορεύουν τὴν εἴσοδο στις βάσεις τοὺς Ἑλλήνων ἐποπτῶν ἐργασίας. Στις 3.12 ὁ πρωθυπουργὸς συνιστᾷ νὰ ἐπισπευσθοῦν οἱ ἀνακρίσεις γιὰ τοὺς χουντικούς καὶ παίρνει πρωτοφανεῖς διαστάσεις ἡ κινητοποίηση λαοῦ καὶ

διανοουμένων στὸν ἀγώνα γιὰ τὴ δημοκρατία. Στις 4.12 ὁ καινούργιος Ἀμερικανὸς Πρεσβευτὴς Τζᾶκ Κιούμπις «βεβαιώνει» τὸ Ἀμερικανικὸ Κογκρέσσο, σὲ μυστικὴ βέβαια σύσκεψη, ὅτι «ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις εἶναι ἐναντίον τῆς διακοπῆς τῆς βοήθειας πρὸς τὴν Τουρκία». Φυσικά, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διαψεύδει ἐξοργισμένη. Στις 5.12 σημειώνεται ρήξη Κυβέρνησης καὶ Ἐκκλησίας, στις 6.12 τὸ ΕΙΡΤ λογοκρίνει τὴν ὁμιλία τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ ΠΑΣΟΚ Κ. Σημίτη ἐναντίον τῆς μοναρχίας — ἐνῶ, βέβαια, στὴν ὙΕΝΕΔ ἐξακολουθεῖ νὰ ὀργιάζει τὸ πνεῦμα τῆς μισαλλοδοξίας.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Στις 7.12 ὁ πρωθυπουργὸς δίνει 50 τοῖς ἑκατὸ αὐξηση στις ἀγροτικὲς συντάξεις καὶ πέντε χουντοδιορισμένοι καθηγητὲς πανεπιστημίου ἐπανερχοῦνται στις θέσεις τους, στὸ «Δημόκριτο» — ὅπου ὅμως δὲν ἐπανερχοῦνται ἐκεῖνοι ποὺ ἀπολύθηκαν ἀπὸ τὴ χούντα, ὅπως δὲν ἐπανερχεται στὸ Πανεπιστήμιο καὶ ὁ καθηγητὴς Βεγλερῆς, ποὺ διακρίθηκε γιὰ τοὺς ἀγῶνες τοῦ ἐναντίον τῆς δικτατορίας καὶ ἐναντίον κάθε δικτατορείας.

● Στις 8.12 ὁ λαὸς ἐκδιώκει τὴ μοναρχία μὲ μεγάλη πλειοψηφία καὶ πανηγυρίζει ἐνθουσιαστικὰ τὴν ἱστορικὴ του νίκη.

● Στις 10.12 ἐκδηλώνεται ἡ Κίνηση γιὰ Ἐνιαία Μαρξιστικὴ Ἀριστερά, ἀποφασίζεται ἡ ἐπανάκριση τῶν κατώτερων ἀξιωματικῶν ποὺ εἶχαν ἀπολυθεῖ ἀπὸ τὴ χούντα καὶ ὁ Ὁνάσης καταγγέλλει τὴ σύμβαση τῆς «Ὀλυμπιακῆς» μὲ τὸ Δημόσιο. Στις 11.12, ἐξάλλου, ὁ Π. Κανελλόπουλος ἀρνίεται τὴν ὑποψηφιότητα προσωρινοῦ

Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἐνῶ στὴ συζήτηση τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς κυβερνήσεως, στὴ Βουλὴ, σύσσωμη ἡ ἀντιπολίτευση καταδικάζει τὶς σκοτεινὲς προθέσεις τοῦ κ. Καραμανλῆ γιὰ τὴ μορφὴ τῆς αὐριανῆς Δημοκρατίας.

Ἀκολουθεῖ ἡ ἐκλογή ὡς προσωρινοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τοῦ ἄλλοτε Προέδρου τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, κ. Μιχ. Στασινοπούλου. Καὶ σημειώνεται, μὲ τὴν εὐκαιρία, ἡ πρώτη ἀξιοπρόσεχτη διάσπαση τῆς κυβερνητικῆς πλειοψηφίας : 10 βουλευτὲς τῆς «Νέας Δημοκρατίας» — ὅλοι, λέγεται, ὁμοιδεάτες τοῦ βασιλικοῦ ἀνδρα κ. Σπ. Θεοτόκη, ποὺ εἶχε ἤδη παραιτηθεῖ ἀπὸ τὸ βουλευτικὸ ἀξίωμα — δὲν ὑπερψήφισαν τὸν ἐκλεκτὸ τοῦ κ. Καραμανλῆ.

Τελευταῖο δεκαήμερο τοῦ Δεκέμβρη, ἡ κατάσταση ὀξύνεται : κατατίθεται στὴ Βουλὴ τὸ σχέδιο Συντάγματος ποὺ προτείνει ἡ κυβέρνησις. Καὶ ἀκολουθεῖ θύελλα διαμαρτυριῶν. Γιατὶ τὸ σύνταγμα ποὺ προτείνει ὁ κ. Καραμανλῆς ἐπιβεβαιώνει τοὺς χειρότερους φόβους τῶν δύσπιστων : ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς βρίσκεται τώρα μπρὸς σ' ἓνα Σχέδιο Συντάγματος πολὺ χειρότερο ἀπὸ τὴν ἀλησμόνητο «βαθιὰ τομὴ» ποὺ ὁ σημερινὸς πρωθυπουργὸς — καὶ αὐριανὸς Πρόεδρος; — «ὑπόσχονταν» ἀπὸ τὸ 1963. Καὶ τοῦτο γιατί, ὅπως βεβαιώνουν οἱ εἰδικοί, πρόκειται γιὰ σχέδιο Συντάγματος κατ' ἐξοχὴν ἀντιλαϊκὸ καὶ ἐπικίνδυνον. Ἀφοῦ καταργεῖ τὴν ἀρχὴ τῆς διάκρισης τῶν ἐξουσιῶν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπορρέει

τὸ κράτος δικαίου. Κι ἀφοῦ μετατρέπει τὸν Πρόεδρο σὲ νομοθέτη, δίνοντάς του τὸ ἐπικίνδυνον δικαίωμα νὰ ἐκδίδει κανονιστικὰ καὶ ὁργανωτικὰ διατάγματα (παρόμοια μὲ κείνα ποὺ ἐπέτρεψαν στὸν Χίντεμπουργκ νὰ ἀνεβάσει στὴν ἐξουσία τὸ Χίτλερ). Κι ἀφοῦ, ἀκόμη, δίνει στὸν Πρόεδρο τὸ δικαίωμα νὰ καταργεῖ τὸ νόμο ὅχι ἀπλῶς σὲ περίπτωσι πολέμου, ἀλλὰ καὶ ὅταν, κατὰ τὴ γνώμη του, «ἀπειλεῖται» ἡ τάξη ἀπὸ «ἐσωτερικοὺς κινδύνους».

Κι ἀφοῦ, τέλος, κατοχυρώνει τὰ στεγανὰ στοὺς ἀποφασιστικούς τομεῖς τῆς ἐθνικῆς ζωῆς — τὴν ἐθνικὴ ἄμυνα καὶ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ, κατοχυρώνει συνταγματικὰ τὴν ἐκτόπιση καὶ θυμίζει — γιατί, ἄραγε; — σὲ κρίσιμά του σημεία τῆς χουντικῆς «δημοκρατικότητάς».

Ἔτσι, ὁ χρόνος φεύγει συνοφρυωμένος. Πίσω του ἀφήνει μιὰν Ἑλλάδα ποὺ δὲν εἶναι χουντικὴ, ἀλλὰ καὶ δὲν ξέρεي ἀκόμα τί ἀκριβῶς εἶναι. Τὸ 1975, ἂς μὴν ξεγελιόμαστε, θὰ εἶναι χρόνος τραχὺς. Καὶ θὰ εἶναι χρόνος πικρὸς. Κι ἀσφαλῶς πολλοὶ θὰ μετανιώσουν πικρὰ ποὺ συνέβαλαν στὸ καραμανλικὸ 54.6 τοῖς ἑκατὸ. Χωρὶς ἡ μεταμέλεια νὰ φτάνει. Γιατί, βέβαια, ἐκεῖνο ποὺ θὰ χρειαστεῖ θὰ εἶναι ἡ διάθεση ἀγῶνα. Ἀγῶνα μὲ ὅλο τὸ πάθος καὶ ὅλη τὴ σοβαρότητα ποὺ ἐπιβάλλει ἡ κρίσιμότητά τῶν στιγμῶν. Μόνο ἔτσι θὰ μπορούμε νὰ ἐλπίζουμε πῶς ἡ χώρα μας θὰ γίνῃ πραγματικὴ Δημοκρατία. Μιὰ Δημοκρατία ἀντάξια τῶν βαθύτερων προσδοκιῶν τοῦ πολυδοκιμασμένου Λαοῦ μας.

Ἀλέξης Ἑγρήγορος

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

**... καὶ μιὰ ἔκπληξη
... ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ**

"Ένα συγκλονιστικό φωτογραφικό ντοκουμέντο από στίχους καὶ κείμενα πού ἀφιέρωσε ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς στὸ Α' ἐτήσιο μνημόσυνο γιὰ τοὺς Νεκροὺς τοῦ Πολυτεχνείου.

**Κυκλοφορεῖ σὲ πολυτελὲς λεύκωμα
ΤΙΜΗ 250 ΔΡΑΧΜΕΣ
(γιὰ τοὺς φοιτητὲς ἔκπτωση 25%)**

ΠΛΕΙΑΣ Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ὁ θαυμαστός κόσμος

τῶν ζώων

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ
ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

Τό Λαχείο

ΟΛΟΙ ΟΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ «Ζ»: ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΤΡΑ-
ΤΗΓΟ ...ΩΣ ΤΟΝ ΤΖΙΜΜΥ ΤΟΝ ΜΠΟΞΕΡ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΜΑΣΤΟΔΟΝΤΟΣΑΥΡΟ ΩΣ ΤΟΥΣ ΝΥΚΤΟΠΙΘΗΚΟΥΣ
ΠΑΡΕΛΑΥΝΟΥΝ Σ' ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ «ΘΑΥΜΑΣΤΟ ΚΟΣΜΟ
ΤΩΝ ΖΩΩΝ» ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

ΣΕ ΕΚΔΟΣΗ ΤΣΕΠΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΠΛΕΙΑΣ Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

ΓΛΑΥΚΟΣ ΘΡΑΣΑΚΗΣ
ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ 1974

* * * * * "Όμως τὸ ὥραίο αὐτὸ ὄνειρο δὲν ἐκπληρώθηκε γιατί
στό μεταξύ, ἀπὸ μιὰ ἀσύλληπτη ἐμπλοκὴ τῆς τύχης, τὸν ἔφαγαν οἱ κανίβαλοι τῆς
Νέας Γουινέας, τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ πού κατασπάραξαν καὶ τὸν υἱὸ Ροκφέλερ. * *

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ, ΠΛΕΙΑΣ Ο.Ε., ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 34, ΑΘΗΝΑ 143